

02.11.2016

Kj/7

§ 286

Principbeslut om ett utlåtande till social- och hälsovårdsministeriet och finansministeriet om utkastet till regeringsproposition till landskapsreform och reform av ordnandet av social- och hälsovården samt till lagar som har samband med dem

HEL 2016-009636 T 03 00 00

Beslut

Stadsfullmäktige fattade följande principbeslut om utlåtandet till social- och hälsovårdsministeriet och finansministeriet.

Frågor om målen med reformen

Målet med reformen av social- och hälsovården är att minska hälso- och välfärdsskillnaderna bland befolkningen och stävja kostnaderna för social- och hälsovårdstjänsterna med tre miljarder euro före 2029.

1. Kan man genom förslaget minska hälso- och välfärdsskillnaderna bland befolkningen och göra tillgången till tjänster mer jämlik? Om inte, hur borde förslaget förbättras med tanke på dessa aspekter?

Propositionen innehåller åtgärder som främjar minskandet av hälso- och välfärdsskillnader och bidrar till en jämlik tillgång till tjänsterna. Det är möjligt att genomföra åtgärderna i synnerhet i de största landskapen. För att uppnå målet är det viktigt att säkerställa att den som ordnar tjänster har tillräckliga medel att sörja för styrningen och servicekedjornas och servicehelheternas funktion. Styrningen av tjänsteproducenterna är smidigast när främjandet av hälsan och välbefinnandet beaktas redan i avtalen.

Ansvarsfördelningen när det gäller främjandet av hälsan och välbefinnandet ska vara tydlig, och aktörernas uppgifter ska fastställas på konkret nivå särskilt inom samarbetet mellan landskap och kommuner.

Det sägs i propositionen att det är nödvändigt för att genomföra samarbetet mellan kommuner och landskap att skapa samarbetsstrukturer och tillvägagångssätt som stöder detta.

De andra aktörernas roll i att främja hälsan och välbefinnandet blir större i kommunen, vilket bidrar till att minska hälso- och välfärdsskillnaderna mellan invånarna. Övergången till större helheter med centraliserad styrning inom social- och hälsovårdstjänsterna kommer eventuellt att jämna ut skillnaderna mellan olika kommuner och områden. De största landskapen har de bästa förutsättningarna att minska hälso- och välfärdsskillnaderna.

I allmänhet är folkhälsoarbetet det effektivaste och förmånligaste sättet att ordna hälsovård. Därför ska verksamheten på kommunal nivå och av samhällsekonomiska skäl riktas till hela befolkningen.

Det är ändamålsenligt att granska minskandet av skillnaderna i hälsa och välbefinnande ur perspektivet för klienternas behov och den kundsegmentering som bygger på dessa. Genom verksamhetsplanering och uppföljning på basis av detta är det möjligt att vid behov inrikta och prioritera tjänsterna på ett sätt som bidrar till att målet uppnås. Prioriteringen av rätta kundsegment gör det möjligt förutom att minska hälso- och välfärdsskillnaderna även öka tjänsternas produktivitet och effekt.

För att kunna minska hälso- och välfärdsskillnaderna ska man säkerställa aktörernas samarbetsberedskap och få serviceproducenterna att förbinda sig till de uppställda målen. Det är viktigt att förnya lagstiftningen så att det är möjligt att få, använda och utnyttja information mer effektivt än i nuläget. Också av dessa orsaker ska möjligheten till kommunernas egen serviceproduktion bevaras.

Det har beaktats i propositionen att tjänster ska produceras jämlikt. Jämlikheten förutsätter ofta att klientgrupperna i behov av särskilt stöd bemöts så att de individuella behoven identifieras. Det är viktigt att i fråga om tjänsterna för personer som behöver särskilt stöd effektivisera servicerådgivningen och handledningen till service eller annat handlande stöd till de delar som klientgruppen i fråga har utmaningar i att självständigt uträtta ärenden i den förnyade verksamhetsmiljön.

Med tanke på tillgången till tjänsterna och tjänsternas jämlikhet bildar Helsingfors och huvudstadsregionen en naturlig servicehelhet och det medför inget särskilt mervärde att höra till helheten av landskapet Nyland åtminstone vad basservicen beträffar.

Minskningen av hälso- och välfärdsskillnaderna förutsätter att tjänsterna på basnivå planeras och organiseras enligt detta mål. Då primärvården tydligt överförs till valfria tjänster är det viktigt att sätta upp landsomfattande uppföljningsindikatorer och skapa ett kundresponssystem för bedömning av den med tjänsten producerade hälsonyttan och förutsätta effektfulla tjänster av tjänsteproducenterna.

2. Ger förslaget tillräckliga förutsättningar för att uppnå målet om att bromsa upp kostnadsökningen med 3 miljarder euro? Om inte, hur kunde förutsättningarna för att uppnå målet förbättras?

Målet ska vara ett integrerat servicesystem med enkanalsfinansiering i vilket också företagshälsovården beaktas. Tjänsterna för förvärsarbetande vuxna ska anses som en del av en och samma servicehelhet så-

väl ur perspektivet för ordnandet och produktionen av tjänsterna som ur finansieringsperspektiv. Den eftersträvade bromsningen av kostnadsökningen förutsätter förutom att strukturerna förnyas också framför allt att radikala åtgärder vidtas i syfte att reformera tjänsterna och verksamhetsmodellerna. Huvudstadsregionen och stora landskap har bättre förutsättningar för att hantera kostnadsökningen. Befolkningsunderlagen i de föreslagna landskapen är av mycket olika storlekar, vilket gör det svårare att hitta kostnadseffektiva lösningar.

Att lagberedningen fortskrider i olika takt än beredningen och bedömningen av lagstiftningen om klientens valfrihet och förenklingen av den s.k. flerkanalfinansieringen gör det svårare att bedöma propositionen.

Den föreslagna modellen riskerar, bl.a. i fråga om områdesindelningen och skyldigheten att använda servicecentrens tjänster, verksamhetsförutsättningarna för den samarbetsmodell som samarbetet mellan kommuner i nuläget bygger på. Propositionens indelning i samarbetsområden baserar sig inte i alla områden på de samarbetsmodeller som fungerar och bromsar ökningen i kostnaderna i dagens läge och därför skulle bl.a. ett område av Nylands storlek splittra många samarbetslösningar som i nuläget fungerar i huvudstadsregionen. Risken finns att man förlorar den effektivitet och kostnadsminskning som redan har uppnåtts med dessa samarbetslösningar, om reformen genomförs strikt enligt propositionen, bl.a. med skyldighet att använda det nationella servicecentret. De nuvarande välfungerande lösningarna för tjänsteproduktion riskerar att bli förstörda.

En eventuell möjlighet till att främja det riksomfattande målet att minska ökningen av kostnaderna är en friare skyldighet att utnyttja de nationella servicecentren, vilket gör det möjligt att fortsätta tillämpa de nuvarande fungerande och kostnadseffektiva modellerna för tjänsteproduktion. En friare skyldighet skulle ge landskapet, landskapskoncernens dottersammanslutningar eller landskapets serviceinrättning möjligheten att välja den kostnadseffektivaste serviceproducenten och den mest högklassiga serviceupphandlingslösningen för organisationen i fråga och de skulle inte vara bundna till ett enda produktionsbolag i offentlig ägo. Möjligheten för kommuner med tillräckligt kraftiga resurser att producera sina egna tjänster skulle av samma orsaker ge möjligheter till kostnadseffektiv och effektiv serviceproduktion.

Den föreslagna landskapslösningen försvagar förutsättningarna för tillväxt i huvudstadsregionen och effekterna återspeglas i hela landet.

Huvudstadsregionen är till antalet invånare och företag och till sin ekonomiska volym större än något annat landskap med undantag av landskapet Nyland. Enligt tillväxtprognoserna kommer skillnaden till det öv-

riga landet att bli större under de kommande årtiondena. Vid jämförelse ska man dessutom beakta att huvudstadsregionen inte ska jämföras till sin storlek och sina tjänster bara med de övriga landskapen utan också med huvudstadsregionens internationella konkurrenter.

En avsevärt stor andel av Finlands tillväxt äger rum i huvudstadsregionen. Regionens andel uppgår till 36 % av hela landets BNP och 44 % av omsättningen för alla företag i Finland. Utgifterna för forsknings- och utvecklingsverksamheten i huvudstadsregionen motsvarar ca 44 % (2013) av dessa i hela Finland. Befolkningsstrukturen i huvudstadsregionen är exceptionell med anledning av inflyttningsöverskott. Nästan hälften av alla personer med främmande modersmål i Finland bor i huvudstadsregionen. Antalet uppgår till ca 149 000 personer. Med tanke på en särskild lösning för huvudstadsregionen ska man ta hänsyn till att arbetslöshetsgraden är betydligt högre bland personer med främmande modersmål än bland den finsk- och svenskspråkiga befolkningen. Befolkningsutvecklingen i huvudstadsregionen framhäver betydelsen av att invandrare får sysselsättning. Enligt en befolkningsprognos som kom ut i början av 2016 kommer befolkningen i arbetsför ålder (16–64 år) med främmande modersmål att motsvara 28 procent av hela befolkningen i huvudstadsregionen år 2030.

Det finns gott om lediga jobb i huvudstadsregionen men även antalet arbetslösa är högt. Arbetskraftsbehovet i huvudstadsregionen uppgår till 340 000 personer fram till 2030 (PKS ennakointi). Regionens andel är 32 % av alla jobb i Finland och 35 % av jobben inom den privata sektorn (2013). Antalet arbetslösa är 66 500, dvs. 19 % av alla arbetslösa i Finland. Problemet med matchningen på arbetsmarknaden är avsevärt i huvudstadsregionen.

Enligt alla tillväxtprognoser kommer huvudstadsregionens andel av Finlands bruttonationalprodukt, arbetskraft och antal invandrare att öka under de kommande årtiondena. Tillväxt- och arbetskraftstjänsternas verksamhet i huvudstadsregionen är anknuten till den nationella tillväxten. När förändringarna i arbetet bl.a. till följd av automatisering och artificiell intelligens samtidigt förvandlar arbetslivet och företagets krav för kompetent arbetskraft i tilltagande takt ska man se till att det finns tillgång till kompetent arbetskraft.

3. Förverkligas demokratin på ett tillräckligt sätt i förslaget? Om inte, hur kunde demokratin stärkas i förslaget?

Avsikten är att landskapen ska ha avgränsade ansvarsområden men ändå vara självstyrande sammanslutningar. Landskapen har ingen beskattningsrätt. På basis av lagpropositionen gäller regleringen och den statliga styrningen och finansieringen så små detaljer att de självsty-

rande elementen i själva verket saknas. Detta strider mot att det skapas förvaltningsområden som baserar sig på val.

Demokratins och möjligheterna för landskapets invånare att delta uppfylls inte på samma sätt som i en självstyrande kommunförvaltning.

Inom förvaltningstänkandet har självstyrande organisationer hittills representerat decentralisering av beslutanderätten. Nu kommer landskapen att fungera som verktyg för att stärka den statliga styrningen. Centrala problem ur ett självstyrelseperspektiv är bl.a. statsrådets och ministeriets omfattande, öppna och flertydiga befogenheter att styra landskapets operativa verksamhet och beslutsfattande, vilket särskilt ingår i lagen om ordnandet av social- och hälsovården, samt styrning av investeringar. Den statliga styrningen ska koncentreras på politisk-strategiska frågor. Operativa frågor som gäller tjänsterna och förutsätter yrkeskompetens och regionala kunskaper ska däremot stanna hos landskapen.

En av demokratins dimensioner är direkt övervakning som möjliggörs av offentligheten. Tanken om att i vid utsträckning privatisera serviceproduktionen omintetgör detta. Offentligheten kan ökas genom att stadga samma offentlighetsplikt för privata aktörer som organen inom den offentliga makten har. Då kan offentligheten inte avgränsas bara till de sammanslutningar och stiftelser som har bildats för att fortsätta de tidigare offentliga sammanslutningarnas verksamhet. Offentligheten ska vara lika omfattande också i alla de sammanslutningar och stiftelser som verkställer den offentliga maktens förpliktelse att ordna tjänster. Redan konkurrensneutraliteten förutsätter detta.

Frågor om landskapslagen

4. Är landskapslagen en ändamålsenlig allmän lag för organiseringen av förvaltningen och ekonomin i de nya landskapen?

c. till största delen inte

Utkastet till landskapslag baserar sig på reglering genom kommunallagen. Det är därför bekant till sin basstruktur. Det skulle vara tekniskt speciellt problematiskt att följa regleringen. Med tanke på tidtabellen för beredningen har det varit motiverat att använda en färdig modell.

Den planerade modellen för självstyre i landskapen kommer emellertid avsevärt att avvika från det kommunala självstyret sådant som det under årtiondenas lopp har blivit. Utkastet till landskapslag kunde ha varit betydligt enklare än i propositionen med beaktande av att landskapet inte har någon allmän kompetens och att staten kommer att styra landskapen mycket strikt med många olika metoder. Att tillämpa lagstiftning

som reglerar sammanslutningens verksamhet också i sådana sammanslutningar i vilka självstyret verkar bli skenbart, kan till och med leda till missförstånd. Personer som väljs till landskapsfullmäktige och landskapets övriga organ kommer i praktiken inte att ha samma makt- och ansvarsställning som kommunens förtroendevalda. Tillämpningsmiljön för landskapslagen och kommunallagen är därigenom olika fastän förordningarna är nästan identiska.

Den statliga styrningen med flera olika metoder, också i frågor som gäller ordnande av landskapens ekonomi och investeringar, skulle vara mycket strikt om den genomfördes i enlighet med propositionen.

På allmän nivå kan det i fråga om den ekonomiska styrningen i landskapen bedömas att, eftersom

- (1) landskapens finansiering bygger nästan enbart på statsandelsfinansiering som utvecklas trendmässigt, och
- (2) landskapen inte kan söka tidsmässig flexibilitet för sin ekonomi från skuldsättning eller försäljning av egendom eller reglera den ackumulerande skattefinansieringen genom egna beslut, och
- (3) landskapen i praktiken inte själva kan planera sina investeringar utan ministeriet utarbetar investeringsplanerna (ny- och reparationsinvesteringar) och statsrådet fattar beslut om dem,

är de möjligheter som såväl landskapslagen som lagen om landskapens finansiering ger landskapet att styra sin ekonomi eller ens i viss mån själv fatta viktiga ekonomiska beslut praktiskt taget obefintliga.

5. I 2 kap. i landskapslagen anges landskapets uppgifter. Är den helhet av uppgifter som föreslås höra till landskapet ändamålsenlig med tanke på målen med reformen?

c. till största delen inte

Ur social- och hälsovårdstjänsternas perspektiv är den föreslagna uppgiftshelheten i huvudsak ändamålsenlig. Ansvarsfördelningen mellan kommunen och landskapet i fråga om uppgifterna i punkt 2 är inte helt entydig. Det är skäl att ytterligare precisera begreppet förebyggande tjänster bland annat i förhållande till tjänsterna för barn och unga och förebyggande hälsovårds- och välfärdstjänster. Överföringen av uppgifterna för regional alkoholförvaltning till landskapen kommer sannolikt att främja uppnåendet av målen för det förebyggande alkohol- och drogarbetet.

Förutom invandringen och den övriga befolkningstillväxten bär huvudstadsregionen ansvar för särskilda sociala problem, såsom segregation och bostadslöshet. En effektiv minskning av hälso- och välfärdsskill-

naderna i metropolområdet förutsätter ett tätare samarbete än på andra håll i landet med bl.a. stadsplanering, näringspolitik, sysselsättnings-tjänster och utbildningstjänster. Lösningen med landskap försvårar detta i och med att huvudstadsregionens utmaningar ska behandlas som en del av landskapet i stället för huvudstadsregionen.

Begreppet främjande av social välfärd och hälsa ska stämma överens med de termer som används annanstans i den föreslagna lagstiftningen.

Överföringen av skolpsykolog- och kuratorstjänsterna till landskapens ansvarsområde strider mot målen i lagen om elev- och studerandevård. De bästa förutsättningarna för den generellt inriktade studerandevården kan garanteras genom att bevara ansvaret för skolornas psykolog- och kuratorstjänster hos kommunerna.

De uppgifter för landskapen som gäller motion och idrott är värda understöd. Helsingfors understöder även statsandelssystemets indikatorer för koefficienten för främjande av hälsa och välfärd för den kommunala basservicen.

Ur Helsingfors perspektiv är det viktigt att bevara räddningsväsendet som stadens egen verksamhet för att kunna trygga säkerheten i landets största befolkningskoncentration. Dessutom ska man beakta metropolområdets särdrag med anledning av verksamhetsställena för statsförvaltning, det underjordiska och höga byggandet och flygplats- och hamnverksamheten. Räddningsväsendet har en speciell roll i Helsingfors som en del av den kommunala verksamheten genom att det har anknytning till bl.a. huvudstadsstatusen och -institutionerna och de därtill hörande säkerhetsfrågorna. De nationella och internationella evenemang som ordnas i staden förutsätter tätt samarbete med räddningsväsendet, stadens andra funktioner och polisen.

Miljö- och hälsoskyddet ska också i fortsättningen höra till Helsingfors stads uppgifter och inte överföras till landskapet. Staden har tillräckliga kunskaper och resurser för uppgiften som landets största tillsynsenhet inom miljö- och hälsoskyddet. Det är möjligt att ordna verksamheten också i samarbete med Esbo, Grankulla och Vanda, dvs. som samarbete mellan kommunerna i huvudstadsregionen. Städerna samarbetar regelbundet i samband med bl.a. tillsynsprojekt och de har gemensamma instruktioner för tillsyn av hushållsvatten och för beredskap i speciellsituationer.

Det skulle vara tydligt att göra hittedjursverksamheten och förfarandet med tillstånd för försäljning av nikotinersättningspreparat, vilka enligt propositionen överförs till landskap, till en del av miljö- och hälsoskyd-

det som Helsingfors eller huvudstadsregionen också i fortsättningen kan sköta själv.

Enligt lagutkastet överförs tillsynsveterinärsuppgifterna ersatta av staten i alla fall till landskapen även om Helsingfors eller kommunerna i huvudstadsregionen tillsammans ordnar miljö- och hälsoskyddet. Propositionen är inte ändamålsenlig till dessa delar eftersom djurskydds- och djursjukdomstillsynsuppgifterna har en fast anknytning till både veterinärtjänsterna och hittedjursverksamheten i tillsynsveterinärernas dagliga arbetsuppgifter. Uppgifterna ovan ska inte separeras från veterinärtjänsterna och hittedjursverksamheten som en särskild uppgift till landskapet.

Den kommunala miljöskyddsmyndighetens uppgifter har inte föreslagits bli överförda till landskapet, dvs. staden sköter helheten av de kommunala miljöskyddsuppgifterna också i fortsättningen. Det är av högsta prioritet att Helsingfors stad och landskapet samarbetar i att sköta de olika uppgifterna.

I fråga om planläggning och markanvändning är den föreslagna uppgiftshelheten för landskapet ändamålsenlig i huvuddrag. Planeringssystemet för markanvändning förblir som det är i reformen och kommunernas roller förändras inte till dessa delar. Uppgiftsfördelningen mellan närings-, trafik- och miljöcentralerna och landskapen ska dock göras klarare, likaså deras befogenheter. Landskapens roll i främjande av kommunal planläggning ska preciseras för att undvika situationer i vilka landskapet har sådana befogenheter i planering av markanvändningen som hör till kommunen.

Trafikplaneringen tas upp i motiveringarna men inte i lagutkastet. Trafiksystemplaneringen i Helsingforsregionen ska fortfarande genomföras av Helsingforsregionen i enlighet med lagen om utveckling av regionerna och förvaltning av strukturfondsverksamheten. De nuvarande avgränsningarna av landskapsförbundens uppgifter ska inte ändras vid övergången till områden med självstyre. Kollektivtrafikuppgifter som hör till kommuner och deras samarbetsorgan ska inte heller ändras i detta sammanhang, och ordnandet av spårtrafiken i Helsingforsregionen ska inte heller göras till en uppgift för landskapet. I stället ska de kollektivtrafikuppgifter som överförs från närings-, trafik- och miljöcentralerna tydligare beskrivas i lagen.

Den nuvarande kulturella resursen i landskapet Nyland är Helsingfors eller huvudstadsregionen, och det finns alltså inget behov av kulturstrategier på landskapsnivå. Uppgifterna inom kulturen ska helt och hållet strykas i propositionen eller åtminstone överföras till de frivilliga uppgifterna för landskapen.

Landskapets uppgifter och ansvarsområde anges i detalj i en på många ställen flertydig och svävande förteckning med mer än 20 punkter i § 6. I synnerhet ska punkterna med nära anknytning till kommunens uppgifter och befogenheter med stöd av annan lagstiftning klarläggas (till exempel "främjandet av planeringen av kommunernas områdesanvändning och av ordnandet av byggnadsväsendet" och "utvecklandet och finansieringen av regionen och dess näringsliv och innovationsmiljöer och den därmed förknippade utbildningen och kompetensutvecklingen, främjandet av kulturen...").

Kommunerna har allmän kompetens i uppgifter med anknytning till närings- och konkurrenskraftspolitiken och kommunernas rätt till planläggning ska inte begränsas. Landskapen kan inte göra upp bindande planer i fråga om planläggning eller andra frågor utgående från att kommunerna bär det ekonomiska ansvaret för dessa. Landskapens uppgifter och befogenheter inom kultur- och idrottssektorn ska inte utvidgas i reformen eftersom dessa har en viktig roll för kommunernas omfattande näringslivspolitik och den vidsträckta helheten av förebyggande välfärdstjänster.

De uppgifter som enligt 6 § i lagutkastet överförs från kommuner till landskap eller är föremål för avtal ska anges i en helt separat paragraf och förteckningens sista punkt flyttas till den separata paragrafens sista punkt i formen "sköter övriga uppgifter som genom lag ålagts landskapet särskilt". Detta får inte prövas av landskapet självt (kan alltså inte ingå i 2 mom. i punkten "Landskapet kan dessutom sköta...").

Punkterna 24 (romska ärenden) och 25 (organiseringen av samservicen):

I fråga om dessa uppgifter ska man på nytt överväga om bestämmelserna är nödvändiga.

Det har nyss stadgats om myndigheternas skyldighet att enligt plan främja likabehandling, och skyldigheter av samma nivå ska gälla för alla minoriteter. De regionala delegationerna för romska ärenden har behandlat de inhemska romernas ärenden och fungerat som ett forum för diskussion och utbyte av information för de centrala parterna.

Landskapet och kommunerna i dess område kan vid behov sinsemellan komma överens om ordnande av samservicen utan att uppgiften särskilt anvisas till landskapet enligt lag. Om bestämmelsen lämnas i lagen ska den kompletteras enligt följande: "... i fråga om de uppgifter som är på landskapets ansvar".

Uppgifterna inom alkoholförvaltningen hänför sig ur ett näringsperspektiv framför allt till tillstånds- och tillsynsuppgifter. För företagare, invåna-

re och kunder är det viktigt att anvisningarna tillämpas likställigt i hela landet. Det är bra att sköta alkoholförvaltningen som en helhet på landskapsnivå. Alkoholförvaltningen ska dock avgränsas från nuläget så att den lokala myndigheten beslutar om till exempel öppettiderna i tillståndet för uteserveringar i samarbete med landskapet. I nuläget beslutar polisen och regionförvaltningsverket tillsammans om uteserveringarnas öppettider i Helsingfors.

I framtiden ska landskapets och polisens uppgifter avgränsas bara till tillstånds- och tillsynsuppgifter som hänför sig till lagenligheten hos utskänkning av alkohol. Till exempel bullret från uteserveringar är ett lokalt fenomen och den lokala myndigheten ska besluta om bullerbestämmelser. Arbetsfördelningen ska följa samma riktlinjer som till exempel i fråga om evenemang, då bulleranmälan lämnas in till den lokala myndigheten.

Den föreslagna modellen skapar ingen klar arbetsfördelning eller ett system som tydligare än i nuläget kan svara på invånarnas och företagets servicebehov i fråga om uppgifterna i punkt 9. Detta betyder att målet inte uppnås och att landskapets uppgiftshelhet därför inte stämmer överens med propositionen, dvs. den är inte ändamålsenlig med tanke på utveckling av regionen och näringarna.

I praktiken ansvarar städerna redan i dagens läge för största delen av utvecklingsuppgifterna i samband med konkurrenskraften och näringspolitiken i sina egna influensområden. De kan genomföra avsevärda utvecklingsåtgärder, en stark närings- och innovationspolitik och funktioner för att locka till sig investeringar (invest-in) och främja exporten (export-out).

Den internationella konkurrenskraften bygger i allt högre grad på utveckling över sektor- och klustergränserna, forsknings- och utvecklingsverksamhet som utgår från praktiken, ett starkt och platsbundet innovations- och företagsekosystem och en bred närings- och innovationspolitik. Inom den breda närings- och innovationspolitiken utnyttjas stadens resurser i stor omfattning, såsom koncernstyrningen av stadens bolag, offentliga upphandlingar och den föregångarmarknad som skapas, investeringar som ökar dragningskraften och konkurrenskraften, markpolitik, planläggning och täta, internationella förhållanden mellan städer.

Den föreslagna uppgiftsfördelningen i utkastet till landskapslag är oklar speciellt i fråga om uppgifterna inom utveckling och finansiering av näringslivet och innovationsmiljöer och oändamålsenlig med tanke på utveckling av konkurrenskraften. Närings- och innovationspolitiken på landskaps- eller områdesnivå innebär i praktiken att a) politiken utfor-

mas på en nivå som inte är relevant för verksamheten och på vilken det är omöjligt att hitta en strategisk vilja, b) man avstår från bred näringspolitik och c) resurserna för utveckling av konkurrenskraften minskar.

Främjande av kulturen enligt punkt 9 har en nära anknytning till företags- och näringspolitiken. Uppkomsten av immateriell produktion, tillväxten och främjandet av förutsättningarna för kreativt arbete och kulturturism hör för tillfället till flera aktörer i likhet med företags- och närings servicen och den föreslagna modellen motsvarar i praktiken nuläget som bygger på att städerna i huvudstadsregionen genomför och finansierar dessa uppgifter i sina områden.

Landskapets uppgiftshelhet och arbetsfördelningen med kommunen i ordnandet av företags-, arbets- och näringstjänsterna och främjandet av integrationen innebär ur kundernas och servicesystemets synvinkel samma problem som den nuvarande modellen i vilken aktörerna inom sysselsättnings-, företags- och integrationstjänsterna är städerna, arbets- och näringsbyråerna och närings-, trafik- och miljöcentralen. En förbättring jämfört med det nuvarande systemet är att landskapsförbundens uppgifter slås ihop med arbets- och näringsbyråernas och närings-, trafik- och miljöcentralernas uppgifter. Kommunernas uppgifter inom företags-, sysselsättnings- och integrationstjänsterna förblir i den föreslagna modellen sådana de nu är. De nuvarande närings-, trafik- och miljöcentralernas och arbets- och näringsbyråernas uppgifter överförs enligt modellen till landskap. Det finns alltså fortfarande flera aktörer inom arbetsfältet. Modellen motsvarar nuläget i hög grad.

Sysselsättnings-, integrations- och näringstjänsterna ska bilda en tät helhet för att kunna öka livskraften och den ekonomiska tillväxten. I en modell med en enda aktör uppnår man flexibilitet, snabb reaktionsförmåga och sammanjämkning av tjänsterna till tillväxttjänster. I en modell med en enda aktör är mängden byråkrati och informationsutbyte betydligt mindre än i nuläget och det är möjligt att effektivt inrikta den sammanlagda budgeten för tjänsterna på att stöda arbetsmarknaden och företagandet. Utvecklingen och inriktningen av tjänsterna ska utgå från kundernas behov och man ska kunna sköta de därtill förknippade myndighetsuppgifterna effektivt nära kunden.

Ett alternativ är att man i den särskilda lagstiftningen för sektorerna stadgar om ansvaret för städerna i huvudstadsregionen att tillsammans eller separat ordna tjänsterna, vilket är möjligt enligt den allmänna motiveringen till propositionen med förslag till landskapslag (s. 188): "I vissa uppgifter, t.ex. i arbets- och näringstjänster och inom miljö- och hälsoskyddet, möjliggörs dessutom en överföring av landskapets organiseringsansvar till en kommun som uppfyller förutsättningarna i lag." I den allmänna motiveringens passus om arbets- och näringstjänster ska

också de övriga uppgifterna i punkt 9 inkluderas eftersom de bildar en tydlig helhet för en och samma aktör.

Enligt den gemensamma uppfattningen för städerna i huvudstadsregionen är landskapet Nyland för stort och splittrat för att säkerställa uppgifterna i punkt 9 på bästa möjliga sätt. Enligt förslaget från städerna i huvudstadsregionen är det ett uteslutet alternativ att landskapet är den enda aktören.

Regeringens proposition innehåller inga bedömningar om olika regionala alternativ i fråga om de offentliga tillväxttjänsterna. Beredningen har varit bristfällig till dessa delar och man har inte beaktat huvudstadsregionens särdrag i fråga om regionens servicebehov, tillväxtpotential eller betydelse för hela landets ekonomiska tillväxt eller prognoser enligt vilka tillväxten i huvudstadsregionen och därigenom också i skillnaden i storleken jämfört med andra landskap kommer att öka under de kommande årtiondena.

Enligt förslaget till landskapslag ska kommunerna även i fortsättningen ansvara för uppgifterna inom sysselsättningen i enlighet med de nuvarande principerna (allmän motivering, s. 139). Kommunernas roll i produktion av sysselsättningstjänster likställs dock i förslaget till landskapslag med företag och organisationer. Kommunernas roll i arbetsmarknadsstödet kommunandel motiveras också med kommunernas ansvar att ordna social- och hälsovårdstjänster. Om kommunernas roll genomförs enligt förslaget till landskapslag kommer den att begränsas jämfört med nuläget, och arbetsmarknadsstödet kommunandel ska överföras till det landskap som ansvarar för ordnandet av tjänsterna eller till staten i sin helhet.

Om en särskild lag om offentliga tillväxttjänster (närings-, trafik- och miljöcentralens och arbets- och näringsbyråns nuvarande uppgifter med stöd av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, lagen om främjande av integration och lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet) gör det enligt förslaget till landskapslag möjligt för Helsingfors stad att ha en omfattande roll med ansvar för att ordna offentliga tillväxttjänster ska hela helheten av offentliga tillväxttjänster samtidigt bedömas, arbetsmarknadsstödet kommunandel medräknad.

Helsingfors stads utgångspunkt för beredningen av den särskilda lagen är att ansvaret för ordnandet av tjänsterna och resurserna för tjänsteomkostnader och serviceupphandling överförs till Helsingfors stad eller till städerna i huvudstadsregionen gemensamt.

I dagens läge använder Helsingfors stad 45 miljoner euro om året enbart för sysselsättningstjänster. Att minska kommunernas roll till den för

organisationer och företag i enlighet med förslaget till landskapslag skär också bort kommunens nuvarande andel av de disponibla resurserna. Statens resurser för tjänsterna i enlighet med lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice och för företagsutveckling (arbets- och näringsbyråns och närings-, trafik- och miljöcentralens omkostnader, serviceupphandlingar och understöd) uppskattas till 130 miljoner euro i hela huvudstadsregionen.

Det är svårt att kommentera uppgifterna i punkt 9 i förslaget till landskapslag och särskilda lagar som har samband med detta eftersom materialet är bristfälligt i sin helhet och beredningen har varit ojämn och svår att förutse.

Det framgår inte av lagutkastets bakgrundsmaterial vilken analys den valda modellen med 18 områden baserar sig på. I bakgrundsmaterialet finns bara en bedömning enligt vilken antalet social- och hälsovårdsområden blir 5–12. Efter utkastet har nya uppgifter tillagts i reformen, såsom de offentliga tillväxttjänsterna som utformas av arbets- och näringsbyråerna och närings-, trafik- och miljöcentralerna, och dessutom har landskapsförbundens nuvarande uppgifter blivit en del av reformen. Beredningen ska vara logisk och de avgöranden som fattas ska i fråga om reformen i sin helhet grunda sig på öppet bedömd information och argument.

Den osammanhängande och hastigt genomförda beredningen av landskapslagen syns också i att det under punkten Inledning på sida 9 i regeringens allmänna motivering konstateras att andra uppgifter som ska överföras till landskapen preciseras våren 2016. I underpunkt 2.6.2 Övriga uppgifter till punkt Nuläge har de övriga uppgifternas aktuella läge bedömts i meningen "(Kompletteras senare)".

Också målen för landskapsreformen anges bara på allmän nivå, vilket syns i att lagen är av allmän natur i fråga om uppgifterna inom de offentliga tillväxttjänsterna. Detta gör det svårare att kommentera lagen eftersom det inte anges någon preciserad plan, för att inte tala om något förslag till särskild lag, men man hänvisar till möjligheten att stifta en särskild lag om överföring av ansvaret för ordnandet av tjänsterna till städerna.

Uppgiften 10: målet om framsynsverksamheten för regionala utbildningsbehov på kort, medellång och lång sikt och beredningen av regionala utbildningsmål uppnås delvis. Uppgiften lämpar sig bättre för en stor regional aktör än uppgifterna i punkt 9. Uppgiften är av en alldeles annorlunda natur eftersom det är fråga om en planerings- och prognoseringsuppgift som inte innehåller kundarbete eller konkret ordnande

eller tillhandahållande av tjänster, och dess anknytning till den lokala myndigheten därigenom inte är lika direkt som i uppgifterna i punkt 9.

Uppgifterna i punkt 10 är i väsentlig mån anknutna till uppgifterna i punkt 9 och de ska genomföras i samarbete med olika aktörer (landskap, kommuner, företag, universitet, yrkeshögskolor, läroanstalter på andra stadiet, forskningsinstitutioner, intresseorganisationer m.m.) för att utbildningssystemet ska fungera i nära växelverkan med efterfrågan på och utbudet av arbetskraft speciellt på lång sikt. Genom utbildningssystemet kan man påverka i synnerhet kvaliteten på utbudet av arbetskraft på lång sikt och om detta genomförs väl kan man härigenom dessutom öka efterfrågan på arbetskraft.

Uppgiften 22: den regionala beredskapen är ett dåligt begrepp. Beredskap ingår i landskapets uppgifter om så föreskrivs i lag. Beredskapen gäller dock inte landskapets geografiska område i detta sammanhang utan uttryckligen landskapets uppgifter. Passusen hänvisar till att ett visst område utformas i samband med att landskapen bildas och att landskapet ansvarar för detta område. Detta stämmer emellertid inte. Landskapet ansvarar inte för beredskapen i sitt geografiska område utan detta är på de särskilt angivna myndigheternas och andra organisationers ansvar i enlighet med den gällande lagstiftningen om dessa. Punkten ska formuleras enligt följande: "skötseln av den beredskap som hänför sig till landskapets uppgifter".

Utvecklingen och ordnandet av vattenförsörjningen hör till kommunernas ansvar också efter landskapsreformen. Enligt lagen om vattenförsörjning ansvarar vattentjänstverket för beredskapen. Dessutom svarar ägaren eller innehavaren av en fastighet för vattenförsörjning på sin fastighet.

Om behovet av en relativt stor kundgrupp eller hälso- eller miljöskyddsmässiga skäl så kräver ska kommunen se till att man skrider till åtgärder i syfte att grunda ett vattentjänstverk som svarar mot behovet, utvidga vattentjänstverkets verksamhetsområde eller trygga tillgången till andra nödvändiga vattenförsörjningstjänster.

Enligt motiveringarna är det fråga om en uppgift som ska överföras från närings-, trafik- och miljöcentralen. I nuläget är det inte närings-, trafik- och miljöcentralens uppgift att ansvara för att trygga vattensörjningen.

Hanteringen av översvämningrisker hör inte i sin helhet endast till det ansvarsområde för närings-, trafik- och miljöcentralen vars uppgifter överförs till landskapet. Närings-, trafik- och miljöcentralen sköter uppgifter med anknytning till översvämningrisker men den faktiska hanteringen och ansvaret har förlagts till kommunerna.

6. I 5 kap. i landskapslagen föreskrivs det om invånarnas rätt till inflytande. Har rätten till inflytande tryggats på ett tillräckligt sätt i förslaget?

e. tar inte ställning

Frågan är formulerad på så sätt att inget av svarsalternativen är möjligt.

Se svaren till frågorna 3 och 4.

Bestämmelserna om invånarnas och tjänsteanvändarnas möjligheter att delta är detaljerade. Speciellt ur perspektivet för ordnandet av social- och hälsovårdstjänster är dessa sannolikt nödvändiga som utgångspunkt. De lagstadgade råden för personer med funktionsnedsättning och äldre råden bör bevaras inom de enskilda kommunerna, trots att sådana råd planeras också för landskapen.

7. I 9 kap. i landskapslagen föreskrivs det om landskapets serviceinrättning. Är det som föreskrivs där ändamålsenligt med tanke på organiseringen av produktionen?

c. till största delen inte

Det är skäl att så preciserat som möjligt beskriva uppgifts- och ansvarsfördelningen mellan landskapets roll som anordnare och producentrollerna för landskapets serviceinrättning, och dessutom på alla sätt undvika att onödiga administrativa strukturer skapas. I landskap med ett mindre befolkningsunderlag är det svårt att säkerställa att serviceinrättningen och den anordnare som styr serviceinrättningen har tillräckliga kunskaper och resurser, och en del av landskapen är därför för små.

Differentieringen av ordnandet och serviceproduktionen motiveras med förbättrat ledarskap, kostnadshantering och kvalitetshöjning (detaljmotiveringarna till 22 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård). Det anges inga motiveringar till hur inrättandet av en serviceinrättning verkställer dessa mål. Ledarskapet och kvalitetshöjningen är inte egentligen organisationsfrågor, och risken hos den relativt hårt reglerade administrativa helheten landskap/serviceinrättning med två steg är att kostnaderna snarare ökar än hålls i styr.

Det har för serviceinrättningens styrelse satts upp kriterier som bygger på kompetens/sakkunskap som lämnar rum för tolkning i praktiken.

Med tanke på tillsynen och oavhängigheten är det bra att en ledamot eller ordföranden för styrelsen för serviceinrättningen inte kan vara ledamot i styrelsen för en dottersammanslutning till inrättningen. Förbudet kan på goda grunder utsträckas även till personer som är i dottersammanslutningens tjänst. För tillsynen och självständigheten är det dessutom bra att landskapets förtroendevalda inte kan vara ledamöter i styrelsen för serviceinrättningen.

I avsnittet om ändringssökande i förslaget till landskapslag har sökande av ändring i beslut fattade av serviceinrättningen beaktats bara i vissa bestämmelser men inte i alla nödvändiga bestämmelser.

Serviceinrättningarna ska också i fortsättningen kunna utnyttja de befintliga strukturerna såsom personalservicebolaget Seure i huvudstadsregionen som är i städernas ägo.

Om varje landskap i enlighet med lagpropositionen bara har en serviceinrättning ska det säkerställas att andra frågor inte blir underordnade jämfört med social- och hälsovårdstjänster och tvärtom.

Det är problematiskt att anordnarens (landskapsfullmäktige) organisation blir relativt liten när produktionen (serviceinrättningen) omfattar stora volymer och största delen av personalen. Den verkliga beslutanderätten övergår i betydligt stor utsträckning till serviceinrättningen som enligt propositionen bara har en tjänstemannaledning.

8. Styrningen av landskapets ekonomi baserar sig i synnerhet på landskapslagen och lagen om landskapens finansiering. Styr finansieringsmodellen för landskapen och ekonomistyrningsmekanismen enligt landskapslagen landskapens ekonomiska förvaltning på ett ändamålsenligt sätt?

c. till största delen inte

De största begränsningarna för ekonomistyrningsmekanismen i landskapen och landskapets egen beslutanderätt över sin ekonomi beror på följande faktorer:

- (1) landskapens finansiering bygger nästan enbart på statsandelsfinansiering som utvecklas trendmässigt, och
- (2) landskapen kan inte söka tidsmässig flexibilitet för sin ekonomi från skuldsättning eller försäljning av egendom eller reglera den ackumulerande skattefinansieringen genom egna beslut, och
- (3) landskapen kan i praktiken inte själva planera sina investeringar utan ministeriet utarbetar investeringsplanerna (ny- och reparationsinvesteringar) och statsrådet fattar beslut om dem.

Avtals- och administrationshelheten landskap/serviceinrättning/landskapskoncern/dottersammanslutning/privat producent leder till att produktionen av social- och hälsovårdstjänster baserar sig på relativt långfristiga avtal och att det inte är möjligt att styra kostnaderna på årsnivå utifrån den årliga anslagsstyrningen. Det försvårar ekonomiplaneringen att man ingår långfristiga avtal med tjänsteproducenter samtidigt som möjligheter till flexibilitet inom landskapets egen ekonomi saknas nästan fullständigt.

Enligt den föreslagna modellen ska man bedöma investeringarnas effekter på omkostnaderna exceptionellt bra vid statsrådets beslut om enskilda investeringar för att det ska vara möjligt för landskapen att kunna finansiera driftsutgifterna genom de tidsmässigt icke flexibla statsandelsanslagen. Frågan lyder hur det är möjligt för landskapet att täcka sina utgifter om finansieringen på basis av statsandelsindexet förblir sådan den nu är eller till och med minskar (jfr indexutvecklingen bl.a. åren 2015–2017) men kommunerna ska samtidigt betala driftskostnaderna för de investeringar som statsrådet tidigare fattat beslut om.

Den föreslagna investeringsplaneringen väcker också frågan om ministerierna och statsrådet också beslutar om reparationsprojekt i de social- och hälsovårdsfastigheter som är i primärkommunernas ägo men utthyrd till landskap. Eller anses det att beslutanderätten över reparation av de fastigheter som ägs av primärkommuner men används av aktörer inom social- och hälsovårdssektorn stannar hos primärkommunerna?

En särskild fråga är dessutom hurdana förutsättningar ministerierna har att planera investeringar i hela landets omfattning. Planeringen förutsätter att ministerierna har omfattande resurser med bra lokalkännedom. I dagens läge anses det bl.a. inom programmeringen av investeringarna i de stora städerna mycket viktigt att man är bekant med just de enskilda projekten och har lokalkännedom.

Vid tillämpning av statsandelsfinansiering för landskapen på basis av statsandelsindexet (...den statliga finansieringen justeras varje år, varvid landskapens faktiska nettokostnader beaktas...) ska man säkerställa att landskapens alla utgiftsposter ingår i nettokostnaderna och inga av landskapets utgiftsposter får lämnas utanför granskningen av utfallet av nettokostnaderna.

9. Övriga fritt formulerade kommentarer om landskapslagen.

Det är skäl att ännu gå igenom lagutkastet med tanke på dess interna konsekvens. Utkastet innehåller relativt många bestämmelser som hänvisar till objekt som saknas eller är bristfälliga. Till exempel i 56 § i lagutkastet hänvisar man till 84 § 1 och 2 mom. punkt p. Den sista punkten i lagrummet i fråga är dock o. På motsvarande sätt ska man i 118 § i lagutkastet tydligt hänvisa till 6 § i stället för att hänvisa till 119 §.

Lagutkastet är inte heller konsekvent i fråga om bestämmelserna om landskapskoncernen. Bestämmelser som gäller serviceinrättningen, dotterbolagen, dottersammanslutningarna och stiftelser som landskapet har bestämmande flytande i ska kontrolleras och förenhetligas.

I landskapen och social- och hälsovårdsområdena bildas enligt lagutkastet nationella serviceinrättningar för bl.a. informations- och kommunikationstekniska tjänster (IKT). I 125 § stadgas det om skyldigheten att använda servicecentrens tjänster och avvikelserna från detta. Apotti Ab uppfyller kriterierna för att fortsätta som en självständig organisation i enlighet med bestämmelsen. Härigenom kan man med minsta möjliga risk säkerställa de redan genomförda investeringarna, patientsäkerheten och uppnåendet av nyttorna på sammanlagt 123 miljoner euro varje år i enlighet med målet utan att riskera tidschemat för social- och hälsovårdsreformen. Både användarna av social- och hälsovårdstjänster och invånarna i kommunen behöver bättre och tillgängligare tjänster också under social- och hälsovårdsreformen och Apotti kan producera tjänsterna heltäckande i hela Nyland och vid behov också i större omfattning.

Enligt lagförslaget indelas landskapets tjänsteproduktion i offentliga icke-konkurrensutsatta tjänster och konkurrensutsatta tjänster. De sistnämnda ska ordna sina IKT-tjänster på marknadsvillkor. Detta leder till att producenterna har och kommer att ha olika system i sitt bruk, vilket medför avsevärda utmaningar för sammanjämkning av IKT-tjänsterna. Informationen i de olika systemen kan inte mätas med samma mått och det finns ingen dataöverföring mellan de olika systemen. Information kan förmedlas genom tjänsten Kanta men den innehåller inte alla nödvändiga uppgifter och är med anledning av sitt källmaterial inte heller i tillräcklig utsträckning i strukturerad form. Risken finns att informationsintegrationen som en av utgångspunkterna för IKT-integrationen inom social- och hälsovårdsreformen inte genomförs i den planerade produkt- och helhetsarkitektursmiljön.

Landskapet är registeransvarigt för klient- och patientuppgifter. Producenten av social- och hälsovårdstjänster ska i produktion av tjänster i enlighet med lagen om ordnande av social- och hälsovårdstjänster spara klient- och patientuppgifterna i landskapets klient- och patientregister.

Utmaningarna för IKT-integrationen i en modell med många producenter kan lindras genom enhetliga lösningar på landskapsnivå. Ett enda klient- och patientuppgiftsregister med utvecklad verksamhetsstyrning och rapporterings- och analysverktyg löser en stor del av utmaningarna. Därutöver kan vissa regionala eller lokala system ges ansvaret över till exempel rapporteringen eller analyseringen på hela landets nivå. Tjänsten Kanta ska vidareutvecklas så att informationen är i strukturerad form och kompatibel, och att helheten gör det möjligt att styra verksamheten.

Till exempel Apottis systemfunktion i fråga kan i den här formen fungera så att den samlar information ur andra system genom öppna gränssnitt. Funktionen är ett avsevärt viktigt utvecklingsobjekt inom Apotti. Andra systemleverantörers arbetsinsatser kan då riktas till de funktioner som inte än är tillgängliga alls. Systemet Apotti stöder redan i nuläget alla internationella standarder för överföring av klient- och patientinformation, kvalitetsmätning och jämförande utvärdering, och kan därmed genomföra en fullständig integration av informationen inom social- och hälsovårdstjänsterna i enlighet med målet.

Frågor om lagen om ordnande av social- och hälsovård:

10. I 4 § i förslaget till lag om ordnande av social- och hälsovård föreskrivs det om tillgången till tjänster och tjänsternas tillgänglighet. Enligt bestämmelsen ska tjänsterna tillhandahållas med hänsyn till befolkningens behov och nära klienterna, men om de förutsättningar som anges i paragrafen uppfylls, kan tjänsterna samlas till större helheter. Är bestämmelsen ändamålsenlig med tanke på tillgången till tjänster?

a. ja

De större tjänstehelheterna inom social- och hälsovården effektiviserar verksamheten genom att förenhetliga verksamhetssätten, förenkla strukturerna och främja digitaliseringen. Skillnaderna i tillgången till tjänster mellan områdena kan jämnas ut i större helheter. Ur klienternas behovsperspektiv kan tillgången till tjänster anses som en viktigare fråga än om tjänsterna produceras nära klienten. Digitaliseringen, distanstjänsterna och tjänsterna nära klienten är effektiva sätt att främja tillgången och åtkomligheten till tjänster.

Det är skäl att beakta att Helsingfors stads social- och hälsovårdsverk och Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt redan nu är landets överlägset största organisationer för social- och hälsovård. Huvudstadsregionen bildar en naturlig servicehelhet och det ger inget särskilt mervärde att höra till landskapet Nyland, åtminstone vad tillgången och åtkomligheten till basservicen beträffar.

11. Landskapen bildar 5 samarbetsområden, där 3–4 landskap ingår. De landskap som hör till samarbetsområdet upprättar ett samarbetsavtal i enlighet med 16 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård. Där avtalar landskapen om ömsesidigt samarbete i fråga om ordnandet och genomförandet av tjänsterna. Avtalet är juridiskt bindande för landskapen. Är det motiverat att avtalet ska vara bindande?

a. ja

Eftersom den föreslagna lagstiftningen bygger på en modell med flera landskap är den bindande avtalsstrukturen en förutsättning för att upp-

nå lagens syfte. Det är avgörande att man förbinder sig till samarbetet i området med tanke på såväl kostnadseffektiviteten som klienternas jämlikhet. Det är möjligt att beakta områdenas specialbehov i avtalet.

12. I det samarbetsavtal som upprättas enligt 16 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård ska det avtalas om åtgärder för att säkerställa integration av tjänsterna. Enligt den föreslagna 23 § är en tjänsteproducent skyldig att säkerställa att tjänstekedjorna integreras och samarbeta med andra aktörer på det sätt som integrationen förutsätter. Är bestämmelserna tillräckliga för att en klientorienterad integration ska förverkligas?

d. nej

Den omfattande valfriheten hindrar att integrationsmålen uppnås. Det verkar vara mycket osäkert att vederbörliga vårdstigar och vårdhelheter bildas. Det finns alltså risk att de centrala målen för social- och hälsovårdsreformen inte uppnås. Valfriheten ska fortskrida i faser och gälla först bara för avgränsade tjänster.

13. Enligt lagen om ordnande av social- och hälsovård stärks den statliga styrningen inom social- och hälso-tjänsterna (19 §, 4 kap., 6 kap.). Är detta motiverat med tanke på målen med reformen?

c. till största delen inte

Förhållandet mellan landskapens självstyre och den strikta statliga styrningen ska omvärderas. Förslaget till lag om ordnande av tjänsterna begränsar i praktiken landskapens självstyre fullständigt och skapar oändamålsenlig byråkrati.

Det är motiverat att den statliga styrningen inom social- och hälsovården är striktare i situationer där landskapen inte hittar en gemensam lösning på samarbetsfrågor kring sina uppgifter.

Den starkare statliga ekonomistyrningen ställer särskilda krav på definitionen av behovsfaktorer som reglerar finansieringsandelarna. Helsingfors stads och huvudstadsregionens särdrag och särskilda servicebehov ska beaktas som verkliga och till deras fulla utsträckning.

I fråga om social- och hälsovårdens stödtjänster kan den starkare statliga styrningen inte anses som motiverad till alla delar och den strider mot landskapets självstyre. Reformen av lagstiftningen ska göra det möjligt att utnyttja befintliga lösningar med stödtjänster, såsom de redan centraliserade stödtjänsterna i områdena, i de fall där det är ändamålsenligt att de betjänar ett eller flera landskap. Statens rambudgetering är en tillräckligt kraftig metod för styrning av stödtjänsterna, och

det ska vara möjligt för landskapen att ordna stödtjänsterna på det mest ändamålsenliga sättet.

I enlighet med Kommunförbundets framställning ska förslagen om nationella enheter för produktion av stödtjänster och serviceinrättningar för landskapen strykas i lagen. I stället för ett enda nationellt lokalbolag ska man bilda flera områdesvisa lokalbolag som genuint styrs av landskapen. Det landskapsfullmäktige som väljs genom val ska ha möjligheter att direkt påverka de strategiska riktlinjerna på sitt ansvar och helheten av landskapets egen tjänsteproduktion.

14. Enligt 22 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård ska landskapet i sin egen verksamhet skilja åt ordnandet av social- och hälsovård och produktionen av tjänster. Är det med tanke på målen med reformen ändamålsenligt att skilja åt ordnandet och produktionen av tjänsterna?

a. ja

Att det görs skillnad mellan ordnande och produktion möjliggör transparens i kostnaderna och bättre jämförbarhet.

Det är motiverat att skilja mellan ordnande och produktion. Det är särskilt viktigt att precisera arbets- och ansvarsfördelningen mellan landskapet i rollen som anordnare och landskapets serviceinrättning i rollen som producent, och dessutom på alla sätt undvika att onödiga administrativa strukturer skapas.

Att skilja mellan anordnandet och produktionen förutsätter bra kompetens av landskapen i att fastställa innehållet, effekten och kvaliteten. I egenskap av anordnare beslutar landskapet om vad det offentliga servicelöftet omfattar, och säkerställer att producenterna också håller sitt servicelöfte. Uppföljningen kräver noggrant definierade indikatorer som ska uppnås i tjänsten.

15. Enligt 22 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård har landskapet bolagiseringsskyldighet, när landskapet sköter social- och hälsovårdsuppgifter i ett konkurrensläge på marknaden eller om tjänsterna omfattas av den omfattande valfrihet som avses i bestämmelserna om valfrihet. Är lösningen ändamålsenlig?

b. till största delen

Lösningen är ändamålsenlig i huvudsak. Huvudstadsregionen har de bästa förutsättningarna för att genomföra reformen till dessa delar. I nuläget är produktionen mångsidig och bygger på flera producenter, marknaden fungerar och praxisen med servicesedeln och modellerna för styrning av externaliserade tjänster har redan etablerats.

I ett marknadsläge kan det dock finnas skillnader mellan områdena, vilket kan påverka såväl tillgången till tjänster och omfattningen av möjligheterna till valfrihet som förutsättningarna för bolagiserad verksamhet att fungera på marknadsvillkor.

För klienter som behöver särskilt stöd framhävs betydelsen av tjänsterådgivning och handledning till tjänster och en gemensam klientplan.

I ett marknadsläge är situationen klar med tanke på hur man fungerar på marknaden. Situationen motsvarar den reglering av konkurrensneutraliteten som redan tillämpas i kommunerna i nuläget. Förslagen till bestämmelser om valfrihet kan ännu inte tillämpas och det är därför inte möjligt att bedöma deras ändamålsenlighet. Om man utgår från att tjänsterna inom den omfattande valfriheten öppnas för fri konkurrens är villkoren i den föreslagna bestämmelsen överlappande.

Också i detta lagutkast är regleringen i fråga om landskapskoncernen inkonsekvent på samma sätt som i utkastet till landskapslag. Till exempel i 22 § i lagutkastet hänvisar man till bolag och sammanslutningar men inte till stiftelser. Det konstateras i utkastet till landskapslag att bestämmelserna om dottersammanslutningar tillämpas också på stiftelser som landskapet har bestämmande flytande i. Motsvarande konstaterande saknas i lagen om ordnande av social- och hälsovårdstjänster. I motiveringarna till 22 § konstateras det att man tillämpar bestämmelserna i kapitel 15 i landskapslagen, men samtidigt konstateras det att bolagiseringen sker i ett dotterbolag eller en dottersammanslutning. Bestämmelserna om bolagiseringsskyldighet utgår däremot från att även stiftelseformen uppfyller skyldigheten (också i motiveringarna till 52 § i landskapslagen hänvisar man till bolagiseringsskyldigheten i kapitel 15). Också i vissa andra moment i utkastet till lag om ordnande av social- och hälsovårdstjänster hänvisar man bara till aktiebolag, föreningar och andra sammanslutningar.

Samma problem gäller även för skyldigheten att betala överlåtelseskatt i 34 § i utkastet till införandelag. Skyldigheten gäller i utkastet bara för överlåtelse av egendom till ett aktiebolag som avses i 22 §. Med beaktande av att bolagiseringsskyldigheten också kan genomföras på andra sätt än genom att bilda ett aktiebolag ska regleringen också till dessa delar anses som bristfällig.

16. Övriga fritt formulerade kommentarer om lagen om ordnande av social- och hälsovård.

Det är skäl att beakta att samarbetet mellan kommunen och landskapet ska vara tillräckligt och förpliktande i den nya verksamhetsmiljön. Avtalshanteringen spelar en viktig roll för att samarbetet mellan olika aktö-

rer ska bli lyckad. Den föreslagna modellen skapar behov av ett nytt slags avtalskompetens inom den offentliga sektorn.

Utbildnings-, forsknings- och utvecklingsverksamheten ska säkerställas. Här är det dessutom ändamålsenligt att det i fortsättningen skulle vara möjligt att få statlig finansiering förutom för forskning i hälsovetenskap också för forskning i socialvetenskap på universitetsnivå.

Det är värt understöd att landskapet kan förbinda alla tjänsteproducenter till det gemensamma utvecklingsarbetet och främjandet av yrkesutbildningen och studerandenas möjligheter till utbildning och arbetspraktik. Staten tar fullt ansvar för finansieringen av undervisningen och forskningen i hälsovårds- och socialsektorn så att producenter i den privata, tredje och offentliga sektorn har likvärdiga konkurrensförutsättningar då de ansvarar för undervisnings- och forskningsverksamheten.

Frågor om införandelagen:

17. Denna fråga är avsedd endast för kommunerna: Avsikten är att det i införandelagen ska föreskrivas om till vilket landskap kommunerna hör efter att reformen har trätt i kraft. Anser man i er kommun att kommunen bör höra till det landskap som föreslås i 5 § i införandelagen?

a. ja

Helsingfors stad hör till landskapet Nyland.

18. Denna fråga är avsedd endast för kommunerna: Om ni svarade nej på föregående fråga, vilket landskap borde kommunen då höra till och varför? (Kommunen ska sända fullmäktiges beslutshandling till social- och hälsovårdsministeriet)

19. I 2 kap. i införandelagen föreskrivs det om en temporär förvaltning samt om uppgifterna och befogenheterna för det temporära beredningsorganet. Är de föreslagna bestämmelserna om den temporära förvaltningen tillräckliga?

c. till största delen inte

Bestämmelserna om ett temporärt beredningsorgan är nödvändiga i allmänhet. Regleringen verkar dock vara bristfällig i många avseenden.

6 §. Ledamöterna i beredningsorganets sammansättning väntas antagligen sköta sin uppgift i organet under hela den tid som organet är verksamt. Det är fråga om en relativt kort tidsperiod under vilken det finns mycket att göra. Detta tas dock inte egentligen upp i utkastet. Eller är det ändå meningen att organet bara ska sammanträda enligt sammanträdeskalendern och någon annan aktör sköter beredningen av ärendena och de praktiska åtgärderna? Till dessa delar ska man anse att landskapsförbundet inte nödvändigtvis är det ändamålsenli-

gaste alternativet som ledningsansvarig aktör. De flesta landskapsförbunden har knappast tillräckliga resurser eller tillräcklig kompetens i sektorn för att kunna bereda det temporära beredningsorganets beslut.

Det är relativt osannolikt att man kan komma överens om organets sammansättning om inte det blir så stort att alla parter är representerade i organet.

7 §. Förteckningen över det temporära beredningsorganets uppgifter kan anses som motiverad.

Med tanke på att det är fråga om ett temporärt organ är det motiverat att organets befogenheter väsentligt begränsas tidsmässigt, dvs. organet bara kan ingå tidsbestämda avtal på ett år, men detta kommer att leda till stora problem med kontinuiteten. Det är inte lätt för landskapet att rekrytera personal om det enda man kan erbjuda är ett kortfristig tidsbestämt arbetsavtal.

I fråga om detta förfaringssätt hänvisar man till regleringen i landskapslagen. I landskapslagen anges det dock inte på långt när tillräckliga procedurbestämmelser för hur organet i praktiken ska fungera. Detta kommer att leda till att största delen av organets också i övrigt relativt korta mandatperiod går till att diskutera förfaringssätten, i synnerhet med anledning av att ledamöterna har så olika bakgrunder. Till exempel en bestämmelse om det temporära organets föredragande saknas fullständigt.

20. Enligt 14 § i införandelagen ska personal som arbetar i organisationer som producerar kommunala social- och hälsovårdstjänster övergå i tjänst hos ett landskap i enlighet med principerna för överlåtelse av rörelse. Dessutom ska personal som inom övrig kommunal förvaltning eller kommunala stödtjänster huvudsakligen utför social- och hälsovårdsuppgifter övergå i tjänst hos ett landskap. Är de föreslagna bestämmelserna om överföring av personalen ändamålsenliga med tanke på personalens ställning?

b. till största delen

Det är motiverat att genomföra den föreslagna överföringen i enlighet med principerna för överlåtelse av rörelse med tanke på den personals ställning som i nuläget arbetar inom social- och hälsovården.

I fråga om stödtjänster ska överföringen dock basera sig på en noggrannare utredning om fördelningen av uppgifterna, och överföringen ska genomföras med prioritet på ändamålet och behoven, till exempel på basis av årsverken, inte på personrelaterade grunder.

Inom förvaltnings- och stödtjänster är det skäl att lägga märke till de planerade större helheterna i reformen och den eventuella överlappningen mellan uppgifterna i de nuvarande funktioner som ska överföras till landskapet.

21. Enligt 4 kap. i införandelagen ska lagstadgade samkommuners hela egendom och kommuners lösa egendom överföras till landskapen. Kommunernas lokaler och fastigheter förblir i kommunernas ägo. Är lösningen i fråga om egendomsarrangemangen godtagbar?

c. till största delen inte

22. Om ni på föregående fråga svarade nej eller till största delen inte, på vilket sätt borde egendomsarrangemangen då genomföras?

Egendomsarrangemangen i samband med social- och hälsovårdsreformen ska bygga på den s.k. omfattande fördelningsmodellen.

Kommunens egendom (lokaler/byggnader, lös egendom) inom produktionen av social- och hälsovårdstjänster ska som utgångspunkt följa uppgiften att producera tjänster. Om både ansvaret för ordnandet av social- och hälsovårdstjänster och uppgiften att producera dessa överförs till landskapet ska överföringen också gälla egendomen. Med andra ord ska kommunen inte kvarstå som uthyrare av verksamhetslokaler för social- och hälsovården. Ansvaret för reparationsskulden för lokalerna för tjänsteproduktionen ska inte stanna kvar hos kommunen. Om byggnaderna kvarstår i kommunens ägo, till och med genom ett relativt kortfristigt hyresavtal, innebär detta är avsevärd fastighetsrisk för kommunen. Detta kan dessutom väsentligt minska investeringsintresset. Det stämmer inte heller överens med principen om konkurrensneutralitet att kommunen fungerar som uthyrare utan någon egen produktionsuppgift.

Ett undantag från det som nämns ovan är att det inte är ändamålsenligt att kortvarigt överföra sådana funktioner som enligt planen kommer att upphöra inom produktionen av social- och hälsovårdstjänster till landskapet. Besittnings- och nyttjanderätten till egendomen under den tid då denna fortfarande utnyttjas inom produktionen av social- och hälsovårdstjänster ska ordnas på basis av ett hyresförhållande.

Marken för social- och hälsovårdsfastigheterna i kommunens ägo ska stanna i kommunens ägo oberoende av att ansvaren och uppgifterna överförs. Härigenom säkerställer man att nyttan av att utveckla de fastigheter för social- och hälsovårdstjänster som senare eventuellt tas ur bruk stannar hos kommunen. Om byggnaderna överförs i landskapets ägo ska besittningsrätten för marken ordnas på basis av ett arrendeförhållande mellan kommunen och landskapet. Arrendet ska basera sig

på marknadsvillkor med beaktande av användningsändamålet för tomt.

Såsom Kommunförbundet har konstaterat är det i syfte att säkerställa utvecklingen av markanvändningen och dess livskraft motiverat att samkommunernas markområden stannar i kommunernas ägo. De risker som hänför sig till fastighetsegendomen inom social- och hälsovårdstjänster ska i huvudsak riktas till den part som genom sina egna åtgärder kan påverka fastighetsbehovet. De ekonomiska riskerna av de obehövligena byggnaderna ska fördelas mellan kommunerna, landskapen och staten.

Behandlingen av egendomsöverföringarna i bokföringen ska basera sig på egendomens gängse värde (det tekniska nuvärdet). Balansvärdena motsvarar inte verkligheten och de kan inte utnyttjas som grund för finansieringsarrangemang på marknadsvillkor eller hyresbestämning.

Med beaktande av att både landskapet och kommunen som utgångspunkt är likvärdiga offentliga sammanslutningar med självstyre är det motiverat att behandla eventuella oenigheter om överföringen av egendomen i en domstol snarare enligt förfarandet i ett förvaltningstvistemål än enligt ett förfarande i vilket landskapet först fattar ett ensidigt beslut och kommunen överklagar beslutet. Förfarandet i ett förvaltningstvistemål motsvarar dessutom det sätt som tillämpas för att lösa oenigheterna om en ekonomisk uppgörelse i enlighet med kommunindelninglagen.

Det är inte motiverat att överföra den lokalförmögenhet som överförs till landskapet (marken och byggnaderna överförda från sjukhusdistriktet, byggnaderna överförda från kommunen) vidare till det nationella servicecentret i enlighet med skyldigheten i lagen. Ett dylikt servicecenter, såsom också de övriga obligatoriska nationella servicecentren, begränsar landskapets självstyre. Om modellen med servicecenter emellertid anses som ett nödvändigt verktyg ska varje landskaps lokalförmögenhet överföras till ett servicecenter på landskapsnivå som ägs av landskapet i fråga.

Ett nationellt lokalservicecenter innebär en omfattande överföring av resurser från södra Finland till andra orter i Finland eftersom största delen av centrets egendom överförs härifrån. Det anges inga reella motiveringar till att centraliseringen av lokalförvaltningen på nationell nivå medför effektivitet eller ekonomisk och funktionell nytta. Det är lika möjligt att centraliseringen leder till en stel och mångfaldig förvaltning.

Om den omfattande fördelningsmodellen ändå inte tillämpas ska man se till att lokalbeståndet i kommunernas ägo också i fortsättningen används effektivt. Byggnaderna ska alltid hyras ut som helheter om man

inte kommer överens om något annat med staden. Man ska syfta till att landskapet i första hand utnyttjar lokalbeståndet i kommunernas ägo och vid förändringar i lokalbehovet söker en totalekonomisk lösning tillsammans med kommunerna för att tillgodose det förändrade lokalbehovet.

Den korta hyresavtalsperioden i införandelagen anses delvis som problematisk. Meningen är dock sannolikt att landskapet under tiden för lagen om införande av lagarna kan, om det så vill, hyra de behövliga lokalerna hos staden genom långfristiga hyresavtal. Detta gör det möjligt också för staden att ta lokalerna i sitt eget bruk eller utveckla fastigheterna efter övergångsperioden. De kortfristiga hyresavtalen gör det inte nödvändigtvis möjligt att på ett ändamålsenligt sätt reparera fastigheterna under den tidsperiod som anges i införandelagen.

Helsingfors stad har ordnat lokaler för social- och hälsovårdstjänster också genom dotterbolag. I de hyresavtal som ingåtts för lokalerna har det inte varit nödvändigt att tillämpa långa tidsfrister eftersom staden har haft beslutanderätten över ordnandet av både lokalerna och tjänsterna. Det skulle vara ändamålsenligt att i fråga om dessa avtal ingå nya långfristiga hyresavtal med landskapets servicecenter eller det nationella servicecentret.

Det kan vara orättvist för kommunen att överföra den lösa egendomen utan vederlag.

Helsingfors stads räddningsverk är det enda räddningsverk som fungerar i en enda kommun i Nyland. Räddningsverket har tagit hand om de allmänna skyddsrummen i Helsingfors men i andra kommuner finns det i regel inga motsvarande allmänna bergskyddsrum och det är därigenom inte fråga om en tjänst som genom lag hör till räddningsverkets ansvar. Det är därför oklart om landskapet i fortsättningen hyr skyddsrummen hos staden. Man ska dock alltid se till att räddningsverket betalar kostnaderna för de ledningscentraler för räddningsverksamheten som är belägna i skyddsrummen. Räddningsmyndigheten leder befolkningsskyddet. Om räddningsverksamheten överförs till landskapen ska den verksamhet som har samband med de allmänna skyddsrummen överföras till landskapens ansvar för att ledningssystemet för befolkningsskyddet ska fungera som en sammanhängande helhet. Lokalbehoven för verksamheten i de allmänna skyddsrummen och verksamhetens egenskaper bestäms av räddningsväsendet. I detta fall är det motiverat att överföra också den ekonomiska och riskbaserade planeringen till den ansvariga myndigheten. Om ordnandet av befolkningsskyddet slås ihop med räddningsverksamheten ska landskapet ha skyldigheten att hyra de allmänna skyddsrummen hos staden enligt samma principer som de övriga fastigheter som hyrs ut till landskapet.

Räddningsverket har tillgång till oljebekämpningsmateriel, bl.a. båtar, som utanför kriser är i sambruk med idrottsverket och byggtjänsten Stara. Den egendom som är i sambruk kan inte överföras till landskapet, eller landskapets räddningsväsen och Helsingfors stad ska komma överens om sambruket av materielelet utan ersättning.

Det kan inte anses som motiverat att överföra markegendomen i samkommunernas ägo till det nationella servicecentret. Vid eventuell omorganisering av funktioner ska den markegendom med fastigheter för social- och hälsovårdstjänster som blir ledig utan vederlag återgå till den kommun där markegendomen är belägen.

Om man kommer fram till att tillämpa den omfattande fördelningsmodellen ska man vid eventuell överlåtelse av byggnader som ersättning betala ett pris på basis av byggnadens verkliga värde.

23. I 41 § i införelagen föreskrivs det om den kommunala inkomstskattesatsen 2019–2021. Anser ni att det med tanke på jämlikheten mellan skattebetalarna är motiverat att kommunernas skattesatser begränsas i tre år?

d. nej

Beskattningsrätten är en viktig principiell faktor vid bedömning av kommunernas kreditvärdighet. Ur internationella och inhemska finansieringsperspektiv hör kommunerna i Finland vid sidan av finska staten till s.k. riskklass 0 som möjliggör tillgång till bred finansiering och förmanliga lånemarginaler. Vid fastställandet av bestämmelserna för kommunernas finansiering ska man därför säkerställa att kommunernas ställning i riskklass 0 bibehålls.

Enligt förslaget minskar kommunernas inkomstfinansiering väsentligt men mängden av kommunens skulder/främmande kapital ändras inte. Enligt villkoren för kommunernas nuvarande lån kan finansierarna ha rätt att i förtid säga upp lånet i sin helhet om gäldenärens förhållanden avsevärt förändras. Genomförandet av reformen enligt förslaget innebär en avsevärd förändring i kommunernas balansställning. Till exempel Helsingfors stadskoncerns relativa skuldsättning (ett av kriterierna för s.k. riskkommuner) ökar upp till 160 % när inkomstfinansieringen minskar, men det främmande kapitalet stannar på dess nuvarande nivå.

I kommunernas gällande låneavtal anges för tillfället åtminstone följande villkor som efter reformen eventuellt kan vara besvärliga att tillämpa:

- Borgenärerna ska behandlas likvärdigt, dvs. kommunen kan inte vid anfordran återbetala sitt lån i förtid till bara en av borgenärerna utan

- kommunen ska åtminstone förhandla om detta med de övriga borgenärerna (med undantag av skyldigheterna enligt lag)
- Kommunens befintliga egendom kan inte ens genom hyresavtal i väsentlig grad överlåtas till en utomstående part
 - Vissa finansiärer har specialvillkor i fråga om bl.a. relativ skuldsättning (man får t.ex. inte överskrida en skuldsättningsnivå på 100 %) och dessutom begränsar vissa finansiärer de årliga återbetalningarna i förhållande till totalintäkterna.

Att begränsa beskattningsrätten enligt propositionen höjer sannolikt både Kommunfinansieringens och de enskilda kommunernas räntemarginaler för nya lån och påverkar eventuellt även tillgången på lån. Om man eventuellt förlorar ställningen i riskklass 0 höjer detta kraftigt räntemarginalerna för lånen och minskar avsevärt antalet potentiella låntagare.

24. Enligt 42 § i införandelagen ska landskapet bilda sådana dotterbolag till landskapets serviceinrättning som avses i lagen om ordnande av social- och hälsovård och som producerar tjänster som omfattas av den omfattande valfrihet som det föreskrivs särskilt om genom lag. Bolagiseringen ska vara genomförd senast den 31 december 2020. Är den föreslagna övergångstiden för att organisera landskapets produktion i bolagsform tillräcklig?

a. ja

Två års övergångstid från att lagstiftningen träder i kraft till att bolagiseringsskyldigheten ska uppfyllas är beslutstekniskt och bolagsjuridiskt alldeles tillräcklig om man bara i tillräckligt tidig fas skrider till åtgärderna inom den temporära förvaltningen och i landskapet. Man ska dock beakta att beredningen i fråga om personalens ställning sannolikt blir en mer krävande helhet än den tekniska beredningen eftersom man ska genomföra en massiv organisationsreform och överföra personal till landskapen och serviceinrättningarna.

25. Övriga fritt formulerade kommentarer om införandelagen.

Helsingfors stads social- och hälsovårdsverk och Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt är landets överlägset största organisationer för social- och hälsovård. Det är uppenbart att alla utmaningar i fråga om produktionsstyrning och ändringarna i produktionen är flerfaldiga i huvudstadsregionen jämfört med det övriga landet. Riskerna i samband med harmoniseringen och genomförandet av ändringarna har en större ekonomisk betydelse, och det är mer sannolikt att riskerna realiserar. Likaså gäller riskerna för att servicenivån i landskapet Nyland försämras vid organisationsreformen cirka en fjärdedel av landets hela befolkning. Att styrningen av social- och hälsovårdstjänsterna skiljs åt till

02.11.2016

Kj/7

verksamhet på landskapsnivå försvårar hanteringen av samhällliga utmaningar och förändringar i specialfrågorna i huvudstadsregionen.

Kostnaderna för beredningen och genomförandet av reformen (såsom kostnaderna för berednings- och förändringsorganisationer, kostnaderna för utveckling av förändringskompetensen och IKT-kostnaderna) kommer att bli avsevärt höga och man ska förbereda sig på dessa.

Frågor om lagen om landskapens finansiering

26. Staten finansierar den verksamhet som ska bedrivas av de landskap som inrättas. Ansvaret för finansieringen av social- och hälso-tjänsterna läggs således på staten. Är lösningen ändamålsenlig med tanke på målen med reformen?

c. till största delen inte

Den i huvudsak självständiga finansieringen och ekonomiska styrningen (bl.a. styrning av investeringar) är en viktig del av självstyret för en offentlig aktör med självstyre. Om landskapen nästan inte har någon frihet inom finansieringen och styrningen av sin ekonomi kan man inte tala om självstyre. Till dessa delar uppfyller propositionen inte reformens mål.

I propositionen ger man inte bara ansvar för finansiering av social- och hälsovårdstjänsterna till staten utan också en väsentlig del av åtgärderna för styrning av social- och hälsovårdstjänsternas ekonomi (ökning av inkomster, skuldfinansiering, planering av investeringar) överförs till staten. De uppställda målen för reformen uppnås inte heller till dessa delar.

Ett bättre alternativ än den föreslagna finansieringsmodellen är att ge landskapen egen beskattningsrätt som kompletteras med statens utjämningsfinansiering i syfte att jämna ut skillnaderna mellan områdena.

Med beaktande av finansierings- och styrningsarrangemangen är det förmodligen motiverat att stryka hänvisningen till landskapens självstyre i lagen.

27. Landskapens inkomster är statlig finansiering (3 §) och inkomster från klient- och användningsavgifter (4 §). Dessutom kan landskapen ta kortfristiga lån (3 §). Vid en årlig justering begränsas en ökning av den statliga finansieringen för att säkerställa de offentliga finansernas bärkraft (6 och 29 §). Har landskapen tillräckliga ekonomiska förutsättningar för att klara av de lagstadgade uppgifterna?

d. nej

Problematiken kring denna fråga har behandlats under tidigare frågor i utlåtandet. De största begränsningarna för mekanismen för ekonomi-

styrning i landskapen och landskapets egen beslutanderätt över sin ekonomi beror på följande faktorer:

- (1) landskapens finansiering bygger nästan enbart på statsandelsfinansiering som utvecklas trendmässigt, och
- (2) landskapen kan inte söka tidsmässig flexibilitet för sin ekonomi från skuldsättning eller försäljning av egendom eller reglera den ackumulerande skattefinansieringen genom egna beslut, och
- (3) landskapen kan i praktiken inte själva planera sina investeringar utan ministeriet utarbetar investeringsplanerna (ny- och reparationsinvesteringar) och statsrådet fattar beslut om dem.

Det framgår inte av förslaget hur det är möjligt för landskapet att bemöta sina lagstadgade skyldigheter att producera tjänster när det inte har resurser att investera, det inte kan besluta om sin egen investeringsplan och den aktör som genomför investeringarna dessutom är fristående från landskapet. Det förblir också oklart vad som händer när investeringsbehovet, besluten om olika finansieringsmöjligheter och de egentliga investeringarna hör till separata juridiska personers ansvar.

Det är viktigt att social- och hälsovårdstjänsterna inte underbudgeteras och landskapen därigenom tvingas att minska tjänsterna. Ur detta perspektiv är ett på förhand fastställt utgiftstak särskilt skadligt och kan medföra stora risker för tjänstekvaliteten och förverkligandet av tjänsterna.

28. Är de behovsfaktorer som beskriver användningen av tjänster och som används vid bestämningen av den statliga finansieringen (3 kap., inkl. den nya koefficienten för främjande av hälsa och välfärd) och deras viktcoefficients motiverade?

b. till största delen

Den nödvändiga informationsproduktionen för bedömning och rapportering av behovsfaktorerna ska förbättras från nuläget. Harmoniseringen av definitionerna, bokföringspraxisen och säkerställandet av de tekniska förutsättningarna för rapporteringen på nationell nivå är en viktig fråga att lyfta fram.

I reformen ska man fästa avseende på att de termer som utnyttjas är konsekventa till exempel i fråga om koefficienten för främjande av hälsa och välfärd och främjandet av hälsa och välfärd. Kriterierna för behovsfaktorerna ska kunna granskas kritiskt utifrån preciserade forskningsresultat. Vikt ska läggas vid att två eller flera behovsfaktorer förekommer samtidigt.

Koefficienten för främjande av hälsa och välfärd fungerar som en faktor som styr finansieringen i landskapen. Då främjandet av hälsan och väl-

färden i första hand blir en uppgift för kommunerna ska man också komma med en tillräcklig sporre för kommunerna att sköta uppgiften.

De avgörande faktorerna för koefficienten för främjande av hälsa och välfärd är åldrande och sjukfrekvens. För uppnåendet av målen för lagreformen är det viktigt att beakta också tryggheten av de ekonomiska förutsättningarna för förebyggande åtgärder.

Som en avgörande fråga för finansieringen i metropolområdet framhävs de befolkningsgrupper för vilka behovsfaktorerna inte har beaktats i tillräcklig mån, och uppgifterna för rapportering av behovsfaktorerna är inte alltid tillgängliga i en tillräckligt omfattande och sammanhängande form.

I Helsingfors och i den övriga huvudstadsregionen finns det samhällsliga utmaningar som är typiska för metropolområden och att svara på dessa är en avsevärt viktig grund för en särskild styrning av social- och hälsovårdstjänsterna i huvudstadsregionen. Nästan hälften av alla invånare med utländsk bakgrund i Finland bor i huvudstadsregionen. Speciellt inom befolkningen i arbetsför ålder är invandringen den viktigaste faktorn för befolkningstillväxten. År 2030 prognoseras andelen befolkning med utländsk bakgrund uppgå till 23–28 % av hela befolkningen i städerna i huvudstadsregionen.

Förutom invandringen och den övriga befolkningstillväxten bär Helsingfors och den övriga huvudstadsregionen ansvar för särskilda sociala problem, såsom segregation och bostadslöshet. En effektiv minskning av hälso- och välfärdsskillnaderna i metropolområdet förutsätter ett tätare samarbete än på andra håll i landet mellan stadsplanering, näringspolitik, sysselsättningstjänster och utbildningstjänster. I praktiken förutsätter detta tätt samarbete mellan olika sektorer och ledarskap på lokal nivå eftersom utmaningarna är av en lokal karaktär.

Koefficienterna av den föreslagna volymen skapar en situation i vilken landskapet Nyland har ca 150 miljoner euro mindre finansieringstillgångar till sitt förfogande än vad kommunerna i Nyland i nuläget använder för tjänsterna i fråga. Minskningen i finansieringen för landskapet Nyland är en av de största beräknat per invånare.

29. Inom finansieringen av social- och hälsovården övergår man gradvis från utgiftsbaserad finansiering till behovsbaserad finansiering. Är den föreslagna övergångsperioden (2019–2023) för landskapens finansiering tillräcklig (27–28 §)?

e. tar inte ställning

Behovsfaktorerna i det behovsbaserade mätsystemet har större betydelse än övergångsperioden. Behovsfaktorerna är inte entydiga och de ska granskas kritiskt när förhållandena förändras.

30. Övriga fritt formulerade kommentarer om lagen om landskapens finansiering.

Man kan konstatera om lagen om landskapens finansiering att den inte tar hänsyn till särskild finansiering för de offentliga tillväxttjänsterna. Finansieringsmekanismen förbiser helt och hållet antalet företag och tillväxtpotentialen i området. Enligt utkastet till finansieringslag beräknas finansieringen av landskapets andra uppgifter än uppgifterna inom social- och hälsovården "genom att det per invånare bestämda grundpriset för landskapets andra uppgifter multipliceras med landskapets invånarantal" (14 § i utkastet till lag om landskapens finansiering). Det stora antalet invandrare i huvudstadsregionen orsakar också ett större behov av resurser för sysselsättnings- och integrationstjänster än i det övriga landet, vilket ska beaktas i finansieringen.

Frågor om övriga lagutkast

Lagen om landskapsindelning

31. Anser ni att de föreslagna sätten för att ändra landskapsindelningen är ändamålsenliga? (särskilt 2 och 10 § i lagen om landskapsindelning)

b. till största delen

Propositionen motsvarar regleringen i kommunindelningsslagen och någon bättre modell har inte föreslagits. En mer omsorgsfull beredning skulle ha gjort en annan slags lösning möjlig.

32. Övriga fritt formulerade kommentarer om lagen om landskapsindelning.

?

Statsandelen för kommunal basservice

33. Är de utjämningsarrangemang och övriga ändringar som föreslås i statsandelsystemet för att lindra betydande kommunvisa omställningar på grund av social- och hälsovårdsreformen godtagbara och tillräckliga (24 §, 27 §, 27 b § och 55 § i lagen om statsandel för kommunal basservice)?

c. till största delen inte

Av avskrivningsnivåerna i boksluten följer kalkylresultat som är anknutna till de föreslagna utjämningsystemen. I kalkylerna ska man tillämpa bara siffrorna för de planerliga avskrivningarna och inte andra siffror angivna i samband med avskrivningar, såsom nedskrivningar.

Såsom Kommunförbundet har konstaterat saknar reformen omfattande kalkyler om den nya kommunens ekonomiska hållbarhet efter reformen. Kommunförbundet beräknar att enskilda kommuner kommer att stå inför stora ekonomiska utmaningar med anledning av den förminskade inkomstfinansieringen och att de sämre investeringsmöjligheterna för kommunerna har en negativ inverkan på den totalekonomiska utvecklingen.

34. Är statsandelskriterierna (inkl. det nya kriteriet för främjande av välfärd och hälsa) och deras viktningar motiverade (2 kap. i lagen om statsandel för kommunal basservice och 3 § i utkastet till statsrådets förordning om statsandel för kommunal basservice)?

c. till största delen inte

Statsandelskriterierna bygger enligt propositionen främst på antalet barn i 0–15 års ålder. De nya primärkommunerna är förutom producenterna av uppfostrings- och utbildningstjänster framför allt också offentliga aktörer som bygger och upprätthåller stadsmiljön. I statsandelsystemet för nya primärkommuner ska man betona även kriterierna för stadsmiljöfaktorer eftersom satsningarna på dessa medför nytta också för de övriga delarna av samhället.

Antalet barn i 0–15 års ålder som den viktigaste faktorn för kriterierna tar inte i tillräcklig mån hänsyn till primärkommunernas centrala uppgift att göra det möjligt att få fortsatt utbildning/hitta en studieväg efter grundskolan. Inte heller satsningarna på kommunernas ungdomsväsen får stöd enligt de föreslagna kriterierna för statsandelar.

Främjandet av invånarnas delaktighet i enlighet med de verksamhetsbeskrivande indikatorerna för det nya kriteriet för främjande av hälsa och välfärd har ur Helsingfors stads perspektiv avgränsats onödigt mycket och normativt. Helsingfors stad planerar genomföra en mycket mer omfattande och mångsidig verksamhetsmodell för invånarnas delaktighet och växelverkan ur en stor stads utgångspunkter, och man ska kunna beakta detta i indikatorerna.

35. Fritt formulerade kommentarer om helheten i fråga om statsandelarna i regeringspropositionen.

Beskattning

36. Anser ni att de ändringar i det statliga beskattningssystemet som föreslås för att få in medel för landskapens finansiering är godtagbara?

e. tar inte ställning

37. Fritt formulerade kommentarer om skattelagarna.

En nedskärning på 40 % av kommungruppens andel av samfundsskatten behandlar olika kommuner mycket olika. Skillnaderna i effekten är stora bl.a. mellan de fyra städerna i huvudstadsregionen. I Helsingfors betyder nedskärningen att kommunens intäkter minskar med ett belopp som motsvarar cirka en kommunalskatteprocentenhet, medan minskningen i Esbo och Vanda motsvarar cirka 0,5 kommunalskatteprocentenheter. Bl.a. i Grankulla är minskningen ännu väsentligt mindre än dessa (om också minskningarna i andra intäkter är större i Grankulla).

Skatteinkomsterna från samfundsskatten är störst i de kommuner som har behov av omfattande investeringar i stadsmiljön, trafiksystemet och bostadsbyggandet. Härigenom försvagar minskningen av kommunernas andel av samfundsskatten dessas förutsättningar att bygga trafiksystem och uppnå bostadsproduktionsmål. Detta innebär att förändringen saktar ner förutsättningarna för hela landets ekonomiska tillväxt.

Personal och pensioner

38. Det föreslås att tillämpningsområdet för den lagstiftning som gäller kommunernas personal ska ändras så att det också börjar omfatta landskapens personal. Intressebevakningen för landskapet som arbetsgivare ska skötas av Kommun- och landskapsarbetsgivarna KT, som det ska föreskrivas om genom en ny lag.

b. till största delen

Det är en bra lösning att KT sköter intressebevakningen för landskapet som arbetsgivare. Största delen av landskapens uppgifter är uppgifter som man i nuläget kommer överens om i avtalen inom kommunsektorn.

Ställningen för de bolag som är verksamma inom marknaden skiljer sig från kommunernas verksamhet och deras arbetsgivarverksamhet är olika. Sammanslutningar kan inte förpliktas att bli medlemmar i KT utan kollektivavtalen och intressebevakningen ska väljas på basis av avtalens konkurrenskraft och arbetsgivarorganisationens attraktivitet. Man ska trygga företagssektionens självständighet.

I syfte att trygga det kommunala pensionssystemet och stävja trycket att höja kommunernas framtida pensionsavgiftsförpliktelser ska man utreda möjligheterna att göra det till ett lockande alternativ att välja KT. Balansen mellan pensionssystemen understöder för sin del förslaget ovan också för att möjliggöra kommunernas tjänsteproduktion.

39. Är de bestämmelser som föreslås om finansieringen av pensionerna ändamålsenliga?

c. till största delen inte

Pensionsansvaren i de befintliga pensionsförsäkringarna i Keva och pensionsförsäkringarna inom den privata sektorn skiljer sig från varandra. Detta särbehandlar den offentliga och den privata sektorn i ett konkurrensläge.

Kommunernas pensionsförsäkringspremier får inte bli högre i reformen. Den pensionsutgiftsbaserade avgiften som är en del av finansieringen av det kommunala pensionssystemet ersätts enligt lagförslaget med en s.k. utjämningsavgift som landskapen och kommunerna ska betala. Kommunernas andel av betalningen föreslås bli fördelad mellan kommunerna i samma proportion som skattefinansieringen. Kommunernas betalningsandel ska bestämmas i enlighet med den nuvarande pensionsutgiftsbaserade avgiften.

40. Fritt formulerade kommentarer om personalens ställning och/eller arbetsgivarernas intressebevakning samt pensionerna.

Arbetsgivaren ska kunna säkerställa tillräckligt stöd för personalen vid förändringen för att kunna trygga tjänsternas kontinuitet och bevara kompetensen. Också kontinuiteten hos kompetensledarskapet får en viktig roll inför nya slags kompetensutmaningar.

Reformens konsekvenser

41. Hur bedömer ni att reformen påverkar er egen organisations ställning?

De nya primärkommunerna är förutom producenter av uppfostrings- och utbildningstjänster framför allt också offentliga aktörer som bygger och upprätthåller stadsmiljön.

Reformen av kommunernas finansiering minskar kommunernas inkomster från kommunalskatten med cirka $\frac{2}{3}$ och inkomsterna från samfundsskatten med cirka 40 %. Behoven att investera i trafiksystem och bostadsbyggande är dock desamma som tidigare och ansvaret för finansieringen av dessa stannar hos kommunerna. Frågan lyder hurdana möjligheter kommunerna har att finansiera dessa projekt som är till nytta för hela samhället i den nya situationen där kommunernas finansieringsunderlag och inkomstfinansiering är betydligt mindre än i nuläget (bl.a. i förhållande till kommunernas balansställning).

I statsandelssystemet för nya primärkommuner ska man betona även kriterierna för stadsmiljöfaktorer eftersom satsningarna på dessa medför nytta också för de övriga delarna av samhället. Kriterierna för statsandelarna bygger enligt propositionen främst på antalet barn i 0–15 års ålder.

Reformen har en avsevärd inverkan på Helsingfors stads verksamhet och verksamhetsförutsättningar. Helsingfors och huvudstadsregionen skiljer sig enligt alla mätare från det övriga Nyland i fråga om befolkningsunderlaget och verksamhetsmiljön.

Detta försvårar det tväradministrativa samarbetet, ordnandet av tjänsterna för invånarna och uppbyggandet av sömlösa servicekedjor.

Uppgifts- och ansvarsfördelningen mellan kommuner och landskap ska vara tydlig. Man ska undvika överlappande befogenheter såsom till exempel i fråga om landskapsstrategi i punkt 1 Främjandet av invånarnas välfärd och punkt 4 Utveckling av livsmiljöns kvalitet och regionens näringar i 35 § i landskapslagen.

I fråga om landskapens förhållande till kommunerna och stadsregionerna och fördelningen av deras befogenheter saknas kommunernas möjlighet att ta uppgifter som enligt bestämmelserna hör till landskapet på sitt ansvar. Detta ska ingå i lagen.

Kommunernas möjlighet att ta uppgifter som enligt bestämmelserna hör till landskapet på sitt ansvar saknas och ska tilläggas i lagen.

Det fästs överhuvudtaget inget större avseende vid förhållandet mellan landskapet och kommunerna. Bara i 15 § konstateras det att landskapet och kommunerna ska förhandla om samarbetet, målen och arbetsfördelningen för varje fullmäktigeperiod.

Huvudstadsregionens och de stora städernas och deras stadsregioners roll som en del av de självstyrande områdena ska preciseras ytterligare. De uppgifter som grundar sig på den särskilda lagstiftningen för städerna i huvudstadsregionen och eventuella andra möjligheter till avvikelser i stadsregioner ska beaktas.

42. Har landskapen tillräckliga ekonomiska förutsättningar för att klara av de lagstadgade uppgifterna efter att reformen har trätt i kraft?

En del av landskapen är för små i förhållande till den eftersträlvade nyttan och kan förr eller senare vara tvungna att tillämpa ett undantagsförfarande.

Stöd för reformen

43. Inom vilka områden bedömer ni att ni behöver nationellt stöd för det regionala genomförandet av social- och hälsovårdsreformen och landskapsreformen?

- integrationen av social- och hälsotjänsterna
- ekonomin
- förvaltningen och styrningen

02.11.2016

Kj/7

- egendomsarrangemangen
- informationsförvaltningen och IKT
- kommunikationen och delaktigheten
- personalöverföringarna
- bedömningen av servicebehovet, beställningen av tjänster
- annat, vad?

Övriga frågor

44. Övriga fritt formulerade kommentarer om utkastet till regeringsproposition.
45. Specificerade förslag till lagändringar.

Behandling

På förslag av ordföranden beslutade stadsfullmäktige behandla detta ärende som sista ärende på föredragningslistan.

Ledamoten Lasse Männistö var jävig och deltog inte i behandlingen av ärendet.

Under diskussionen framställdes 13 motförslag.

1 motförslaget

Ledamoten Mari Holopainen understödd av ledamoten Maria Ohisalo föreslog följande:

Fråga 7:

Följande text stryks: Det ska anses som positivt att det för serviceinrättningens styrelse har satts upp kriterier som bygger på kompetens/sakkunskap fastän de lämnar rum för tolkning i praktiken.

Följande text läggs till:

Det har för serviceinrättningens styrelse satts upp kriterier som bygger på kompetens/sakkunskap som lämnar rum för tolkning i praktiken.

2 motförslaget

Ledamoten Anna Vuorjoki understödd av ledamoten Henrik Nyholm föreslog följande:

Fråga 7:

Text som stryks: Det ska anses som positivt att det för serviceinrättningens styrelse har satts upp kriterier som bygger på kompetens/sakkunskap fastän de lämnar rum för tolkning i praktiken.

Text som läggs till: Med tanke på demokratin och kommuninvånarnas möjligheter att påverka är de kriterier som satts upp för kompetensen i serviceinrättningens styrelse inte ändamålsenliga. Serviceinrättningens styrelse bör ha politisk representation.

3 motförslaget

Ledamoten Maija Anttila understödd av ledamoten Petra Malin föreslog följande:

Fråga 12 ändras: Första st. alternativ c. till största delen inte

Integration av tjänsterna är ett centralt mål för reformen. Valfrihetslagstiftningen och öppnandet av tjänsterna för konkurrens förhindrar förverkligandet av integrationsmålen, eftersom produktionen av tjänsterna splittras till flera olika aktörer.

Nätverket som grundar sig på avtal mellan landskapets serviceaffärsverk och tiotals, eventuellt hundratals tjänsteleverantörer garanterar inte oavbrutna och flexibla servicekedjor. Problemen uppstår dels för klienter med flera problem och dels av att det ligger i privata aktörers ekonomiska intresse att anstalterna hålls fulla och ingalunda att skapa förutsättningar för att vården och omsorgen kan fortsätta omedelbart. Det lagstadgade kravet om integrerade servicekedjor garanterar inte en tillräckligt smidig samverkan mellan olika proffs som arbetar med klienter, om dessa arbetar i olika organisationer.

Tanken om att öppna produktionsansvaret för konkurrens ska slopas och i stället ska de ursprungliga målen om att förbättra social- och hälsovårdstjänsterna och integrationen av bastjänsterna och de specialiserade tjänsterna sättas i centrum för vårdreformen.

4 motförslaget

Ledamoten Petra Malin understödd av ledamoten Henrik Nyholm föreslog följande:

Fråga 1

Tillägg efter femte stycket i svaret: Å andra sidan är det viktigt att bevara välfärdstjänsternas universella karaktär, med andra ord ska alla medborgare, inklusive de välsituerade, ha rätt till högklassiga offentliga social- och hälsovårdstjänster. Det här är centralt med tanke på viligheten att betala skatter och följaktligen för finansieringen av tjänsterna.

5 motförslaget

Ledamoten Petra Malin understödd av ledamoten René Hursti föreslog följande:

Fråga 2

Tilllägg efter andra stycket I frågan: Kostnadsbesparingarna får inte leda till en höjning av kundavgifterna eller en försämring av servicenivån, så att reformen inte ökar ojämlikheten eller hotar den likställda tillgängligheten av tjänsterna inom olika socioekonomiska grupper.

6 motförslaget

Ledamoten Petra Malin understödd av ledamoten Henrik Nyholm föreslog följande:

Fråga 10

Första stycket ändras och ges lydelsen: De större tjänstehelheterna inom social- och hälsovården effektiviserar verksamheten genom att förenhetliga verksamhetssätten, förenkla strukturerna och främja digitaliseringen. Skillnaderna i tillgången till tjänster mellan områdena kan jämnas ut i större helheter. Digitaliseringen, distanstjänsterna och tjänsterna nära klienten främjar tillgången och åtkomligheten till tjänster. Dessutom är det viktigt att de servicepunkter som besöks ofta ligger nära klienterna.

7 motförslaget

Ledamoten Petra Malin understödd av ledamoten René Hursti föreslog följande:

Fråga 14

Svaret ändras och ges lydelsen: svarsalternativ D Nej. Att det görs skillnad mellan ordnande och produktion kan orsaka många problem. Det är möjligt att servicehelheten fördunklas och förverkligandet av integrationsmålen äventyras då produktionen splittras till många olika producenter. Riskerna har att göra med deloptimering av bolagen, förflyttning av ansvar och kostnader, över- och undervård och splittring av servicekedjorna. Demokratin i beslutsfattandet försvagas om landshövdingens endast fungerar som beställare och inte har makt att påverka produktionen och innehållet i tjänsterna.

8 motförslaget

Ledamoten Petra Malin understödd av ledamoten René Hursti föreslog följande:

Fråga 15:

Svarsalternativet ändras till: "D Nej".

De fyra första styckena av motiveringarna styrks och ersätts med föl-

jande text: Bolagiseringen ändrar de offentliga tjänsternas ställning så att de omfattas av aktiebolagslagen. Enligt den ska bolagets ledning främja bolagets intressen, varför det är svårt att beakta det helhetsbetonade goda. Verksamhet som är förnuftig med tanke på bolaget är inte nödvändigtvis förnuftig med tanke på samhällets totala fördel. Bolagiseringen kan minska demokratin och landskapsfullmäktiges makt.

Om reformen genomförs enligt förslaget är det absolut nödvändigt att också den ovannämnda utvidgningen av offentligheten genomförs. I det här sammanhanget fästs uppmärksamheten också vid den olägenhet som orsakas av affärs- och yrkeshemligheten. I Finlands och EU:s verksamhet har spridning av så kallade bästa praxis eftersträvat för att uppnå kostnadseffektiv verksamhet och förbättra effektiviteten av tjänsterna. Utspridd privat verksamhet stöder inte detta mål, utan för det i själva verket längre bort. Det är fortfarande nödvändigt att skilja verksamheten som förverkligar den offentliga maktens organiseringskyldighet från densamma serviceproducentens eventuella övriga, helt marknadskopplade verksamhet. Konkurrensneutralitet och principerna för lagen om statsunderstöd för stödjande av företagsverksamhet förutsätter detta, för att inte någon sammanslutning eller stiftelse ska få obefogad fördel i sin verksamhet.

För klienter som behöver särskilt stöd framhävs betydelsen av tjänsterådgivning och handledning till tjänster och en gemensam klientplan. Dessutom ska väl märkas att det finns grupper, såsom personer som lider av minnessjukdomar, för vilka rådgivning och guidning inte är en tillräcklig metod för att säkra tillgång till sina rättigheter.

9 motförslaget

Ledamoten Yrjö Hakanen understödd av ledamoten René Hursti föreslog följande:

Förslaget från Sipiläs regering till vård- och landskapsreform innebär inga lösningar till de viktigaste serviceproblemen, såsom resursbristen på basnivån, olikvärdigheten i tillgången till tjänster, den ringa förebyggande verksamheten och bristen på möjligheter för invånarna att påverka. Förslaget leder inte till att hälso- och välfärdsskillnaderna minskar. Det tryggar inte närservice eller skapar smidiga servicehelheter, utan förutsätter en utgiftsminskning på tre miljarder, bolagisering av service och utvidgning av den privata marknaden.

Landskapsfullmäktige föreslås bli valda genom val, men ges inte någon verklig makt. Landskapsförvaltningen innebär mer att de ärenden som nu omfattas av kommunernas självstyre till stor del överförs till statens och bolagens makt, vilket inskränker demokratin.

Det är skäl att utdöma en sådan reform. Vi föreslår en ny beredning med ett nytt underlag, där ansvaret att ordna servicen på basnivå bibehålls hos kommunerna och servicen på basnivå förbättras, servicen på specialnivå och uppgifterna inom statens lokalförvaltning samlas under landskapsfullmäktige, låginkomsttagarnas tillgång till service inte försvåras med avgiftshöjningar, finansieringen av offentliga tjänster stärks utifrån den progressiva beskattningen och den deltagande närdemokratien stärks.

Exempelvis förslaget från stadsdirektörerna i Helsingfors, Esbo, Vanda och Grankulla om en separat lösning för huvudstadsregionen innebär ett underlag, från vilket ett alternativ för kommunerna och landskapen kan beredas också i större utsträckning.

Frågor om målen med reformen

Målet med reformen av social- och hälsovården är att minska hälso- och välfärdsskillnaderna bland befolkningen och stävja kostnaderna för social- och hälsovårdstjänsterna med tre miljarder euro före 2029.

1. Kan man genom förslaget minska hälso- och välfärdsskillnaderna bland befolkningen och göra tillgången till tjänster mer jämlik? Om inte, hur borde förslaget förbättras med tanke på dessa aspekter?

En helhetsbedömning är att förslaget ökar olikvärdigheten i tillgången till service och att det inte minskar hälso- och välfärdsskillnaderna. Servicen på basnivå har i reformen blivit sekundär i förhållande till servicen på specialnivå och socialservicen har fått för lite uppmärksamhet. Samtidigt blir uppgiften att anordna och producera service lösgjord från de människor och sammanslutningar från vilkas behov den borde utgå. Förslaget splittrar servicekedjor, vilket försvårar minskningen av hälso- och välfärdsskillnaderna. För detta måste speciellt låginkomsttagarna lida, likaså de som behöver många slags social- och hälsovårdstjänster. Betoningen av s.k. valfrihet beaktar inte att människor inte har likvärdiga möjligheter att göra val. Sparmålen och konkurrensutsättningen i anslutning till reformen är dessutom ägnade att centralisera servicen till de stora centrumen och att försvaga närservicen.

Förslaget bör ändras i grund och botten. Det är motiverat att centralisera ansvaret för att anordna service på specialnivå (specialsjukvården och socialservicen på specialnivå) till landskapsnivån. Ansvaret för att anordna service på basnivå bör däremot bevaras hos kommunerna. På detta sätt går det att säkerställa social- och hälsovårdsservicen koppling till kommunernas övriga funktioner, såsom daghem, skolor, ungdomsarbete och bostadsförvaltningen, vilket är centralt med tanke på främjandet av hälsa och välfärd. Kommunerna och landskapen bör ha rätt att också själva producera tjänster. Bolagiseringstvånget bör slo-

pas. Resurserna för servicen på basnivå bör stärkas, bl.a. genom att höja kommunernas statsandelar och hänföra kapitalinkomsterna till kommunalbeskattningen.

2. Ger förslaget tillräckliga förutsättningar för att uppnå målet om att bromsa upp kostnadsökningen med 3 miljarder euro? Om inte, hur kunde förutsättningarna för att uppnå målet förbättras?

- Målet är felaktigt. I Finland används det mindre pengar för social- och hälsovårdsservice per invånare än i det flesta andra OECD-länder. Speciellt förbättrandet av servicen på basnivå och bland annat de ökade servicebehoven i anslutning till förändringen i befolkningsstrukturen kräver en ökning av resurserna.

- Beställar-utförarmodellen, bolagiseringstvävet, lösgöringen av servicen på basnivå från kommunerna och de väldiga servicecentren leder sannolikt till att det blir svårt att hantera och stävja kostnaderna. Konsekvensbedömningen försvåras att den s.k. valfriheten och avsaknaden av konkreta förslag om finansieringen.

- Förslaget bör beredas på nytt så att arbetet på basnivå och det förebyggande arbetet stärks, att också företagshälsovården beaktas och att de finansieringsmodeller som överför skattemedel till privat vård- och omsorgsbusiness nedmonteras. I stället för att höja hälsocentralsavgifterna och andra avgifter bör avgifterna sänkas och de avgiftsfria tjänsterna bli fler.

3. Förverkligas demokratin på ett tillräckligt sätt i förslaget? Om inte, hur kunde demokratin stärkas i förslaget?

Med tanke på demokratin är det bra och viktigt att förvaltningen på landskapsnivå får ett fullmäktige som medborgarna utser genom val. Det främjar demokratin att en del av den nuvarande splittrade statliga lokalförvaltningen och av samkommunerna samlas under detta fullmäktige.

Förslaget tryggar dock inte tillnärmelsevis att demokratin genomförs på ett tillräckligt sätt. I stället för demokratin betonas å ena sidan bolagens makt vid serviceproduktionen och å andra sidan statens strama styrning (budgetramar, utgiftstak). Bolagiseringen av tjänster och privatiseringen begränsar offentligheten i beslutsfattandet och invånarnas möjligheter att påverka. Självstyret begränsas också av att landskapet inte har någon beskattningsrätt. I förhållande till staden betonas i stället för självstyret den kontroll som staten utövar och ministeriernas omfattande befogenheter att stramt styra landskapens verksamhet. Landskapsfullmäktige har inte makt att besluta utveckla servicen så att den motsvarar invånarnas behov. Besluten om serviceproduktionen fattas i

bolagen, vilkas verksamhet styrs av bolagets intresse och strävan efter vinst till ägarna.

I syfte att stärka folkväldet bör bolagiseringstvången slopas, likaså modellen enligt vilken beställaren och utföraren måste skiljas åt. Beslutsfattandet bör vara öppet och offentligt. I servicen på basnivå bör ansvaret för anordnandet och beslutanderätten bevaras hos kommunerna. Kommunerna bör utveckla den deltagande budgeteringen och när-demokratin. Vid valet av landskapsfullmäktige bör det ses till att proportionaliteten genomförs, vilket förutsätter bl.a. tillräckligt stora fullmäktige. Dessutom bör landskapsfullmäktige ha rätt att tillsätta lokala sektioner/nämnder. Landskapen bör också ha beskattningsrätt så att beskattningen är progressiv och gäller också kapitalinkomster. En del av landskapens finansiering bör utgöras av statsandelar, så att regionala skillnader kan utjämnas. Samtidigt måste det tryggas att kommunerna får tillräckligt med inkomster och kommunalskatten utsträckas att gälla också kapitalinkomster.

Frågor om landskapslagen

4. Är landskapslagen en ändamålsenlig allmän lag för organiseringen av förvaltningen och ekonomin i de nya landskapen?

c. till största delen inte

Landskapslagen baserar sig på kommunallagen och fungerar säkert ändamålsenligt i många avseenden. Förslaget innehåller dock problem: Landskapen har inte möjligheter att utveckla sin egen inkomstbringande verksamhet. Landskapen kan inte självständigt avgöra investeringar och inte heller utveckla sin ekonomi med lösningar som görs över ett tidsspann på flera år.

5. I 2 kap. i landskapslagen anges landskapets uppgifter. Är den helhet av uppgifter som föreslås höra till landskapet ändamålsenlig med tanke på målen med reformen?

"d Nej".

Landskapens uppgifter inom social- och hälsovården har bestämts för vidlyftigt. De borde begränsas i regel bara till servicen på specialnivå. Att kommunerna ordnar vårdtjänsterna på basnivå tryggar också bättre kommunernas förutsättningar att se till att hälsan och välfärden främjas. Det är inte motiverat att överföra skolpsykolog- och kuratorstjänsterna på landskapens ansvar, de bör bibehållas på kommunernas ansvar.

Den föreslagna modellen, där bara 12 av de 18 landskapen har omfattande jourtjänster, är tvivelaktig med tanke på den regionala jämlikheten. Exempelvis är det skäl att bevara social- och krisjouren i Helsing-

fors som stadens verksamhet. Detsamma gäller räddningsväsendet. Det är skäl att bevara ansvaret för miljö- och hälsoskyddet i kommunerna eller åtminstone ge dem möjlighet att komma överens om hur det ska ordnas. Kulturförvaltningen bör också i fortsättningen höra till kommunen, och det är skäl att överföra den till landskapets frivilliga uppgifter och slopa fastställandet av en kulturstrategi på landskapsnivå.

När det gäller de regionala arbets- och näringslivstjänsterna bör det vid sidan av landskapsnivån vara möjligt att sköta ordnandet av dessa tjänster också på kommunnivå. Vid sidan av kommunerna bör landskapen också ha möjligheten att utveckla de offentliga affärsverken.

Planläggningsförslagen om en landskapsplan är ändamålsenliga. Den nuvarande landskapsplanens styrande verkningar för kommunerna bevaras, och det är skäl att beakta då generalplaner utarbetas. Kommunernas rätt till planläggning bör inte inskränkas.

För kollektivtrafiken behövs det samordning av planerna på landskapsnivå, men kommunerna och samkommunerna bör ha kvar beslutanderätten när det gäller att anordna kollektivtrafik.

6. I 5 kap. i landskapslagen föreskrivs det om invånarnas rätt till inflytande. Har rätten till inflytande tryggats på ett tillräckligt sätt i förslaget?

"d Nej".

Förslaget överför beslutanderätten om servicen på basnivå långt från invånarna och bolagiserar servicen. Detta försvagar invånarnas rätt att delta. Utöver de punkter i landskapslagen som gäller deltagande och påverkan bör landskapen få till uppgift att främja kommunernas självstyrelse och närdemokratin, möjligheten att bilda lokala nämnder och delegera beslutanderätt till dessa och att utveckla den deltagande budgeteringen. Folkomröstningar bör kunna ordnas också så att de är bindande och i anslutning till val. Invånarinitiativ bör behandlas i landskapsfullmäktige, inte bara ges fullmäktige för kännedom.

7. I 9 kap. i landskapslagen föreskrivs det om landskapets serviceinrättning. Är det som föreskrivs där ändamålsenligt med tanke på organiseringen av produktionen?

"d Nej".

Serviceinrättningens roll i förslaget är fastställd mycket allmänt och på ett sätt som innebär att den i praktiken kan förbigå landskapet när det gäller att ordna service. När serviceinrättningen är en självständig juridisk person, försvagas landskapsfullmäktiges roll i beslutsfattandet om servicen. Två olika organisationsnivåer – landskapet och serviceinrättningen – där den senare dessutom kan ha bolag och varutöver det finns andra bolag och sammanslutningar som producerar tjänster, för-

svårar den demokratiska styrningen av verksamheten och förvaltningen av ekonomin. Minskningen av landskapets roll beskrivs av att serviceinrättningen får en betydligt större organisation än landskapet. Beslutanderätt om servicen överförs därigenom från de politiska organen till de ledande tjänstemännen vid serviceinrättningen och till de bolag och sammanslutningar som producerar service.

8. Styrningen av landskapets ekonomi baserar sig i synnerhet på landskapslagen och lagen om landskapens finansiering. Styr finansieringsmodellen för landskapen och ekonomistyrningsmekanismen enligt landskapslagen landskapens ekonomiska förvaltning på ett ändamålsenligt sätt?

c. till största delen inte

Landskapens finansiering baserar sig på finansieringen från staten, vars centrala mål är att hålla ner kostnaderna och göra "besparingar". Landskapen har enligt förslaget ingen möjlighet att utveckla sin egen beskattning eller affärsverksamhet. De kan inte planera och besluta självständigt om investeringar eller skuldsättning. När det ingås fleråriga avtal om serviceproduktion, bör också landskapen ha möjlighet att planera sin ekonomi på längre sikt än utgående från den årliga budgetstyrningen. Ett problem är också att staten kan besluta om statsandelar på helt andra grunder än om investeringar, då landskapet binds vid utgifter av vilka bara en del har beaktats i statsandelarna. Det är oklart hur finansieringen av underhållet och ombyggnaden av lokaler som kvarstår i kommunernas ägo ska säkerställas. Förslaget tryggas inte IKT-systemens komparabilitet, då dessa enligt förslaget ska ordnas genom konkurrensutsättning på marknadsvillkor. Detta leder antagligen till att producenterna förfogar över IKT-tjänster som delvis är olika.

9. Övriga fritt formulerade kommentarer om landskapslagen.

Frågor om lagen om ordnande av social- och hälsovård:

10. I 4 § i förslaget till lag om ordnande av social- och hälsovård föreskrivs det om tillgången till tjänster och tjänsternas tillgänglighet. Enligt bestämmelsen ska tjänsterna tillhandahållas med hänsyn till befolkningens behov och nära klienterna, men om de förutsättningar som anges i paragrafen uppfylls, kan tjänsterna samlas till större helheter. Är bestämmelsen ändamålsenlig med tanke på tillgången till tjänster?

c. till största delen inte

Bestämmelsen garanterar inte basservice på nära håll och inte heller att servicen finns att tillgå och nå likvärdigt. Centraliseringen av servicen i större enheter tillsammans med målen att spara utgifter leder till att när servicen försvagas. Detta ökar olivärdigheten i fråga om möjligheterna att få tillgång till och att nå servicen.

För att de sociala grundläggande rättigheterna och likvärdigheten ska tryggas borde servicen med avvikelser från förslaget i regel ordnas som närservice i kommunerna, varvid också beslutsfattandet är nära människorna. Landskapets servicelöfte får inte lindra tolkningen av de grundläggande rättigheterna. De sociala grundläggande rättigheterna bör garanteras med bindande lagstiftning (t.ex. genom att förbättra de konkreta skyldigheterna som gäller vård- och omsorgsgarantin). För att likvärdigheten ska förbättras bör kommunernas finansiering samtidigt stärkas.

11. Landskapen bildar 5 samarbetsområden, där 3–4 landskap ingår. De landskap som hör till samarbetsområdet upprättar ett samarbetsavtal i enlighet med 16 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård. Där avtalar landskapen om ömsesidigt samarbete i fråga om ordnandet och genomförandet av tjänsterna. Avtalet är juridiskt bindande för landskapen. Är det motiverat att avtalet ska vara bindande?

b. till största delen

Avtalet bör kunna beakta också områdets speciella behov, som finns på olika sätt inom både tillväxtcentrumen och glesbygden.

12. I det samarbetsavtal som upprättas enligt 16 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård ska det avtalas om åtgärder för att säkerställa integration av tjänsterna. Enligt den föreslagna 23 § är en tjänsteproducent skyldig att säkerställa att tjänstekedjorna integreras och samarbetar med andra aktörer på det sätt som integrationen förutsätter. Är bestämmelserna tillräckliga för att en klientorienterad integration ska förverkligas?

"d Nej".

När det gäller integrationen av social- och hälsovårdsservicen är huvudfrågan inte förvaltningen utan hur de multiprofessionella teamens arbete organiseras och utvecklas. Beställar-utförarmodellen, bolagiseringen, konkurrensutsättningen och ökningen av de privata bolagens andel i anslutning till den s.k. valfriheten splittrar servicehelheter och hindrar utvecklingen av sammanhängande servicekedjor. Ett nätverk som stöder sig på avtal mellan landskapets serviceinrättning och många olika slags bolag, organisationer och stiftelser leder inte till sammanhängande och smidiga servicekedjor.

13. Enligt lagen om ordnande av social- och hälsovård stärks den statliga styrningen inom social- och hälso-tjänsterna (19 §, 4 kap., 6 kap.). Är detta motiverat med tanke på målen med reformen?

c. till största delen inte

Statens styrning behövs när det gäller att stärka de lagstiftningsnormer som tryggar de grundläggande rättigheterna och att säkerställa tillräck-

lig finansiering. Den föreslagna strama styrningen av landskapens planer från statsrådets och ministeriernas sida i form av en åtstramande ekonomisk styrning och stram statlig styrning av stödtjänsterna strider däremot mot självstyret. Förslagen om ett riksomfattande stödtjänstcenter och lokalbolag och om serviceinrättningar i landskapen bör strykas i lagen.

14. Enligt 22 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård ska landskapet i sin egen verksamhet skilja åt ordnandet av social- och hälsovård och produktionen av tjänster. Är det med tanke på målen med reformen ändamålsenligt att skilja åt ordnandet och produktionen av tjänsterna?

- c. nej.

Erfarenheterna av att skilja åt beställare och utförare i vissa städer är negativa. Exempelvis i Uleåborg och Tammerfors håller man på att avstå från beställar-utförarmodellen. Att skilja åt beställare och utförare ökar byråkratin, försvagar möjligheterna för den som ansvarar för ordnandet att påverka innehållet i servicen, splittrar servicehelheterna är ägnat att öka kostnaderna.

15. Enligt 22 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård har landskapet bolagiseringsskyldighet, när landskapet sköter social- och hälsovårdsuppgifter i ett konkurrensläge på marknaden eller om tjänsterna omfattas av den omfattande valfrihet som avses i bestämmelserna om valfrihet. Är lösningen ändamålsenlig?

"d Nej".

Bolagens intresse avviker från utgångspunkterna och målen för den offentliga servicen. Bolagens primära intresse är att öka kapitalets värde. Det ligger inte i vårdbolagens intresse att i förväg försöka förebygga sjukdomar och sociala problem utan att få maximalt med klienter som betalar så mycket som möjligt.

Det är skäl att ordna den lagstadgade social- och hälsovårdsservicen i regel i kommunernas och landskapens egen regi. Så går det bäst att trygga en likvärdig tillgång till service och att förebygga olikvärdighet, t.ex. en koncentration av tjänster till de områden som har mest klienter med god betalningsförmåga. Bolagiseringen försvagar öppenheten och demokratin i beslutsfattandet. Dessutom försvagar den vårdtjänsternas koppling till andra tjänster som främjar hälsa och välfärd, såsom daghem, skolor, ungdomsväsendet, bostadsförvaltningen osv.

16. Övriga fritt formulerade kommentarer om lagen om ordnande av social- och hälsovård.

Frågor om införandelagen

17. Denna fråga är avsedd endast för kommunerna: Avsikten är att det i införandelagen ska föreskrivas om till vilket landskap kommunerna hör efter att reformen har trätt i kraft. Anser man i er kommun att kommunen bör höra till det landskap som föreslås i 5 § i införandelagen?

a. ja

18. Denna fråga är avsedd endast för kommunerna: Om ni svarade nej på föregående fråga, vilket landskap borde kommunen då höra till och varför?

19. I 2 kap. i införandelagen föreskrivs det om en temporär förvaltning samt om uppgifterna och befogenheterna för det temporära beredningsorganet. Är de föreslagna bestämmelserna om den temporära förvaltningen tillräckliga?

c. till största delen inte

Ett tillfälligt beredningsorgan måste troligen göra många viktiga avgöranden. Det är skäl att klart bestämma att beredningsorganet ska vara så omfattande att det blir representativt.

20. Enligt 14 § i införandelagen ska personal som arbetar i organisationer som producerar kommunala social- och hälsovårdstjänster övergå i tjänst hos ett landskap i enlighet med principerna för överlåtelse av rörelse. Dessutom ska personal som inom övrig kommunal förvaltning eller kommunala stödtjänster huvudsakligen utför social- och hälsovårdsuppgifter övergå i tjänst hos ett landskap. Är de föreslagna bestämmelserna om överföring av personalen ändamålsenliga med tanke på personalens ställning?

b. till största delen

Vi understöder inte en omfattande överföring av uppgifter och därmed personal. I den mån överföringar sker bör principen om överlåtelse av rörelse följas och en försämring av arbetsvillkoren hindras. I detta syfte är det skäl att reservera en förändringsfond. Personalen bör medverka vid beredningen av ändringarna.

21. Enligt 4 kap. i införandelagen ska lagstadgade samkommuners hela egendom och kommuners lösa egendom överföras till landskapen. Kommunernas lokaler och fastigheter förblir i kommunernas ägo. Är lösningen i fråga om egendomsarrangemangen godtagbar?

c. till största delen inte

22. Om ni på föregående fråga svarade nej eller till största delen inte, på vilket sätt borde egendomsarrangemangen då genomföras?

Denna sak bör utredas ännu grundligare. Som utgångspunkt är det skäl att ta att när det är fråga om offentlig service och när man avstår från tvånget att bolagisera och konkurrensutsätta dessa, bör egendomen vara på samma ställe som ansvaret att ordna och producera servicen. Tomtmark bör inte överföras från kommunerna till landskapet. Vi föreslår att ansvaret för att ordna basservicen ska bevaras hos kommunerna, och därmed gäller överföringen av kommunens anordningar och lösa tillgångar och samkommunernas egendom i detta avseende inte kommunernas egendom. Kommunerna bör ersättas för överföringen av samkommunernas egendom enligt deras insatser för ökning av samkommunens egendom.

23. I 41 § i införandelagen föreskrivs det om den kommunala inkomstskattesatsen 2019–2021. Anser ni att det med tanke på jämlikheten mellan skattebetalarna är motiverat att kommunernas skattesatser begränsas i tre år?

"d Nej".

Beskattningsrätten är en viktig förutsättning för kommunens självstyre. Den bör inte begränsas. Däremot bör staten trygga tillräcklig finansiering för kommunerna. Om kommunala uppgifter överförs till landskapet och kommunernas inkomstfinansiering samtidigt begränsas, riskerar kommunerna ekonomi att försvagas, eftersom skuldkapitalets belopp inte ändras. Dessutom kan kommunerna förlora sin 0-riskställning på lånemarknaden. Skillnaderna mellan kommunerna måste jämnas ut med statsandelar.

24. Enligt 42 § i införandelagen ska landskapet bilda sådana dotterbolag till landskapets serviceinrättning som avses i lagen om ordnande av social- och hälsovård och som producerar tjänster som omfattas av den omfattande valfrihet som det föreskrivs särskilt om genom lag. Bolagiseringen ska vara genomförd senast den 31 december 2020. Är den föreslagna övergångstiden för att organisera landskapets produktion i bolagsform tillräcklig?

c. tar inte ställning

25. Övriga fritt formulerade kommentarer om införandelagen.

Frågor om lagen om landskapens finansiering

26. Staten finansierar den verksamhet som ska bedrivas av de landskap som inrättas. Ansvaret för finansieringen av social- och hälso-tjänsterna läggs således på staten. Är lösningen ändamålsenlig med tanke på målen med reformen?

c. till största delen inte

En viktig grund för kommunernas och landskapens styrelse är en tillräcklig, självständigt finansiering. Om landskapet inte är självständigt i fråga om finansieringen, styrningen av ekonomi och investeringarna, förverkligas inte självstyret. Landskapen bör få rätt till progressiv beskattning och offentlig affärsverksamhet som inbringar inkomster. Regionala skillnader bör utjämnas med statsandelar.

27. Landskapens inkomster är statlig finansiering (3 §) och inkomster från klient- och användningsavgifter (4 §). Dessutom kan landskapen ta kortfristiga lån (3 §). Vid en årlig justering begränsas en ökning av den statliga finansieringen för att säkerställa de offentliga finansernas bärkraft (6 och 29 §). Har landskapen tillräckliga ekonomiska förutsättningar för att klara av de lagstadgade uppgifterna?

"d Nej".

Utöver det som ovan anförts om tryggnad av resurser, betonar vi att servicen inte bör underbudgeteras, inte i landskapet och inte i kommunen. Staten bör inte genom ekonomisk styrning, t.ex. budgetramar och utgiftstak, tvinga kommuner och landskap att skära ned tjänster. Den avgiftsbelagda basservicen bör inte ökas. Tvärtom bör avgiftsfria tjänster ökas bland annat inom hälsovården.

28. Är de behovsfaktorer som beskriver användningen av tjänster och som används vid bestämningen av den statliga finansieringen (3 kap., inkl. den nya koefficienten för främjande av hälsa och välfärd) och deras viktkoefficienter motiverade?

e. tar inte ställning

Eftersom vi föreslår en till grunderna annorlunda fördelning i ordnandet av servicen på basnivå (kommunerna) och specialnivå (landskapen), bör det granskas separat från en annan utgångspunkt hur statens finansiering bestäms.

29. Inom finansieringen av social- och hälsovården övergår man gradvis från utgiftsbaserad finansiering till behovsbaserad finansiering. Är den föreslagna övergångsperioden (2019–2023) för landskapens finansiering tillräcklig (27–28 §)?

e. tar inte ställning

30. Övriga fritt formulerade kommentarer om lagen om landskapens finansiering.

Frågor om övriga lagutkast

Lagen om landskapsindelning

31. Anser ni att de föreslagna sätten för att ändra landskapsindelningen är ändamålsenliga? (särskilt 2 och 10 § i lagen om landskapsindelning)

b. till största delen

Invånarna borde ha hörts och fått delta i högre grad vid beredningen av ärendet.

32. Övriga fritt formulerade kommentarer om lagen om landskapsindelning.

Statsandelen för kommunal basservice

33. Är de utjämningsarrangemang och övriga ändringar som föreslås i statsandelssystemet för att lindra betydande kommunvisa omställningar på grund av social- och hälsovårdsreformen godtagbara och tillräckliga (24 §, 27 §, 27 b § och 55 § i lagen om statsandel för kommunal basservice)?

c. till största delen inte

Förslaget saknar ordentliga kalkyler över kommunernas nuvarande ekonomiska problem och reformens verkningar bland annat på en hållbar kommunal ekonomi.

34. Är statsandelskriterierna (inkl. det nya kriteriet för främjande av välfärd och hälsa) och deras viktningar motiverade (2 kap. i lagen om statsandel för kommunal basservice och 3 § i utkastet till statsrådets förordning om statsandel för kommunal basservice)?

"d Nej".

Förslaget saknar en bedömning av hur kommunernas ekonomis hittills har åtstramats i förhållande till servicebehoven till följd av de nedskurna statsandelarna. De föreslagna kriterierna är ensidiga i förhållande till kommunens uppgifter i förslaget. Eftersom vi föreslår av den grundläggande social- och hälsovårdsservicen i regel ska bevaras på kommunernas ansvar, passar de föreslagna nya kriterierna inte i den modell som vi föreslagit.

35. Fritt formulerade kommentarer om helheten i fråga om statsandelarna i regeringspropositionen.

Beskattning

36. Anser ni att de ändringar i det statliga beskattningssystemet som föreslås för att få in medel för landskapens finansiering är godtagbara ?

"D Nej".

Jfr vår annorlunda reformmodell ovan, som förutsätter också andra

slags skattelösningar. Vi understöder inte en nedskärning av samfundsskattens kommunandel.

37. Fritt formulerade kommentarer om skattelagarna.

Personal och pensioner

38. Det föreslås att tillämpningsområdet för den lagstiftning som gäller kommunernas personal ska ändras så att det också börjar omfatta landskapens personal. Intressebevakningen för landskapet som arbetsgivare ska skötas av Kommun- och landskapsarbetsgivarna KT, som det ska föreskrivas om genom en ny lag. Är de bestämmelser som föreslås om personalens ställning och arbetsgivarnas intressebevakning ändamålsenliga?

b. till största delen

Kommun- och landskapsarbetsgivarna är en naturlig lösning. Dessutom bör det med de organisationer som företräder personalen komma överens om en eventuell representation för personalen och rätt att följa förvaltningen i landskapet, servicecentret och de bolag som producerar offentliga tjänster.

39. Är de bestämmelser som föreslås om finansieringen av pensionerna ändamålsenliga?

"d Nej".

Kommunernas och den privata sektorns pensionsansvar skiljer sig från varandra. Detta försätter kommunerna i en olikvärdig ställning. Kommunernas pensionsfinansiering bör säkerställas.

40. Fritt formulerade kommentarer om personalens ställning och/eller arbetsgivarnas intressebevakning samt pensionerna.

Reformer bör inte göras på personalens bekostnad. Om det förekommer skillnader i arbetsvillkoren när personal övergår från en organisation till en annan, bör det finnas utjämningsmedel och -arrangemang, med vilka det säkerställs att det finns stöd att tillgå för eventuell utbildning.

Reformens konsekvenser

41. Hur bedömer ni att reformen påverkar er egen organisations ställning?

42. Har landskapen tillräckliga ekonomiska förutsättningar för att klara av de lagstadgade uppgifterna efter att reformen har trätt i kraft?

Stöd för reformen

43. Inom vilka områden bedömer ni att ni behöver nationellt stöd för det regionala genomförandet av social- och hälsovårdsreformen och land-

skapsreformen?

Övriga frågor

44. Övriga fritt formulerade kommentarer om utkastet till regeringsproposition.

45. Specificerade förslag till lagändringar.

10 motförslaget

Ledamoten Sirpa Asko-Seljavaara understödd av ledamoten Arja Karhuvaara föreslog följande:

Under punkt 83 görs följande tillägg, som gäller kommuninvånardemokrati: De lagstadgade råden för personer med funktionsnedsättning och äldre råden bör bevaras inom de enskilda kommunerna, trots att sådana råd planeras också för landskapen.

11 motförslaget

Ledamoten Sirpa Asko-Seljavaara understödd av ledamoten Arja Karhuvaara föreslog följande:

Under punkt 133 görs följande tillägg: Staten tar fullt ansvar för finansieringen av undervisningen och forskningen i hälsovårds- och socialsektorn så att producenter i den privata, tredje och offentliga sektorn har likvärdiga konkurrensförutsättningar då de ansvarar för undervisnings- och forskningsverksamheten.

12 motförslaget

Ledamoten Arja Karhuvaara understödd av ledamoten Pia Pakarinen föreslog följande:

Följande text förs in efter första stycket på 10 A:
integrering av privata producenter och producenter från 3:e sektorn till servicekedjan kan underlätta tillkomsten av flexibla närtjänster.

13 motförslaget

Ledamoten Anna Vuorjoki understödd av ledamoten Henrik Nyholm föreslog följande:

Fråga 26:

Sista stycket i motiveringstexten stryks. (Med beaktande av finansierings- och styrningsarrangemangen är det förmodligen motiverat att stryka hänvisningen till landskapens självstyre i lagen.)

Omröstningsförfarande

Postadress

PB 10
00099 HELSINGFORS STAD
kaupunginkanslia@hel.fi

Besöksadress

Norra esplanaden 11-13
Helsingfors 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Telefon

+358 9 310 1641

Telefax

+358 9 655 783

FO-nummer

0201256-6

Kontonr

FI0680001200062637

Moms nr

FI02012566

Först ställs ledamoten Mari Holopainens förslag mot ledamoten Anna Vuorjokis första förslag varefter det förslag som vunnit ställs mot stadsstyrelsens förslag. De övriga förslagen tas vart och ett särskilt upp till omröstning.

1 omröstningen

Ledamoten Mari Holopainens motförslag JA, ledamoten Anna Vuorjokis motförslag NEJ

JA-förslag: Ledamoten Mari Holopainens motförslag

NEJ-förslag: Ledamoten Anna Vuorjokis motförslag

Ja-röster: 49

Mukhtar Abib, Hennariikka Andersson, Sirpa Asko-Seljavaara, Harry Bogomoloff, Gunvor Brettschneider, Mika Ebeling, Matti Enroth, Laura Finne-Elonen, Juha Hakola, Fatbardhe Hetemaj, Mari Holopainen, Nina Huru, Nuutti Hyttinen, Helena Kantola, Jessica Karhu, Emma Kari, Otso Kivekäs, Laura Kolbe, Tuuli Kousa, Minerva Krohn, Heimo Laaksonen, Timo Laaninen, Pauliina Lehtinen, Otto Lehtipuu, Harri Lindell, Hannele Luukkainen, Björn Månsson, Sari Mäkimattila, Jarmo Nieminen, Maria Ohisalo, Jan D Oker-Blom, Hannu Oskala, Pia Pakarinen, Dennis Pasterstein, Jaana Pelkonen, Timo Raittinen, Marcus Rantala, Mari Rantanen, Tuomas Rantanen, Tatu Rauhamäki, Risto Rautava, Osmo Soininvaara, Leo Stranius, Johanna Sydänmaa, Ulla-Marja Urho, Sanna Vesikansa, Pertti Villo, Markku Vuorinen, Ville Ylikahri

Nej-röster: 26

Zahra Abdulla, Maija Anttila, Pentti Arajärvi, Paavo Arhinmäki, Yrjö Hakkanen, Veronika Honkasalo, Rene Hursti, Sirkku Ingervo, Ville Jalovaara, Jukka Järvinen, Tarja Kantola, Dan Koivulaakso, Jape Lovén, Petra Malin, Silvia Modig, Sami Muttilainen, Terhi Mäki, Henrik Nyholm, Sirpa Puhakka, Nasima Razmyar, Tomi Sevander, Ilkka Taipale, Kaarin Taipale, Pilvi Torsti, Tuomo Valokainen, Anna Vuorjoki

Blanka: 7

Arja Karhuvaara, Kauko Koskinen, Terhi Koulumies, Maria Landén, Pekka Majuri, Matti Niiranen, Mika Raatikainen

Frånvarande: 3

Osku Pajamäki, Erkki Perälä, Mari Puoskari

Stadsfullmäktige godkände ledamoten Mari Holopainens motförslag vid denna omröstning.

2 omröstningen

Stadsstyrelsens förslag JA, motförslag NEJ

JA-förslag: Stn

NEJ-förslag: ledamoten Mari Holopainens motförslag

Ja-röster: 29

Hennariikka Andersson, Harry Bogomoloff, Gunvor Brettschneider, Matti Enroth, Laura Finne-Elonen, Juha Hakola, Fatbardhe Hetemaj, Arja Karhuvaara, Kauko Koskinen, Terhi Koulumies, Minerva Krohn, Heimo Laaksonen, Maria Landén, Hannele Luukkainen, Pekka Majuri, Björn Månsson, Matti Niiranen, Jan D Oker-Blom, Pia Pakarinen, Dennis Pasterstein, Jaana Pelkonen, Timo Raittinen, Marcus Rantala, Tatu Rauhamäki, Risto Rautava, Osmo Soininvaara, Ulla-Marja Urho, Pertti Villo, Ville Ylikahri

Nej-röster: 53

Zahra Abdulla, Mukhtar Abib, Maija Anttila, Pentti Arajärvi, Paavo Arhinmäki, Sirpa Asko-Seljavaara, Mika Ebeling, Yrjö Hakanen, Mari Holopainen, Veronika Honkasalo, Rene Hursti, Nina Huru, Nuutti Hyttinen, Sirkku Ingervo, Ville Jalovaara, Jukka Järvinen, Helena Kantola, Tarja Kantola, Jessica Karhu, Emma Kari, Otso Kivekäs, Dan Koivulaakso, Laura Kolbe, Tuuli Kousa, Timo Laaninen, Pauliina Lehtinen, Otto Lehtipuu, Harri Lindell, Jape Lovén, Petra Malin, Silvia Modig, Sami Muttilainen, Terhi Mäki, Sari Mäkimattila, Jarmo Nieminen, Henrik Nyholm, Maria Ohisalo, Hannu Oskala, Sirpa Puhakka, Mika Raatikainen, Mari Rantanen, Tuomas Rantanen, Nasima Razmyar, Tomi Sevander, Leo Stranius, Johanna Sydänmaa, Ilkka Taipale, Kaarin Taipale, Pilvi Torsti, Tuomo Valokainen, Sanna Vesikansa, Markku Vuorinen, Anna Vuorjoki

Frånvarande: 3

Osku Pajamäki, Erkki Perälä, Mari Puoskari

Stadsfullmäktige godkände ledamoten Mari Holopainens motförslag vid denna omröstning.

3 omröstningen

Stadsstyrelsens förslag JA, motförslag NEJ

JA-förslag: Stn

NEJ-förslag: ledamoten Maija Anttilas motförslag

Ja-röster: 50

Hennariikka Andersson, Sirpa Asko-Seljavaara, Harry Bogomoloff, Matti Enroth, Laura Finne-Elonen, Juha Hakola, Fatbardhe Hetemaj, Nina Huru, Nuutti Hyttinen, Helena Kantola, Jessica Karhu, Arja Karhuvaara, Emma Kari, Otso Kivekäs, Laura Kolbe, Kauko Koskinen, Terhi Koulumies, Tuuli Kousa, Minerva Krohn, Heimo Laaksonen, Timo Laa-

ninen, Maria Landén, Pauliina Lehtinen, Otto Lehtipuu, Harri Lindell, Hannele Luukkainen, Pekka Majuri, Björn Månsson, Jarmo Nieminen, Matti Niiranen, Maria Ohisalo, Jan D Oker-Blom, Hannu Oskala, Pia Pakarinen, Dennis Pasterstein, Jaana Pelkonen, Mika Raatikainen, Timo Raittinen, Marcus Rantala, Tuomas Rantanen, Tatu Rauhamäki, Risto Rautava, Osmo Soininvaara, Leo Stranius, Johanna Sydänmaa, Ulla-Marja Urho, Sanna Vesikansa, Pertti Villo, Markku Vuorinen, Ville Ylikahri

Nej-röster: 30

Zahra Abdulla, Mukhtar Abib, Maija Anttila, Pentti Arajärvi, Paavo Arhinmäki, Mika Ebeling, Yrjö Hakanen, Mari Holopainen, Veronika Honkasalo, Rene Hursti, Sirkku Ingervo, Ville Jalovaara, Jukka Järvinen, Tarja Kantola, Dan Koivulaakso, Jape Lovén, Petra Malin, Silvia Modig, Sami Muttilainen, Terhi Mäki, Sari Mäkimattila, Henrik Nyholm, Sirpa Puhakka, Nasima Razmyar, Tomi Sevander, Ilkka Taipale, Kaarin Taipale, Pilvi Torsti, Tuomo Valokainen, Anna Vuorjoki

Blanka: 2

Gunvor Brettschneider, Mari Rantanen

Frånvarande: 3

Osku Pajamäki, Erkki Perälä, Mari Puoskari

Stadsfullmäktige godkände inte ledamoten Maija Anttilas motförslag.

4 omröstningen

Stadsstyrelsens förslag JA, motförslag NEJ

JA-förslag: Stn

NEJ-förslag: ledamoten Petra Malins första motförslag

Ja-röster: 52

Mukhtar Abib, Hennariikka Andersson, Sirpa Asko-Seljavaara, Harry Bogomoloff, Gunvor Brettschneider, Matti Enroth, Laura Finne-Elonen, Juha Hakola, Fatbardhe Hetemaj, Nina Huru, Nuutti Hyttinen, Helena Kantola, Jessica Karhu, Arja Karhuvaara, Emma Kari, Otso Kivekäs, Laura Kolbe, Kauko Koskinen, Terhi Koulumies, Tuuli Kousa, Minerva Krohn, Heimo Laaksonen, Timo Laaninen, Maria Landén, Pauliina Lehtinen, Otto Lehtipuu, Harri Lindell, Hannele Luukkainen, Pekka Majuri, Björn Månsson, Jarmo Nieminen, Matti Niiranen, Maria Ohisalo, Jan D Oker-Blom, Hannu Oskala, Pia Pakarinen, Dennis Pasterstein, Jaana Pelkonen, Mika Raatikainen, Timo Raittinen, Marcus Rantala, Mari Rantanen, Tuomas Rantanen, Tatu Rauhamäki, Risto Rautava, Osmo Soininvaara, Johanna Sydänmaa, Ulla-Marja Urho, Sanna Vesikansa, Pertti Villo, Markku Vuorinen, Ville Ylikahri

Nej-röster: 29

Zahra Abdulla, Maija Anttila, Pentti Arajärvi, Paavo Arhinmäki, Mika Ebeling, Yrjö Hakanen, Veronika Honkasalo, Rene Hursti, Sirkku Ingervo, Ville Jalovaara, Jukka Järvinen, Tarja Kantola, Dan Koivulaakso, Jape Lovén, Petra Malin, Silvia Modig, Sami Mutttilainen, Terhi Mäki, Sari Mäkimattila, Henrik Nyholm, Sirpa Puhakka, Nasima Razmyar, Tomi Sevander, Leo Stranius, Ilkka Taipale, Kaarin Taipale, Pilvi Torsti, Tuomo Valokainen, Anna Vuorjoki

Blanka: 1

Mari Holopainen

Frånvarande: 3

Osku Pajamäki, Erkki Perälä, Mari Puoskari

Stadsfullmäktige godkände inte ledamoten Petra Malins motförslag.

5 omröstningen

Stadsstyrelsens förslag JA, motförslag NEJ

JA-förslag: Stn

NEJ-förslag: ledamoten Petra Malins andra motförslag

Ja-röster: 46

Mukhtar Abib, Hennariikka Andersson, Sirpa Asko-Seljavaara, Harry Bogomoloff, Mika Ebeling, Matti Enroth, Laura Finne-Elonen, Juha Hakola, Fatbardhe Hetemaj, Nuutti Hyttinen, Helena Kantola, Jessica Karhu, Arja Karhuvaara, Emma Kari, Laura Kolbe, Kauko Koskinen, Terhi Koulumies, Tuuli Kousa, Minerva Krohn, Heimo Laaksonen, Timo Laaninen, Maria Landén, Otto Lehtipuu, Harri Lindell, Hannele Luukkainen, Pekka Majuri, Björn Månsson, Sari Mäkimattila, Jarmo Nieminen, Matti Niiranen, Hannu Oskala, Pia Pakarinen, Dennis Pasterstein, Jaana Pelkonen, Mika Raatikainen, Timo Raittinen, Marcus Rantala, Tuomas Rantanen, Tatu Rauhamäki, Risto Rautava, Osmo Soininvaara, Ulla-Marja Urho, Sanna Vesikansa, Pertti Villo, Markku Vuorinen, Ville Ylikahri

Nej-röster: 35

Zahra Abdulla, Maija Anttila, Pentti Arajärvi, Paavo Arhinmäki, Gunvor Brettschneider, Yrjö Hakanen, Mari Holopainen, Veronika Honkasalo, Rene Hursti, Nina Huru, Sirkku Ingervo, Ville Jalovaara, Jukka Järvinen, Tarja Kantola, Otso Kivekäs, Dan Koivulaakso, Pauliina Lehtinen, Jape Lovén, Petra Malin, Silvia Modig, Sami Mutttilainen, Terhi Mäki, Henrik Nyholm, Maria Ohisalo, Sirpa Puhakka, Mari Rantanen, Nasima Razmyar, Tomi Sevander, Leo Stranius, Johanna Sydänmaa, Ilkka Taipale, Kaarin Taipale, Pilvi Torsti, Tuomo Valokainen, Anna Vuorjoki

Frånvarande: 4

Jan D Oker-Blom, Osku Pajamäki, Erkki Perälä, Mari Puoskari

Stadsfullmäktige godkände inte ledamoten Petra Malins motförslag.

6 omröstningen

Stadsstyrelsens förslag JA, motförslag NEJ

JA-förslag: Stn

NEJ-förslag: ledamoten Petra Malins tredje motförslag

Ja-röster: 50

Mukhtar Abib, Hennariikka Andersson, Sirpa Asko-Seljavaara, Harry Bogomoloff, Gunvor Brettschneider, Matti Enroth, Laura Finne-Elonen, Juha Hakola, Fatbardhe Hetemaj, Nina Huru, Nuutti Hyttinen, Helena Kantola, Jessica Karhu, Arja Karhuvaara, Emma Kari, Otso Kivekäs, Laura Kolbe, Kauko Koskinen, Terhi Koulumies, Tuuli Kousa, Minerva Krohn, Heimo Laaksonen, Timo Laaninen, Maria Landén, Otto Lehtipuu, Harri Lindell, Hannele Luukkainen, Pekka Majuri, Björn Månsson, Jarmo Nieminen, Matti Niiranen, Jan D Oker-Blom, Hannu Oskala, Pia Pakarinen, Dennis Pasterstein, Jaana Pelkonen, Mika Raatikainen, Timo Raittinen, Marcus Rantala, Mari Rantanen, Tuomas Rantanen, Tatu Rauhamäki, Risto Rautava, Osmo Soininvaara, Johanna Sydänmaa, Ulla-Marja Urho, Sanna Vesikansa, Pertti Villo, Markku Vuorinen, Ville Ylikahri

Nej-röster: 31

Zahra Abdulla, Maija Anttila, Pentti Arajärvi, Paavo Arhinmäki, Mika Ebeling, Mari Holopainen, Veronika Honkasalo, Rene Hursti, Sirkku Ingervo, Ville Jalovaara, Jukka Järvinen, Tarja Kantola, Dan Koivu-laakso, Pauliina Lehtinen, Jape Lovén, Petra Malin, Silvia Modig, Sami Muttilainen, Terhi Mäki, Sari Mäkimmattila, Henrik Nyholm, Maria Ohisalo, Sirpa Puhakka, Nasima Razmyar, Tomi Sevander, Leo Stranius, Ilkka Taipale, Kaarin Taipale, Pilvi Torsti, Tuomo Valokainen, Anna Vuorjoki

Blanka: 1

Yrjö Hakanen

Frånvarande: 3

Osku Pajamäki, Erkki Perälä, Mari Puoskari

Stadsfullmäktige godkände inte ledamoten Petra Malins motförslag.

7 omröstningen

Stadsstyrelsens förslag JA, motförslag NEJ

JA-förslag: Stn

NEJ-förslag: ledamoten Petra Malins fjärde motförslag

Ja-röster: 52

Mukhtar Abib, Hennariikka Andersson, Sirpa Asko-Seljavaara, Harry Bogomoloff, Gunvor Brettschneider, Mika Ebeling, Matti Enroth, Laura Finne-Elonen, Juha Hakola, Fatbardhe Hetemaj, Nina Huru, Nuutti Hyttinen, Jessica Karhu, Arja Karhuvaara, Emma Kari, Otso Kivekäs, Laura Kolbe, Kauko Koskinen, Terhi Koulumies, Tuuli Kousa, Minerva Krohn, Heimo Laaksonen, Timo Laaninen, Maria Landén, Pauliina Lehtinen, Otto Lehtipuu, Harri Lindell, Hannele Luukkainen, Pekka Majuri, Björn Månsson, Sari Mäkimattila, Jarmo Nieminen, Matti Niiranen, Maria Ohisalo, Jan D Oker-Blom, Hannu Oskala, Pia Pakarinen, Dennis Pasterstein, Jaana Pelkonen, Mika Raatikainen, Timo Raittinen, Marcus Rantala, Mari Rantanen, Tuomas Rantanen, Tatu Rauhamäki, Risto Rautava, Osmo Soininvaara, Johanna Sydänmaa, Ulla-Marja Urho, Pertti Villo, Markku Vuorinen, Ville Ylikahri

Nej-röster: 30

Zahra Abdulla, Maija Anttila, Pentti Arajärvi, Paavo Arhinmäki, Yrjö Hakkanen, Mari Holopainen, Veronika Honkasalo, Rene Hursti, Sirkku Ingervo, Ville Jalovaara, Jukka Järvinen, Helena Kantola, Tarja Kantola, Dan Koivulaakso, Jape Lovén, Petra Malin, Silvia Modig, Sami Muttilainen, Terhi Mäki, Henrik Nyholm, Sirpa Puhakka, Nasima Razmyar, Tomi Sevander, Leo Stranius, Ilkka Taipale, Kaarin Taipale, Pilvi Torsti, Tuomo Valokainen, Sanna Vesikansa, Anna Vuorjoki

Frånvarande: 3

Osku Pajamäki, Erkki Perälä, Mari Puoskari

Stadsfullmäktige godkände inte ledamoten Petra Malins motförslag.

8 omröstningen

Stadsstyrelsens förslag JA, motförslag NEJ

JA-förslag: Stn

NEJ-förslag: ledamoten Petra Malins femte motförslag

Ja-röster: 47

Mukhtar Abib, Hennariikka Andersson, Sirpa Asko-Seljavaara, Harry Bogomoloff, Gunvor Brettschneider, Mika Ebeling, Matti Enroth, Laura Finne-Elonen, Juha Hakola, Fatbardhe Hetemaj, Nuutti Hyttinen, Helena Kantola, Jessica Karhu, Arja Karhuvaara, Emma Kari, Otso Kivekäs, Laura Kolbe, Kauko Koskinen, Terhi Koulumies, Tuuli Kousa, Minerva Krohn, Heimo Laaksonen, Timo Laaninen, Maria Landén, Otto Lehtipuu, Harri Lindell, Hannele Luukkainen, Pekka Majuri, Björn Månsson,

Sari Mäkimattila, Jarmo Nieminen, Matti Niiranen, Jan D Oker-Blom, Hannu Oskala, Pia Pakarinen, Dennis Pasterstein, Jaana Pelkonen, Mika Raatikainen, Timo Raittinen, Marcus Rantala, Tatu Rauhamäki, Risto Rautava, Johanna Sydänmaa, Ulla-Marja Urho, Pertti Villo, Markku Vuorinen, Ville Ylikahri

Nej-röster: 32

Zahra Abdulla, Maija Anttila, Pentti Arajärvi, Paavo Arhinmäki, Yrjö Hakanen, Mari Holopainen, Veronika Honkasalo, Rene Hursti, Sirkku Ingervo, Ville Jalovaara, Jukka Järvinen, Tarja Kantola, Dan Koivulaakso, Pauliina Lehtinen, Jape Lovén, Petra Malin, Silvia Modig, Sami Muttilainen, Terhi Mäki, Henrik Nyholm, Maria Ohisalo, Sirpa Puhakka, Nasima Razmyar, Tomi Sevander, Osmo Soininvaara, Leo Stranius, Ilkka Taipale, Kaarin Taipale, Pilvi Torsti, Tuomo Valokainen, Sanna Vesikansa, Anna Vuorjoki

Blanka: 3

Nina Huru, Mari Rantanen, Tuomas Rantanen

Frånvarande: 3

Osku Pajamäki, Erkki Perälä, Mari Puoskari

Stadsfullmäktige godkände inte ledamoten Petra Malins motförslag.

9 omröstningen

Stadsstyrelsens förslag JA, motförslag NEJ

JA-förslag: Stn

NEJ-förslag: ledamoten Yrjö Hakanens motförslag

Ja-röster: 64

Mukhtar Abib, Hennariikka Andersson, Maija Anttila, Paavo Arhinmäki, Sirpa Asko-Seljavaara, Harry Bogomoloff, Gunvor Brettschneider, Mika Ebeling, Matti Enroth, Laura Finne-Elonen, Juha Hakola, Fatbardhe Hetemaj, Mari Holopainen, Veronika Honkasalo, Nina Huru, Nuutti Hyttinen, Ville Jalovaara, Jukka Järvinen, Helena Kantola, Jessica Karhu, Arja Karhuvaara, Emma Kari, Otso Kivekäs, Laura Kolbe, Kauko Koskinen, Terhi Koulumies, Tuuli Kousa, Minerva Krohn, Heimo Laaksonen, Timo Laaninen, Maria Landén, Pauliina Lehtinen, Otto Lehtipuu, Harri Lindell, Hannele Luukkainen, Pekka Majuri, Silvia Modig, Björn Månsson, Sari Mäkimattila, Jarmo Nieminen, Matti Niiranen, Maria Ohisalo, Jan D Oker-Blom, Hannu Oskala, Pia Pakarinen, Dennis Pasterstein, Jaana Pelkonen, Sirpa Puhakka, Mika Raatikainen, Timo Raittinen, Marcus Rantala, Tuomas Rantanen, Tatu Rauhamäki, Risto Rautava, Nasima Razmyar, Osmo Soininvaara, Leo Stranius, Johanna

Sydänmaa, Pilvi Torsti, Ulla-Marja Urho, Sanna Vesikansa, Markku Vuorinen, Anna Vuorjoki, Ville Ylikahri

Nej-röster: 10

Zahra Abdulla, Yrjö Hakanen, Rene Hursti, Sirkku Ingervo, Dan Koivulaakso, Sami Muttilainen, Henrik Nyholm, Mari Rantanen, Tuomo Valokainen, Pertti Villo

Blanka: 8

Pentti Arajärvi, Tarja Kantola, Jape Lovén, Petra Malin, Terhi Mäki, Tomi Sevander, Ilkka Taipale, Kaarin Taipale

Frånvarande: 3

Osku Pajamäki, Erkki Perälä, Mari Puoskari

Stadsfullmäktige godkände inte ledamoten Yrjö Hakanens motförslag.

10 omröstningen

Stadsstyrelsens förslag JA, motförslag NEJ

JA-förslag: Stn

NEJ-förslag: ledamoten Sirpa Asko-Seljavaaras första motförslag

Ja-röster: 19

Mari Holopainen, Jessica Karhu, Emma Kari, Otso Kivekäs, Tuuli Kousa, Minerva Krohn, Pauliina Lehtinen, Otto Lehtipuu, Jarmo Nieminen, Maria Ohisalo, Hannu Oskala, Tuomas Rantanen, Tatu Rauhamaäki, Osmo Soininvaara, Leo Stranius, Johanna Sydänmaa, Sanna Vesikansa, Pertti Villo, Ville Ylikahri

Nej-röster: 47

Mukhtar Abib, Hennariikka Andersson, Paavo Arhinmäki, Sirpa Asko-Seljavaara, Harry Bogomoloff, Gunvor Brettschneider, Mika Ebeling, Matti Enroth, Laura Finne-Elonen, Yrjö Hakanen, Juha Hakola, Fatbardhe Hetemaj, Veronika Honkasalo, Nina Huru, Nuutti Hyttinen, Sirkku Ingervo, Helena Kantola, Arja Karhuvaara, Dan Koivulaakso, Kauko Koskinen, Terhi Koulumies, Heimo Laaksonen, Maria Landén, Harri Lindell, Hannele Luukkainen, Pekka Majuri, Petra Malin, Silvia Modig, Sami Muttilainen, Björn Månsson, Sari Mäkimattila, Matti Niiranen, Henrik Nyholm, Jan D Oker-Blom, Pia Pakarinen, Dennis Pasterstein, Jaana Pelkonen, Sirpa Puhakka, Mika Raatikainen, Timo Raittinen, Marcus Rantala, Mari Rantanen, Risto Rautava, Ilkka Taipale, Ulla-Marja Urho, Tuomo Valokainen, Anna Vuorjoki

Blanka: 16

Zahra Abdulla, Maija Anttila, Pentti Arajärvi, Rene Hursti, Ville Jalovaara, Jukka Järvinen, Tarja Kantola, Laura Kolbe, Timo Laaninen, Jape

Lovén, Terhi Mäki, Nasima Razmyar, Tomi Sevander, Kaarin Taipale, Pilvi Torsti, Markku Vuorinen

Frånvarande: 3

Osku Pajamäki, Erkki Perälä, Mari Puoskari

Stadsfullmäktige godkände ledamoten Sirpa Asko-Seljavaaras motförslag.

11 omröstningen

Stadsstyrelsens förslag JA, motförslag NEJ

JA-förslag: Stn

NEJ-förslag: ledamoten Sirpa Asko-Seljavaaras andra motförslag

Ja-röster: 16

Jessica Karhu, Emma Kari, Otso Kivekäs, Tuuli Kousa, Minerva Krohn, Pauliina Lehtinen, Otto Lehtipuu, Jarmo Nieminen, Henrik Nyholm, Maria Ohisalo, Hannu Oskala, Tuomas Rantanen, Osmo Soininvaara, Leo Stranius, Johanna Sydänmaa, Ville Ylikahri

Nej-röster: 57

Mukhtar Abib, Hennariikka Andersson, Maija Anttila, Pentti Arajärvi, Paavo Arhinmäki, Sirpa Asko-Seljavaara, Harry Bogomoloff, Gunvor Brettschneider, Mika Ebeling, Matti Enroth, Laura Finne-Elonen, Juha Hakola, Fatbardhe Hetemaj, Mari Holopainen, Veronika Honkasalo, Nina Huru, Nuutti Hyttinen, Ville Jalovaara, Jukka Järvinen, Helena Kantola, Tarja Kantola, Arja Karhuvaara, Laura Kolbe, Kauko Koskinen, Terhi Koulumies, Heimo Laaksonen, Timo Laaninen, Maria Landén, Harri Lindell, Jape Lovén, Hannele Luukkainen, Pekka Majuri, Silvia Modig, Sami Muttilainen, Björn Månsson, Terhi Mäki, Sari Mäkimattila, Matti Niiranen, Jan D Oker-Blom, Pia Pakarinen, Dennis Pasterstein, Jaana Pelkonen, Mika Raatikainen, Timo Raittinen, Marcus Rantala, Mari Rantanen, Tatu Rauhamäki, Risto Rautava, Nasima Razmyar, Tomi Sevander, Ilkka Taipale, Kaarin Taipale, Pilvi Torsti, Ulla-Marja Urho, Sanna Vesikansa, Pertti Villo, Markku Vuorinen

Blanka: 8

Zahra Abdulla, Yrjö Hakanen, Rene Hursti, Sirkku Ingervo, Dan Koivu-laakso, Petra Malin, Sirpa Puhakka, Anna Vuorjoki

Frånvarande: 4

Osku Pajamäki, Erkki Perälä, Mari Puoskari, Tuomo Valokainen

Stadsfullmäktige godkände ledamoten Sirpa Asko-Seljavaaras motförslag.

02.11.2016

Kj/7

12 omröstningen

Stadsstyrelsens förslag JA, motförslag NEJ

JA-förslag: Stn

NEJ-förslag: ledamoten Arja Karhuvaaras motförslag

Ja-röster: 43

Zahra Abdulla, Maija Anttila, Pentti Arajärvi, Paavo Arhinmäki, Yrjö Hakanen, Mari Holopainen, Veronika Honkasalo, Sirkku Ingervo, Ville Jaloaara, Jukka Järvinen, Tarja Kantola, Jessica Karhu, Emma Kari, Otso Kivekäs, Dan Koivulaakso, Tuuli Kousa, Minerva Krohn, Pauliina Lehtinen, Otto Lehtipuu, Harri Lindell, Jape Lovén, Petra Malin, Silvia Modig, Sami Muttillainen, Jarmo Nieminen, Henrik Nyholm, Maria Ohsalo, Hannu Oskala, Sirpa Puhakka, Mika Raatikainen, Mari Rantanen, Tuomas Rantanen, Nasima Razmyar, Tomi Sevander, Osmo Soiniivaara, Leo Stranius, Johanna Sydänmaa, Ilkka Taipale, Pilvi Torsti, Tuomo Valokainen, Sanna Vesikansa, Anna Vuorjoki, Ville Ylikahri

Nej-röster: 36

Mukhtar Abib, Hennariikka Andersson, Sirpa Asko-Seljavaara, Harry Bogomoloff, Gunvor Brettschneider, Mika Ebeling, Matti Enroth, Laura Finne-Elonen, Juha Hakola, Fatbardhe Hetemaj, Nina Huru, Nuutti Hyttinen, Helena Kantola, Arja Karhuvaara, Laura Kolbe, Kauko Koskinen, Terhi Koulumies, Heimo Laaksonen, Timo Laaninen, Maria Landén, Hannele Luukkainen, Pekka Majuri, Björn Månsson, Sari Mäkimattila, Matti Niiranen, Jan D Oker-Blom, Pia Pakarinen, Dennis Pasterstein, Jaana Pelkonen, Timo Raittinen, Marcus Rantala, Tatu Rauhamäki, Risto Rautava, Ulla-Marja Urho, Pertti Villo, Markku Vuorinen

Blanka: 3

Rene Hursti, Terhi Mäki, Kaarin Taipale

Frånvarande: 3

Osku Pajamäki, Erkki Perälä, Mari Puoskari

Stadsfullmäktige godkände inte ledamoten Arja Karhuvaaras motförslag.

13 omröstningen

Stadsstyrelsens förslag JA, motförslag NEJ

JA-förslag: Stn

NEJ-förslag: ledamoten Anna Vuorjokis andra motförslag

Ja-röster: 54

Mukhtar Abib, Hennariikka Andersson, Pentti Arajärvi, Sirpa Asko-

Seljavaara, Harry Bogomoloff, Gunvor Brettschneider, Mika Ebeling, Matti Enroth, Laura Finne-Elonen, Juha Hakola, Fatbardhe Hetemaj, Mari Holopainen, Rene Hursti, Nina Huru, Nuutti Hyttinen, Jessica Karhu, Arja Karhuvaara, Emma Kari, Otso Kivekäs, Laura Kolbe, Kauko Koskinen, Terhi Koulumies, Tuuli Kousa, Minerva Krohn, Heimo Laaksonen, Timo Laaninen, Maria Landén, Pauliina Lehtinen, Otto Lehtipuu, Hannele Luukkainen, Pekka Majuri, Björn Månsson, Sari Mäkimattila, Jarmo Nieminen, Matti Niiranen, Maria Ohisalo, Jan D Oker-Blom, Hannu Oskala, Pia Pakarinen, Dennis Pasterstein, Jaana Pelkonen, Mika Raatikainen, Timo Raittinen, Mari Rantanen, Tuomas Rantanen, Tatu Rauhamäki, Risto Rautava, Osmo Soininvaara, Johanna Sydänmaa, Ulla-Marja Urho, Sanna Vesikansa, Pertti Villo, Markku Vuorinen, Ville Ylikahri

Nej-röster: 28

Zahra Abdulla, Maija Anttila, Paavo Arhinmäki, Yrjö Hakanen, Veronika Honkasalo, Sirkku Ingervo, Ville Jalovaara, Jukka Järvinen, Helena Kantola, Tarja Kantola, Dan Koivulaakso, Harri Lindell, Jape Lovén, Petra Malin, Silvia Modig, Sami Mutttilainen, Terhi Mäki, Henrik Nyholm, Sirpa Puhakka, Marcus Rantala, Nasima Razmyar, Tomi Sevander, Leo Stranius, Ilkka Taipale, Kaarin Taipale, Pilvi Torsti, Tuomo Valokainen, Anna Vuorjoki

Frånvarande: 3

Osku Pajamäki, Erkki Perälä, Mari Puoskari

Stadsfullmäktige godkände inte ledamoten Anna Vuorjokis motförslag.

Stadsfullmäktige godkände stadsstyrelsens ändrade förslag.

Under diskussionen framställdes två hemställningsklämmar.

Ledamoten Yrjö Hakanen understödd av ledamoten René Hursti föreslog följande hemställningskläm:

Stadsfullmäktige förutsätter vid beslutet om utlåntagandet om vård- och landskapsreformen att stadsstyrelsen utreder hur det går att till reformen foga ett heltäckande förändringsskydd, som sörjer för arbetsvillkoren, kompetensen och sysselsättningen för de anställda som omfattas av reformen och säkerställer samma lön för samma jobb.

Ledamoten René Hursti understödd av ledamoten Harri Lindell föreslog följande hemställningskläm:

Stadsfullmäktige förutsätter vid godkännandet av principbeslu-

tet om ett utlåtande om utkastet till regeringsproposition till landskapsreform och reform av ordnandet av social- och hälsovården samt till lagar som har samband med dem att det ägnas särskild uppmärksamhet åt att på det sätt som 19 § och 28 i social- och hälsovårdslagen kräver tillgodose behoven hos dem som är fattiga, är överskuldssatta eller har förlorat sin kreditvärdighet och som behöver social- och hälsovårdstjänster.

Hemställningsklämmarna tas särskilt upp till omröstning.

14 omröstningen

Ledamoten Yrjö Hakanens hemställningskläm JA, motsätter sig NEJ.

JA-förslag: Stadsfullmäktige förutsätter vid beslutet om utlåtandet om vård- och landskapsreformen att stadsstyrelsen utreder hur det går att till reformen foga ett heltäckande förändringsskydd, som sörjer för arbetsvillkoren, kompetensen och sysselsättningen för de anställda som omfattas av reformen och säkerställer samma lön för samma jobb.

NEJ-förslag: Motsätter sig

Ja-röster: 21

Zahra Abdulla, Pentti Arajärvi, Paavo Arhinmäki, Yrjö Hakanen, Veronika Honkasalo, Rene Hursti, Nina Huru, Sirkku Ingervo, Helena Kantola, Dan Koivulaakso, Harri Lindell, Petra Malin, Silvia Modig, Sami Muttilainen, Henrik Nyholm, Sirpa Puhakka, Leo Stranius, Ilkka Taipale, Tuomo Valokainen, Pertti Villo, Anna Vuorjoki

Nej-röster: 26

Mukhtar Abib, Sirpa Asko-Seljavaara, Gunvor Brettschneider, Mika Ebeling, Matti Enroth, Laura Finne-Elonen, Juha Hakola, Fatbardhe Hetemaj, Arja Karhuvaara, Kauko Koskinen, Terhi Koulumies, Minerva Krohn, Heimo Laaksonen, Timo Laaninen, Otto Lehtipuu, Pekka Majuri, Sari Mäkimattila, Jarmo Nieminen, Jan D Oker-Blom, Pia Pakarinen, Dennis Pasterstein, Jaana Pelkonen, Mari Rantanen, Tatu Rauhamäki, Ulla-Marja Urho, Markku Vuorinen

Blanka: 35

Hennariikka Andersson, Maija Anttila, Harry Bogomoloff, Mari Holopainen, Nuutti Hyttinen, Ville Jalovaara, Jukka Järvinen, Tarja Kantola, Jessica Karhu, Emma Kari, Otso Kivekäs, Laura Kolbe, Tuuli Kousa, Maria Landén, Pauliina Lehtinen, Jape Lovén, Hannele Luukkainen, Björn Månsson, Terhi Mäki, Matti Niiranen, Maria Ohisalo, Hannu Oskala, Mika Raatikainen, Timo Raittinen, Marcus Rantala, Tuomas Rantanen, Risto Rautava, Nasima Razmyar, Tomi Sevander, Osmo

02.11.2016

Kj/7

Soininvaara, Johanna Sydänmaa, Kaarin Taipale, Pilvi Torsti, Sanna Vesikansa, Ville Ylikahri

Frånvarande: 3

Osku Pajamäki, Erkki Perälä, Mari Puoskari

Stadsfullmäktige godkände inte ledamoten Yrjö Hakanens förslag till hemställningskläm.

15 omröstningen

JA-förslag: Stadsfullmäktige förutsätter vid godkännandet av principbeslutet om ett utlåtande om utkastet till regeringsproposition till landskapsreform och reform av ordnandet av social- och hälsovården samt till lagar som har samband med dem att det ägnas särskild uppmärksamhet åt att på det sätt som 19 § och 28 i social- och hälsovårdslagen kräver tillgodose behoven hos dem som är fattiga, är överskuldsatta eller har förlorat sin kreditvärdighet och som behöver social- och hälsovårdstjänster.

NEJ-förslag: Motsätter sig

Ja-röster: 25

Zahra Abdulla, Paavo Arhinmäki, Yrjö Hakanen, Veronika Honkasalo, Rene Hursti, Nina Huru, Nuutti Hyttinen, Sirkku Ingervo, Helena Kantola, Otso Kivekäs, Dan Koivulaakso, Harri Lindell, Petra Malin, Silvia Modig, Sami Muttilainen, Henrik Nyholm, Maria Ohisalo, Sirpa Puhakka, Mika Raatikainen, Leo Stranius, Johanna Sydänmaa, Ilkka Taipale, Tuomo Valokainen, Pertti Villo, Anna Vuorjoki

Nej-röster: 3

Laura Finne-Elonen, Minerva Krohn, Jan D Oker-Blom

Blanka: 54

Mukhtar Abib, Hennariikka Andersson, Maija Anttila, Pentti Arajärvi, Sirpa Asko-Seljavaara, Harry Bogomoloff, Gunvor Brettschneider, Mika Ebeling, Matti Enroth, Juha Hakola, Fatbardhe Hetemaj, Mari Holopainen, Ville Jalovaara, Jukka Järvinen, Tarja Kantola, Jessica Karhu, Arja Karhuvaara, Emma Kari, Laura Kolbe, Kauko Koskinen, Terhi Koulu-mies, Tuuli Kousa, Heimo Laaksonen, Timo Laaninen, Maria Landén, Pauliina Lehtinen, Otto Lehtipuu, Jape Lovén, Hannele Luukkainen, Pekka Majuri, Björn Månsson, Terhi Mäki, Sari Mäkimattila, Jarmo Nieminen, Matti Niiranen, Hannu Oskala, Pia Pakarinen, Dennis Pasterstein, Jaana Pelkonen, Timo Raittinen, Marcus Rantala, Mari Rantanen, Tuomas Rantanen, Tatu Rauhamäki, Risto Rautava, Nasima Razmyar, Tomi Sevander, Osmo Soininvaara, Kaarin Taipale, Pilvi Torsti, Ulla-Marja Urho, Sanna Vesikansa, Markku Vuorinen, Ville Ylikahri

02.11.2016

Kj/7

Frånvarande: 3

Osku Pajamäki, Erkki Perälä, Mari Puoskari

Stadsfullmäktige godkände inte ledamoten René Hurstis förslag till hemställningskläm.

Ledamoten René Hursti anmälde avvikande mening genom att reservera sig mot beslutet.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Marko Karvinen, strategichef, telefon: 310 36257

marko.karvinen(a)hel.fi

Katja Rimpilä, specialplanerare, telefon: 310 36256

katja.rimpila(a)hel.fi

Mauno Rönkkö, specialplanerare, telefon: 310 46768

mauno.ronkko(a)hel.fi

Annikki Thoden, stf. stadssekreterare, telefon: 310 36048

annikki.thoden(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Lausuntopyyntö 31.8.2016
- 2 Lausuntopyyntökysely 31.8.2016
- 3 HE Lakiehdotukset 31.8.2016
- 4 HE lakiluonnokset korjattu 1.9.2016
- 5 HE Yleisperustelut 31.8.2016
- 6 HE Yksityiskohtaiset perustelut 31.8.2016
- 7 Tiivistelmä_Hallituksen esitysluonnos sote- ja maakuntauudistuksen lainsäädännöksi_31082016
- 8 Diat_Hallituksen esitysluonnos sote- ja maakunta-uudistuksen lainsäädännöksi_31082016
- 9 Begäran om utlåtande 31.8.2016
- 10 Remissenkät 31.8.2016
- 11 RP Lagförslag 31.8.2016
- 12 RP Allmän motivering 31.8.2016
- 13 RP Detaljmotivering 31.8.2016
- 14 FINAL Sammandrag_Utkastet till regeringsproposition med förslag till lagstiftning för en social- och hälsovårds- och landskapsreform_31082016
- 15 Diapresentation_Utkastet till regeringsproposition med förslag till lagstiftning för en social- och hälsovårds- och landskapsreform_31082016

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Utdrag

Utdrag

Valtiovarainministeriö

Bilagor till utdrag

Förslagstext

Postadress

PB 10
00099 HELSINGFORS STAD
kaupunginkanslia@hel.fi

Besöksadress

Norra esplanaden 11-13
Helsingfors 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Telefon

+358 9 310 1641

Telefax

+358 9 655 783

FO-nummer

0201256-6

Kontonr

FI0680001200062637

Moms nr

FI02012566

02.11.2016

Kj/7

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö
Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet
Förslagstext
Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Stadsfullmäktige fattar följande principbeslut om utlåntagandet till social- och hälsovårdsministeriet och finansministeriet.

Frågor om målen med reformen

Målet med reformen av social- och hälsovården är att minska hälso- och välfärdsskillnaderna bland befolkningen och stävja kostnaderna för social- och hälsovårdstjänsterna med tre miljarder euro före 2029.

1. Kan man genom förslaget minska hälso- och välfärdsskillnaderna bland befolkningen och göra tillgången till tjänster mer jämlik? Om inte, hur borde förslaget förbättras med tanke på dessa aspekter?

Propositionen innehåller åtgärder som främjar minskandet av hälso- och välfärdsskillnader och bidrar till en jämlik tillgång till tjänsterna. Det är möjligt att genomföra åtgärderna i synnerhet i de största landskapen. För att uppnå målet är det viktigt att säkerställa att den som ordnar tjänster har tillräckliga medel att sörja för styrningen och servicekedjornas och servicehelheternas funktion. Styrningen av tjänsteproducenterna är smidigast när främjandet av hälsan och välbefinnandet beaktas redan i avtalen.

Ansvarsfördelningen när det gäller främjandet av hälsan och välbefinnandet ska vara tydlig, och aktörernas uppgifter ska fastställas på konkret nivå särskilt inom samarbetet mellan landskap och kommuner.

Det sägs i propositionen att det är nödvändigt för att genomföra samarbetet mellan kommuner och landskap att skapa samarbetsstrukturer och tillvägagångssätt som stöder detta.

De andra aktörernas roll i att främja hälsan och välbefinnandet blir större i kommunen, vilket bidrar till att minska hälso- och välfärdsskillnaderna mellan invånarna. Övergången till större helheter med centraliserad styrning inom social- och hälsovårdstjänsterna kommer eventuellt att jämna ut skillnaderna mellan olika kommuner och områden. De största landskapen har de bästa förutsättningarna att minska hälso- och välfärdsskillnaderna.

I allmänhet är folkhälsoarbetet det effektivaste och förmånligaste sättet att ordna hälsovård. Därför ska verksamheten på kommunal nivå och av samhällsekonomiska skäl riktas till hela befolkningen.

Det är ändamålsenligt att granska minskandet av skillnaderna i hälsa och välbefinnande ur perspektivet för klienternas behov och den kundsegmentering som bygger på dessa. Genom verksamhetsplanering och uppföljning på basis av detta är det möjligt att vid behov inrikta och prioritera tjänsterna på ett sätt som bidrar till att målet uppnås. Prioriteringen av rätta kundsegment gör det möjligt förutom att minska hälso- och välfärdsskillnaderna även öka tjänsternas produktivitet och effekt.

För att kunna minska hälso- och välfärdsskillnaderna ska man säkerställa aktörernas samarbetsberedskap och få serviceproducenterna att förbinda sig till de uppställda målen. Det är viktigt att förnya lagstiftningen så att det är möjligt att få, använda och utnyttja information mer effektivt än i nuläget. Också av dessa orsaker ska möjligheten till kommunernas egen serviceproduktion bevaras.

Det har beaktats i propositionen att tjänster ska produceras jämlikt. Jämlikheten förutsätter ofta att klientgrupperna i behov av särskilt stöd bemöts så att de individuella behoven identifieras. Det är viktigt att i fråga om tjänsterna för personer som behöver särskilt stöd effektivisera servicerådgivningen och handledningen till service eller annat handlande stöd till de delar som klientgruppen i fråga har utmaningar i att självständigt uträtta ärenden i den förnyade verksamhetsmiljön.

Med tanke på tillgången till tjänsterna och tjänsternas jämlikhet bildar Helsingfors och huvudstadsregionen en naturlig servicehelhet och det medför inget särskilt mervärde att höra till helheten av landskapet Nyland åtminstone vad basservicen beträffar.

Minskningen av hälso- och välfärdsskillnaderna förutsätter att tjänsterna på basnivå planeras och organiseras enligt detta mål. Då primärvården tydligen överförs till valfria tjänster är det viktigt att sätta upp landsomfattande uppföljningsindikatorer och skapa ett kundresponssystem för bedömning av den med tjänsten producerade hälsonyttan och förutsätta effektfulla tjänster av tjänsteproducenterna.

2. Ger förslaget tillräckliga förutsättningar för att uppnå målet om att bromsa upp kostnadsökningen med 3 miljarder euro? Om inte, hur kunde förutsättningarna för att uppnå målet förbättras?

Målet ska vara ett integrerat servicesystem med enkanalsfinansiering i vilket också företagshälsovården beaktas. Tjänsterna för förvärsarbetande vuxna ska anses som en del av en och samma servicehelhet så-

väl ur perspektivet för ordnandet och produktionen av tjänsterna som ur finansieringsperspektiv. Den eftersträvade bromsningen av kostnadsökningen förutsätter förutom att strukturerna förnyas också framför allt att radikala åtgärder vidtas i syfte att reformera tjänsterna och verksamhetsmodellerna. Huvudstadsregionen och stora landskap har bättre förutsättningar för att hantera kostnadsökningen. Befolkningsunderlagen i de föreslagna landskapen är av mycket olika storlekar, vilket gör det svårare att hitta kostnadseffektiva lösningar.

Att lagberedningen fortskrider i olika takt än beredningen och bedömningen av lagstiftningen om klientens valfrihet och förenklingen av den s.k. flerkanalfinansieringen gör det svårare att bedöma propositionen.

Den föreslagna modellen riskerar, bl.a. i fråga om områdesindelningen och skyldigheten att använda servicecentrens tjänster, verksamhetsförutsättningarna för den samarbetsmodell som samarbetet mellan kommuner i nuläget bygger på. Propositionens indelning i samarbetsområden baserar sig inte i alla områden på de samarbetsmodeller som fungerar och bromsar ökningen i kostnaderna i dagens läge och därför skulle bl.a. ett område av Nylands storlek splittra många samarbetslösningar som i nuläget fungerar i huvudstadsregionen. Risken finns att man förlorar den effektivitet och kostnadsminskning som redan har uppnåtts med dessa samarbetslösningar, om reformen genomförs strikt enligt propositionen, bl.a. med skyldighet att använda det nationella servicecentret. De nuvarande välfungerande lösningarna för tjänsteproduktion riskerar att bli förstörda.

En eventuell möjlighet till att främja det riksomfattande målet att minska ökningen av kostnaderna är en friare skyldighet att utnyttja de nationella servicecentren, vilket gör det möjligt att fortsätta tillämpa de nuvarande fungerande och kostnadseffektiva modellerna för tjänsteproduktion. En friare skyldighet skulle ge landskapet, landskapskoncernens dottersammanslutningar eller landskapets serviceinrättning möjligheten att välja den kostnadseffektivaste serviceproducenten och den mest högklassiga serviceupphandlingslösningen för organisationen i fråga och de skulle inte vara bundna till ett enda produktionsbolag i offentlig ägo. Möjligheten för kommuner med tillräckligt kraftiga resurser att producera sina egna tjänster skulle av samma orsaker ge möjligheter till kostnadseffektiv och effektiv serviceproduktion.

Den föreslagna landskapslösningen försvagar förutsättningarna för tillväxt i huvudstadsregionen och effekterna återspeglas i hela landet.

Huvudstadsregionen är till antalet invånare och företag och till sin ekonomiska volym större än något annat landskap med undantag av landskapet Nyland. Enligt tillväxtprognoserna kommer skillnaden till det öv-

riga landet att bli större under de kommande årtiondena. Vid jämförelse ska man dessutom beakta att huvudstadsregionen inte ska jämföras till sin storlek och sina tjänster bara med de övriga landskapen utan också med huvudstadsregionens internationella konkurrenter.

En avsevärt stor andel av Finlands tillväxt äger rum i huvudstadsregionen. Regionens andel uppgår till 36 % av hela landets BNP och 44 % av omsättningen för alla företag i Finland. Utgifterna för forsknings- och utvecklingsverksamheten i huvudstadsregionen motsvarar ca 44 % (2013) av dessa i hela Finland. Befolkningsstrukturen i huvudstadsregionen är exceptionell med anledning av inflyttningsöverskott. Nästan hälften av alla personer med främmande modersmål i Finland bor i huvudstadsregionen. Antalet uppgår till ca 149 000 personer. Med tanke på en särskild lösning för huvudstadsregionen ska man ta hänsyn till att arbetslöshetsgraden är betydligt högre bland personer med främmande modersmål än bland den finsk- och svenskspråkiga befolkningen. Befolkningsutvecklingen i huvudstadsregionen framhäver betydelsen av att invandrare får sysselsättning. Enligt en befolkningsprognos som kom ut i början av 2016 kommer befolkningen i arbetsför ålder (16–64 år) med främmande modersmål att motsvara 28 procent av hela befolkningen i huvudstadsregionen år 2030.

Det finns gott om lediga jobb i huvudstadsregionen men även antalet arbetslösa är högt. Arbetskraftsbehovet i huvudstadsregionen uppgår till 340 000 personer fram till 2030 (PKS ennakointi). Regionens andel är 32 % av alla jobb i Finland och 35 % av jobben inom den privata sektorn (2013). Antalet arbetslösa är 66 500, dvs. 19 % av alla arbetslösa i Finland. Problemet med matchningen på arbetsmarknaden är avsevärt i huvudstadsregionen.

Enligt alla tillväxtprognoser kommer huvudstadsregionens andel av Finlands bruttonationalprodukt, arbetskraft och antal invandrare att öka under de kommande årtiondena. Tillväxt- och arbetskraftstjänsternas verksamhet i huvudstadsregionen är anknuten till den nationella tillväxten. När förändringarna i arbetet bl.a. till följd av automatisering och artificiell intelligens samtidigt förvandlar arbetslivet och företagets krav för kompetent arbetskraft i tilltagande takt ska man se till att det finns tillgång till kompetent arbetskraft.

3. Förverkligas demokratin på ett tillräckligt sätt i förslaget? Om inte, hur kunde demokratin stärkas i förslaget?

Avsikten är att landskapen ska ha avgränsade ansvarsområden men ändå vara självstyrande sammanslutningar. Landskapen har ingen beskattningsrätt. På basis av lagpropositionen gäller regleringen och den statliga styrningen och finansieringen så små detaljer att de självsty-

rande elementen i själva verket saknas. Detta strider mot att det skapas förvaltningsområden som baserar sig på val.

Demokratins och möjligheterna för landskapets invånare att delta uppfylls inte på samma sätt som i en självstyrande kommunförvaltning.

Inom förvaltningstänkandet har självstyrande organisationer hittills representerat decentralisering av beslutanderätten. Nu kommer landskapen att fungera som verktyg för att stärka den statliga styrningen. Centrala problem ur ett självstyrelseperspektiv är bl.a. statsrådets och ministeriets omfattande, öppna och flertydiga befogenheter att styra landskapets operativa verksamhet och beslutsfattande, vilket särskilt ingår i lagen om ordnandet av social- och hälsovården, samt styrning av investeringar. Den statliga styrningen ska koncentreras på politisk-strategiska frågor. Operativa frågor som gäller tjänsterna och förutsätter yrkeskompetens och regionala kunskaper ska däremot stanna hos landskapen.

En av demokratins dimensioner är direkt övervakning som möjliggörs av offentligheten. Tanken om att i vid utsträckning privatisera serviceproduktionen omintetgör detta. Offentligheten kan ökas genom att stadga samma offentlighetsplikt för privata aktörer som organen inom den offentliga makten har. Då kan offentligheten inte avgränsas bara till de sammanslutningar och stiftelser som har bildats för att fortsätta de tidigare offentliga sammanslutningarnas verksamhet. Offentligheten ska vara lika omfattande också i alla de sammanslutningar och stiftelser som verkställer den offentliga maktens förpliktelse att ordna tjänster. Redan konkurrensneutraliteten förutsätter detta.

Frågor om landskapslagen

4. Är landskapslagen en ändamålsenlig allmän lag för organiseringen av förvaltningen och ekonomin i de nya landskapen?

c. till största delen inte

Utkastet till landskapslag baserar sig på reglering genom kommunallagen. Det är därför bekant till sin basstruktur. Det skulle vara tekniskt speciellt problematiskt att följa regleringen. Med tanke på tidtabellen för beredningen har det varit motiverat att använda en färdig modell.

Den planerade modellen för självstyre i landskapen kommer emellertid avsevärt att avvika från det kommunala självstyret sådant som det under årtiondenas lopp har blivit. Utkastet till landskapslag kunde ha varit betydligt enklare än i propositionen med beaktande av att landskapet inte har någon allmän kompetens och att staten kommer att styra landskapen mycket strikt med många olika metoder. Att tillämpa lagstiftning

som reglerar sammanslutningens verksamhet också i sådana sammanslutningar i vilka självstyret verkar bli skenbart, kan till och med leda till missförstånd. Personer som väljs till landskapsfullmäktige och landskapets övriga organ kommer i praktiken inte att ha samma makt- och ansvarsställning som kommunens förtroendevalda. Tillämpningsmiljön för landskapslagen och kommunallagen är därigenom olika fastän förordningarna är nästan identiska.

Den statliga styrningen med flera olika metoder, också i frågor som gäller ordnande av landskapens ekonomi och investeringar, skulle vara mycket strikt om den genomfördes i enlighet med propositionen.

På allmän nivå kan det i fråga om den ekonomiska styrningen i landskapen bedömas att, eftersom

- (1) landskapens finansiering bygger nästan enbart på statsandelsfinansiering som utvecklas trendmässigt, och
- (2) landskapen inte kan söka tidsmässig flexibilitet för sin ekonomi från skuldsättning eller försäljning av egendom eller reglera den ackumulerande skattefinansieringen genom egna beslut, och
- (3) landskapen i praktiken inte själva kan planera sina investeringar utan ministeriet utarbetar investeringsplanerna (ny- och reparationsinvesteringar) och statsrådet fattar beslut om dem,

är de möjligheter som såväl landskapslagen som lagen om landskapens finansiering ger landskapet att styra sin ekonomi eller ens i viss mån själv fatta viktiga ekonomiska beslut praktiskt taget obefintliga.

5. I 2 kap. i landskapslagen anges landskapets uppgifter. Är den helhet av uppgifter som föreslås höra till landskapet ändamålsenlig med tanke på målen med reformen?

c. till största delen inte

Ur social- och hälsovårdstjänsternas perspektiv är den föreslagna uppgiftshelheten i huvudsak ändamålsenlig. Ansvarsfördelningen mellan kommunen och landskapet i fråga om uppgifterna i punkt 2 är inte helt entydig. Det är skäl att ytterligare precisera begreppet förebyggande tjänster bland annat i förhållande till tjänsterna för barn och unga och förebyggande hälsovårds- och välfärdstjänster. Överföringen av uppgifterna för regional alkoholförvaltning till landskapen kommer sannolikt att främja uppnåendet av målen för det förebyggande alkohol- och drogarbetet.

Förutom invandringen och den övriga befolkningstillväxten bär huvudstadsregionen ansvar för särskilda sociala problem, såsom segregation och bostadslöshet. En effektiv minskning av hälso- och välfärdsskill-

naderna i metropolområdet förutsätter ett tätare samarbete än på andra håll i landet med bl.a. stadsplanering, näringspolitik, sysselsättnings-tjänster och utbildningstjänster. Lösningen med landskap försvårar detta i och med att huvudstadsregionens utmaningar ska behandlas som en del av landskapet i stället för huvudstadsregionen.

Begreppet främjande av social välfärd och hälsa ska stämma överens med de termer som används annanstans i den föreslagna lagstiftningen.

Överföringen av skolpsykolog- och kuratorstjänsterna till landskapens ansvarsområde strider mot målen i lagen om elev- och studerandevård. De bästa förutsättningarna för den generellt inriktade studerandevården kan garanteras genom att bevara ansvaret för skolornas psykolog- och kuratorstjänster hos kommunerna.

De uppgifter för landskapen som gäller motion och idrott är värda understöd. Helsingfors understöder även statsandelssystemets indikatorer för koefficienten för främjande av hälsa och välfärd för den kommunala basservicen.

Ur Helsingfors perspektiv är det viktigt att bevara räddningsväsendet som stadens egen verksamhet för att kunna trygga säkerheten i landets största befolkningskoncentration. Dessutom ska man beakta metropolområdets särdrag med anledning av verksamhetsställena för statsförvaltning, det underjordiska och höga byggandet och flygplats- och hamnverksamheten. Räddningsväsendet har en speciell roll i Helsingfors som en del av den kommunala verksamheten genom att det har anknytning till bl.a. huvudstadsstatusen och -institutionerna och de därtill hörande säkerhetsfrågorna. De nationella och internationella evenemang som ordnas i staden förutsätter tätt samarbete med räddningsväsendet, stadens andra funktioner och polisen.

Miljö- och hälsoskyddet ska också i fortsättningen höra till Helsingfors stads uppgifter och inte överföras till landskapet. Staden har tillräckliga kunskaper och resurser för uppgiften som landets största tillsynsenhet inom miljö- och hälsoskyddet. Det är möjligt att ordna verksamheten också i samarbete med Esbo, Grankulla och Vanda, dvs. som samarbete mellan kommunerna i huvudstadsregionen. Städerna samarbetar regelbundet i samband med bl.a. tillsynsprojekt och de har gemensamma instruktioner för tillsyn av hushållsvatten och för beredskap i speciella situationer.

Det skulle vara tydligt att göra hittedjursverksamheten och förfarandet med tillstånd för försäljning av nikotinersättningspreparat, vilka enligt propositionen överförs till landskap, till en del av miljö- och hälsoskyd-

det som Helsingfors eller huvudstadsregionen också i fortsättningen kan sköta själv.

Enligt lagutkastet överförs tillsynsveterinärsuppgifterna ersatta av staten i alla fall till landskapen även om Helsingfors eller kommunerna i huvudstadsregionen tillsammans ordnar miljö- och hälsoskyddet. Propositionen är inte ändamålsenlig till dessa delar eftersom djurskydds- och djursjukdomstillsynsuppgifterna har en fast anknytning till både veterinärtjänsterna och hittedjursverksamheten i tillsynsveterinärernas dagliga arbetsuppgifter. Uppgifterna ovan ska inte separeras från veterinärtjänsterna och hittedjursverksamheten som en särskild uppgift till landskapet.

Den kommunala miljöskyddsmyndighetens uppgifter har inte föreslagits bli överförda till landskapet, dvs. staden sköter helheten av de kommunala miljöskyddsuppgifterna också i fortsättningen. Det är av högsta prioritet att Helsingfors stad och landskapet samarbetar i att sköta de olika uppgifterna.

I fråga om planläggning och markanvändning är den föreslagna uppgiftshelheten för landskapet ändamålsenlig i huvuddrag. Planeringssystemet för markanvändning förblir som det är i reformen och kommunernas roller förändras inte till dessa delar. Uppgiftsfördelningen mellan närings-, trafik- och miljöcentralerna och landskapen ska dock göras klarare, likaså deras befogenheter. Landskapens roll i främjande av kommunal planläggning ska preciseras för att undvika situationer i vilka landskapet har sådana befogenheter i planering av markanvändningen som hör till kommunen.

Trafikplaneringen tas upp i motiveringarna men inte i lagutkastet. Trafiksystemplaneringen i Helsingforsregionen ska fortfarande genomföras av Helsingforsregionen i enlighet med lagen om utveckling av regionerna och förvaltning av strukturfondsverksamheten. De nuvarande avgränsningarna av landskapsförbundens uppgifter ska inte ändras vid övergången till områden med självstyre. Kollektivtrafikuppgifter som hör till kommuner och deras samarbetsorgan ska inte heller ändras i detta sammanhang, och ordnandet av spårtrafiken i Helsingforsregionen ska inte heller göras till en uppgift för landskapet. I stället ska de kollektivtrafikuppgifter som överförs från närings-, trafik- och miljöcentralerna tydligare beskrivas i lagen.

Den nuvarande kulturella resursen i landskapet Nyland är Helsingfors eller huvudstadsregionen, och det finns alltså inget behov av kulturstrategier på landskapsnivå. Uppgifterna inom kulturen ska helt och hållet strykas i propositionen eller åtminstone överföras till de frivilliga uppgifterna för landskapen.

Landskapets uppgifter och ansvarsområde anges i detalj i en på många ställen flertydig och svävande förteckning med mer än 20 punkter i § 6. I synnerhet ska punkterna med nära anknytning till kommunens uppgifter och befogenheter med stöd av annan lagstiftning klarläggas (till exempel "främjandet av planeringen av kommunernas områdesanvändning och av ordnandet av byggnadsväsendet" och "utvecklandet och finansieringen av regionen och dess näringsliv och innovationsmiljöer och den därmed förknippade utbildningen och kompetensutvecklingen, främjandet av kulturen...").

Kommunerna har allmän kompetens i uppgifter med anknytning till närings- och konkurrenskraftspolitiken och kommunernas rätt till planläggning ska inte begränsas. Landskapen kan inte göra upp bindande planer i fråga om planläggning eller andra frågor utgående från att kommunerna bär det ekonomiska ansvaret för dessa. Landskapens uppgifter och befogenheter inom kultur- och idrottssektorn ska inte utvidgas i reformen eftersom dessa har en viktig roll för kommunernas omfattande näringslivspolitik och den vidsträckta helheten av förebyggande välfärdstjänster.

De uppgifter som enligt 6 § i lagutkastet överförs från kommuner till landskap eller är föremål för avtal ska anges i en helt separat paragraf och förteckningens sista punkt flyttas till den separata paragrafens sista punkt i formen "sköter övriga uppgifter som genom lag ålagts landskapet särskilt". Detta får inte prövas av landskapet självt (kan alltså inte ingå i 2 mom. i punkten "Landskapet kan dessutom sköta...").

Punkterna 24 (romska ärenden) och 25 (organiseringen av samservicen):

I fråga om dessa uppgifter ska man på nytt överväga om bestämmelserna är nödvändiga.

Det har nyss stadgats om myndigheternas skyldighet att enligt plan främja likabehandling, och skyldigheter av samma nivå ska gälla för alla minoriteter. De regionala delegationerna för romska ärenden har behandlat de inhemska romernas ärenden och fungerat som ett forum för diskussion och utbyte av information för de centrala parterna.

Landskapet och kommunerna i dess område kan vid behov sinsemellan komma överens om ordnande av samservicen utan att uppgiften särskilt anvisas till landskapet enligt lag. Om bestämmelsen lämnas i lagen ska den kompletteras enligt följande: "... i fråga om de uppgifter som är på landskapets ansvar".

Uppgifterna inom alkoholförvaltningen hänför sig ur ett näringsperspektiv framför allt till tillstånds- och tillsynsuppgifter. För företagare, invåna-

re och kunder är det viktigt att anvisningarna tillämpas likställigt i hela landet. Det är bra att sköta alkoholförvaltningen som en helhet på landskapsnivå. Alkoholförvaltningen ska dock avgränsas från nuläget så att den lokala myndigheten beslutar om till exempel öppettiderna i tillstånden för uteserveringar i samarbete med landskapet. I nuläget beslutar polisen och regionförvaltningsverket tillsammans om uteserveringarnas öppettider i Helsingfors.

I framtiden ska landskapets och polisens uppgifter avgränsas bara till tillstånds- och tillsynsuppgifter som hänför sig till lagenligheten hos utskänkning av alkohol. Till exempel bullret från uteserveringar är ett lokalt fenomen och den lokala myndigheten ska besluta om bullerbestämmelser. Arbetsfördelningen ska följa samma riktlinjer som till exempel i fråga om evenemang, då bulleranmälan lämnas in till den lokala myndigheten.

Den föreslagna modellen skapar ingen klar arbetsfördelning eller ett system som tydligare än i nuläget kan svara på invånarnas och företagets servicebehov i fråga om uppgifterna i punkt 9. Detta betyder att målet inte uppnås och att landskapets uppgiftshelhet därför inte stämmer överens med propositionen, dvs. den är inte ändamålsenlig med tanke på utveckling av regionen och näringarna.

I praktiken ansvarar städerna redan i dagens läge för största delen av utvecklingsuppgifterna i samband med konkurrenskraften och näringspolitiken i sina egna influensområden. De kan genomföra avsevärda utvecklingsåtgärder, en stark närings- och innovationspolitik och funktioner för att locka till sig investeringar (invest-in) och främja exporten (export-out).

Den internationella konkurrenskraften bygger i allt högre grad på utveckling över sektor- och klustergränserna, forsknings- och utvecklingsverksamhet som utgår från praktiken, ett starkt och platsbundet innovations- och företagsekosystem och en bred närings- och innovationspolitik. Inom den breda närings- och innovationspolitiken utnyttjas stadens resurser i stor omfattning, såsom koncernstyrningen av stadens bolag, offentliga upphandlingar och den föregångarmarknad som skapas, investeringar som ökar dragningskraften och konkurrenskraften, markpolitik, planläggning och täta, internationella förhållanden mellan städer.

Den föreslagna uppgiftsfördelningen i utkastet till landskapslag är oklar speciellt i fråga om uppgifterna inom utveckling och finansiering av näringslivet och innovationsmiljöer och oändamålsenlig med tanke på utveckling av konkurrenskraften. Närings- och innovationspolitiken på landskaps- eller områdesnivå innebär i praktiken att a) politiken utfor-

mas på en nivå som inte är relevant för verksamheten och på vilken det är omöjligt att hitta en strategisk vilja, b) man avstår från bred näringspolitik och c) resurserna för utveckling av konkurrenskraften minskar.

Främjande av kulturen enligt punkt 9 har en nära anknytning till företags- och näringspolitiken. Uppkomsten av immateriell produktion, tillväxten och främjandet av förutsättningarna för kreativt arbete och kulturturism hör för tillfället till flera aktörer i likhet med företags- och närings servicen och den föreslagna modellen motsvarar i praktiken nuläget som bygger på att städerna i huvudstadsregionen genomför och finansierar dessa uppgifter i sina områden.

Landskapets uppgiftshelhet och arbetsfördelningen med kommunen i ordnandet av företags-, arbets- och näringstjänsterna och främjandet av integrationen innebär ur kundernas och servicesystemets synvinkel samma problem som den nuvarande modellen i vilken aktörerna inom sysselsättnings-, företags- och integrationstjänsterna är städerna, arbets- och näringsbyråerna och närings-, trafik- och miljöcentralen. En förbättring jämfört med det nuvarande systemet är att landskapsförbundens uppgifter slås ihop med arbets- och näringsbyråernas och närings-, trafik- och miljöcentralernas uppgifter. Kommunernas uppgifter inom företags-, sysselsättnings- och integrationstjänsterna förblir i den föreslagna modellen sådana de nu är. De nuvarande närings-, trafik- och miljöcentralernas och arbets- och näringsbyråernas uppgifter överförs enligt modellen till landskap. Det finns alltså fortfarande flera aktörer inom arbetsfältet. Modellen motsvarar nuläget i hög grad.

Sysselsättnings-, integrations- och näringstjänsterna ska bilda en tät helhet för att kunna öka livskraften och den ekonomiska tillväxten. I en modell med en enda aktör uppnår man flexibilitet, snabb reaktionsförmåga och sammanjämkning av tjänsterna till tillväxttjänster. I en modell med en enda aktör är mängden byråkrati och informationsutbyte betydligt mindre än i nuläget och det är möjligt att effektivt inrikta den sammanlagda budgeten för tjänsterna på att stöda arbetsmarknaden och företagandet. Utvecklingen och inriktningen av tjänsterna ska utgå från kundernas behov och man ska kunna sköta de därtill förknippade myndighetsuppgifterna effektivt nära kunden.

Ett alternativ är att man i den särskilda lagstiftningen för sektorerna stadgar om ansvaret för städerna i huvudstadsregionen att tillsammans eller separat ordna tjänsterna, vilket är möjligt enligt den allmänna motiveringen till propositionen med förslag till landskapslag (s. 188): "I vissa uppgifter, t.ex. i arbets- och näringstjänster och inom miljö- och hälso skyddet, möjliggörs dessutom en överföring av landskapets organiseringsansvar till en kommun som uppfyller förutsättningarna i lag." I den allmänna motiveringens passus om arbets- och näringstjänster ska

också de övriga uppgifterna i punkt 9 inkluderas eftersom de bildar en tydlig helhet för en och samma aktör.

Enligt den gemensamma uppfattningen för städerna i huvudstadsregionen är landskapet Nyland för stort och splittrat för att säkerställa uppgifterna i punkt 9 på bästa möjliga sätt. Enligt förslaget från städerna i huvudstadsregionen är det ett uteslutet alternativ att landskapet är den enda aktören.

Regeringens proposition innehåller inga bedömningar om olika regionala alternativ i fråga om de offentliga tillväxttjänsterna. Beredningen har varit bristfällig till dessa delar och man har inte beaktat huvudstadsregionens särdrag i fråga om regionens servicebehov, tillväxtpotential eller betydelse för hela landets ekonomiska tillväxt eller prognoser enligt vilka tillväxten i huvudstadsregionen och därigenom också i skillnaden i storleken jämfört med andra landskap kommer att öka under de kommande årtiondena.

Enligt förslaget till landskapslag ska kommunerna även i fortsättningen ansvara för uppgifterna inom sysselsättningen i enlighet med de nuvarande principerna (allmän motivering, s. 139). Kommunernas roll i produktion av sysselsättningstjänster likställs dock i förslaget till landskapslag med företag och organisationer. Kommunernas roll i arbetsmarknadsstödet kommunandel motiveras också med kommunernas ansvar att ordna social- och hälsovårdstjänster. Om kommunernas roll genomförs enligt förslaget till landskapslag kommer den att begränsas jämfört med nuläget, och arbetsmarknadsstödet kommunandel ska överföras till det landskap som ansvarar för ordnandet av tjänsterna eller till staten i sin helhet.

Om en särskild lag om offentliga tillväxttjänster (närings-, trafik- och miljöcentralens och arbets- och näringsbyråns nuvarande uppgifter med stöd av lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice, lagen om främjande av integration och lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet) gör det enligt förslaget till landskapslag möjligt för Helsingfors stad att ha en omfattande roll med ansvar för att ordna offentliga tillväxttjänster ska hela helheten av offentliga tillväxttjänster samtidigt bedömas, arbetsmarknadsstödet kommunandel medräknad.

Helsingfors stads utgångspunkt för beredningen av den särskilda lagen är att ansvaret för ordnandet av tjänsterna och resurserna för tjänsteomkostnader och serviceupphandling överförs till Helsingfors stad eller till städerna i huvudstadsregionen gemensamt.

I dagens läge använder Helsingfors stad 45 miljoner euro om året enbart för sysselsättningstjänster. Att minska kommunernas roll till den för

organisationer och företag i enlighet med förslaget till landskapslag skär också bort kommunens nuvarande andel av de disponibla resurserna. Statens resurser för tjänsterna i enlighet med lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice och för företagsutveckling (arbets- och näringsbyråns och närings-, trafik- och miljöcentralens omkostnader, serviceupphandlingar och understöd) uppskattas till 130 miljoner euro i hela huvudstadsregionen.

Det är svårt att kommentera uppgifterna i punkt 9 i förslaget till landskapslag och särskilda lagar som har samband med detta eftersom materialet är bristfälligt i sin helhet och beredningen har varit ojämn och svår att förutse.

Det framgår inte av lagutkastets bakgrundsmaterial vilken analys den valda modellen med 18 områden baserar sig på. I bakgrundsmaterialet finns bara en bedömning enligt vilken antalet social- och hälsovårdsområden blir 5–12. Efter utkastet har nya uppgifter tillagts i reformen, såsom de offentliga tillväxttjänsterna som utformas av arbets- och näringsbyråerna och närings-, trafik- och miljöcentralerna, och dessutom har landskapsförbundens nuvarande uppgifter blivit en del av reformen. Beredningen ska vara logisk och de avgöranden som fattas ska i fråga om reformen i sin helhet grunda sig på öppet bedömd information och argument.

Den osammanhängande och hastigt genomförda beredningen av landskapslagen syns också i att det under punkten Inledning på sida 9 i regeringens allmänna motivering konstateras att andra uppgifter som ska överföras till landskapen preciseras våren 2016. I underpunkt 2.6.2 Övriga uppgifter till punkt Nuläge har de övriga uppgifternas aktuella läge bedömts i meningen "(Kompletteras senare)".

Också målen för landskapsreformen anges bara på allmän nivå, vilket syns i att lagen är av allmän natur i fråga om uppgifterna inom de offentliga tillväxttjänsterna. Detta gör det svårare att kommentera lagen eftersom det inte anges någon preciserad plan, för att inte tala om något förslag till särskild lag, men man hänvisar till möjligheten att stifta en särskild lag om överföring av ansvaret för ordnandet av tjänsterna till städerna.

Uppgiften 10: målet om framsynsverksamheten för regionala utbildningsbehov på kort, medellång och lång sikt och beredningen av regionala utbildningsmål uppnås delvis. Uppgiften lämpar sig bättre för en stor regional aktör än uppgifterna i punkt 9. Uppgiften är av en alldeles annorlunda natur eftersom det är fråga om en planerings- och prognoseringsuppgift som inte innehåller kundarbete eller konkret ordnande

eller tillhandahållande av tjänster, och dess anknytning till den lokala myndigheten därigenom inte är lika direkt som i uppgifterna i punkt 9.

Uppgifterna i punkt 10 är i väsentlig mån anknutna till uppgifterna i punkt 9 och de ska genomföras i samarbete med olika aktörer (landskap, kommuner, företag, universitet, yrkeshögskolor, läroanstalter på andra stadiet, forskningsinstitutioner, intresseorganisationer m.m.) för att utbildningssystemet ska fungera i nära växelverkan med efterfrågan på och utbudet av arbetskraft speciellt på lång sikt. Genom utbildningssystemet kan man påverka i synnerhet kvaliteten på utbudet av arbetskraft på lång sikt och om detta genomförs väl kan man härigenom dessutom öka efterfrågan på arbetskraft.

Uppgiften 22: den regionala beredskapen är ett dåligt begrepp. Beredskap ingår i landskapets uppgifter om så föreskrivs i lag. Beredskapen gäller dock inte landskapets geografiska område i detta sammanhang utan uttryckligen landskapets uppgifter. Passusen hänvisar till att ett visst område utformas i samband med att landskapen bildas och att landskapet ansvarar för detta område. Detta stämmer emellertid inte. Landskapet ansvarar inte för beredskapen i sitt geografiska område utan detta är på de särskilt angivna myndigheternas och andra organisationers ansvar i enlighet med den gällande lagstiftningen om dessa. Punkten ska formuleras enligt följande: "skötseln av den beredskap som hänför sig till landskapets uppgifter".

Utvecklingen och ordnandet av vattenförsörjningen hör till kommunernas ansvar också efter landskapsreformen. Enligt lagen om vattenförsörjning ansvarar vattentjänstverket för beredskapen. Dessutom svarar ägaren eller innehavaren av en fastighet för vattenförsörjning på sin fastighet.

Om behovet av en relativt stor kundgrupp eller hälso- eller miljöskyddsmässiga skäl så kräver ska kommunen se till att man skrider till åtgärder i syfte att grunda ett vattentjänstverk som svarar mot behovet, utvidga vattentjänstverkets verksamhetsområde eller trygga tillgången till andra nödvändiga vattenförsörjningstjänster.

Enligt motiveringarna är det fråga om en uppgift som ska överföras från närings-, trafik- och miljöcentralen. I nuläget är det inte närings-, trafik- och miljöcentralens uppgift att ansvara för att trygga vattensörjningen.

Hanteringen av översvämningssrisker hör inte i sin helhet endast till det ansvarsområde för närings-, trafik- och miljöcentralen vars uppgifter överförs till landskapet. Närings-, trafik- och miljöcentralen sköter uppgifter med anknytning till översvämningssrisker men den faktiska hanteringen och ansvaret har förlagts till kommunerna.

6. I 5 kap. i landskapslagen föreskrivs det om invånarnas rätt till inflytande. Har rätten till inflytande tryggats på ett tillräckligt sätt i förslaget?

e. tar inte ställning

Frågan är formulerad på så sätt att inget av svarsalternativen är möjligt.

Se svaren till frågorna 3 och 4.

Bestämmelserna om invånarnas och tjänsteanvändarnas möjligheter att delta är detaljerade. Speciellt ur perspektivet för ordnandet av social- och hälsovårdstjänster är dessa sannolikt nödvändiga som utgångspunkt.

7. I 9 kap. i landskapslagen föreskrivs det om landskapets serviceinrättning. Är det som föreskrivs där ändamålsenligt med tanke på organiseringen av produktionen?

c. till största delen inte

Det är skäl att så preciserat som möjligt beskriva uppgifts- och ansvarsfördelningen mellan landskapets roll som anordnare och producentrollerna för landskapets serviceinrättning, och dessutom på alla sätt undvika att onödiga administrativa strukturer skapas. I landskap med ett mindre befolkningsunderlag är det svårt att säkerställa att serviceinrättningen och den anordnare som styr serviceinrättningen har tillräckliga kunskaper och resurser, och en del av landskapen är därför för små.

Differentieringen av ordnandet och serviceproduktionen motiveras med förbättrat ledarskap, kostnadshantering och kvalitetshöjning (detaljmotiveringarna till 22 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård). Det anges inga motiveringar till hur inrättandet av en serviceinrättning verkställer dessa mål. Ledarskapet och kvalitetshöjningen är inte egentligen organisationsfrågor, och risken hos den relativt hårt reglerade administrativa helheten landskap/serviceinrättning med två steg är att kostnaderna snarare ökar än hålls i styr.

Det ska anses som positivt att det för serviceinrättningens styrelse har satts upp kriterier som bygger på kompetens/sakkunskap fastän de lämnar rum för tolkning i praktiken.

Med tanke på tillsynen och oavhängigheten är det bra att en ledamot i eller ordföranden för styrelsen för serviceinrättningen inte kan vara ledamot i styrelsen för en dottersammanslutning till inrättningen. Förbudet kan på goda grunder utsträckas även till personer som är i dottersammanslutningens tjänst. För tillsynen och självständigheten är det dessutom bra att landskapets förtroendevalda inte kan vara ledamöter i styrelsen för serviceinrättningen.

I avsnittet om ändringssökande i förslaget till landskapslag har sökande av ändring i beslut fattade av serviceinrättningen beaktats bara i vissa bestämmelser men inte i alla nödvändiga bestämmelser.

Serviceinrättningarna ska också i fortsättningen kunna utnyttja de befintliga strukturerna såsom personalservicebolaget Seure i huvudstadsregionen som är i städernas ägo.

Om varje landskap i enlighet med lagpropositionen bara har en serviceinrättning ska det säkerställas att andra frågor inte blir underordnade jämfört med social- och hälsovårdstjänster och tvärtom.

Det är problematiskt att anordnarens (landskapsfullmäktige) organisation blir relativt liten när produktionen (serviceinrättningen) omfattar stora volymer och största delen av personalen. Den verkliga beslutanderätten övergår i betydligt stor utsträckning till serviceinrättningen som enligt propositionen bara har en tjänstemannaledning.

8. Styrningen av landskapets ekonomi baserar sig i synnerhet på landskapslagen och lagen om landskapens finansiering. Styr finansieringsmodellen för landskapen och ekonomistyrningsmekanismen enligt landskapslagen landskapens ekonomiska förvaltning på ett ändamålsenligt sätt?

c. till största delen inte

De största begränsningarna för ekonomistyrningsmekanismen i landskapen och landskapets egen beslutanderätt över sin ekonomi beror på följande faktorer:

- (1) landskapens finansiering bygger nästan enbart på statsandelsfinansiering som utvecklas trendmässigt, och
- (2) landskapen kan inte söka tidsmässig flexibilitet för sin ekonomi från skuldsättning eller försäljning av egendom eller reglera den ackumulerande skattefinansieringen genom egna beslut, och
- (3) landskapen kan i praktiken inte själva planera sina investeringar utan ministeriet utarbetar investeringsplanerna (ny- och reparationsinvesteringar) och statsrådet fattar beslut om dem.

Avtals- och administrationshelheten landskap/serviceinrättning/landskapskoncern/dottersammanslutning/privat producent leder till att produktionen av social- och hälsovårdstjänster baserar sig på relativt långfristiga avtal och att det inte är möjligt att styra kostnaderna på årsnivå utifrån den årliga anslagsstyrningen. Det försvårar ekonomiplaneringen att man ingår långfristiga avtal med tjänsteproducenter samtidigt som möjligheter till flexibilitet inom landskapets egen ekonomi saknas nästan fullständigt.

Enligt den föreslagna modellen ska man bedöma investeringarnas effekter på omkostnaderna exceptionellt bra vid statsrådets beslut om enskilda investeringar för att det ska vara möjligt för landskapen att kunna finansiera driftsutgifterna genom de tidsmässigt icke flexibla statsandelsanslagen. Frågan lyder hur det är möjligt för landskapet att täcka sina utgifter om finansieringen på basis av statsandelsindexet förblir sådan den nu är eller till och med minskar (jfr indexutvecklingen bl.a. åren 2015–2017) men kommunerna ska samtidigt betala driftskostnaderna för de investeringar som statsrådet tidigare fattat beslut om.

Den föreslagna investeringsplaneringen väcker också frågan om ministerierna och statsrådet också beslutar om reparationsprojekt i de social- och hälsovårdsfastigheter som är i primärkommunernas ägo men utthyrd till landskap. Eller anses det att beslutanderätten över reparation av de fastigheter som ägs av primärkommuner men används av aktörer inom social- och hälsovårdssektorn stannar hos primärkommunerna?

En särskild fråga är dessutom hurdana förutsättningar ministerierna har att planera investeringar i hela landets omfattning. Planeringen förutsätter att ministerierna har omfattande resurser med bra lokalkännedom. I dagens läge anses det bl.a. inom programmeringen av investeringarna i de stora städerna mycket viktigt att man är bekant med just de enskilda projekten och har lokalkännedom.

Vid tillämpning av statsandelsfinansiering för landskapen på basis av statsandelsindexet (...den statliga finansieringen justeras varje år, varvid landskapens faktiska nettokostnader beaktas...) ska man säkerställa att landskapens alla utgiftsposter ingår i nettokostnaderna och inga av landskapets utgiftsposter får lämnas utanför granskningen av utfallet av nettokostnaderna.

9. Övriga fritt formulerade kommentarer om landskapslagen.

Det är skäl att ännu gå igenom lagutkastet med tanke på dess interna konsekvens. Utkastet innehåller relativt många bestämmelser som hänvisar till objekt som saknas eller är bristfälliga. Till exempel i 56 § i lagutkastet hänvisar man till 84 § 1 och 2 mom. punkt p. Den sista punkten i lagrummet i fråga är dock o. På motsvarande sätt ska man i 118 § i lagutkastet tydligt hänvisa till 6 § i stället för att hänvisa till 119 §.

Lagutkastet är inte heller konsekvent i fråga om bestämmelserna om landskapskoncernen. Bestämmelser som gäller serviceinrättningen, dotterbolagen, dottersammanslutningarna och stiftelser som landskapet har bestämmande flytande i ska kontrolleras och förenhetligas.

I landskapen och social- och hälsovårdsområdena bildas enligt lagutkastet nationella serviceinrättningar för bl.a. informations- och kommunikationstekniska tjänster (IKT). I 125 § stadgas det om skyldigheten att använda servicecentrens tjänster och avvikelserna från detta. Apotti Ab uppfyller kriterierna för att fortsätta som en självständig organisation i enlighet med bestämmelsen. Härigenom kan man med minsta möjliga risk säkerställa de redan genomförda investeringarna, patientsäkerheten och uppnåendet av nyttorna på sammanlagt 123 miljoner euro varje år i enlighet med målet utan att riskera tidschemat för social- och hälsovårdsreformen. Både användarna av social- och hälsovårdstjänster och invånarna i kommunen behöver bättre och tillgängligare tjänster också under social- och hälsovårdsreformen och Apotti kan producera tjänsterna heltäckande i hela Nyland och vid behov också i större omfattning.

Enligt lagförslaget indelas landskapets tjänsteproduktion i offentliga icke-konkurrensutsatta tjänster och konkurrensutsatta tjänster. De sistnämnda ska ordna sina IKT-tjänster på marknadsvillkor. Detta leder till att producenterna har och kommer att ha olika system i sitt bruk, vilket medför avsevärda utmaningar för sammanjämkning av IKT-tjänsterna. Informationen i de olika systemen kan inte mätas med samma mått och det finns ingen dataöverföring mellan de olika systemen. Information kan förmedlas genom tjänsten Kanta men den innehåller inte alla nödvändiga uppgifter och är med anledning av sitt källmaterial inte heller i tillräcklig utsträckning i strukturerad form. Risken finns att informationsintegrationen som en av utgångspunkterna för IKT-integrationen inom social- och hälsovårdsreformen inte genomförs i den planerade produkt- och helhetsarkitektursmiljön.

Landskapet är registeransvarigt för klient- och patientuppgifter. Producenten av social- och hälsovårdstjänster ska i produktion av tjänster i enlighet med lagen om ordnande av social- och hälsovårdstjänster spara klient- och patientuppgifterna i landskapets klient- och patientregister.

Utmaningarna för IKT-integrationen i en modell med många producenter kan lindras genom enhetliga lösningar på landskapsnivå. Ett enda klient- och patientuppgiftsregister med utvecklad verksamhetsstyrning och rapporterings- och analysverktyg löser en stor del av utmaningarna. Därutöver kan vissa regionala eller lokala system ges ansvaret över till exempel rapporteringen eller analyseringen på hela landets nivå. Tjänsten Kanta ska vidareutvecklas så att informationen är i strukturerad form och kompatibel, och att helheten gör det möjligt att styra verksamheten.

Till exempel Apottis systemfunktion i fråga kan i den här formen fungera så att den samlar information ur andra system genom öppna gränssnitt. Funktionen är ett avsevärt viktigt utvecklingsobjekt inom Apotti. Andra systemleverantörers arbetsinsatser kan då riktas till de funktioner som inte än är tillgängliga alls. Systemet Apotti stöder redan i nuläget alla internationella standarder för överföring av klient- och patientinformation, kvalitetsmätning och jämförande utvärdering, och kan därmed genomföra en fullständig integration av informationen inom social- och hälsovårdstjänsterna i enlighet med målet.

Frågor om lagen om ordnande av social- och hälsovård:

10. I 4 § i förslaget till lag om ordnande av social- och hälsovård föreskrivs det om tillgången till tjänster och tjänsternas tillgänglighet. Enligt bestämmelsen ska tjänsterna tillhandahållas med hänsyn till befolkningens behov och nära klienterna, men om de förutsättningar som anges i paragrafen uppfylls, kan tjänsterna samlas till större helheter. Är bestämmelsen ändamålsenlig med tanke på tillgången till tjänster?

a. ja

De större tjänstehelheterna inom social- och hälsovården effektiviserar verksamheten genom att förenhetliga verksamhetssätten, förenkla strukturerna och främja digitaliseringen. Skillnaderna i tillgången till tjänster mellan områdena kan jämnas ut i större helheter. Ur klienternas behovsperspektiv kan tillgången till tjänster anses som en viktigare fråga än om tjänsterna produceras nära klienten. Digitaliseringen, distanstjänsterna och tjänsterna nära klienten är effektiva sätt att främja tillgången och åtkomligheten till tjänster.

Det är skäl att beakta att Helsingfors stads social- och hälsovårdsverk och Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt redan nu är landets överlägset största organisationer för social- och hälsovård. Huvudstadsregionen bildar en naturlig servicehelhet och det ger inget särskilt mervärde att höra till landskapet Nyland, åtminstone vad tillgången och åtkomligheten till basservicen beträffar.

11. Landskapen bildar 5 samarbetsområden, där 3–4 landskap ingår. De landskap som hör till samarbetsområdet upprättar ett samarbetsavtal i enlighet med 16 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård. Där avtalar landskapen om ömsesidigt samarbete i fråga om ordnandet och genomförandet av tjänsterna. Avtalet är juridiskt bindande för landskapen. Är det motiverat att avtalet ska vara bindande?

a. ja

Eftersom den föreslagna lagstiftningen bygger på en modell med flera landskap är den bindande avtalsstrukturen en förutsättning för att upp-

nå lagens syfte. Det är avgörande att man förbinder sig till samarbetet i området med tanke på såväl kostnadseffektiviteten som klienternas jämlikhet. Det är möjligt att beakta områdenas specialbehov i avtalet.

12. I det samarbetsavtal som upprättas enligt 16 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård ska det avtalas om åtgärder för att säkerställa integration av tjänsterna. Enligt den föreslagna 23 § är en tjänsteproducent skyldig att säkerställa att tjänstekedjorna integreras och samarbeta med andra aktörer på det sätt som integrationen förutsätter. Är bestämmelserna tillräckliga för att en klientorienterad integration ska förverkligas?

d. nej

Den omfattande valfriheten hindrar att integrationsmålen uppnås. Det verkar vara mycket osäkert att vederbörliga vårdstigar och vårdhelheter bildas. Det finns alltså risk att de centrala målen för social- och hälsovårdsreformen inte uppnås. Valfriheten ska fortskrida i faser och gälla först bara för avgränsade tjänster.

13. Enligt lagen om ordnande av social- och hälsovård stärks den statliga styrningen inom social- och hälso-tjänsterna (19 §, 4 kap., 6 kap.). Är detta motiverat med tanke på målen med reformen?

c. till största delen inte

Förhållandet mellan landskapens självstyre och den strikta statliga styrningen ska omvärderas. Förslaget till lag om ordnande av tjänsterna begränsar i praktiken landskapens självstyre fullständigt och skapar oändamålsenlig byråkrati.

Det är motiverat att den statliga styrningen inom social- och hälsovården är striktare i situationer där landskapen inte hittar en gemensam lösning på samarbetsfrågor kring sina uppgifter.

Den starkare statliga ekonomistyrningen ställer särskilda krav på definitionen av behovsfaktorer som reglerar finansieringsandelarna. Helsingfors stads och huvudstadsregionens särdrag och särskilda servicebehov ska beaktas som verkliga och till deras fulla utsträckning.

I fråga om social- och hälsovårdens stödtjänster kan den starkare statliga styrningen inte anses som motiverad till alla delar och den strider mot landskapets självstyre. Reformen av lagstiftningen ska göra det möjligt att utnyttja befintliga lösningar med stödtjänster, såsom de redan centraliserade stödtjänsterna i områdena, i de fall där det är ändamålsenligt att de betjänar ett eller flera landskap. Statens rambudgetering är en tillräckligt kraftig metod för styrning av stödtjänsterna, och

det ska vara möjligt för landskapen att ordna stödtjänsterna på det mest ändamålsenliga sättet.

I enlighet med Kommunförbundets framställning ska förslagen om nationella enheter för produktion av stödtjänster och serviceinrättningar för landskapen strykas i lagen. I stället för ett enda nationellt lokalbolag ska man bilda flera områdesvisa lokalbolag som genuint styrs av landskapen. Det landskapsfullmäktige som väljs genom val ska ha möjligheter att direkt påverka de strategiska riktlinjerna på sitt ansvar och helheten av landskapets egen tjänsteproduktion.

14. Enligt 22 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård ska landskapet i sin egen verksamhet skilja åt ordnandet av social- och hälsovård och produktionen av tjänster. Är det med tanke på målen med reformen ändamålsenligt att skilja åt ordnandet och produktionen av tjänsterna?

a. ja

Att det görs skillnad mellan ordnande och produktion möjliggör transparens i kostnaderna och bättre jämförbarhet.

Det är motiverat att skilja mellan ordnande och produktion. Det är särskilt viktigt att precisera arbets- och ansvarsfördelningen mellan landskapet i rollen som anordnare och landskapets serviceinrättning i rollen som producent, och dessutom på alla sätt undvika att onödiga administrativa strukturer skapas.

Att skilja mellan anordnandet och produktionen förutsätter bra kompetens av landskapen i att fastställa innehållet, effekten och kvaliteten. I egenskap av anordnare beslutar landskapet om vad det offentliga servicelöftet omfattar, och säkerställer att producenterna också håller sitt servicelöfte. Uppföljningen kräver noggrant definierade indikatorer som ska uppnås i tjänsten.

15. Enligt 22 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård har landskapet bolagiseringsskyldighet, när landskapet sköter social- och hälsovårdsuppgifter i ett konkurrensläge på marknaden eller om tjänsterna omfattas av den omfattande valfrihet som avses i bestämmelserna om valfrihet. Är lösningen ändamålsenlig?

b. till största delen

Lösningen är ändamålsenlig i huvudsak. Huvudstadsregionen har de bästa förutsättningarna för att genomföra reformen till dessa delar. I nuläget är produktionen mångsidig och bygger på flera producenter, marknaden fungerar och praxisen med servicesedeln och modellerna för styrning av externaliserade tjänster har redan etablerats.

I ett marknadsläge kan det dock finnas skillnader mellan områdena, vilket kan påverka såväl tillgången till tjänster och omfattningen av möjligheterna till valfrihet som förutsättningarna för bolagiserad verksamhet att fungera på marknadsvillkor.

För klienter som behöver särskilt stöd framhävs betydelsen av tjänsterådgivning och handledning till tjänster och en gemensam klientplan.

I ett marknadsläge är situationen klar med tanke på hur man fungerar på marknaden. Situationen motsvarar den reglering av konkurrensneutraliteten som redan tillämpas i kommunerna i nuläget. Förslagen till bestämmelser om valfrihet kan ännu inte tillämpas och det är därför inte möjligt att bedöma deras ändamålsenlighet. Om man utgår från att tjänsterna inom den omfattande valfriheten öppnas för fri konkurrens är villkoren i den föreslagna bestämmelsen överlappande.

Också i detta lagutkast är regleringen i fråga om landskapskoncernen inkonsekvent på samma sätt som i utkastet till landskapslag. Till exempel i 22 § i lagutkastet hänvisar man till bolag och sammanslutningar men inte till stiftelser. Det konstateras i utkastet till landskapslag att bestämmelserna om dottersammanslutningar tillämpas också på stiftelser som landskapet har bestämmande flytande i. Motsvarande konstaterande saknas i lagen om ordnande av social- och hälsovårdstjänster. I motiveringarna till 22 § konstateras det att man tillämpar bestämmelserna i kapitel 15 i landskapslagen, men samtidigt konstateras det att bolagiseringen sker i ett dotterbolag eller en dottersammanslutning. Bestämmelserna om bolagiseringsskyldighet utgår däremot från att även stiftelseformen uppfyller skyldigheten (också i motiveringarna till 52 § i landskapslagen hänvisar man till bolagiseringsskyldigheten i kapitel 15). Också i vissa andra moment i utkastet till lag om ordnande av social- och hälsovårdstjänster hänvisar man bara till aktiebolag, föreningar och andra sammanslutningar.

Samma problem gäller även för skyldigheten att betala överlåtelseskatt i 34 § i utkastet till införandelag. Skyldigheten gäller i utkastet bara för överlåtelse av egendom till ett aktiebolag som avses i 22 §. Med beaktande av att bolagiseringsskyldigheten också kan genomföras på andra sätt än genom att bilda ett aktiebolag ska regleringen också till dessa delar anses som bristfällig.

16. Övriga fritt formulerade kommentarer om lagen om ordnande av social- och hälsovård.

Det är skäl att beakta att samarbetet mellan kommunen och landskapet ska vara tillräckligt och förpliktande i den nya verksamhetsmiljön. Avtalshandlingen spelar en viktig roll för att samarbetet mellan olika aktö-

rer ska bli lyckad. Den föreslagna modellen skapar behov av ett nytt slags avtalskompetens inom den offentliga sektorn.

Utbildnings-, forsknings- och utvecklingsverksamheten ska säkerställas. Här är det dessutom ändamålsenligt att det i fortsättningen skulle vara möjligt att få statlig finansiering förutom för forskning i hälsovetenskap också för forskning i socialvetenskap på universitetsnivå.

Det är värt understöd att landskapet kan förbinda alla tjänsteproducenter till det gemensamma utvecklingsarbetet och främjandet av yrkesutbildningen och studerandenas möjligheter till utbildning och arbetspraktik.

Frågor om införandelagen:

17. Denna fråga är avsedd endast för kommunerna: Avsikten är att det i införandelagen ska föreskrivas om till vilket landskap kommunerna hör efter att reformen har trätt i kraft. Anser man i er kommun att kommunen bör höra till det landskap som föreslås i 5 § i införandelagen?

a. ja

Helsingfors stad hör till landskapet Nyland.

18. Denna fråga är avsedd endast för kommunerna: Om ni svarade nej på föregående fråga, vilket landskap borde kommunen då höra till och varför? (Kommunen ska sända fullmäktiges beslutshandling till social- och hälsovårdsministeriet)

19. I 2 kap. i införandelagen föreskrivs det om en temporär förvaltning samt om uppgifterna och befogenheterna för det temporära beredningsorganet. Är de föreslagna bestämmelserna om den temporära förvaltningen tillräckliga?

c. till största delen inte

Bestämmelserna om ett temporärt beredningsorgan är nödvändiga i allmänhet. Regleringen verkar dock vara bristfällig i många avseenden.

6 §. Ledamöterna i beredningsorganets sammansättning väntas antagligen sköta sin uppgift i organet under hela den tid som organet är verksamt. Det är fråga om en relativt kort tidsperiod under vilken det finns mycket att göra. Detta tas dock inte egentligen upp i utkastet. Eller är det ändå meningen att organet bara ska sammanträda enligt sammanträdeskalendern och någon annan aktör sköter beredningen av ärendena och de praktiska åtgärderna? Till dessa delar ska man anse att landskapsförbundet inte nödvändigtvis är det ändamålsenligaste alternativet som ledningsansvarig aktör. De flesta landskapsförbunden har knappast tillräckliga resurser eller tillräcklig kompetens i sektorn för att kunna bereda det temporära beredningsorganets beslut.

Det är relativt osannolikt att man kan komma överens om organets sammansättning om inte det blir så stort att alla parter är representerade i organet.

7 §. Förteckningen över det temporära beredningsorganets uppgifter kan anses som motiverad.

Med tanke på att det är fråga om ett temporärt organ är det motiverat att organets befogenheter väsentligt begränsas tidsmässigt, dvs. organet bara kan ingå tidsbestämda avtal på ett år, men detta kommer att leda till stora problem med kontinuiteten. Det är inte lätt för landskapet att rekrytera personal om det enda man kan erbjuda är ett kortfristigt tidsbestämt arbetsavtal.

I fråga om detta förfaringssätt hänvisar man till regleringen i landskapslagen. I landskapslagen anges det dock inte på långt när tillräckliga procedurbestämmelser för hur organet i praktiken ska fungera. Detta kommer att leda till att största delen av organets också i övrigt relativt korta mandatperiod går till att diskutera förfaringssätten, i synnerhet med anledning av att ledamöterna har så olika bakgrunder. Till exempel en bestämmelse om det temporära organets föredragande saknas fullständigt.

20. Enligt 14 § i införandelagen ska personal som arbetar i organisationer som producerar kommunala social- och hälsovårdstjänster övergå i tjänst hos ett landskap i enlighet med principerna för överlåtelse av rörelse. Dessutom ska personal som inom övrig kommunal förvaltning eller kommunala stödtjänster huvudsakligen utför social- och hälsovårdsuppgifter övergå i tjänst hos ett landskap. Är de föreslagna bestämmelserna om överföring av personalen ändamålsenliga med tanke på personalens ställning?

b. till största delen

Det är motiverat att genomföra den föreslagna överföringen i enlighet med principerna för överlåtelse av rörelse med tanke på den personals ställning som i nuläget arbetar inom social- och hälsovården.

I fråga om stödtjänster ska överföringen dock basera sig på en noggrannare utredning om fördelningen av uppgifterna, och överföringen ska genomföras med prioritet på ändamålet och behoven, till exempel på basis av årsverken, inte på personrelaterade grunder.

Inom förvaltnings- och stödtjänster är det skäl att lägga märke till de planerade större helheterna i reformen och den eventuella överlappningen mellan uppgifterna i de nuvarande funktioner som ska överföras till landskapet.

21. Enligt 4 kap. i införandelagen ska lagstadgade samkommuners hela egendom och kommuners lösa egendom överföras till landskapen. Kommunernas lokaler och fastigheter förblir i kommunernas ägo. Är lösningen i fråga om egendomsarrangemangen godtagbar?

c. till största delen inte

22. Om ni på föregående fråga svarade nej eller till största delen inte, på vilket sätt borde egendomsarrangemangen då genomföras?

Egendomsarrangemangen i samband med social- och hälsovårdsreformen ska bygga på den s.k. omfattande fördelningsmodellen.

Kommunens egendom (lokaler/byggnader, lös egendom) inom produktionen av social- och hälsovårdstjänster ska som utgångspunkt följa uppgiften att producera tjänster. Om både ansvaret för ordnandet av social- och hälsovårdstjänster och uppgiften att producera dessa överförs till landskapet ska överföringen också gälla egendomen. Med andra ord ska kommunen inte kvarstå som uthyrare av verksamhetslokaler för social- och hälsovården. Ansvaret för reparationsskulden för lokalerna för tjänsteproduktionen ska inte stanna kvar hos kommunen. Om byggnaderna kvarstår i kommunens ägo, till och med genom ett relativt kortfristigt hyresavtal, innebär detta är avsevärd fastighetsrisk för kommunen. Detta kan dessutom väsentligt minska investeringsintresset. Det stämmer inte heller överens med principen om konkurrensneutralitet att kommunen fungerar som uthyrare utan någon egen produktionsuppgift.

Ett undantag från det som nämns ovan är att det inte är ändamålsenligt att kortvarigt överföra sådana funktioner som enligt planen kommer att upphöra inom produktionen av social- och hälsovårdstjänster till landskapet. Besittnings- och nyttjanderätten till egendomen under den tid då denna fortfarande utnyttjas inom produktionen av social- och hälsovårdstjänster ska ordnas på basis av ett hyresförhållande.

Marken för social- och hälsovårdsfastigheterna i kommunens ägo ska stanna i kommunens ägo oberoende av att ansvaren och uppgifterna överförs. Härigenom säkerställer man att nyttan av att utveckla de fastigheter för social- och hälsovårdstjänster som senare eventuellt tas ur bruk stannar hos kommunen. Om byggnaderna överförs i landskapets ägo ska besittningsrätten för marken ordnas på basis av ett arrende-förhållande mellan kommunen och landskapet. Arrendet ska basera sig på marknadsvillkor med beaktande av användningsändamålet för tomten.

Såsom Kommunförbundet har konstaterat är det i syfte att säkerställa utvecklingen av markanvändningen och dess livskraft motiverat att

samkommunernas markområden stannar i kommunernas ägo. De risker som hänför sig till fastighetsegendomen inom social- och hälsovårdstjänster ska i huvudsak riktas till den part som genom sina egna åtgärder kan påverka fastighetsbehovet. De ekonomiska riskerna av de obehövligena byggnaderna ska fördelas mellan kommunerna, landskapen och staten.

Behandlingen av egendomsöverföringarna i bokföringen ska basera sig på egendomens gängse värde (det tekniska nuvärdet). Balansvärdena motsvarar inte verkligheten och de kan inte utnyttjas som grund för finansieringsarrangemang på marknadsvillkor eller hyresbestämning.

Med beaktande av att både landskapet och kommunen som utgångspunkt är likvärdiga offentliga sammanslutningar med självstyre är det motiverat att behandla eventuella oenigheter om överföringen av egendomen i en domstol snarare enligt förfarandet i ett förvaltningstvistemål än enligt ett förfarande i vilket landskapet först fattar ett ensidigt beslut och kommunen överklagar beslutet. Förfarandet i ett förvaltningstvistemål motsvarar dessutom det sätt som tillämpas för att lösa oenigheterna om en ekonomisk uppgörelse i enlighet med kommunindelninglagen.

Det är inte motiverat att överföra den lokalförmögenhet som överförs till landskapet (marken och byggnaderna överförda från sjukhusdistriktet, byggnaderna överförda från kommunen) vidare till det nationella servicecentret i enlighet med skyldigheten i lagen. Ett dylikt servicecenter, såsom också de övriga obligatoriska nationella servicecentren, begränsar landskapets självstyre. Om modellen med servicecenter emellertid anses som ett nödvändigt verktyg ska varje landskaps lokalförmögenhet överföras till ett servicecenter på landskapsnivå som ägs av landskapet i fråga.

Ett nationellt lokalservicecenter innebär en omfattande överföring av resurser från södra Finland till andra orter i Finland eftersom största delen av centrets egendom överförs härifrån. Det anges inga reella motiveringar till att centraliseringen av lokalförvaltningen på nationell nivå medför effektivitet eller ekonomisk och funktionell nytta. Det är lika möjligt att centraliseringen leder till en stel och mångfaldig förvaltning.

Om den omfattande fördelningsmodellen ändå inte tillämpas ska man se till att lokalbeståndet i kommunernas ägo också i fortsättningen används effektivt. Byggnaderna ska alltid hyras ut som helheter om man inte kommer överens om något annat med staden. Man ska syfta till att landskapet i första hand utnyttjar lokalbeståndet i kommunernas ägo och vid förändringar i lokalbehovet söker en totalekonomisk lösning till-

sammans med kommunerna för att tillgodose det förändrade lokalbehovet.

Den korta hyresavtalsperioden i införandelagen anses delvis som problematisk. Meningen är dock sannolikt att landskapet under tiden för lagen om införande av lagarna kan, om det så vill, hyra de behövliga lokalerna hos staden genom långfristiga hyresavtal. Detta gör det möjligt också för staden att ta lokalerna i sitt eget bruk eller utveckla fastigheterna efter övergångsperioden. De kortfristiga hyresavtalen gör det inte nödvändigtvis möjligt att på ett ändamålsenligt sätt reparera fastigheterna under den tidsperiod som anges i införandelagen.

Helsingfors stad har ordnat lokaler för social- och hälsovårdstjänster också genom dotterbolag. I de hyresavtal som ingåtts för lokalerna har det inte varit nödvändigt att tillämpa långa tidsfrister eftersom staden har haft beslutanderätten över ordnandet av både lokalerna och tjänsterna. Det skulle vara ändamålsenligt att i fråga om dessa avtal ingå nya långfristiga hyresavtal med landskapets servicecenter eller det nationella servicecentret.

Det kan vara orättvist för kommunen att överföra den lösa egendomen utan vederlag.

Helsingfors stads räddningsverk är det enda räddningsverk som fungerar i en enda kommun i Nyland. Räddningsverket har tagit hand om de allmänna skyddsrummen i Helsingfors men i andra kommuner finns det i regel inga motsvarande allmänna bergskyddsrum och det är därigenom inte fråga om en tjänst som genom lag hör till räddningsverkets ansvar. Det är därför oklart om landskapet i fortsättningen hyr skyddsrummen hos staden. Man ska dock alltid se till att räddningsverket betalar kostnaderna för de ledningscentraler för räddningsverksamheten som är belägna i skyddsrummen. Räddningsmyndigheten leder befolkningsskyddet. Om räddningsverksamheten överförs till landskapen ska den verksamhet som har samband med de allmänna skyddsrummen överföras till landskapens ansvar för att ledningssystemet för befolkningsskyddet ska fungera som en sammanhängande helhet. Lokalbehoven för verksamheten i de allmänna skyddsrummen och verksamhetens egenskaper bestäms av räddningsväsendet. I detta fall är det motiverat att överföra också den ekonomiska och riskbaserade planeringen till den ansvariga myndigheten. Om ordnandet av befolkningsskyddet slås ihop med räddningsverksamheten ska landskapet ha skyldigheten att hyra de allmänna skyddsrummen hos staden enligt samma principer som de övriga fastigheter som hyrs ut till landskapet.

Räddningsverket har tillgång till oljebekämpningsmateriel, bl.a. båtar, som utanför kriser är i sambruk med idrottsverket och byggtjänsten

Stara. Den egendom som är i sambruk kan inte överföras till landskapet, eller landskapets räddningsväsen och Helsingfors stad ska komma överens om sambruket av materieleet utan ersättning.

Det kan inte anses som motiverat att överföra markegendomen i samkommunernas ägo till det nationella servicecentret. Vid eventuell omorganisering av funktioner ska den markegendom med fastigheter för social- och hälsovårdstjänster som blir ledig utan vederlag återgå till den kommun där markegendomen är belägen.

Om man kommer fram till att tillämpa den omfattande fördelningsmodellen ska man vid eventuell överlåtelse av byggnader som ersättning betala ett pris på basis av byggnadens verkliga värde.

23. I 41 § i införandelagen föreskrivs det om den kommunala inkomstskattesatsen 2019–2021. Anser ni att det med tanke på jämlikheten mellan skattebetalarna är motiverat att kommunernas skattesatser begränsas i tre år?

d. nej

Beskattningsrätten är en viktig principiell faktor vid bedömning av kommunernas kreditvärdighet. Ur internationella och inhemska finansierars perspektiv hör kommunerna i Finland vid sidan av finska staten till s.k. riskklass 0 som möjliggör tillgång till bred finansiering och förmanliga lånemarginaler. Vid fastställandet av bestämmelserna för kommunernas finansiering ska man därför säkerställa att kommunernas ställning i riskklass 0 bibehålls.

Enligt förslaget minskar kommunernas inkomstfinansiering väsentligt men mängden av kommunens skulder/främmande kapital ändras inte. Enligt villkoren för kommunernas nuvarande lån kan finansierarna ha rätt att i förtid säga upp lånet i sin helhet om gäldenärens förhållanden avsevärt förändras. Genomförandet av reformen enligt förslaget innebär en avsevärd förändring i kommunernas balansställning. Till exempel Helsingfors stadskoncerns relativa skuldsättning (ett av kriterierna för s.k. kriskommuner) ökar upp till 160 % när inkomstfinansieringen minskar, men det främmande kapitalet stannar på dess nuvarande nivå.

I kommunernas gällande låneavtal anges för tillfället åtminstone följande villkor som efter reformen eventuellt kan vara besvärliga att tillämpa:

- Borgenärerna ska behandlas likvärdigt, dvs. kommunen kan inte vid anfordran återbetala sitt lån i förtid till bara en av borgenärerna utan kommunen ska åtminstone förhandla om detta med de övriga borgenärerna (med undantag av skyldigheterna enligt lag)

- Kommunens befintliga egendom kan inte ens genom hyresavtal i väsentlig grad överlätas till en utomstående part
- Vissa finansiärer har specialvillkor i fråga om bl.a. relativ skuldsättning (man får t.ex. inte överskrida en skuldsättningsnivå på 100 %) och dessutom begränsar vissa finansiärer de årliga återbetalningarna i förhållande till totalintäkterna.

Att begränsa beskattningsrätten enligt propositionen höjer sannolikt både Kommunfinansieringens och de enskilda kommunernas räntemarginaler för nya lån och påverkar eventuellt även tillgången på lån. Om man eventuellt förlorar ställningen i riskklass 0 höjer detta kraftigt räntemarginalerna för lånen och minskar avsevärt antalet potentiella låntagare.

24. Enligt 42 § i införandelagen ska landskapet bilda sådana dotterbolag till landskapets serviceinrättning som avses i lagen om ordnande av social- och hälsovård och som producerar tjänster som omfattas av den omfattande valfrihet som det föreskrivs särskilt om genom lag. Bolagiseringen ska vara genomförd senast den 31 december 2020. Är den föreslagna övergångstiden för att organisera landskapets produktion i bolagsform tillräcklig?

a. ja

Två års övergångstid från att lagstiftningen träder i kraft till att bolagiseringsskyldigheten ska uppfyllas är beslutstekniskt och bolagsjuridiskt alldeles tillräcklig om man bara i tillräckligt tidig fas skrider till åtgärder inom den temporära förvaltningen och i landskapet. Man ska dock beakta att beredningen i fråga om personalens ställning sannolikt blir en mer krävande helhet än den tekniska beredningen eftersom man ska genomföra en massiv organisationsreform och överföra personal till landskapen och serviceinrättningarna.

25. Övriga fritt formulerade kommentarer om införandelagen.

Helsingfors stads social- och hälsovårdsverk och Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt är landets överlägset största organisationer för social- och hälsovård. Det är uppenbart att alla utmaningar i fråga om produktionsstyrning och ändringarna i produktionen är flerfaldiga i huvudstadsregionen jämfört med det övriga landet. Riskerna i samband med harmoniseringen och genomförandet av ändringarna har en större ekonomisk betydelse, och det är mer sannolikt att riskerna realiserar. Likaså gäller riskerna för att servicenivån i landskapet Nyland försämras vid organisationsreformen cirka en fjärdedel av landets hela befolkning. Att styrningen av social- och hälsovårdstjänsterna skiljs åt till verksamhet på landskapsnivå försvårar hanteringen av samhällsliga utmaningar och förändringar i specialfrågorna i huvudstadsregionen.

Kostnaderna för beredningen och genomförandet av reformen (såsom kostnaderna för berednings- och förändringsorganisationer, kostnaderna för utveckling av förändringskompetensen och IKT-kostnaderna) kommer att bli avsevärt höga och man ska förbereda sig på dessa.

Frågor om lagen om landskapens finansiering

26. Staten finansierar den verksamhet som ska bedrivas av de landskap som inrättas. Ansvaret för finansieringen av social- och hälso tjänsterna läggs således på staten. Är lösningen ändamålsenlig med tanke på målen med reformen?

c. till största delen inte

Den i huvudsak självständiga finansieringen och ekonomiska styrningen (bl.a. styrning av investeringar) är en viktig del av självstyret för en offentlig aktör med självstyre. Om landskapen nästan inte har någon frihet inom finansieringen och styrningen av sin ekonomi kan man inte tala om självstyre. Till dessa delar uppfyller propositionen inte reformens mål.

I propositionen ger man inte bara ansvar för finansiering av social- och hälsovårdstjänsterna till staten utan också en väsentlig del av åtgärderna för styrning av social- och hälsovårdstjänsternas ekonomi (ökning av inkomster, skuldfinansiering, planering av investeringar) överförs till staten. De uppställda målen för reformen uppnås inte heller till dessa delar.

Ett bättre alternativ än den föreslagna finansieringsmodellen är att ge landskapen egen beskattningsrätt som kompletteras med statens utjämningsfinansiering i syfte att jämna ut skillnaderna mellan områdena.

Med beaktande av finansierings- och styrningsarrangemangen är det förmodligen motiverat att stryka hänvisningen till landskapens självstyre i lagen.

27. Landskapens inkomster är statlig finansiering (3 §) och inkomster från klient- och användningsavgifter (4 §). Dessutom kan landskapen ta kortfristiga lån (3 §). Vid en årlig justering begränsas en ökning av den statliga finansieringen för att säkerställa de offentliga finansernas bärkraft (6 och 29 §). Har landskapen tillräckliga ekonomiska förutsättningar för att klara av de lagstadgade uppgifterna?

d. nej

Problematiken kring denna fråga har behandlats under tidigare frågor i utlåtandet. De största begränsningarna för mekanismen för ekonomistyrning i landskapen och landskapets egen beslutanderätt över sin ekonomi beror på följande faktorer:

- (1) landskapens finansiering bygger nästan enbart på statsandelsfinansiering som utvecklas trendmässigt, och
- (2) landskapen kan inte söka tidsmässig flexibilitet för sin ekonomi från skuldsättning eller försäljning av egendom eller reglera den ackumulerande skattefinansieringen genom egna beslut, och
- (3) landskapen kan i praktiken inte själva planera sina investeringar utan ministeriet utarbetar investeringsplanerna (ny- och reparationsinvesteringar) och statsrådet fattar beslut om dem.

Det framgår inte av förslaget hur det är möjligt för landskapet att bemöta sina lagstadgade skyldigheter att producera tjänster när det inte har resurser att investera, det inte kan besluta om sin egen investeringsplan och den aktör som genomför investeringarna dessutom är fristående från landskapet. Det förblir också oklart vad som händer när investeringsbehovet, besluten om olika finansieringsmöjligheter och de egentliga investeringarna hör till separata juridiska personers ansvar.

Det är viktigt att social- och hälsovårdstjänsterna inte underbudgeteras och landskapen därigenom tvingas att minska tjänsterna. Ur detta perspektiv är ett på förhand fastställt utgiftstak särskilt skadligt och kan medföra stora risker för tjänstekvaliteten och förverkligandet av tjänsterna.

28. Är de behovsfaktorer som beskriver användningen av tjänster och som används vid bestämningen av den statliga finansieringen (3 kap., inkl. den nya koefficienten för främjande av hälsa och välfärd) och deras viktcoefficients motiverade?

b. till största delen

Den nödvändiga informationsproduktionen för bedömning och rapportering av behovsfaktorerna ska förbättras från nuläget. Harmoniseringen av definitionerna, bokföringspraxisen och säkerställandet av de tekniska förutsättningarna för rapporteringen på nationell nivå är en viktig fråga att lyfta fram.

I reformen ska man fästa avseende på att de termer som utnyttjas är konsekventa till exempel i fråga om koefficienten för främjande av hälsa och välfärd och främjandet av hälsa och välfärd. Kriterierna för behovsfaktorerna ska kunna granskas kritiskt utifrån preciserade forskningsresultat. Vikt ska läggas vid att två eller flera behovsfaktorer förekommer samtidigt.

Koefficienten för främjande av hälsa och välfärd fungerar som en faktor som styr finansieringen i landskapen. Då främjandet av hälsan och välfärden i första hand blir en uppgift för kommunerna ska man också komma med en tillräcklig sporre för kommunerna att sköta uppgiften.

De avgörande faktorerna för koefficienten för främjande av hälsa och välfärd är åldrande och sjukfrekvens. För uppnåendet av målen för lagreformen är det viktigt att beakta också tryggheten av de ekonomiska förutsättningarna för förebyggande åtgärder.

Som en avgörande fråga för finansieringen i metropolområdet framhävs de befolkningsgrupper för vilka behovsfaktorerna inte har beaktats i tillräcklig mån, och uppgifterna för rapportering av behovsfaktorerna är inte alltid tillgängliga i en tillräckligt omfattande och sammanhängande form.

I Helsingfors och i den övriga huvudstadsregionen finns det samhällsliga utmaningar som är typiska för metropolområden och att svara på dessa är en avsevärt viktig grund för en särskild styrning av social- och hälsovårdstjänsterna i huvudstadsregionen. Nästan hälften av alla invånare med utländsk bakgrund i Finland bor i huvudstadsregionen. Speciellt inom befolkningen i arbetsför ålder är invandringen den viktigaste faktorn för befolkningstillväxten. År 2030 prognoseras andelen befolkning med utländsk bakgrund uppgå till 23–28 % av hela befolkningen i städerna i huvudstadsregionen.

Förutom invandringen och den övriga befolkningstillväxten bär Helsingfors och den övriga huvudstadsregionen ansvar för särskilda sociala problem, såsom segregation och bostadslöshet. En effektiv minskning av hälso- och välfärdsskillnaderna i metropolområdet förutsätter ett tätare samarbete än på andra håll i landet mellan stadsplanering, näringspolitik, sysselsättningstjänster och utbildningstjänster. I praktiken förutsätter detta tätt samarbete mellan olika sektorer och ledarskap på lokal nivå eftersom utmaningarna är av en lokal karaktär.

Koefficienterna av den föreslagna volymen skapar en situation i vilken landskapet Nyland har ca 150 miljoner euro mindre finansieringstillgångar till sitt förfogande än vad kommunerna i Nyland i nuläget använder för tjänsterna i fråga. Minskningen i finansieringen för landskapet Nyland är en av de största beräknat per invånare.

29. Inom finansieringen av social- och hälsovården övergår man gradvis från utgiftsbaserad finansiering till behovsbaserad finansiering. Är den föreslagna övergångsperioden (2019–2023) för landskapens finansiering tillräcklig (27–28 §)?

e. tar inte ställning

Behovsfaktorerna i det behovsbaserade mätsystemet har större betydelse än övergångsperioden. Behovsfaktorerna är inte entydiga och de ska granskas kritiskt när förhållandena förändras.

30. Övriga fritt formulerade kommentarer om lagen om landskapens finansiering.

Man kan konstatera om lagen om landskapens finansiering att den inte tar hänsyn till särskild finansiering för de offentliga tillväxttjänsterna. Finansieringsmekanismen förbiser helt och hållet antalet företag och tillväxtpotentialen i området. Enligt utkastet till finansieringslag beräknas finansieringen av landskapets andra uppgifter än uppgifterna inom social- och hälsovården "genom att det per invånare bestämda grundpriset för landskapets andra uppgifter multipliceras med landskapets invånarantal" (14 § i utkastet till lag om landskapens finansiering). Det stora antalet invandrare i huvudstadsregionen orsakar också ett större behov av resurser för sysselsättnings- och integrationstjänster än i det övriga landet, vilket ska beaktas i finansieringen.

Frågor om övriga lagutkast

Lagen om landskapsindelning

31. Anser ni att de föreslagna sätten för att ändra landskapsindelningen är ändamålsenliga? (särskilt 2 och 10 § i lagen om landskapsindelning)

b. till största delen

Propositionen motsvarar regleringen i kommunindelningslagen och någon bättre modell har inte föreslagits. En mer omsorgsfull beredning skulle ha gjort en annan slags lösning möjlig.

32. Övriga fritt formulerade kommentarer om lagen om landskapsindelning.

?

Statsandelen för kommunal basservice

33. Är de utjämningsarrangemang och övriga ändringar som föreslås i statsandelsystemet för att lindra betydande kommunvisa omställningar på grund av social- och hälsovårdsreformen godtagbara och tillräckliga (24 §, 27 §, 27 b § och 55 § i lagen om statsandel för kommunal basservice)?

c. till största delen inte

Av avskrivningsnivåerna i boksluten följer kalkylresultat som är anknutna till de föreslagna utjämningsystemen. I kalkylerna ska man tillämpa bara siffrorna för de planliga avskrivningarna och inte andra siffror angivna i samband med avskrivningar, såsom nedskrivningar.

Såsom Kommunförbundet har konstaterat saknar reformen omfattande kalkyler om den nya kommunens ekonomiska hållbarhet efter reformen. Kommunförbundet beräknar att enskilda kommuner kommer att stå inför stora ekonomiska utmaningar med anledning av den förminskade inkomstfinansieringen och att de sämre investeringsmöjligheterna

för kommunerna har en negativ inverkan på den totalekonomiska utvecklingen.

34. Är statsandelskriterierna (inkl. det nya kriteriet för främjande av välfärd och hälsa) och deras viktningar motiverade (2 kap. i lagen om statsandel för kommunal basservice och 3 § i utkastet till statsrådets förordning om statsandel för kommunal basservice)?

c. till största delen inte

Statsandelskriterierna bygger enligt propositionen främst på antalet barn i 0–15 års ålder. De nya primärkommunerna är förutom producenterna av uppfostrings- och utbildningstjänster framför allt också offentliga aktörer som bygger och upprätthåller stadsmiljön. I statsandelssystemet för nya primärkommuner ska man betona även kriterierna för stadsmiljöfaktorer eftersom satsningarna på dessa medför nytta också för de övriga delarna av samhället.

Antalet barn i 0–15 års ålder som den viktigaste faktorn för kriterierna tar inte i tillräcklig mån hänsyn till primärkommunernas centrala uppgift att göra det möjligt att få fortsatt utbildning/hitta en studieväg efter grundskolan. Inte heller satsningarna på kommunernas ungdomsväsen får stöd enligt de föreslagna kriterierna för statsandelar.

Främjandet av invånarnas delaktighet i enlighet med de verksamhetsbeskrivande indikatorerna för det nya kriteriet för främjande av hälsa och välfärd har ur Helsingfors stads perspektiv avgränsats onödigt mycket och normativt. Helsingfors stad planerar genomföra en mycket mer omfattande och mångsidig verksamhetsmodell för invånarnas delaktighet och växelverkan ur en stor stads utgångspunkter, och man ska kunna beakta detta i indikatorerna.

35. Fritt formulerade kommentarer om helheten i fråga om statsandelarna i regeringspropositionen.

Beskattning

36. Anser ni att de ändringar i det statliga beskattningssystemet som föreslås för att få in medel för landskapens finansiering är godtagbara?

e. tar inte ställning

37. Fritt formulerade kommentarer om skattelagarna.

En nedskärning på 40 % av kommungruppens andel av samfundsskatten behandlar olika kommuner mycket olika. Skillnaderna i effekten är stora bl.a. mellan de fyra städerna i huvudstadsregionen. I Helsingfors betyder nedskärningen att kommunens intäkter minskar med ett belopp

som motsvarar cirka en kommunalskatteprocentenhet, medan minskningen i Esbo och Vanda motsvarar cirka 0,5 kommunalskatteprocentenheter. Bl.a. i Grankulla är minskningen ännu väsentligt mindre än dessa (om också minskningarna i andra intäkter är större i Grankulla).

Skatteinkomsterna från samfundsskatten är störst i de kommuner som har behov av omfattande investeringar i stadsmiljön, trafiksystemet och bostadsbyggandet. Härigenom försvagar minskningen av kommunernas andel av samfundsskatten dessas förutsättningar att bygga trafiksystem och uppnå bostadsproduktionsmål. Detta innebär att förändringen saktar ner förutsättningarna för hela landets ekonomiska tillväxt.

Personal och pensioner

38. Det föreslås att tillämpningsområdet för den lagstiftning som gäller kommunernas personal ska ändras så att det också börjar omfatta landskapens personal. Intressebevakningen för landskapet som arbetsgivare ska skötas av Kommun- och landskapsarbetsgivarna KT, som det ska föreskrivas om genom en ny lag.

b. till största delen

Det är en bra lösning att KT sköter intressebevakningen för landskapet som arbetsgivare. Största delen av landskapens uppgifter är uppgifter som man i nuläget kommer överens om i avtalen inom kommunsektorn.

Ställningen för de bolag som är verksamma inom marknaden skiljer sig från kommunernas verksamhet och deras arbetsgivarverksamhet är olika. Sammanslutningar kan inte förpliktas att bli medlemmar i KT utan kollektivavtalen och intressebevakningen ska väljas på basis av avtalens konkurrenskraft och arbetsgivarorganisationens attraktivitet. Man ska trygga företagssektionens självständighet.

I syfte att trygga det kommunala pensionssystemet och stävja trycket att höja kommunernas framtida pensionsavgiftsförpliktelser ska man utreda möjligheterna att göra det till ett lockande alternativ att välja KT. Balansen mellan pensionssystemen understöder för sin del förslaget ovan också för att möjliggöra kommunernas tjänsteproduktion.

39. Är de bestämmelser som föreslås om finansieringen av pensionerna ändamålsenliga?

c. till största delen inte

Pensionsansvaren i de befintliga pensionsförsäkringarna i Keva och pensionsförsäkringarna inom den privata sektorn skiljer sig från varandra. Detta särbehandlar den offentliga och den privata sektorn i ett konkurrensläge.

Kommunernas pensionsförsäkringspremier får inte bli högre i reformen. Den pensionsutgiftsbaserade avgiften som är en del av finansieringen av det kommunala pensionssystemet ersätts enligt lagförslaget med en s.k. utjämningsavgift som landskapen och kommunerna ska betala. Kommunernas andel av betalningen föreslås bli fördelad mellan kommunerna i samma proportion som skattefinansieringen. Kommunernas betalningsandel ska bestämmas i enlighet med den nuvarande pensionsutgiftsbaserade avgiften.

40. Fritt formulerade kommentarer om personalens ställning och/eller arbetsgivarnas intressebevakning samt pensionerna.

Arbetsgivaren ska kunna säkerställa tillräckligt stöd för personalen vid förändringen för att kunna trygga tjänsternas kontinuitet och bevara kompetensen. Också kontinuiteten hos kompetensledarskapet får en viktig roll inför nya slags kompetensutmaningar.

Reformens konsekvenser

41. Hur bedömer ni att reformen påverkar er egen organisations ställning?

De nya primärkommunerna är förutom producenter av uppfostrings- och utbildningstjänster framför allt också offentliga aktörer som bygger och upprätthåller stadsmiljön.

Reformen av kommunernas finansiering minskar kommunernas inkomster från kommunalskatten med cirka $\frac{2}{3}$ och inkomsterna från samfundsskatten med cirka 40 %. Behoven att investera i trafiksystem och bostadsbyggande är dock desamma som tidigare och ansvaret för finansieringen av dessa stannar hos kommunerna. Frågan lyder hurdana möjligheter kommunerna har att finansiera dessa projekt som är till nytta för hela samhället i den nya situationen där kommunernas finansieringsunderlag och inkomstfinansiering är betydligt mindre än i nuläget (bl.a. i förhållande till kommunernas balansställning).

I statsandelssystemet för nya primärkommuner ska man betona även kriterierna för stadsmiljöfaktorer eftersom satsningarna på dessa medför nytta också för de övriga delarna av samhället. Kriterierna för statsandelarna bygger enligt propositionen främst på antalet barn i 0–15 års ålder.

Reformen har en avsevärd inverkan på Helsingfors stads verksamhet och verksamhetsförutsättningar. Helsingfors och huvudstadsregionen skiljer sig enligt alla mätare från det övriga Nyland i fråga om befolkningsunderlaget och verksamhetsmiljön.

Detta försvårar det tväradministrativa samarbetet, ordnandet av tjänsterna för invånarna och uppbyggnaden av sömlösa servicekedjor.

Uppgifts- och ansvarsfördelningen mellan kommuner och landskap ska vara tydlig. Man ska undvika överlappande befogenheter såsom till exempel i fråga om landskapsstrategi i punkt 1 Främjandet av invånarnas välfärd och punkt 4 Utveckling av livsmiljöns kvalitet och regionens näringar i 35 § i landskapslagen.

I fråga om landskapens förhållande till kommunerna och stadsregionerna och fördelningen av deras befogenheter saknas kommunernas möjlighet att ta uppgifter som enligt bestämmelserna hör till landskapet på sitt ansvar. Detta ska ingå i lagen.

Kommunernas möjlighet att ta uppgifter som enligt bestämmelserna hör till landskapet på sitt ansvar saknas och ska tilläggas i lagen.

Det fästs överhuvudtaget inget större avseende vid förhållandet mellan landskapet och kommunerna. Bara i 15 § konstateras det att landskapet och kommunerna ska förhandla om samarbetet, målen och arbetsfördelningen för varje fullmäktigeperiod.

Huvudstadsregionens och de stora städernas och deras stadsregioners roll som en del av de självstyrande områdena ska preciseras ytterligare. De uppgifter som grundar sig på den särskilda lagstiftningen för städerna i huvudstadsregionen och eventuella andra möjligheter till avvikelser i stadsregioner ska beaktas.

42. Har landskapen tillräckliga ekonomiska förutsättningar för att klara av de lagstadgade uppgifterna efter att reformen har trätt i kraft?

En del av landskapen är för små i förhållande till den eftersträlvade nyttan och kan förr eller senare vara tvungna att tillämpa ett undantagsförfarande.

Stöd för reformen

43. Inom vilka områden bedömer ni att ni behöver nationellt stöd för det regionala genomförandet av social- och hälsovårdsreformen och landskapsreformen?

- integrationen av social- och hälsotjänsterna
- ekonomin
- förvaltningen och styrningen
- egendomsarrangemangen
- informationsförvaltningen och IKT
- kommunikationen och delaktigheten
- personalöverföringarna

- bedömningen av servicebehovet, beställningen av tjänster
- annat, vad?

Övriga frågor

44. Övriga fritt formulerade kommentarer om utkastet till regeringsproposition.
45. Specificerade förslag till lagändringar.

Föredragandens motiveringar

Begäran om utlåtande

Social- och hälsovårdsministeriet och finansministeriet har 31.8.2016 bitt ministerierna, kommunerna och de som nämns i sändlistan lämna yttranden om utkastet till regeringsproposition med förslag till landskapsreform och reform av ordnandet av social- och hälsovården samt till lagar som har samband med dem. Utlåtandena ska lämnas in senast 9.11.2016 kl. 16.15.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Juha Sipiläs regering och de riktlinjer som regeringen drog upp 20.10.2015, 7.11.2015 och 5.4.2016 ska en social- och hälsovårdsreform och en landskapsreform genomföras i Finland. I Finland inrättas 18 landskap med egna val och fullmäktige. Från ingången av 2019 ska landskapen ordna alla social- och hälso-tjänster inom sitt område. Landskapen har således ansvaret för att befolkningen får social- och hälso-tjänster i enlighet med lag. Landskapen får utöver social- och hälsovården även andra uppgifter: arbets- och näringstjänster samt regionutveckling, miljö- och hälso-skydd, trafiksystemplanering, landsbygdsutveckling och räddningsväsende. Staten finansierar landskapens verksamhet, så i fortsättningen har kommunerna inte längre ansvar för ordnandet eller finansieringen av social- och hälso-tjänsterna.

En social- och hälsovårdsreform och inrättandet av en landskapsförvaltning bereds inom ramen för ett projekt som är gemensamt för social- och hälsovårdsministeriet och finansministeriet.

Genom den regeringsproposition som begäran om utlåtande gäller är avsikten att bl.a. inrätta de nya landskapen och föreskriva om landskapens förvaltning och ekonomi, överföra ansvaret för ordnandet av social- och hälso-tjänsterna från kommunerna till landskapen samt föreskriva om den finansiering som landskapen ska få, beskattningsgrunderna för att få in medel för finansieringen, genomförandet av reformen, personalens ställning samt egendomsarrangemangen. Avsikten är också att i fråga om den basservice som blir kvar på kommunernas ansvar fö-

reskriva om ett nytt statsandelssystem för den kommunala basservicen. En separat regeringsproposition bereds om överföringen till landskapen och finansieringen av övriga uppgifter än social- och hälsovården.

Begäran om utlåtande besvaras genom en elektronisk enkät som innehåller preciserade frågor om utkastet till regeringsproposition. I enkäten är det möjligt att motivera svaren på frågorna, och dessutom finns det gott om plats för fritt formulerade kommentarer.

Reformens införandelag innehåller bestämmelser om landskapsindelningen. Om en kommun beslutar att föreslå att kommunen ska höra till ett annat landskap än det som föreslås i 5 § i införandelagen, ska kommunfullmäktiges beslutshandling i beslutet sändas till social- och hälsovårdsministeriet.

De yttranden som lämnas kommer att beaktas vid beredningen av regeringens proposition.

Inom ramen för social- och hälsovårds- och landskapsreformen kommer man dessutom att utarbeta lagstiftning om valfrihet, reformera flerkanselfinansieringen av social- och hälsovården samt överföra även andra uppgifter än social- och hälsovården från den statliga regionförvaltningen, kommunerna och samkommunerna till landskapen. De bereds i separata beredningsprojekt, men i lagen om ordnande av social- och hälsovård har man beaktat den modell med flera producenter som är en förutsättning för valfriheten. Ett utkast till regeringsproposition som gäller valfriheten och förenklingen av finansieringen sänds på remiss i slutet av året. Det utkast till regeringsproposition som gäller överföringen av andra uppgifter än social- och hälsovården från den statliga regionförvaltningen, kommunerna och samkommunerna till landskapen sänds på remiss under våren 2017. Dessutom har en regeringsproposition om produktion av social- och hälsojänster sänts separat på remiss samtidigt som denna regeringsproposition.

Nämndernas utlåtanden

Utlåtanden har begärts från social- och hälsovårdsnämnden, räddningsnämnden, miljönämnden, stadsplaneringsnämnden, kultur- och biblioteksnämnden, idrottsnämnden och utbildningsnämnden med tanke på det utlåtande som staden ska ge, eftersom de uppgifter som föreslås bli överförda från kommunerna till landskapen eller en uppgiftshelhet som föreslagits höra till landskapet hör till dessa nämnders verksamhetssektor.

Utlåtandena från nämnderna ingår i beslutshistorien. Nedan följer en sammanfattning över utlåtandena.

Social- och hälsovårdsnämnden konstaterar att det är möjligt att uppnå reformens mål genom förslaget. Det är möjligt att genomföra åtgärderna för minskande av hälso- och välfärdsskillnaderna och främjande av en jämlik tillgång till tjänsterna speciellt i de största landskapen. Kostnadseffektiviteten ökar när tjänsteproduktionen koncentreras till större helheter. Reformen av tjänsterna och verksamhetsmodellerna saktar dessutom ned kostnadsökningen.

Enligt social- och hälsovårdsnämnden är den helhet av uppgifter som föreslås höra till landskapet ändamålsenlig i huvudsak med tanke på reformens mål. Ansvarsfördelningen mellan kommunen och landskapet och begreppet förebyggande tjänster måste preciseras. Också i fråga om landskapets serviceinrättning är propositionen i huvudsak ändamålsenlig med tanke på organisationen av produktionen.

Lagen om ordnande av social- och hälsovård är enligt nämnden ändamålsenlig i den föreslagna formen med tanke på tillgången till tjänsterna och motiverad i fråga om bestämmelserna om den juridiskt bindande kraften hos landskapens samarbetsavtal. Bestämmelserna i lagen om ordnandet av social- och hälsovårdstjänster kan i huvudsak anses som tillräckliga för en klientorienterad integration. Det är inte motiverat att stärka den statliga styrningen, utan förhållandet mellan landskapets självstyre och den strikta statliga styrningen ska omvärderas. Enligt nämnden är det inte motiverat att skilja mellan ordnandet och produktionen av social- och hälsovårdstjänster i landskapets egen verksamhet. Skyldigheten att bolagisera tjänsterna är inte ändamålsenlig eftersom den gör att de offentliga tjänsterna omfattas av aktiebolagslagen, vilket minskar demokratin och landskapsfullmäktiges befogenheter.

Social- och hälsovårdsnämnden konstaterar att utkastet till införandelag är tillräckligt i fråga om temporär förvaltning. Det är ändamålsenligt att överföra personalen i landskapens tjänst i enlighet med principerna för överlåtelse av rörelse med tanke på personalens ställning, men i fråga om stödtjänster ska överföringen basera sig på en noggrannare utredning om uppgiftsfördelningen.

De behovsfaktorer i lagen om landskapens finansiering som beskriver användningen av tjänster och som används vid bestämningen av den statliga finansieringen och deras viktcoefficienter är enligt social- och hälsovårdsnämnden huvudsakligen motiverade men informationsproduktionen ska förbättras. I fråga om pensionsfinansiering fäster nämnden uppmärksamhet vid att pensionsansvaren för de befintliga pensionsförsäkringarna i Keva och pensionsförsäkringarna inom den privata sektorn skiljer sig från varandra. Detta särbehandlar den offentliga och den privata sektorn i ett konkurrensläge.

Räddningsnämnden konstaterar att den uppgiftshelhet som föreslås höra till landskapet motsvarar räddningsväsendets förnyelsebehov. Räddningsverksamheten ska också i fortsättningen utgöra en del av tjänsteproduktionen för brådskande prehospital akutsjukvård, och dessa ska organiseras på samma juridiska persons ansvar i landskapen. Härigenom säkras räddningsväsendets möjlighet att fungera som en producent av prehospital akutsjukvård som landskapets interna verksamhet.

Enligt miljöcentralen ska miljö- och hälsoskyddet också i fortsättningen höra till Helsingfors stads uppgifter och inte överföras till landskapet. Det skulle vara tydligt att göra hittedjursverksamheten och förfarandet med tillstånd för försäljning av nikotinersättningspreparat, vilka enligt propositionen föreslås höra till landskap, till en del av miljö- och hälsoskyddet. Miljöcentralen har tillräckliga kunskaper och resurser för uppgiften som landets största tillsynsenhet inom miljö- och hälsoskyddet. Det är möjligt att ordna verksamheten också i samarbete med Esbo, Grankulla och Vanda, dvs. som samarbete mellan kommunerna i huvudstadsregionen. Det är inte heller ändamålsenligt att överföra tillsynsveterinärsuppgifterna till landskapet.

Stadsplaneringskontoret konstaterar att den angivna uppgiftshelheten för landskapet är ändamålsenlig i huvuddrag. Planeringssystemet för markanvändning förblir som det är i reformen och kommunernas roller förändras inte till dessa delar. Uppgiftsfördelningen mellan närings-, trafik- och miljöcentralerna och landskapen ska dock göras klarare, liksom deras befogenheter. Landskapens roll i främjande av kommunal planläggning ska preciseras för att undvika situationer i vilka landskapet har sådana befogenheter i planering av markanvändningen som hör till kommunen.

Kultur- och biblioteksnämnden konstaterar att det inte finns behov av några kulturstrategier på landskapsnivå. Uppgifterna inom kulturen ska strykas helt och hållet i den uppgiftshelhet som föreslås höra till landskapet, eller uppgifterna i fråga ska överföras till de frivilliga uppgifterna för landskapen. Det är viktigare att konstens och kulturens effekter på välbefinnandet och åtgärderna med anknytning till dem särskilt beaktas i lagen.

Enligt idrottsnämnden är de i utkastet angivna uppgifter för landskapen som gäller motion och idrott värda understöd. Idrottsnämnden understöder även att statsandelssystemets indikatorer för koefficienten för främjande av hälsa och välfärd för den kommunala basservicen inom social- och hälsovården införs i den föreslagna formen.

Utgångspunkter för stadens utlåtande

Begäran om utlåtande har skickats elektroniskt som en webropol-enkät med 45 frågor. Frågorna gäller reformens mål, landskapslagen, lagen om ordnandet av social- och hälsovårdstjänster, införelagelagen och lagen om landskapens finansiering, lagen om landskapsindelning, statsandelen för kommunal basservice, beskattningen, personalen, pensioner och effekterna av och stödet för reformen.

Med anledning av den statliga styrningen och bestämmelsernas bindande kraft kan propositionsutkastet också ha effekter som ökar verksamhetens stelhet och ineffektivitet.

Propositionsutkastet gör det möjligt att i enlighet med reformens mål minska skillnaderna i hälsa och välfärd bland befolkningen, men skyldigheten att utnyttja de nationella servicecentren och splittrandet av nuvarande fungerande och kostnadseffektiva samarbetslösningar gör det svårare att stävja ökningen av kostnaderna för tjänsterna.

Elementen för landskapets självstyre saknas, och utkastet till landskapslag skulle därför ha kunnat vara avsevärt enklare. Enligt propositionen är den statliga styrningen strikt och landskapets möjligheter att själv styra sin ekonomi och fatta beslut i ekonomiska frågor är små. Den uppgiftshelhet som föreslås höra till landskapet är för omfattande och det är smidigare att Helsingfors stad eller städerna i huvudstadsregionen ordnar de föreslagna uppgifterna.

Lösningarna i fråga om egendomsarrangemangen är inte godtagbara utan de ska basera sig på den s.k. omfattande fördelningsmodellen. Kommunernas beskattningsrätt ska inte heller avgränsas. I fråga om statsandelen för kommunal basservice är förslagen om utjämning och nya statsandelskriterier och deras viktningar inte fullkomligt motiverade.

Tidigare utlåtanden

Stadsstyrelsen gav 8.2.2016 ett utlåtande till social- och hälsovårdsministeriet och finansministeriet om regeringens riktlinjer som underlag för indelningen i självstyrande områden och social- och hälsovårdsreformens stegmärken.

I utlåtandet identifierades behovet av en social- och hälsovårds- och kommunreform för att samhället ska kunna utvecklas och långvarig balans i den offentliga ekonomin säkras. Riktlinjerna i regeringens proposition kan enligt utlåtandet dock inte till alla delar leda till att de föreslagna målen uppnås på bästa möjliga sätt.

Särskilt avseende fästes vid antalet självstyrande förvaltningsområden, klarheten i förvaltningen av social- och hälsovårdsområdena och jour- sjukhusen som helhet och risken för överlappande förvaltning. Dess-

utom konstaterades det att landskapsindelningen medför att Helsingfors och det övriga metropolområdet inte kan utvecklas på bästa möjliga sätt. En lösning som fungerar bättre för huvudstadsregionen än ett landskap är, särskilt i fråga om näringarna, sysselsättningen och innovationspolitiken, en modell baserad på ansvar för städerna. I utlåtandet ansågs det inte vara ändamålsenligt att andra uppgifter som nu sköts av kommunerna överförs till de självstyrande områdena.

När staden tidigare gett utlåtanden har den ställt sig positivt till social- och hälsovårdsreformen i sig.

Behandling av utlåtandet

Det konstateras i begäran om utlåtande att reformens införandelag innehåller bestämmelser om landskapsindelningen. Om en kommun beslutar att föreslå att kommunen ska höra till ett annat landskap än det som föreslås i 5 § i införandelagen, ska kommunfullmäktiges beslutshandling i beslutet sändas till social- och hälsovårdsministeriet.

Föredraganden konstaterar att det inte finns andra riktiga alternativ för Helsingfors i en lösning som bygger på landskapsindelningen än att höra till landskapet Nyland och det därför inte är nödvändigt att stadsfullmäktige behandlar ärendet utan stadsstyrelsen kan svara på begäran om utlåtande. Med anledning av reformens stora betydelse är det dock ändamålsenligt att riktlinjerna för utlåtandet om landskapsreformen och reformen av ordnandet av social- och hälsovårdstjänster även behandlas av stadsfullmäktige.

Om stadsfullmäktige godkänner förslaget har stadsstyrelsen för avsikt att ge ett utlåtande i ärendet som till innehållet stämmer överens med stadsfullmäktiges principbeslut.

Stadskansliet svarar elektroniskt på begäran om utlåtande (enkäten för begäran om utlåtande i bilaga 2) efter stadsstyrelsens beslut.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Marko Karvinen, strategichef, telefon: 310 36257
marko.karvinen(a)hel.fi
Katja Rimpilä, specialplanerare, telefon: 310 36256
katja.rimpila(a)hel.fi
Mauno Rönkkö, specialplanerare, telefon: 310 46768
mauno.ronkko(a)hel.fi
Annikki Thoden, stf. stadssekreterare, telefon: 310 36048
annikki.thoden(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Lausuntopyyntö 31.8.2016
- 2 Lausuntopyyntökysely 31.8.2016
- 3 HE Lakiehdotukset 31.8.2016
- 4 HE lakiluonnokset korjattu 1.9.2016
- 5 HE Yleisperustelut 31.8.2016
- 6 HE Yksityiskohtaiset perustelut 31.8.2016
- 7 Tiivistelmä_Hallituksen esitysluonnos sote- ja maakuntauudistuksen lainsäädännöksi_31082016
- 8 Diat_Hallituksen esitysluonnos sote- ja maakunta-uudistuksen lainsäädännöksi_31082016
- 9 Begäran om utlåtande 31.8.2016
- 10 Remissenkät 31.8.2016
- 11 RP Lagförslag 31.8.2016
- 12 RP Allmän motivering 31.8.2016
- 13 RP Detaljmotivering 31.8.2016
- 14 FINAL Sammandrag_Utkastet till regeringsproposition med förslag till lagstiftning för en social- och hälsovårds- och landskapsreform_31082016
- 15 Diapresentation_Utkastet till regeringsproposition med förslag till lagstiftning för en social- och hälsovårds- och landskapsreform_31082016

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Utdrag

Utdrag

Valtiovarainministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriö

Bilagor till utdrag

Förslagstext

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Förslagstext

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 24.10.2016 § 914

HEL 2016-009636 T 03 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto tekee seuraavan periaatepäätöksen sosiaali- ja terveysministeriölle ja valtiovarainministeriölle annettavasta lausunnosta.

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

Postadress

PB 10
00099 HELSINGFORS STAD
kaupunginkanslia@hel.fi

Besöksadress

Norra esplanaden 11-13
Helsingfors 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Telefon

+358 9 310 1641

Telefax

+358 9 655 783

FO-nummer

0201256-6

Kontonr

FI0680001200062637

Moms nr

FI02012566

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen tavoitteena on kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä hillitä palveluista aiheutuvia kustannuksia 3 miljardilla eurolla vuoteen 2029 mennessä.

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaistasaataavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Esitykseen sisältyy terveys- ja hyvinvointierojen kaventumista ja palvelujen yhdenvertaista saatavuutta edistäviä toimenpiteitä, jotka ovat toteutettavissa erityisesti suurimmissa maakunnissa. Tavoitteen toteuttamiseksi on tärkeää varmistua siitä, että järjestäjällä on riittävät keinot huolehtia ohjauksesta ja palveluketjujen ja -kokonaisuuksien toimivuudesta. Palvelujen tuottajien ohjaaminen toteutuu parhaiten, kun terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen tulee huomioitavaksi jo sopimuksissa.

Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuunjaon tulee olla selkeä ja toimijoiden määrittelyn konkreettista erityisesti maakunnan ja kunnan välisessä yhteistyössä.

Esityksessä mainitaan, että kuntien ja maakuntien välisen yhteistyön toteutumiseksi tarvitaan sitä tukevat yhteistyörakenteet ja -tavat.

Kunnan muiden toimijoiden rooli terveyden ja hyvinvoinnin edistämässä kasvaa, mikä edistää kuntalaisten terveys- ja hyvinvointierojen kaventamista. Kun sosiaali- ja terveyspalveluissa siirrytään kohti suurempia keskitetysti ohjattuja kokonaisuuksia, tulevat kunta- ja aluekohittaiset erot mahdollisesti tasoittumaan. Vahvimmat edellytykset terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiselle on suurimmissa maakunnissa.

Yleisesti ottaen kansanterveystyö on tehokkainta ja halvinta terveydenhuoltoa. Siksi toiminta on kunnan tasolla ja kansantaloudellisista syistä suunnattava koko väestöön.

Terveys- ja hyvinvointierojen kaventamista on tarkoituksenmukaista tarkastella asiakastarpeiden ja niihin perustuvan asiakassegmentoinnin näkökulmasta. Tähän liittyvällä toiminnan suunnittelulla ja seurannalla on mahdollista tarvittaessa kohdentaa ja priorisoida palveluita tavoitetta edistävällä tavalla. Priorisoimalla oikein valittuja asiakassegmenttejä on mahdollista paitsi kaventaa terveys- ja hyvinvointieroja, myös lisätä palvelujen tuottavuutta ja vaikuttavuutta.

Terveys- ja hyvinvointierojen kaventamisen näkökulmasta on varmistuttava yhteistyövalmiuksista toimijoiden välillä ja palveluntuottajien sitouttamisesta asetettuihin tavoitteisiin. Keskeistä on, että lainsäädäntöä uudistetaan siten että tietoa voidaan saada, käyttää ja hyödyntää

nykyistä paremmin. Näistäkin syistä olisi säilytettävä mahdollisuus kuntien omaan palvelutuotantoon.

Esityksessä palvelujen tasa-arvoinen tuottaminen on huomioitu. Yhdenvertaisuuden toteutuminen edellyttää usein erityisen tuen tarpeessa olevien asiakasryhmien kohtaamista yksilöivän tarpeen tunnistavasti. Erityisen tuen tarpeessa olevien henkilöiden palvelujen osalta tärkeää on palveluneuvonnan ja -ohjauksen tai muun ohjaavan tuen tehostaminen siltä osin kuin tällä asiakasryhmällä on haasteita asioida itsenäisesti uudistetussa toimintaympäristössä.

Palvelujen saatavuuden ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta Helsinki ja pääkaupunkiseutu muodostavat luontevan palvelukokonaisuuden, eikä Uudenmaan maakunnan kokonaisuuteen kuulumisen tuo erityistä lisäarvoa ainakaan peruspalvelujen osalta.

Terveys ja hyvinvointierojen kaventuminen edellyttää että perustason palvelut suunnitellaan ja organisoidaan tämän tavoitteen mukaisesti. Perusterveydenhuollon siirtyessä ilmeisesti valinnavapauden piiriin, on tärkeää luoda kansalliset seurantaindikaattorit sekä asiakaspalautejärjestelmä, joilla arvioidaan palvelun tuottama terveyshyöty ja edellyttää palvelutuottajilta vaikuttavaa palvelua.

2. Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?

Tavoitteena tulee olla integroitu ja yksikanavarahoitteinen palvelujärjestelmä, jossa on huomioitu myös työterveyshuolto. Aikuisikäisten työssä käyvien palvelut on nähtävä osana samaa palvelukokonaisuutta sekä palvelujen järjestämisen ja tuottamisen että rahoituksen näkökulmasta. Kustannusten kasvuvauhdin tavoiteltu hidastuminen edellyttää rakenteiden uudistamisen lisäksi ennen kaikkea radikaaleja toimenpiteitä palvelujen ja toimintamallien uudistamiseksi. Kustannusten kasvun hallintaan on vahvemmat edellytykset pääkaupunkiseudulla ja suurissa maakunnissa. Esitetyt maakunnat ovat väestöpohjiltaan hyvin erikokoisia, mikä vaikeuttaa kustannustehokkaiden ratkaisujen löytämistä.

Esityksen arviointia vaikeuttaa lainvalmistelun eriaikaisuus valinnanvapauslainsäädännön sekä ns. monikanavarahoituksen yksinkertaistamiseen liittyvän lainsäädännön valmistelun ja arvioinnin kanssa.

Ehdotettu malli, mm. alueellisen jaon sekä palvelukeskusten palvelujen käyttövelvoitteen osalta, vaarantaa monen nykyisen kuntien keskinäisen yhteistyön pohjalta toimivan yhteistyömallin toimintaedellytykset jatkossa. Ehdotettu alueellinen jako ei kaikilla alueilla perustu nykyisiin toimiviin ja kustannusten kasvua hillitseviin yhteistyöratkaisuihin ja siten

mm. Uudenmaan laajuinen alue rikkoisi monta pääkaupunkiseudulla nykyisin toimivaa yhteistyöratkaisua. Näiden yhteistyöratkaisujen myötä jo saavutettu tehokkuus ja kustannusten hidastaminen saatetaan menettää, jos uudistus toteutetaan tiukasti esitetyn mukaisena mm. valtakunnallisten palvelukeskusten käyttövelvoitteineen. Nykyiset toimivat palveluiden tuotantoratkaisut saattavat rikkoontua.

Valtakunnallista kustannusten kasvun hillinnän tavoitetta saattaisi edistää esityksessä ehdotettua väljempi valtakunnallisten palvelukeskusten käyttövelvoite ja siten nykyisten toimivien ja kustannustehokkaiden palveluntuotantomallien jatkamisen mahdollistaminen. Ns. väljemmän käyttövelvoitteen tilanteessa maakunnalle, maakuntakonsernin tytäryhteisölle tai maakunnan palvelulaitokselle jäisi mahdollisuus valita palveluntuottajakseen kustannustehokkain ja laadultaan paras palvelunostoratkaisu eikä tuottajaksi olisi sidottu yhtä ainoaa julkisomisteista tuottajayhtiötä. Samoista syistä voimavaroiltaan kyllin vahvojen kuntien oman palvelutuotannon tekeminen mahdolliseksi antaisi mahdollisuuksia kustannustehokkaaseen ja vaikuttavaan palvelutuotantoon.

Esitetty maakuntaratkaisu heikentää pääkaupunkiseudun kasvun edellytyksiä ja vaikutukset heijastuvat koko maahan.

Pääkaupunkiseutu on asukasluvultaan, yritysten määrältään ja talouden kooltaan yksin suurempi kuin mikään maakunta Uudenmaan maakuntaa lukuun ottamatta. Kasvuennusteiden mukaan ero muuhun maahan tulee kasvamaan seuraavien vuosikymmenten aikana. Vertaillua tehdessä on myös huomioitava, että pääkaupunkiseutua ei tule verrata kooltaan ja palveluiltaan vain muihin maakuntiin vaan myös sen kansainvälisiin kilpailijoihin.

Suomen kasvusta merkittävä osuus tapahtuu pääkaupunkiseudulla. Sen osuus koko maan BKT:sta on 36 % ja osuus koko maan yritysten liikevaihdosta 44 %. Pääkaupunkiseudun tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot ovat noin 44 % koko maan t&k-menoista (2013). Pääkaupunkiseudulla on poikkeava väestörakenne muuttovoiton vuoksi. Suomen vieraskielisistä lähes puolet asuu pääkaupunkiseudulla. Vieraskielisiä on noin 149 000 henkilöä. Pääkaupunkiseudun erillisratkaisun näkökulmasta on huomioitava, että vieraskielisten työttömyysaste on huomattavasti korkeampi kuin suomen- ja ruotsinkielisten. Pääkaupunkiseudun väestönkehitys korostaa maahanmuuttajien työllistymisen merkitystä. Vuoden 2016 alussa julkaistun väestöennusteen mukaan seudun työikäisestä (16-64 -vuotiaat) väestöstä on vuonna 2030 vieraskielisiä 28 prosenttia.

Pääkaupunkiseudulla on runsaasti avoimia työpaikkoja, mutta myös paljon työttömiä. Pääkaupunkiseudun työvoimatarve on vuoteen 2030

mennessä 340 000 henkilöä (PKS ennakointi). Alueen osuus kaikista Suomen työpaikoista on 32 % ja yksityisen sektorin työpaikoista 35 % (2013). Työttömiä on 66 500 eli 19 % kaikista Suomen työttömistä. Kohtaanto-ongelma on pääkaupunkiseudulla merkittävä.

Kaikkien kasvuennusteiden mukaan pääkaupunkiseudun osuus Suomen bruttokansantuotteesta, työvoimasta ja maahanmuuttajista tulee kasvamaan seuraavien vuosikymmenten aikana. Pääkaupunkiseudun toimivien kasvu- ja työvoimapalveluiden toiminnassa on kyse kansallisesta kasvusta. Kun samaan aikaan mm. automatisaation ja tekoälyn aiheuttama työnmurros muuttaa työelämää ja yritysten vaatimuksia osaavalle työvoimalle yhä kiihtyvään tahtiin, on osaavan työvoiman tarjonnasta pidettävä huoli.

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Maakunnista on tarkoitus tehdä toimialaltaan rajattuja, mutta kuitenkin itsehallinnollisia yhteisöjä. Maakunnilla ei ole omaa verotusoikeutta. Lakiluonnoksen perusteella sääntely ja valtion ohjaus ja rahoitus ovat niin pitkälle yksityiskohtiin menevää, että itsehallinnolliset elementit tosiasianssa puuttuvat. Tämä on ristiriidassa luotavan vaaleihin perustuvan hallintoalueen kanssa.

Kansanvaltaisuus ja maakunnan asukkaiden osallisuusmahdollisuudet eivät toteudu samalla tavalla kuin itsehallinnollisessa kuntahallinnossa.

Itsehallinnolliset organisaatiot ovat hallinnollisessa ajattelussa tähän asti edustaneet päätösvallan hajauttamista. Nyt maakunnat tulevat olemaan työvälaineitä vahvistettaessa valtion ohjausta. Itsehallinnon näkökulmasta keskeisiä ongelmakohtia ovat mm. erityisesti järjestämislakiin sisältyvät valtioneuvoston ja ministeriön laajat, avoimet ja tulkinnanvaraiset toimivaltuudet ohjata maakunnan operatiivista toimintaa ja päätöksentekoa sekä investointien ohjaus. Valtionohjauksen tulisi keskittyä poliittisesti strategisiin kysymyksiin. Sen sijaan palveluita koskevat operatiiviset ammatillista ja alueellista asiantuntemusta edellyttävät asiat tulisi jättää maakuntien päätösvaltaan.

Kansanvallan yksi ulottuvuus on suora valvonta, jonka julkisuus tekee mahdolliseksi. Ajatus palvelutuotannon laajasta yksityistämisestä tekee tämän tyhjäksi. Julkisuutta voidaan lisätä säätämällä yksityisille toimijoille sama julkisuusvelvoite kuin julkisen vallan toimielimillä on. Tällöin julkisuutta ei voida rajata vain niihin yhteisöihin ja säätiöihin, jotka on perustettu entisten julkisyhteisöjen toiminnan jatkamiseksi. Julkisuuden on oltava yhtä laajaa myös kaikkiin julkisen vallan järjestämiskelpoisuutta toteuttaviin yhteisöihin ja säätiöihin. Tätä edellyttää jo kilpailuneutraalisuus.

Kysymyksiä maakuntalaista

4. Muodostaako maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiseksi?

c. ei pääosin

Maakuntalakiluonnos perustuu kuntalain sääntelylle. Se on siksi perusrakenteeltaan tuttu. Sääntelyn noudattaminen tulisi olemaan teknisesti erityisen ongelmallista. Valmistelun aikataulun kannalta valmiin mallin käyttäminen on ollut perusteltua.

Maakunnalle kaavailtu itsehallinnon malli tulee kuitenkin poikkeamaan merkittävästi kunnallisesta itsehallinnosta sellaisena kuin se on vuosikymmenten aikana kehittynyt. Maakuntalakiluonnos olisi voinut olla huomattavasti esitettyä yksinkertaisempi ottaen huomioon, ettei maakunnalla ole yleistä toimialaa ja että valtion monin eri keinoin toteuttama maakuntien ohjaus tulee olemaan erittäin tiukkaa. Itsehallinnollisen yhteisön toimintaa sääntelevän lainsäädännön omaksuminen myös sellaisessa yhteisössä, jonka itsehallinto vaikuttaa jäävän näennäiseksi, saattaa jopa johtaa väärinkäsityksiin. Maakunnan valtuustoon ja muihin toimielimiin valittavat henkilöt eivät käytännössä tule olemaan samalaisessa valta- ja vastuuasemassa kuin kunnalliset luottamushenkilöt. Siksi maakuntalain ja kuntalain soveltamisympäristöt tulevat olemaan erilaisia, vaikka säännökset ovat likimain identtisiä.

Valtion monin eri keinoin toteuttama maakuntien ohjaus, myös maakuntien talouden ja investointien järjestämisen kysymyksissä, tulisi olemaan erittäin tiukkaa esityksen mukaisesti toteutettuna.

Yleisesti on arvioitavissa maakuntien talouden ohjauksen osalta, että koska:

- (1) maakuntien rahoitus perustuu lähes pelkästään trendinomaisesti kehittyvään valtionosuusrahoitukseen, ja
- (2) maakunnat eivät voi hakea talouteensa ajallista joustoa velanotosta, omaisuuden myynnistä tai säätämällä kertyvää verorahoitusta omin päätöksin, ja
- (3) maakunnat eivät käytännössä voi itse suunnitella investointiaan, vaan investointisuunnitelmat (uudis- ja korjausinvestoinnit) laaditaan ministeriöissä ja päätetään valtioneuvostossa

niin maakuntalain sekä maakuntien rahoituslain antamat mahdollisuudet maakunnan talouden ohjaukselle ja lähes minkäänlaiselle omalle merkittävälle taloudelliselle päätöksenteolle ovat käytännössä olemattomat.

5. Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

c. ei pääosin

Sosiaali- ja terveystalouden näkökulmasta esitetty tehtäväkokonaisuus on pääosin tarkoituksenmukainen. Kunnan ja maakunnan välinen vastuunjako kohdan 2 tehtävien osalta ei ole täysin yksiselitteinen. Ehkäisevien palveluiden käsitettä on syytä määritellä tarkemmin muun muassa suhteessa lasten ja nuorten sekä ikääntyneiden ehkäiseviin terveyden ja hyvinvoinnin palveluihin. Ehkäisevän päihdetyön näkökulmasta alueellisen alkoholihallinnon tehtävien sijoittaminen maakuntaan edistää lain tavoitteiden saavuttamista.

Maahanmuuton ja muun väestön kasvun lisäksi pääkaupunkiseutu kantaa vastuuta erityisistä sosiaalisista ongelmista kuten segregatiosta ja asunnottomuudesta. Vaikuttava terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen metropolialueella edellyttää muuta maata tiiviimpää yhteistyötä muun muassa kaupunkisuunnittelun, elinkeinopolitiikan, työllisyyspalvelujen ja koulutuspalvelujen kanssa. Maakuntaratkaisu vaikeuttaa tätä tehtävää, kun pääkaupunkiseudun haasteita on käsiteltävä osana maakuntaa pääkaupunkiseudun sijaan.

Sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen käsitteen tulisi olla yhdenmukainen muualla esitettyssä lainsäädännössä käytettyihin termeihin nähden.

Koulupsykologi- ja kuraattoripalveluiden siirtäminen maakuntien järjestämisvastuulle on ristiriidassa oppilas- ja opiskelijahuoltolain tavoitteiden kanssa. Yhteisöllisen opiskelijahuollon toteuttamiselle parhaat edellytykset takaa se, että koulujen psykologi- ja kuraattoripalvelut säilyvät kuntien vastuulla.

Maakuntien liikuntaa koskevat tehtävät ovat lakiluonnoksessa kannatettavia. Helsinki kannattaa myös sosiaali- ja terveydenhuollon kuntien peruspalvelujen valtiosuusjärjestelmän liikuntaa koskevan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimen indikaattoreita.

Helsingin näkökulmasta pelastustoimi tulee säilyttää kaupungin omana toimintana maan suurimman väestökesittymän turvallisuuden varmistamiseksi. Lisäksi on huomioitava metropolialueen erityispiirteet valtionhallinnon toimipisteiden, maanalaisen ja korkean rakentamisen sekä lentoasema- ja satamatoiminnan vuoksi. Pelastustoimella on erityinen rooli Helsingissä osana kunnan toimintaa liittyen mm. pääkaupunkiasemaan ja – instituutioihin ja niiden turvallisuuskysymyksiin. Kaupungissa järjestettävät kansalliset ja kansainväliset tapahtumat edellyt-

tävät tiivistä yhteistyötä pelastustoimen, kaupungin muiden toimintojen ja poliisin kanssa.

Ympäristöterveydenhuolto tulee jatkossakin hoitaa Helsingin kaupungin toimesta eikä siirtää maakuntaan. Kaupungilla on riittävä osaaminen ja voimavarat tehtävään maan suurimpana ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkönä. Toiminta on mahdollista järjestää myös PKS-yhteistyönä Espoon, Kauniaisten ja Vantaan kanssa. Kaupungeilla on säännöllistä yhteistyötä mm. valvontaprojekteihin liittyen sekä yhteiset toimintaohjeet talousveden valvontaan ja sitä koskevien erityistilanteisiin varautumiseen.

Maakuntiin siirrettäviin tehtäviin kuuluvat löytöeläintoiminta ja nikotiini-korvausvalmisteiden lupamenettely ja valvonta olisi selkeää sisällyttää osaksi ympäristöterveydenhuoltoa, jota Helsinki tai PKS-seutu voisi jatkossakin hoitaa itse.

Lakiluonnoksen mukaan valtion korvaamat valvontaeläinlääkäreiden tehtävät siirtyisivät joka tapauksessa maakuntaan, vaikka Helsinki tai PKS-kunnat yhdessä järjestäisivät ympäristöterveydenhuollon. Esitys ei ole tältä osin tarkoituksenmukainen, koska valvontaeläinlääkäreiden tekemä eläinsuojelu- ja eläintautivalvonta on kiinteässä yhteydessä jokapäiväisissä työtehtävissä sekä eläinlääkintähuoltoon että löytöeläintoimintaan. Em. tehtäviä ei tulisi siirtää eläinlääkintähuollosta ja löytöeläintoiminnasta erillisenä tehtävänä maakuntaan.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäviä ei ole esitetty siirrettäväksi maakuntaan eli jatkossakin kaupunki hoitaa koko kunnan ympäristönsuojelutehtävien kokonaisuuden. Yhteistyö eri tehtävien hoidossa Helsingin kaupungin ja maakunnan kesken on ensiarvoisen tärkeää.

Kaavoituksen ja maankäytön osalta maakunnalle osoitettu tehtäväkokonaisuus on pääpiirteittäin tarkoituksenmukainen. Maankäytön suunnittelujärjestelmä pysyy uudistuksessa samanlaisena eikä kuntien rooliin näiltä osin tule muutosta. ELY-keskusten ja maakuntien tehtävänjako ja toimivaltuuksia tulee kuitenkin selkeyttää. Maakuntien roolia kuntakaavoituksen edistämiseksi tulisi täsmentää, jotta ei synny tilannetta, jossa maakunnalla on maankäytön suunnittelussa kunnille kuuluvaa toimivaltaa.

Liikennejärjestelmäsuunnittelu mainitaan perusteluissa, mutta ei lakiluonnoksessa. Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnittelu tulee edelleen toteuttaa Helsingin seudun toimesta nykyisen alueiden kehittämiseksi ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain mukaisesti. Nykyisiä rajauksia maakuntaliittojen tehtäviin ei tule muuttaa siirryttäessä itsehallintoalueelle. Kunnille ja niiden yhteistyöelimille

kuuluvia joukkoliikennetehtäviä ei tule tässä yhteydessä muuttaa. Myöskään raideliikenteen järjestämistä ei ole syytä lukea Helsingin seudulla maakunnan tehtäväksi. Sen sijaan ELY-keskuksilta siirtyvät joukkoliikennetehtävät tulee kuvata lakiin selkeämmin.

Uudenmaan maakunnan tämänhetkinen kulttuurinen voimavara on Helsinki tai pääkaupunkiseutu, joten maakuntatason kulttuuristrategioille ei ole tarvetta. Kulttuurin tehtävät tulisi poistaa ehdotuksesta kokonaan tai vähintään siirtää maakuntien vapaaehtoiisiin tehtäviin.

Lakiesityksessä maakunnan tehtävät ja toimiala on yksityiskohtaisesti kirjattu 6 §:n yli 20-kohtaiseen luetteloon monessa kohdassa tulkinnanvaraiseen ja epämääräiseen muotoon. Erityisesti selvyyttä tarvitaan niin kohtiin, jotka liittyvät läheisesti kunnan tehtäviin ja toimivaltaan muun lainsäädännön nojalla. (esim. ”kuntien alueiden käytön suunnittelun ja rakennustoimen järjestämisen edistäminen” tai ”alueen, sen elinkeinoelämän ja innovaatioympäristöjen kehittäminen ja rahoittaminen, näihin liittyvä koulutus ja kulttuurin ja osaamisen kehittäminen...”)

Kunnilla on elinvoima- ja kilpailukyky politiikkaan liittyviin tehtäviin yleinen toimivalta eikä kuntien oikeutta kaavoitukseen tule heikentää. Maakunnat eivät voi tehdä kaavoitusta tai muita sitovia suunnitelmia siten, että kunnat kantavat niiden taloudelliset seuraamukset. Maakuntien kulttuuri- ja liikuntatoimialoihin liittyviä tehtäviä tai toimivaltaa ei tule laajentaa uudistuksessa, koska ne ovat merkittävässä osassa kuntien laajaa elinvoimapolitiikkaa sekä hyvinvoinnin laajaa ennaltaehkäisevää palvelukokonaisuutta.

Lakiluonnoksen 6 §:n maakunnan hoidettavaksi ottamat tai sopimuksenvaraiset tehtävät kunnilta tulisivat olla kokonaan erillisessä pykälässä ja luettelon viimeinen kohta siirtää edellisen momentin viimeiseksi tehtäväksi muodossa ”hoitaa muita sille erikseen laissa säädettyjä tehtäviä”. Tämä ei ole maakunnan omassa harkinnassa (ei voi olla siis 2 momentissa, kohdassa jossa ”maakunta voi hoitaa..”)

Kohdat 24 (romaniasiat) ja 25 (yhteispalvelujen järjestäminen):

Näiden tehtävien osalta hoitamista koskevien säännösten tarpeellisuus tulee uudelleen arvioida.

Viranomaiselle on hiljattain säädetty velvoite yhdenvertaisuuden edistämiseen suunnitelmallisesti ja kaikkien vähemmistöjen osalta tulisi olla vastaavan tasoiset velvoitteet. Alueelliset romaniasioiden neuvottelut ovat käsitelleet kotimaan romaniväestön asioita ja toimineet keskeisten tahojen keskustelu- ja tiedonvaihtoforumina.

Maakunta ja sen alueen kunnat voivat keskenään sopia tarvittaessa yhteispalvelujen järjestämisestä ilman maakunnalle erikseen osoitettua tehtävää laissa. Jos säännös jää lakiin niin sitä tulee täydentää seuraavasti: "... maakunnan järjestämisvastuulla olevien tehtävien osalta".

Alkoholihallinnon tehtävät liittyvät elinkeinonäkökulmasta etenkin lupa- ja valvontatehtäviin. Yrittäjien, asukkaiden ja asiakkaiden kannalta keskeistä on yhdenmukainen linja soveltamisohjeiden käyttämisessä koko maassa. Alkoholihallintoa on hyvä hoitaa maakunnallisessa kokonaisuudessa. Alkoholihallintoa tulee kuitenkin rajata nykyisestä siten, että paikallinen viranomais päättää yhteistyössä maakunnan kanssa esimerkiksi terassilupien mukaisista aukioloajoista. Tällä hetkellä Helsingissä terassien aukioloajoista päättää yhdessä poliisi ja AVI.

Tulevaisuudessa maakunnan ja poliisin tehtävä tulee rajata vain alkoholin anniskelun lainmukaisuuteen liittyviin lupa- ja valvontatehtäviin. Esimerkiksi terasseista aiheutuva melu on paikallinen ilmiö, joten meluun liittyvistä rajoitteista on päätettävä paikallisen viranomaisen. Työnjaon tulee noudattaa samaa työnjakoa kuin esimerkiksi tapahtumien osalta, joissa meluilmoitus tehdään paikalliselle viranomaiselle.

Esitetty malli ei luo selkeää työnjakoa eikä järjestelmää, joka pystyy nykyistä selkeämmin ja yksinkertaisemmin vastaamaan ihmisten ja yritysten palvelutarpeisiin kohdan 9 tehtävien osalta, joten tavoite ei täyty ja maakuntien tehtäväkokonaisuus ei siten ole esityksen eli "alueen ja elinkeinon kehittäminen" mukaisena tarkoituksenmukainen.

Käytännössä pääkaupunkiseudun kaupungit vastaavat jo tällä hetkellä valtaosasta kilpailukykyyn ja elinkeinopolitiikkaan liittyvistä kehittämis-tehtävistä omilla vaikutusalueillaan. Ne kykenevät toteuttamaan merkittäviä kehittämistoimintoja, vahvaa elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaa sekä omia investointien houkuttelun (invest-in) ja viennin edistämisen (export-out) toimintoja.

Kansainvälinen kilpailukyky perustuu yhä enemmän toimiala- ja klusterirajat ylittävään kehittämiseen, käytäntölähtöiseen tutkimus- ja kehittämistoimintaan, vahvaan, paikkaan sitoutuneeseen innovaatio- ja yritysekosysteemiin sekä laajaan elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaan. Laajassa elinkeino- ja innovaatiopolitiikassa hyödynnetään laajasti kaupungin voimavaroja, kuten kaupunkien yhtiöiden konserniohjausta, julkisia hankintoja ja syntyviä edelläkävijämarkkinoita, vetovoimaa ja kilpailukykyä tukevia investointeja, maapolitiikkaa, kaavoitusta sekä tiiviitä, kaupunkien välisiä kansainvälisiä suhteita.

Maakuntalaissa esitetty tehtävän jako on, varsinkin elinkeinoelämän ja innovaatioympäristöjen kehittämiseen ja rahoittamiseen liittyvien tehtävien osalta epäselvä ja kilpailukykyyn kehittämisen kannalta epätarkoi-

tuksenmukainen. Maakunta- tai aluetasoinen elinkeino- ja innovaatiopolitiikka tarkoittaa käytännössä a) politiikan laatimista tasolla joka ei ole toiminnan kannalta relevantti ja jossa strategisen tahdon löytäminen on mahdotonta, b) luopumista laajasta elinkeinopolitiikasta sekä c) kilpailukyvyyn kehittämiseen käytettävien resurssien ohentamista.

Tehtäväkohdan 9 tarkoittama kulttuurin edistäminen liittyy tiiviisti toteutettavaan yritys- ja elinkeinopolitiikkaan. Aineettoman tuotannon syntyminen, kasvu ja luovan työn tekemisen edellytysten ja kulttuurimatkailemisen edistäminen kuuluvat samoin kuin muutkin yritys- ja elinkeinopalvelut tällä hetkellä useammalle toimijalle ja esitetty malli vastaa käytännössä nykytilaa, jossa pääkaupunkiseudun kaupungit käytännössä toteuttaa ja rahoittaa näitä tehtäviä alueellaan.

Maakunnan tehtäväkokonaisuus ja työnjako kunnan kanssa yritys-, työ- ja elinkeinopalvelujen järjestämisessä sekä kotoutumisen edistämiseksi sisältää asiakkaiden ja palvelujärjestelmän kannalta samat ongelmat kuin nykyinen malli, jossa toimijoina työllisyys-, yritys- ja kotoutumispalveluissa ovat kaupungit, TE-toimisto ja ELY-keskus. Nykymalliin parannuksena tulee maakuntaliittojen tehtävien yhdistäminen TE-toimiston ja ELY:n tehtävien kanssa. Esitetystä mallista kuntien tehtävät säilyvät yritys-, työllisyys- ja kotoutumistehtävissä samanlaisena kuin nykyisin. Nykyiset ELY-keskusten ja TE-toimistojen tehtävät siirtyvät mallissa maakunnille, joten toimijoita on esitetystä mallista edelleen useampi kuin yksi. Malli vastaa hyvin pitkälle nykytilaa.

Työllisyys-, kotoutumis- ja elinkeinopalveluiden tulee muodostaa tiivis kokonaisuus elinvoimaisuuden ja taloudellisen kasvun lisäämiseksi. Yhden toimijan mallissa saavutetaan joustavuutta, nopeaa reagointikykyä ja palveluiden yhteensovittamista kasvupalveluiksi. Yhden toimijan mallissa byrokratian ja tiedonvaihdon määrä on nykyistä huomattavasti vähäisempi ja palveluiden yhteenlaskettu kokonaisbudjetti saadaan kohdennettua työmarkkinoiden ja yrittäjyyden tukemiseen tehokkaasti. Palveluiden kehittämisen ja suuntaamisen tulee lähteä läheltä asiakastarpeita ja niihin liittyvät viranomaistehtävät tulee pystyä hoitamaan tehokkaasti asiakkaan lähellä.

Vaihtoehtona on, että sektorikohtaisessa erillislainsäädännössä säädetään järjestämisvastuu pääkaupunkiseudun kaupungeille yhdessä tai erikseen, kuten maakuntalakiesityksen yleisperustelujen (s. 183) mukaan olisi mahdollista: ”Lisäksi joissakin tehtävissä kuten työ- ja elinkeinopalveluissa ja ympäristöterveydenhuollossa mahdollistettaisiin maakunnan järjestämisvastuun siirtäminen laissa edellytykset täyttävälle kunnalle.”. Yleisperustelujen kirjauksen työ- ja elinkeinopalveluihin on sisällytettävä myös muut tehtäväkohdan 9 tehtävät, koska ne muodostavat selkeän kokonaisuuden yhdelle toimijalle.

Pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteisen näkemyksen mukaan Uudenmaan maakunta on liian suuri ja hajanainen varmistamaan kohdan 9 tehtävät parhaalla mahdollisella tavalla, joten maakunta yhtenä toimijana on pääkaupunkiseudun kaupunkien esityksen mukaan poissuljettu vaihtoehto.

Hallituksen esitys ei sisällä arvioita julkisten kasvupalveluiden osalta erilaisista alueellisista vaihtoehtoista. Valmistelu on tältä osin ollut puutteellista ja siinä ei ole huomioitu pääkaupunkiseudun erityispiirteitä palvelutarpeissa, kasvupotentiaalia, merkitystä koko maan taloudelliselle kasvulle ja ennusteita, joiden mukaan pääkaupunkiseudun kasvu ja siten kokoero verrattuna muihin maakuntiin tulee kasvamaan tulevina vuosikymmeninä.

Maakuntalakiesityksen mukaan kuntien työllisyysenhoidon tehtävät säilyvät nykyisten periaatteiden mukaisena (s. 135 yleisperustelut). Kuntien rooli työllisyyspalveluiden palveluiden tuotannossa rinnastetaan maakuntalakiesityksessä kuitenkin yrityksiin ja järjestöihin. Kuntien roolia työmarkkinatuen kuntaosuudessa on perusteltu myös kuntien järjestämistä vastuulla sosiaali- ja terveystaloukselta. Nyt maakuntalaissa esitetynlaisena toteutuessaan kuntien rooli tulee rajoittumaan nykyisestä ja työmarkkinatuen kuntaosuus tulee siirtää palveluista järjestämistä vastuulliselle maakunnalle tai kokonaan valtion maksettavaksi.

Jos maakuntalakiesityksessä mainittu tuleva julkisia kasvupalveluita (nykyiset ELY-keskuksen ja TE-toimiston tehtävät julkisen työvoima- ja yrityspalvelulain, kotoutumislain ja valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annetun lain mukaan) koskeva erillislaki mahdollistaa Helsingin kaupungin laajan järjestämistä vastuullisen roolin julkisissa kasvupalveluissa, on samalla arvioitava koko julkisten kasvupalveluiden kokonaisuus mukaan lukien työmarkkinatuen kuntaosuus.

Helsingin lähtökohta erillislain valmistelulle on, että palveluiden järjestämistä vastuu ja palveluiden toimintamenojen ja palveluostojen resurssit siirretään Helsingin kaupungille tai pääkaupunkiseudun alueen kaupungeille yhteisesti.

Nykyisin Helsingin kaupunki käyttää pelkästään työllisyyspalveluihin 45 miljoonaa euroa vuodessa. Kunnan roolin kaventaminen järjestöjen ja yritysten kaltaiseksi maakuntalakiesityksen mukaisena leikkaa myös kunnan nykyisen osuuden käytettävissä olevista resursseista pois. Valtion resurssit julkisen työvoima- ja yrityspalvelulain mukaisiin ja yritysten kehittämispalveluihin (TE-toimiston ja ELY:n toimintameno, palveluostot ja tuet) arvioidaan koko pääkaupunkiseudulla olevan noin 130 miljoonaa euroa.

Maakuntalain ja siihen liittyvien erillislakien esityksestä on vaikeaa lausua kohdan 9 tehtävien osalta, koska aineisto on kokonaisuudessaan puutteellista ja valmistelu on ollut epätasaista ja vaikeasti ennakoitavissa.

Lakiluonnoksen tausta-aineistosta ei selviä, mihin analyysiin valittu 18 alueen malli perustuu. Tausta-aineistossa on vain arvio sote-alueiden määrästä, jossa päädytään 5-12 alueeseen. Tämän aluejakoselvityksen jälkeen uudistukseen on lisätty uusia tehtäviä, kuten julkiset kasvupalvelut, jotka muodostuvat TE-toimistoista ja ELY-keskuksista ja siihen on liitetty maakuntaliittojen nykyiset tehtävät. Valmistelu tulisi olla johdonmukaista ja tehdyt ratkaisut perustuvat avoimesti arvioituun tietoon ja argumentteihin koko uudistuksen osalta.

Maakuntalain valmistelun epäjohtonmukaisuus ja valmistelun kiire ja siitä johtuvat puutteet näkyvät myös siinä, että hallituksen esityksen yleisperusteluissa sivulla 8 kohdassa Johdanto kerrotaan muiden maakuntien tehtävien tarkentuvan keväällä 2016. Kohdan Nykytila alakohdassa 2.6.2 Muut tehtävät on muiden tehtävien nykytilaa arvioitu lauseella "(Tähän lisätään myöhemmin lyhyt kuvaus niistä niistä muista tehtävistä, jotka tulevat mukaan uudistukseen!)".

Myös maakuntaudistuksen tavoitteet jäävät ylätasolle, mikä näkyy lain yleisluontoisuudessa julkisten kasvupalveluiden tehtävien osalta. Tämä vaikeuttaa laista lausumista, koska mitään tarkkaa suunnitelmaa saati erillislakiesitystä ei toistaiseksi ole olemassa, mutta erillislain mahdollisuuksiin viitataan tehtävien järjestämisvastuun siirtämiseksi kaupungille.

Tehtävä 10 alueellisen lyhyen, pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakoitua ja alueellisten koulutustavoitteiden valmistelua koskeva tavoite toteutuu osin. Tehtävä sopii laajalle alueelliselle toimijalle paremmin kuin kohdan 9 tehtävät. Tehtävä on luonteeltaan täysin erilainen, koska kyseessä on puhtaasti suunnittelu- ja ennakoititehtävä ja se ei sisällä asiakastyötä ja konkreettista palveluiden järjestämistä ja tarjoamista ja siten sen yhteys paikalliseen elinvoimaisuuteen ei ole yhtä suora kuin kohdan 9 tehtävissä.

Kohdan 10 tehtävät liittyvät oleellisesti kohdan 9 tehtäviin ja se on toteutettavaa yhteistyössä eri toimijoiden (maakunta, kunnat, yritykset, yliopistot, ammattikorkeakoulut, toisen asteen oppilaitokset, tutkimuslaitokset, etujärjestöt jne.) kesken, jotta koulutusjärjestelmä on tiiviissä vuorovaikutuksessa työvoiman kysyntään ja tarjontaan etenkin pitkällä aikavälillä. Koulutusjärjestelmän kautta vaikutetaan etenkin pidemmän aikavälin työvoimatarjonnan laatuun ja hyvin toteutettuna sillä pystytään lisäämään myös työvoiman kysyntää.

Tehtävä 22 alueellinen varautuminen on käsitteenä huono. Maakunnan tehtäviin kuuluu varautumista, mikäli näin laissa säädetään. Tämä varautuminen ei kuitenkaan liity maakunnan maantieteelliseen alueeseen, vaan nimenomaan maakunnan tehtäviin. Kirjaus viittaa, että maakuntien muodostamisen yhteydessä syntyisi joku "alue", jonka varautumisesta maakunta vastaa. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa. Maakunta ei vastaa maantieteellisen toiminta-alueensa varautumisesta, vaan tästä vastaavat kulloinkin kyseessä olevat viranomaiset ja muut organisaatiot niitä koskevan lainsäädännön määrittämällä tavalla. Kohtaa tulisi muuttaa seuraavaan muotoon: "maakunnan tehtäviin liittyvä varautuminen".

Vesihuollon kehittämisestä ja järjestämisestä vastaavat kunnat myös maakuntauudistuksen jälkeen. Vesihuoltolain mukaan varautumisesta huolehtii vesihuoltolaitos. Lisäksi vesihuoltolain mukaan kiinteistön omistaja tai haltija vastaa kiinteistönsä vesihuollosta.

Jos suurehkon asukasjoukon tarve taikka terveydelliset tai ympäristön-suojelulliset syyt sitä vaativat, kunnan tulee huolehtia siitä, että ryhdytään toimenpiteisiin tarvetta vastaavan vesihuoltolaitoksen perustamiseksi, vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen laajentamiseksi tai muun tarpeellisen vesihuollon palvelun saatavuuden turvaamiseksi.

Perustelujen mukaan kyseessä oleva tehtävä olisi Ely-keskukselta siirtyvä tehtävä. Nykyisellä Ely-keskuksella ei ole sellaista tehtävää, että se huolehtisi "vesihuollon turvaamisesta".

Perusteluissa mainittu tulvariskien hallinta ei kuulu kokonaisuudessaan maakunnan tehtäviin siirrettävän Ely-keskuksen vastuulle. Ely-keskuksessa on tulvariskeihin liittyviä tehtäviä, mutta tosiasiallinen hallinta ja vastuu ovat kunnilla.

6. Maakuntalain 5 luvussa säädetään maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

e. ei kantaa

Kysymys on muotoiltu siten, ettei mikään vastausvaihtoehtoista ole mahdollinen.

Ks. vastaukset kysymyksiin 3 ja 4.

Asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallistumissäännökset ovat yksityiskohtaisia. Erityisesti sote-palvelujen järjestämisen näkökulmasta ne ovat tarpeellisia.

7. Maakuntalain 9 luvussa säädetään maakunnan palvelulaitoksesta. Onko siitä esitetty säädettäväksi tuottamisen organisoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

c. ei pääosin

Maakunnan järjestäjäroolin ja maakunnan palvelulaitoksen tuottajaroolin välinen työnjako ja vastuut on syytä kuvata mahdollisimman täsmällisesti ja myös kaikin keinoin välttää tarpeettomien hallinnollisten rakenteiden muodostuminen. Väestöpohjaltaan pienemmissä maakunnissa palvelulaitoksen ja sitä ohjaavan järjestäjän riittävää osaamista ja resursointia on vaikeaa varmistaa, ja osa maakunnista jää siksi liian pieniksi.

Järjestämisen ja palvelutuotannon eriyttämistä perustellaan johtamisen paranemisella, kustannusten hallinnalla ja laadun kehittämisellä (järjestämislain 22 §:n yksityiskohtaiset perustelut). Perusteluja sille, miten palvelulaitoksen perustaminen toteuttaa näitä tavoitteita, ei ole esitetty. Johtaminen ja laadun parantaminen ei varsinaisesti ole organisaatiokysymys ja kaksipuolaisen ja varsin raskaasti säännellyn maakunta/palvelulaitos -hallintokokonaisuuden riskinä on pikemminkin kustannusten kasvaminen kuin niiden hallinnassa pysyminen.

Myönteisenä seikkana on pidettävä sitä, että palvelulaitoksen hallituksen osalta on asetettu osaamiseen/asiantuntemukseen perustuvat kriteerit, vaikka ne ovat käytännössä hyvin tulkinnanvaraiset.

Valvonta- ja riippumattomuusnäkökulmasta puolestaan on hyvä, ettei palvelulaitoksen hallituksen jäsen tai johtaja voi olla laitoksen tytäryhteisön hallituksessa. Kielto voitaisiin perustellusti ulottaa myös tytäryhteisön palveluksessa oleviin henkilöihin. Valvonta- ja riippumattomuusnäkökulman kannalta on samaten hyvä, ettei maakunnan luottamushenkilö voi olla palvelulaitoksen hallituksen jäsen.

Maakuntalakiesityksen muutoksenhakua koskevassa luvussa palvelulaitoksessa tehtyihin päätöksiin kohdistuva muutoksenhaku on otettu huomioon vain joissakin säännöksissä, muttei kaikissa tarpeellisissa.

Palvelulaitosten tulisi voida käyttää jatkossakin hyväkseen olemassa olevia rakenteita kuten pääkaupunkiseudulla kaupunkien omistamaa henkilöpalveluyritys Seurea.

Mikäli jokaisessa maakunnassa tulee olemaan lakiesityksen mukaan vain yksi palvelulaitos, tulee palvelulaitoksessa varmistaa, etteivät muut asiat jää sosiaali- ja terveystaloukselle alisteisiksi ja päinvastoin.

On ongelmallista, että järjestäjälle (maakuntavaltuusto) muodostunee melko pieni organisaatio, kun tuotannon puolella (palvelulaitos) ovat suuret volyymit ja valtaosa henkilöstöstä. Merkittävä määrä tosiasiallisista päätösvaltaa valuu palvelulaitokselle, jossa esityksen mukaan on ainoastaan virkamiesjohto.

8. Maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti maakuntalakiin ja maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko maakuntien rahoitusmalli ja maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

c. ei pääosin

Maakuntien taloudenohjausmekanismin ja maakunnan oman talouden päättävällän suurimpina rajoitteina ovat seuraavat tekijät:

- (1) maakuntien rahoitus perustuu lähes pelkästään trendinomaisesti kehittyvään valtionosuusrahoitukseen, ja
- (2) maakunnat eivät voi hakea talouteensa ajallista joustoa velanotosta, omaisuuden myynnistä tai säätämällä kertyvää verorahoitusta omin päätöksin, ja
- (3) maakunnat eivät käytännössä voi itse suunnitella investointejaan, vaan investointisuunnitelmat (uudis- ja korjausinvestoinnit) laaditaan ministeriöissä ja päätetään valtioneuvostossa.

Maakunnan/palvelulaitoksen/maakuntakonsernin tytäryhtiösön/yksityisen tuottajan -sopimus- ja hallintokokonaisuudesta seuraa tilanne, jossa sote-palveluntuotantoa tuotetaan kohtuullisen pitkiin sopimuksiin perustuen ja siten maakunnan vuosittaisia kustannuksia ei voida ohjata vuosittaisen määrärahaohjauksen pohjalta. Pitkät sopimukset palveluntuottajien kanssa, mutta samanaikainen maakunnan oman talouden joustomahdollisuuksien lähes täydellinen puuttuminen tuottaa vaikeuksia talouden suunnittelulle.

Ehdotetussa mallissa investoinneista seuraavat vaikutukset käyttömenoihin pitäisi olla poikkeuksellisen hyvin arvioitu yksittäisistä investoinneista valtioneuvostossa päätettäessä, jotta maakunnilla on mahdollisuudet rahoittaa käyttömenot ajallisesti joustamattomista valtionosuusmäärärahoistaan. Kysymykseksi nousee, miten maakunta voi kattaa menonsa, jos valtionosuusindeksin mukaan määräytyvä rahoitus pysyy ennallaan tai jopa pienenee (vrt. indeksien kehitys mm. vuosina 2015-2017), mutta samaan aikaan aikaisemmin valtioneuvostossa päätettyjen investointien käyttökustannukset realisoituvat maakuntien maksettaviksi.

Kysymys ehdotetussa investointisuunnittelussa on myös päättääkö ministeriöt ja valtioneuvosto myös peruskuntien omistamien mutta maa-

kunnille vuokraamien sote-kiinteistöjen korjaushankkeista. Vai katso- taanko peruskuntien omistuksessa, mutta sote-toimijoiden käytössä olevien kiinteistöjen korjaamisen harkintavallan jäävän peruskuntiin.

Oma kysymyksensä on myös millaiset edellytykset ministeriöillä on tehdä koko valtakunnan kattavaa investointisuunnittelua. Tämä vaatisi ministeriöihin mittavaa ja hyvän paikallistuntemuksen omaavaa resurs- sia. Nykyisin mm. suurissa kaupungeissa investointien ohjelmoinnissa nimenomaan yksittäisten hankkeiden tunteminen ja paikallistuntemus koetaan erittäin tärkeäksi.

Valtionosuusindeksiin perustuvaa maakuntien valtionosuusrahoitusta sovellettaessa (... rahoitusta tarkistetaan ottamalla huomioon toteutu- neet nettokustannukset ...) tulisi varmistaa, että nettokustannuksiin si- sällytetään kaikki maakuntien menoerät ja toteutuneen nettokustan- nustarkastelun ulkopuolelle ei saa jättää mitään maakunnan menoeriä.

9. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Lakiluonnos on syytä vielä käydä läpi sisäisen johdonmukaisuuden näkökulmasta. Se sisältää melko paljon viittaussäännöksiä, joiden koh- de puuttuu tai vaikuttaa olevan virheellinen. Esimerkiksi lakiluonnoksen 56 §:ssä viitataan 84 §:n 1 momentin 2 kohdan p alakohtaan. Kyseisen lainkohdan viimeinen alakohta on kuitenkin o. Vastaavasti lakiluonnok- sen 118 §:ssä olevan viittauksen 119 §:ään ilmeisesti tulisi kohdistua 6 §:ään.

Lakiluonnos ei ole johdonmukainen myöskään maakuntakonsernia ko- skevien säännösten osalta. Palvelulaitosta, tytäryhtiöitä, tytäryhteisöjä ja määräysvallassa olevia säätiöitä koskevat maininnat tulisi tarkistaa ja yhdenmukaistaa.

Lakiluonnoksen mukaan perustetaan maakunnille ja sote-alueille valta- kunnalliset palvelukeskukset mm. ICT-palveluihin. 125 §:ssä säädetään palvelukeskuksen käyttövelvollisuudesta ja poikkeuksista, jolloin sitä ei tarvitse käyttää. Apotti Oy:llä on pykälän mukaiset perusteet, sille että Apotti Oy jatkaa itsenäisenä organisaationa. Näin voidaan riskittömim- min varmistaa sote-uudistuksen aikataulua vaarantamatta jo tehdyt in- vestoinnit, potilasturvallisuus ja tavoitteen mukaisten vuotuisten 123 miljoonan euron hyötyjen saavuttaminen. Sekä sosiaali- että tervey- denhuollon käyttäjät että kuntalaiset tarvitsevat parempia ja käytettä- vimpiä palveluja myös sote-uudistuksen aikana ja Apotti pystyy tuotta- maan palvelut kattavasti koko Uudenmaan alueella - tarvittaessa laa- jemminkin.

Lakiehdotuksessa palvelujen tuottaminen jakaantuu maakunnan julki- seen, ei kilpailtuun palvelutuotantoon ja kilpailun alaiseen palvelutuo-

tantoon. Jälkimmäisten tulee järjestää ICT-palvelunsa markkinaehtoisesti. Tämä saa aikaan sen, että tuottajilla on ja tulee olemaan eri järjestelmiä käytössään aiheuttaen ICT- palvelujen yhteensovittamiselle merkittäviä haasteita. Tieto ei ole eri järjestelmissä yhteismitallista eikä järjestelmien välillä ole tiedonsiirtoa. Tietoa voidaan välittää Kanta-palvelun kautta, mutta se ei sisällä kaikkea tarvittavaa tietoa eikä lähdeaineistonsa takia ole myöskään kattavasti rakenteisessa muodossa. On olemassa riski, että tietointegraatio yhtenä Sote ICT-integraation lähtökohtana ei toteudu kaavailussa tuote- ja kokonaisarkkitehtuuriympäristössä.

Maakunta on asiakas- ja potilastietojen rekisterinpitäjä. Sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottajan on järjestämislain mukaisessa palveluiden tuottamisessa tallennettava asiakas- ja potilastiedot maakunnan asiakas- ja potilasrekisteriin.

Monituottajamalliin liittyviä ICT integraation haasteita voitaisiin lieventää maakuntatason yhtenäisillä ratkaisuilla. Yksi yhtenäinen kehittynyt toiminnanohjauksen sekä raportoinnin ja analytiikan omaava asiakas- ja potilastietojärjestelmä ratkaisisi suuren osan haasteista. Sen lisäksi joillekin alueellisille tai paikallisille järjestelmille voitaisiin antaa vastuu hoitaa valtakunnallisesti esim. raportointia tai analytiikkaa. Kanta-palvelua tulisi kehittää siten, että tieto on rakenteista ja yhteensopivaa ja että se kokonaisuus mahdollistaa toiminnanohjauksen

Esimerkiksi Apotin kyseinen järjestelmätoiminnallisuus voisi tällaisena toimia keräten avointen rajapintojen kautta tiedon muista järjestelmistä. Kyseinen toiminnallisuus on merkittävän kehittämisen kohteena Apotin tielartalla. Muiden järjestelmätoimittajien työpanokset voitaisiin näin suunnata sellaisiin toiminnallisuuksiin, joita ei vielä ole lainkaan tarjolla. Apotti-järjestelmä tukee valmiiksi kaikkia kansainvälisiä asiakas- ja potilastiedon välitysstandardeja, laatumittausta ja vertaisarviointeja ja kykenee siten toteuttamaan tavoitteen mukaisen täydellisen SOTE-tietointegraation.

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista:

10. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täyttyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

a. kyllä

Suuremmat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelukokonaisuudet tehostavat toimintaa yhdenmukaistamalla toimintatapoja, keventämällä

rakenteita ja edistämällä digitalisaatiota. Palvelujen saatavuuden aluekohtaisia eroja voidaan suuremmissa kokonaisuuksissa tasoittaa. Asiakkaiden tarpeiden näkökulmasta palvelujen saavutettavuus voidaan nähdä palvelujen lähellä tuottamista keskeisempänä kysymyksenä. Digitalisaatio, etäpalvelut ja asiakkaiden lähelle jalkautuvat palvelut ovat tehokkaimpia keinoja edistää palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta.

On syytä huomioida, että Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimi sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri ovat jo nyt ylivoimaisesti maan suurimmat sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatiot. Pääkaupunkiseutu muodostaa luontevan palvelukokonaisuuden, eikä Uudenmaan maakunnan kokonaisuuteen kuulumisen tuo erityistä lisäarvoa ainakaan peruspalvelujen saatavuuden tai saavutettavuuden osalta.

11. Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa. Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuksen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?

a. kyllä

Ehdotetun lainsäädännön perustuessa useamman maakunnan malliin, sitova sopimusrakenne on edellytys lain tavoitteiden saavuttamiselle. Sitoutuminen alueellisen yhteistyöhön on ratkaisevaa paitsi kustannustehokkuuden, myös asiakkaiden yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Laadittavassa sopimuksessa on mahdollista huomioida alueiden erityistarpeita.

12. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ovatko säännökset riittäviä asiakaslähtöisen integraation toteutumiseksi?

d. ei

Laajasti toteutettuna laaja valinnanvapaus estää integraatitavoitteiden toteutumista. Asianmukaisten hoitopolkujen ja –kokonaisuuksien syntymisen että kustannusten hallinnan toteutuminen näyttävät hyvin epävarmoilta – sote-uudistuksen keskeiset tavoitteet ovat vaarantumassa. Valinnanvapaudessa tulisi edetä vaiheittain ja toteuttaa aluksi vain rajatuissa palveluissa.

13. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveystaloudessa (19 §, 4 luku, 6 luku). Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

c. ei pääosin

Maakuntien itsehallinnon ja valtion tiukan ohjauksen välinen suhde on arvioitava uudelleen. Järjestämislain mukainen esitys rajoittaa käytännössä maakuntien itsehallinnon lähes tyystin ja luo epätarkoituksenmukaista byrokratiaa.

Sosiaali- ja terveydenhuollossa nykyistä vahvempi valtionohjaus on perusteltua tilanteissa, joissa maakunnat eivät pääse yhteiseen ratkaisuun tehtäviinsä liittyvissä yhteistyökysymyksissä.

Valtion vahvempi talousohjaus asettaa erityisiä vaatimuksia rahoitusosuuksia säätelevien tarvetekijöiden määrittelylle. Helsingin ja pääkaupunkiseudun erityispiirteet ja erityiset palvelutarpeet tulee huomioida todellisina ja täysimääräisinä.

Sen sijaan sosiaali- ja terveydenhuollon tukipalveluiden osalta nykyistä vahvempaa valtionohjausta ei voida pitää perusteltuna ja se on ristiriidassa maakunnan itsehallinnon kanssa. Lainsäädäntöuudistuksen tulisi mahdollistaa olemassa olevien, esimerkiksi jo alueellisesti keskitettyjen tukipalveluratkaisujen hyödyntäminen silloin, kun niiden toiminnan siirtäminen yhtä tai useampaa maakuntaa palvelevaksi on tarkoituksenmukaista. Valtion määrittämä raamibudjetointi on riittävän vahva tukipalvelujen ohjauskeino, ja maakunnilla tulee olla mahdollisuus tukipalvelujen järjestämiseen tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.

Kuntaliiton esityksen mukaisesti esitykset valtakunnallisista tukipalvelukeskuksista ja maakunnan palvelulaitoksesta tulee poistaa laista. Yhden valtakunnallisen toimitilayhtiön sijaan tulisi muodostaa useampia aidosti maakuntien ohjauksessa olevia alueellisia toimitilayhtiöitä. Vaaleilla valitulla maakuntavaltuustolla tulee olla suorat vaikutusmahdollisuudet sen vastuulla olevien palveluiden strategiaan linjauksiin ja oman palvelutuotannon kokonaisuuteen.

14. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Onko järjestämisen ja tuottamisen erottaminen uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista?

a. kyllä

Järjestämisen ja tuottamisen erottaminen mahdollistaa kustannusten läpinäkyvyyden ja vertailukelpoisuuden lisääntymisen.

Järjestämisen ja tuottamisen erottaminen on perusteltua. Erityisen tärkeää on täsmentää maakunnan järjestäjäroolin ja maakunnan palvelulaitoksen tuottajaroolien välinen työnjako ja vastuut, ja myös kaikin keinoin välttää tarpeettomien hallinnollisten rakenteiden muodostuminen.

Järjestämisen ja tuottamisen erottaminen edellyttää maakunnilta hyvää osaamista palveluiden sisällön, vaikuttavuuden ja laadun määrittämisessä. Maakunta järjestäjänä päättää mitä sisältyy julkiseen palvelulupaukseen ja varmistaa että tuottajat myös lunastavat tämän palvelulupauksen. Seuranta vaatii hyvin määritellyt indikaattorit joiden tulee palvelussa toteutua.

15. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtiöttämisvelvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos palvelut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitetun laajan valinnanvapauden piirissä. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

b. kyllä pääosin

Ratkaisu on pääosin tarkoituksenmukainen. Pääkaupunkiseudulla on parhaat edellytykset uudistuksen toteutumiseen tältä osin. Tuotanto on tällä hetkellä monipuolista ja monitoimijaista, markkinat ovat toimivat, ja palvelusetelikäytännöt ja ulkoistettujen palvelujen ohjausmallit ovat jo vakiintuneita.

Markkinatilanteessa voi kuitenkin olla alueellisia eroja, mikä saattaa vaikuttaa paitsi palvelujen saatavuuteen ja valinnanvapauden käyttömahdollisuuksien laajuuteen, myös yhtiötetyn toiminnan edellytyksiin toimia markkinaehtoisesti.

Erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden näkökulmasta korostuvat palveluneuvonnan ja -ohjauksen sekä yhteisen asiakassuunnitelman merkitys.

Kilpailutilanteessa markkinoilla toimimisen osalta tilanne on selvä ja vastaa kunnissa jo tällä hetkellä sovellettavaa kilpailuneutraaliteettisääntelyä. Valinnanvapautta koskevat säädösesitykset eivät vielä ole käytettävissä, joten tarkoituksenmukaisuusarviointi ei ole mahdollista. Sikäli kuin lähtöoletus on, että laajan valinnanvapauden piirissä olevat palvelut avataan vapaasti kilpailulle, ehdotetussa säännöksessä olevat ehdot ovat päällekkäisiä.

Samaan tapaan kuin maakuntalakiluonnoksessa, myös tässä lakiluonnoksessa maakuntakonsernia koskeva sääntely on epäohdonmukaista. Esimerkiksi 22 §:ssä viitataan yhtiöihin ja yhteisöihin, mutta ei säätiöihin. Maakuntalakiluonnoksessa todetaan, että tytäryhteisöjä koske-

via säännöksiä sovelletaan myös määräysvallassa oleviin säätiöihin. Järjestämislaisissa ei vastaavaa kirjausta ole. 22 §:n perusteluissa todetaan, että sovelletaan maakuntalain 15 luvun säännöksiä, mutta samaan aikaan todetaan, että yhtiöittäminen tehdään tytäryhtiöön tai tytäryhteisöön. Yhtiöittämisvelvollisuutta koskevissa pykälissä puolestaan lähdetään siitä, että myös säätiömuoto täyttää velvollisuuden (myös maakuntalain 52 §:n pykälän perusteluissa viitataan 15 luvun yhtiöittämisvelvollisuuteen). Joissakin muissakin järjestämislakiluonnoksen pykälissä näyttää olevan sama tilanne, viitataan vain osakeyhtiöihin, yhdistyksiin ja muihin yhteisöihin.

Sama ongelma liittyy myös voimaanpanolakiluonnoksen 34 §:n vapautukseen varainsiirtoveron suorittamisvelvollisuudesta, joka on kytketty vain omaisuuden luovuttamiseen 22 §:ssä tarkoitetulle osakeyhtiölle. Ottaen huomioon, että yhtiöittämisvelvoite voidaan toteuttaa muullakin tavoin kuin perustamalla osakeyhtiö, sääntelyä on pidettävä tältäkin osin puutteellisenä.

16. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaita.

On syytä huomioida kunnan ja maakunnan riittävä ja velvoittava yhteistyö uudessa toimintaympäristössä. Eri toimijoiden välisen yhteistyön onnistumisessa sopimustenhallinta nousee keskeiseksi. Ehdotettu malli luo tarvetta uudentalaiselle sopimusosaamiselle julkisella sektorilla.

Opetus-, tutkimus- ja kehittämistoiminta tulee varmistaa. Sen osalta on lisäksi tarkoituksenmukaista, että jatkossa myös yliopistotasoiseen sosiaalitieteelliseen tutkimukseen olisi mahdollista saada valtion rahoitusta terveystieteellisen tutkimuksen lisäksi.

On kannatettavaa, että maakunta voi sitoa kaikki palvelujen tuottajat yhteiseen kehittämiseen, ammatillisen koulutuksen ja opiskelijoiden koulutus- ja harjoittelumahdollisuuksien edistämiseen.

Kysymyksiä voimaanpanolaista:

17. Kysymys vain kunnille: Voimaanpanolaissa on tarkoitus säätää siitä, mihin maakuntaan kunnat kuuluvat uudistuksen tullessa voimaan. Katsotaanko kunnasanne, että sen tulee kuulua voimaanpanolain 5 §:ssä esitettyyn maakuntaan?

a. kyllä

Helsingin kaupunki kuuluu Uudenmaan maakuntaan.

18. Kysymys vain kunnille: Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen ei, mihin maakuntaan kunnan tulisi kuulua ja miksi? (Kunnan tulee toimittaa valtuuston päätössiakirja sosiaali- ja terveysministeriöön)

19. Väliaikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaanpanolain 2 luvussa. Onko väliaikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?

c. ei pääosin

Väliaikaista valmistelutoimielintä koskevat säännökset ovat yleisesti ottaen tarpeen. Sääntely vaikuttaa kuitenkin monin osin puutteelliselta.

6 §. Valmistelutoimielimen kokoonpanoon kuuluvien jäsenten odotetaan ilmeisesti olevan tässä tehtävässä koko sen ajan, jonka toimielin on toiminnassa. Kyseessä on suhteellisen lyhyt ajanjakso, jonka kuluessa on paljon tehtävää. Tätä ei kuitenkaan varsinaisesti mainita esitysluonnoksessa. Vai onko sittenkin tarkoitus, että toimielin pitää vain kokouskalenterin mukaisia kokouksia ja että asioiden valmistelu ja käytännön toimenpiteet hoidetaan muualla? Tältä osin on katsottava, ettei maakunnan liitto vetovastuullisena toimijana välttämättä ole tarkoituksenmukaisin vaihtoehto. Useimmilla maakunnan liitoilla tuskin on riittäviä resursseja tai alakohtaista osaamista väliaikaisen valmistelutoimielimen päätösten valmisteluun.

On varsin epätodennäköistä, että toimielimen kokoonpanosta saadaan aikaan sopimus, ellei siitä sitten tule niin iso, että kaikilla osapuolilla on edustus.

7 §. Väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtäväluetteloa voidaan pitää perusteltuna.

Toimielimen toimivallan merkittävä ajallinen rajoittaminen eli se, että toimielin voi tehdä vain vuoden mittaisia määräaikaisia sopimuksia, on perusteltu toimielimen väliaikaisuuden puolesta, mutta tulee johtamaan mittaviin jatkuvuusongelmiin. Maakunnan palvelukseen ei ole helppoa saada työntekijöitä, jos ainoa mitä voidaan tarjota, on lyhyt määräaikainen työsopimus.

Menettelyn osalta viitataan maakuntalain sääntelyyn. Maakuntalaissa ei kuitenkaan ole läheskään riittäviä menettelysäännöksiä siitä, miten toimielin käytännössä toimisi. Tämä tulee johtamaan siihen, että suuri osa toimielimen muutenkin varsin lyhyestä toimikaudesta menee menettelytavoista keskustelemiseen, varsinkin kun jäsenten taustat ovat niin erilaiset. Esimerkiksi säännös väliaikaisen toimielimen esittelijästä puuttuu kokonaan.

20. Voimaanpanolain 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja ter-

veydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

b. kyllä pääosin

Henkilöstön aseman näkökulmasta säädettäväksi esitetty liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti tapahtuva siirto on perusteltua sosiaali- ja terveydenhuollossa tällä hetkellä työskentelevän henkilöstön osalta.

Tukipalveluiden osalta siirron tulisi kuitenkin perustua tarkempaan selvitykseen tehtävien jakautumisesta ja siirto tulisi tehdä tarkoituksen- ja tarpeenmukaisesti esimerkiksi henkilötyövuosi- eikä henkilöperusteisesti.

Hallinto- ja tukipalveluiden osalta tehtävien siirrossa on syytä huomioida myös uudistuksessa suunnitellut suuremmat kokonaisuudet ja mahdollinen tehtävien päällekkäisyys maakuntaan siirtyvien nykyisten toimintojen kesken.

21. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan lakisääteisten kuntayhtymien koko omaisuus sekä kuntien irtain omaisuus siirtyy maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

c. ei pääosin

22. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen ei tai ei pääosin, millä tavoin omaisuusjärjestelyt pitäisi toteuttaa?

Sote-uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen tulee perustua ns. laajaan jakautumismalliin.

Kunnan sote-palvelutuotannossa olevan omaisuuden (toimitilat/rakennukset, irtain omaisuus) tulee lähtökohtaisesti seurata palvelujen tuotantotehtävää. Jos sote-palvelujen sekä järjestämisvastuu että tuotantotehtävä siirtyy maakunnalle, omaisuuden tulee siirtyä mukana. Toisin sanoen kunnan ei tule jäädä sote-toimitilojen vuokranantajaksi. Kunnalle ei tule jäädä vastuuta palvelutuotannossa käytettävien toimitilojen korjausvelasta. Jos rakennukset jäävät kunnan omistukseen, vieläpä hyvin lyhyellä vuokrasopimuksella, kunnille jää merkittävä kiinteistöriski. Samoin investointikiinnostus voi olla hyvin vähäinen. Kunnan toimiminen vuokranantajana ilman omaa tuotantotehtävää ei olisi myöskään kilpailuneutraliteettiperiaatteen mukaista.

Poikkeuksena edellä mainitusta on että, sellaisia toimitiloja, joiden käyttö sote-palvelutuotannossa on suunnitelman mukaisesti päätty-

mässä, ei ole tarkoituksenmukaista siirtää lyhytaikaisesti maakunnalle. Omaisuuden hallinta- ja käyttöoikeus sinä aikana, kun sitä vielä käytetään sote-palvelutuotannossa, on järjestettävä vuokrasuhteeseen perustuen.

Kunnan omistamien sote-kiinteistöjen maapohjan tulee jäädä kunnan omistukseen riippumatta vastuiden ja tehtävien siirtymisestä. Näin varmistetaan sotekäytöstä mahdollisesti myöhemmin poistuvien kiinteistöjen kehittämishyödyn jääminen kunnalle. Sikäli kuin rakennukset siirtyvät maakunnan omistukseen, maapohjan hallintaoikeus on järjestettävä kunnan ja maakunnan väliseen maanvuokrasuhteeseen perustuen. Maanvuokran on oltava markkinaehtoinen, tontin käyttötarkoitus huomioiden.

Kuten Kuntaliitto on todennut, kunnan maankäytön kehittämisen ja elinvoimaisuuden varmistamiseksi olisi perusteltua, että kuntayhtymien maapohjat jäisivät kuntien omistukseen. Sote-kiinteistöomaisuuteen liittyvät riskit tulee kohdentaa pääosin sille osapuolelle, joka omilla toimillaan pystyy vaikuttamaan kiinteistöjen käyttötarpeeseen. Tarpeettomaksi jäävien kiinteistöjen aiheuttamat taloudelliset riskit tulee jakaa kuntien, maakuntien ja valtion kesken.

Omaisuuden siirtojen kirjanpidollisen käsittelyn tulee perustua omaisuuden käypään arvoon (tekniseen nykyarvoon). Tasearvot eivät vastaa todellisuutta eikä niitä voida käyttää markkinaehtoisten rahoitusjärjestelyjen tai vuokranmäärityksen perustana.

Ottaen huomioon, että sekä maakunta että kunta ovat lähtökohtaisesti tasa-arvoisessa asemassa olevia itsehallinnollisia julkisyhteisöjä, mahdollinen kunnan ja maakunnan välinen erimielisyys omaisuuden siirrostä olisi perusteltua käsitellä tuomioistuimessa hallintoriitamenettelyssä pikemminkin kuin menettelyssä, jossa maakunta ensin tekee yksipuolisen päätöksen ja kunta sitten valittaa päätöksestä. Hallintoriitamenettely vastaisi myös sitä, miten kuntajakolaissa tarkoitettua taloudellista selvitystä koskevat erimielisyydet ratkaistaan.

Maakunnalle siirtyneen toimitilaomaisuuden (sairaanhoitopiiriltä siirtyneet maapohja ja rakennukset, kunnalta siirtyneet rakennukset) lakiin perustuvan veloitteen mukainen edelleen siirtäminen valtakunnalliselle palvelukeskukselle ei ole perusteltua. Tällainen palvelukeskus, samoin kuin muutkin pakolliset valtakunnalliset palvelukeskukset, rajoittaisivat maakunnan itsehallintoa. Jos palvelukeskusmalli kuitenkin katsotaan välttämättömäksi välineeksi, kunkin maakunnan toimitilaomaisuus tulisi siirtää kyseisen maakunnan omistamaan maakunnalliseen palvelukeskukseen.

Valtakunnallinen toimitilapalvelukeskus olisi suuri resurssien siirto Etelä-Suomesta muualle Suomeen, koska valtaosa sen omaisuudesta tulisi täältä. Sille, että toimitilahallinnon valtakunnallisella keskittämisellä saavutettaisiin tehokkuutta tai taloudellisia ja toiminnallisia etuja, ei ole esitetty mitään reaali-perusteluja. Aivan yhtä mahdollista on, että keskittäminen johtaa jäykkyyteen ja moninkertaiseen hallintoon.

Mikäli kuitenkin laajaan jakautumismallia ei käytetä, tulisi jatkossa huolehtia, että kuntien omistama tilakanta säilyy tehokkaassa käytössä. Rakennukset tulee vuokrata aina kokonaisuuksina, ellei kaupungin kanssa yhteistyössä toisiin sovita. Tavoitteena tulee olla, että maakunta ensisijaisesti hyödyntää kuntien omistamaa tilakantaa ja tilatarpeen muutosten yhteydessä etsii yhdessä kuntien kanssa kokonaistaloudellisen ratkaisun muuttuneen tilatarpeen tyydyttämiseksi.

Voimaanpanolain lyhyt vuokrasopimuskausi nähdään osin ongelmallisenä. Ilmeisesti tarkoituksena kuitenkin on, että voimaanpanolain jälkeisenä aikana maakunta halutessaan vuokraa tarvitsemansa tilat kaupungilta pitkillä vuokrasopimuksilla. Tämä mahdollistaa myös kaupungin ottaa tilat omaan käyttöönsä tai kiinteistöjen kehittämisen näin halutessaan siirtymäkauden jälkeen. Lyhyet vuokrasopimukset eivät välttämättä mahdollista kiinteistöjen tarkoituksen mukaista korjaustointia voimaanpanolain määrittelemällä ajanjaksolla.

Helsingin kaupunki on järjestänyt sote-palveluiden tilakantaa myös tytäryhtiöiden kautta. Tiloista tehdyissä vuokrasopimuksissa ei ole ollut tarpeen solmia pitkiä vuokrasopimuksia, koska määräysvalta tilojen ja palveluiden järjestämisessä on ollut kaupungilla. Näiden sopimuksien osalta olisi tarkoituksenmukaista solmia uudet pitkäaikaiset vuokrasopimukset maakunnan tai valtakunnallisen palvelukeskuksen kanssa.

Irtaimen omaisuuden vastikkeeton siirtäminen voi olla kunnan kannalta epäoikeudenmukaista.

Helsingin pelastuslaitos on Uudellamaalla ainut yhden kunnan alueella toimiva pelastuslaitos. Pelastuslaitos on hoitanut Helsingissä yleisiä väestönsuojia, mutta muissa kunnissa ei pääsääntöisesti vastaavia yleisiä kallioväestönsuojia ole, eikä näin ollen kyse ole lakisääteisestä pelastustoimen vastuulle kuuluvasta palvelusta. Näin ollen on epäselvää vuokraako maakunta väestönsuojat kaupungilta jatkossa. Kuitenkin aina tulee huolehtia, että pelastustoimi maksaa pelastustoimeen liittyvien väestönsuojissa sijaitsevien johtokeskusten kustannukset. Väestönsuojelua johtaa pelastusviranomaisen. Mikäli pelastustoimi siirtyy maakuntien vastuulle yleisiin väestönsuojiiin liittyvä toiminta olisi tarkoituksenmukaista siirtää maakuntien tehtäväksi, jotta väestönsuojelun johtamisjärjestelmä toimii yhtenäisenä kokonaisuutena. Yleisten väestön-

suojelutilojen toiminnan tilatarpeet ja ominaisuudet määrittelee pelastustoimi. Tällöin myös taloudellinen ja riskiperusteinen suunnittelu on perusteltua siirtää vastuulliselle viranomaiselle. Kun väestönsuojelun järjestäminen liitetään pelastustoimeen, tulisi maakunnan olla velvollinen vuokraamaan yleiset väestösuojatilat kaupungilta samoilla periaatteilla kuin muutkin maakunnalle vuokrattavat kiinteistöt.

Pelastustoimella on käytössään öljyntorjuntakalustoa mm. veneitä, jotka ovat kriisien ulkopuolella yhteiskäytössä liikuntaviraston ja Staran kanssa. Yhteiskäytössä olevaa omaisuutta ei voida siirtää maakunnalle tai kaluston korvauksettomasta yhteiskäytöstä olisi sovittava maakunnan pelastustoimen ja Helsingin kaupungin välillä.

Kuntayhtymien omistaman maaomaisuuden siirtymistä valtakunnalliselle palvelukeskukselle ei voida pitää perusteltuna. Mahdollisissa toimintojen uudelleen järjestelyissä sote-kiinteistöiltä vapautuva maaomaisuus tulisi palautua sijaintikunnalle vastikkeetta.

Mikäli laajaan jakautumismalliin päädytään, tulee rakennusten luvuttamisessa luovutuksesta suorittaa korvauksena käypään arvoon perustuva hinta.

23. Voimaanpanolain 41 §:ssa säädettäisiin kunnan tuloveroprosentista vuosina 2019 – 2021. Pidätekö veronmaksajien yhdenvertaisen aseman näkökulmasta perusteltuna, että kuntien veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi?

d. ei

Verotusoikeus on merkittävä periaatteellinen tekijä kuntien luottokelpoisuutta arvioitaessa. Kansainvälisten ja kotimaisten rahoittajien näkökulmasta suomalaiset kunnat ovat Suomen valtion ohella ns. 0-riskiluokkaa, joka mahdollistaa laajapohjaisen rahoituksen saatavuuden ja edulliset lainamarginaalit. Kuntien rahoituksen säännöksiä määritettäessä tulisi siten varmistaa kuntien 0-riskiaseman säilyttäminen.

Esityksessä kuntien tulorahoitus pienenee olennaisesti, mutta kunnan velan/vieraan pääoman määrä ei muutu. Nykyisten kuntalainojen ehdoissa rahoittajilla saattaa olla oikeus eräännyttää koko laina ennenaikaisesti velallisen olosuhteiden olennaisesti muuttuessa. Esityksen mukaisen uudistuksen yhteydessä kuntien taseasema muuttuu olennaisesti. Esimerkiksi Helsingin kaupungin konsernin suhteellinen velkaantuneisuus (yksi ns. kriisikuntakriteereistä) nousee jopa yli 160 %:in tasoon tulorahoituksen pienentyessä, mutta vieraan pääoman säilyessä ennallaan.

Tällä hetkellä kunnilla on ainakin seuraavia ja uudistuksen myötä mahdollisesti hankalia velan ehtoja voimassaolevissa lainasopimuksissaan:

- Velkojia on kohdeltava samalla tavalla, eli kunta ei voi vaadittaessa maksaa ennaikaisesti velkaa pois vain yhdelle velkojalle, vaan siitä on vähintäänkin neuvoteltava muiden velkojien kanssa (lain määräämät velvoitteet pois lukien)
- Kunnan olemassa olevaa omaisuutta ei voida merkittävässä määrin luovuttaa pois ulkopuoliselle taholle edes vuokraamalla
- Eräillä rahoittajilla on erityisehtoja mm. suhteelliselle velkaantuneisuudelle (esim. ei saa ylittää 100 %:n tasoa) ja lisäksi eräät rahoittajat myös rajoittavat vuotuisia velanmaksuja suhteessa kokonaistuloihin.

Esityksen mukainen verotusoikeuden rajoittaminen todennäköisesti nostaisi sekä Kuntarahoituksen että yksittäisten kuntien uusien lainojen korkomarginaaleja ja vaikuttaisi mahdollisesti myös lainojen saatavuuteen. Mahdollinen 0-riskiaseman menetys nostaisi voimakkaasti lainojen korkomarginaaleja ja kaventaisi huomattavasti potentiaalisten lainaajien määrää.

24. Voimaanpanolain 42 §:n mukaan maakunnan on perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tarkoittamat maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt, jotka tuottavat lailla erikseen säädetyn laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita siten, että yhtiöittäminen on toteutettu 31.12.2020. Onko esitetty siirtymäaika riittävä maakunnan yhtiömuotoisen tuotannon organisoimiseksi?

a. kyllä

Kahden vuoden siirtymäaika lainsäädännön voimaantulosta yhtiöittämismuutoksen toteuttamiseen on päätösteknisesti ja yhtiöoikeudellisesti aivan riittävä, kunhan väliaikaishallinnossa ja maakunnassa ryhdytään toimenpiteisiin ajoissa. On kuitenkin huomattava, että henkilöstön asemaa koskeva valmistelu on todennäköisesti teknistä valmistelua vaativampi kokonaisuus, koska pohjalla on massiivinen organisaatiomuutos ja henkilöstön siirrot maakuntiin ja palvelulaitoksiin.

25. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveysvirasto sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri ovat ylivoimaisesti maan suurimmat sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatiot. On ilmeistä, että kaikki tuotannon ohjaukseen ja tuotannon muutoksiin liittyvät haasteet ovat moninkertaisia pääkaupunkiseudulla muuhun maahan verrattuna. Harmonisointiin ja muutosten toteuttamiseen liittyvät riskit ovat taloudellisesti merkittävimpiä ja niiden toteutuminen todennäköisempää. Samoin palvelutason heikkenemisen riskit organisaatioita uudistettaessa koskettavat Uu-

denmaan maakunnassa noin neljäsosaa maan koko väestöstä. Sosiaali- ja terveystalouden ohjauksen irrottaminen maakunnalliseksi toiminnaksi vaikeuttaa merkittävästi yhteiskunnallisten haasteiden ja muutosten hallintaa pääkaupunkiseudun erityiskysymyksissä.

Muutoksen valmisteluun ja toteuttamiseen liittyvät muutuskustannukset (kuten valmistelu- ja muutosorganisaatioiden, muutososaamisen kehittämisen sekä ICT-kustannukset) tulevat olemaan huomattavat ja niihin tulee varautua.

Kysymykset maakuntien rahoituslaista

26. Valtio rahoittaa perustettavien maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveystalouden rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

c. ei pääosin

Pääosin itsenäinen rahoitus ja talouden ohjaus (ml. investointien ohjaus) on keskeinen osa itsehallinnollisen julkisen toimijan itsehallintoa. Jos maakunnilla ei ole juuri ollenkaan vapautta rahoituksessa ja talouden ohjauksessa, ei itsehallinnosta voida puhua. Tältä osin uudistuksen tavoitteet eivät esityksessä toteudu.

Esityksessä ei pelkästään anneta vastuuta sosiaali- ja terveystalouden rahoituksesta valtiolle, vaan myös merkittävä osa sosiaali- ja terveystalouden ohjauksen keinoista (tulojen lisääminen, velkarahoitus, investointien suunnittelu) siirretään valtiolle. Tähtäkään osin uudistus ei toteudu asetettujen tavoitteiden mukaisena.

Nyt esitettyä rahoitusmallia parempi vaihtoehto olisi maakunnille annettava oma verotusoikeus, jota valtion tasausrahoitus täydentäisi alueellisten erojen tasaamiseksi.

Rahoitus- ja ohjausjärjestelyt huomioon ottaen olisi luultavasti perusteltua poistaa laista maininta maakuntien itsehallinnosta.

27. Maakuntien tuloja ovat valtion rahoitus (3 §) sekä asiakas- ja käyttömaksutulot (4 §). Lisäksi maakunnat voivat ottaa lyhytaikaista lainaa (3 §). Valtion rahoituksen kasvua rajoitetaan vuosittaisessa tarkistuksessa julkisen talouden kantokyvyn turvaamiseksi (6 ja 29 §). Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suorittaa lakisääteisistä tehtävistä?

d. ei

Lausunnon edellisten kysymysten yhteydessä on käsitelty tähän kysymykseen liittyvää problematiikkaa. Maakuntien taloudenohjausme-

kanismin ja maakunnan oman talouden päätäntävällän suurimpina rajoitteina ovat seuraavat tekijät:

- (1) maakuntien rahoitus perustuu lähes pelkästään trendinomaisesti kehittyvään valtionosuusrahoitukseen, ja
- (2) maakunnat eivät voi hakea talouteensa ajallista joustoa velanotosta, omaisuuden myynnistä tai säätämällä kertyvää verorahoitusta omin päätöksin, ja
- (3) maakunnat eivät käytännössä voi itse suunnitella investointejaan, vaan investointisuunnitelmat (uudis- ja korjausinvestoinnit) laaditaan ministeriöissä ja päätetään valtioneuvostossa.

Esityksessä jää epäselväksi, miten maakunnan on mahdollista vastata lakisääteisiin palveluntuotantovelvoitteisiinsa, kun sillä ei ole resursseja investoida, se ei voi päättää omaa investointiohjelmaansa ja investointien toteuttajakin on maakunnasta irrallinen taho. Jää myös epäselväksi, miten käy, kun investoinnin tarve, sen rahoitusmahdollisuudesta päättäminen sekä varsinainen toteuttajataho eriytyvät eri oikeushenkilöiksi.

On tärkeää, että sosiaali- ja terveystalouksia ei alibudjetoida ja siten pakoteta maakuntia karsimaan palveluita. Tästä näkökulmasta ennalta päätetty menokatto on erityisen haitallinen ja voi aiheuttaa suuria riskejä palveluiden laadulle ja toteutumiselle.

28. Ovatko maakuntien valtion rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelujen käyttöä kuvaavat tarvetekijät (luku 3, ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

b. kyllä pääosin

Tarvetekijöiden arvioimiseksi ja raportoimiseksi tarvittavaa tietotuotantoa on parannettava nykyisestä. Kansallisesti yhdenmukaiset määrittelyt, kirjaamisen käytännöt ja raportoinnin teknisten edellytysten varmistaminen nousevat keskeisinä esille.

Uudistuksessa on kiinnitettävä huomiota käytettyjen termien johdonmukaisuuteen esimerkiksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen osalta. Tarvetekijöiden kriteeristöä tulee voida tarkastella kriittisesti tarkentuvan tutkimustiedon valossa. Painoarvoa tulisi antaa kahden tai useamman tarvetekijän samanaikaiselle ilmenemiselle.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin toimii maakunnissa rahoitusta suuntaavana tekijänä. Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen noustessa primääristi kunnan tehtäväksi, tulee myös kunnille löytyä tehtävään riittävä kannustin.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimessa määrääviksi tekijöiksi nousevat ikääntyvyys ja sairastavuus. Lakiuudistuksen tavoitteiden toteuttamiseksi tärkeää on huomioida myös ennaltaehkäisyyn taloudellisten edellytysten turvaaminen.

Metropolialueen osalta rahoituksen määräytymiskysymyksenä korostuvat väestöryhmät, joiden osalta tarvetekijöitä ei ole riittävästi huomioitu, eivätkä tarvetekijöiden raportointiin tarvittavat tiedot ole aina riittävän kattavina ja eheinä saatavilla.

Helsingissä ja muulla pääkaupunkiseudulla on metropolialueille tyypillisiä yhteiskunnallisia haasteita, joihin vastaaminen on merkittävä peruste pääkaupunkiseudun sosiaali- ja terveystalouden erilliselle ohjaukselle. Pääkaupunkiseudulla asuu Suomen ulkomaalaistaustaisista lähes puolet. Erityisesti työikäisessä väestössä maahanmuutto on merkittävin väestön kasvun tekijä. Vuonna 2030 ulkomaalaistaustaisten osuuden ennustetaan olevan jo 23-28 prosenttia pääkaupunkiseudun kaupunkien väestöstä.

Maahanmuuton ja muun väestön kasvun lisäksi Helsinki ja muu pääkaupunkiseutu kantavat vastuuta erityisistä sosiaalisista ongelmista kuten segregaatista ja asunnottomuudesta. Vaikuttava terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen metropolialueella edellyttää muuta maata tiiviimpää yhteistyötä kaupunkisuunnittelun, elinkeinopolitiikan, työllisyyspalvelujen ja koulutuspalvelujen kanssa. Käytännössä tämä edellyttää tiivistä yhteistyötä eri sektoreiden kanssa ja paikallista johtamista, sillä haasteet ovat luonteeltaan paikallisia.

Esitetyn suuruiset painokertoimet luovat tilanteen, jossa Uudenmaan maakunnalla olisi käytettävissään noin 150 milj. euroa vähemmän rahoitusta kuin Uudenmaan alueen kunnat tällä hetkellä käyttävät kyseisiin palveluihin. Asukaskohtaisesti laskettuna Uudenmaan maakunnalle kohdentuvan rahoituksen heikennys on yksi suurimmista.

29. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa siirrytään asteittain menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen. Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2019–2023 esitetty siirtymäaika (27–28 §) riittävä?

e. ei kantaa (avotila)

Siirtymäaikaa olennaisempi asia on tarveperusteiseen mittaristoon liittyvät tarvetekijät. Tarvetekijät eivät ole yksiselitteisiä ja niitä tulee tarkastella kriittisesti olosuhteiden muuttuessa.

30. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Maakuntien rahoituslaista voi sanoa, ettei se huomioi julkisten kasvupalveluiden rahoitusta erikseen. Rahoitusmekanismi sivuuttaa kokonaan alueen yritysten ja kasvupotentiaalin määrän. Rahoituslakiluonnoksen mukaan muiden kuin sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien rahoitus määräytyy ”kertomalla asukasta kohden määritelty maakuntien muiden tehtävien perushinta maakunnan asukasmäärällä” (maakuntien rahoituslain luonnos § 14). Pääkaupunkiseudun suuri maahanmuuttajien määrä aiheuttaa myös työllisyys- ja kotoutumispalveluilla muuta maata suuremman resurssitarpeen, joka on huomioitava rahoituksessa.

Kysymykset muista lakiluonnoksista

Maakuntajakolaki

31. Pidättekö esitettyjä tapoja maakuntajaon muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena? (erityisesti maakuntajakolain 2 ja 10 §)

b. kyllä pääosin

Esitys vastaa kuntajakolain sääntelyä eikä parempaakaan mallia ole esitetty. Huolellisempi valmistelu olisi mahdollistanut muunlaisen ratkaisun.

32. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntajakolaista.

?

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus

33. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt ja muut muutokset hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 24 §, 27§ 27 b§ ja 55§)?

c. ei pääosin

Esitettyihin tasausjärjestelyihin liittyy tilinpäätösten poistotasoista seuraavia laskelmatuloksia. Näissä laskelmissa tulee käyttää vain suunnitelman mukaisten poistojen lukuja eikä poistojen yhteydessä esitettyjä muita lukuja kuten arvon alentumisia.

Kuten Kuntaliitto on todennut, kattavat laskelmat uuden kunnan talouden kestävydestä uudistuksen jälkeen puuttuvat uudistuksesta. Kuntaliitto arvioi, että yksittäisiä kuntia joutuu suurten taloudellisten haasteiden eteen heikentyneen tulo-rahoituksen vuoksi ja kuntien investointimahdollisuuksien heikkeneminen vaikuttaa kielteisesti kokonaistalouden kehitykseen.

34. Ovatko valtionosuuskriteerit (ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen - kriteeri) sekä niiden painotukset perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 3 §)?

c. ei pääosin

Esityksessä valtionosuuskriteerit perustuvat pääosin 0-15 -vuotiaiden määrään. Uudet peruskunnat ovat kasvatus- ja koulutuspalveluiden tuottamisen lisäksi ennen kaikkea myös kaupunkiympäristöä rakentavia sekä ylläpitäviä julkisia toimijoita. Uuden peruskunnan valtionosuusjärjestelmässä tulisi painottaa myös näihin kaupunkiympäristötekijöihin liittyviä kriteereitä, sillä niihin tehtävät panostukset hyödyttävät kaikkia muitakin yhteiskunnan osia.

0-15 -vuotiaiden määrä kriteereiden päätekijöinä ei myöskään ota huomioon riittävästi peruskuntien keskeistä tehtävää peruskoulun jälkeisen jatkokoulutuksen/polun mahdollistajana. Myöskään kuntien nuorisotoimeen tehtäviä panostuksia ei tueta ehdotetuissa kunnan valtionosuuskriteereissä.

Uuden terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen kriteerissä toimintaa kuvaaviin indikaattoreihin kuuluva kuntalaisten osallisuuden edistäminen on Helsingin näkökulmasta rajattu turhan kapea-alaisesti ja normatiivisesti. Helsingin kaupunki on toteuttamassa huomattavasti kattavampaa ja monipuolisempaa kuntalaisten osallisuuden ja vuorovaikutuksen toimintamallia suuren kaupungin lähtökohdista, ja tätä on kyettävä huomioimaan indikaattoreissa.

35. Vapaamuotoiset huomiot hallituksen esityksen valtionosuuskokonaisuudesta.

Verotus

36. Pidättekö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä valtion verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

e. ei kantaa

37. Vapaamuotoiset huomiot verolaeista.

Yhteisöveron kuntaryhmän osuuden 40 % leikkaus kohtelee eri kuntia hyvin eri tavoilla. Mm. jo pelkästään pääkaupunkiseudun neljän kaupungin välillä vaikutusten erot ovat suuria. Helsingin osalta leikkaus tarkoittaa noin yhden kunnallisveroprosenttiyksikön tuottoa vastaavaa vähenemään kunnan tuloissa, kun mm. Espoon ja Vantaan osalta vastaa tulojen vähenemä on noin 0,5 kunnallisveroprosenttiyksikön tuottoa vastaava summa. Mm. Kauniaisten osalta tähän liittyvä tulojen vähe-

nemä on tätäkin olennaisesti pienempi (joskin muut tulojen vähenemät ovat suuria Kauniaisten osalta).

Yhteisöverotulot kohdentuvat pääosin niille kunnille, joilla on mittavia kaupunkiympäristöön, liikennejärjestelmään sekä asuntorakentamiseen liittyviä investointitarpeita. Näin ollen kuntien saaman yhteisöveroker-tymän osuuden pienentäminen heikentää kuntien edellytyksiä rakentaa liikennejärjestelmiä ja saavuttaa asuntotuotantotavoitteita. Näin ollen tämä muutos hidastaa koko maan talouden kasvuedellytyksiä.

Henkilöstö ja eläkkeet

38. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

b. kyllä pääosin

Maakuntien työnantajaedunvalvonnan hoitaminen KT:ssä on hyvä ratkaisu. Pääosa maakuntien tehtävistä ovat niitä, joista nykyisin sovitaan kunta-alan sopimuksissa.

Markkinoilla toimivien yhtiöiden asema eroaa kuntien toiminnasta ja niiden työnantajatoiminta on erilaista. Yhteisöjä ei voida velvoittaa järjestäytymään KT:iin, vaan työehtosopimukset ja sen mukana edunvalvonta valitaan sopimusten kilpailukyvyyn ja työnantajajärjestön vetovoiman perusteella. Yritysjaoston toiminnan itsenäisyys tulee turvata.

Kunnallisen eläkejärjestelmän turvaamiseksi ja kuntien tulevien eläkemaksuvelvoitteiden nousupaineen hillitsemiseksi on selvitettävä mahdollisuudet tehdä KT:n valitseminen houkuttelevaksi. Eläkejärjestelmien tasapaino puoltaa osaltaan edellä tehtyä ehdotusta myös kuntien palvelutuotannon tekemiseksi mahdolliseksi.

39. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

c. ei pääosin

Eläkevastuut ovat erilaiset kuntien eläkevakuutuksessa ja yksityisellä sektorilla käytössä olevissa eläkevakuutuksissa. Tämä asettaa julkisen ja yksityisen sektorin eriarvoiseen asemaan kilpailutilanteessa.

Kuntien eläkevakuutusmaksut eivät saa kasvaa muutoksessa. Kunnallisen eläkejärjestelmän rahoittamiseen sisältyvä eläkemenoperusteinen maksu ehdotetaan lakiesityksessä korvattavaksi ns. tasausmaksulla, jota maksaisivat maakunnat ja kunnat. Kuntien maksettava osuus esi-

tetään jaettavaksi kuntien kesken verorahoituksen mukaisessa suhteessa. Kuntien maksuosuuden tulisi määräytyä nykyisen eläkemenoperusteisen maksun mukaisesti.

40. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Muutoksessa työnantajan on kyettävä varmistamaan riittävä muutoksen tuki henkilöstölle, jotta voidaan turvata palveluiden jatkuvuus ja osaamisen säilyminen. Myös osaamisen johtamisen jatkuvuus nousee keskeiseksi uudenlaisten osaamishaasteiden edessä.

Uudistuksen vaikutukset

41. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne asemaan?

Uudet peruskunnat ovat kasvatus- ja koulutuspalveluiden tuottamisen lisäksi ennen kaikkea myös kaupunkiympäristöä rakentavia sekä ylläpitäviä julkisia toimijoita.

Kuntien rahoitusuudistuksessa kunnilta lähtee pois noin 2/3 kunnallisverotuloista ja noin 40 % yhteisöverotuloista. Kuitenkin investointitarpeet liikennejärjestelmiin sekä asuntorakentamiseen säilyvät ennallaan ja niiden rahoitusvastuu on edelleen kunnilla. Kysymykseksi jää, millaiset ovat näiden koko yhteiskuntaa hyödyttävien hankkeiden rahoittamisen mahdollisuudet uudessa tilanteessa, kun kunnan rahoituspohja ja tulorahoitus on olennaisesti nykytasoa pienempi (mm. suhteessa kunnan taseeseen).

Uuden peruskunnan valtiosuusjärjestelmässä tulisi painottaa myös näihin kaupunkiympäristötekijöihin liittyviä kriteereitä, sillä niihin tehtävät panostukset hyödyttävät kaikkia muitakin yhteiskunnan osia. Esityksessä valtiosuusstandardit perustuvat pääosin 0-15 -vuotiaiden määrään.

Uudistus vaikuttaa merkittävästi Helsingin kaupungin toimintaan ja toimintaedellytyksiin. Helsinki ja pääkaupunkiseutu eroaa väestöpohjaltaan ja toimintaympäristöltään kaikilla mittareilla muusta Uudenmaasta.

Se vaikeuttaa poikkihallinnollista yhteistyötä sekä asukkaiden palveluja ja saumattomien palveluketjujen rakentamista.

Kuntien ja maakunnan tehtäväjaot ja vastuut tulee olla selkeät. Tulee välttää päällekkäistä toimivaltaa kuten esimerkiksi maakuntalain 35 §:ssä maakuntastrategian osalta kohdassa 1 asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen tai kohdassa 4 elinympäristön laadun ja elinkeinojen kehittäminen.

Maakuntien suhteesta ja toimivallan jaosta kuntien ja kaupunkiseutujen kanssa puuttuu kuntien mahdollisuus ottaa hoidettavakseen maakunnalle säädetyt tehtäviä ja tämä tulee sisällyttää lakiin.

Kuntien mahdollisuus ottaa hoidettavakseen maakunnalle säädetyt tehtäviä puuttuu ja tulee sisällyttää lakiin.

Maakunnan ja kuntien suhde on muutenkin vähäisellä huomiolla. On ainoastaan 15 § maakunnan ja kuntien neuvottelu valtuustokausittain yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta.

Pääkaupunkiseudun sekä suurten kaupunkien ja niiden kaupunkiseutujen roolia osana itsehallintoalueita tulee edelleen tarkentaa. PKS-kaupunkien erillislainsäädäntöön perustuvat tehtävät ja mahdollisesti muut kaupunkiseutuihin liittyvät poikkeusmahdollisuudet tulee huomioida.

42. Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä uudistuksen voimaan tultua?

Osa maakunnista on tavoiteltuihin hyötyihin nähden liian pieniä ja voivat joutua ennen pitkää poikkeusmenettelyyn.

Uudistuksen tuki

43. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistusten alueelliseen toteutukseen?

- sote-integraatio
- talous
- hallinto ja johtaminen
- omaisuusjärjestelyt
- tietohallinto ja ICT
- viestintä ja osallisuus
- henkilöstösiirrot
- palvelutarpeen arviointi, tilaaminen
- muuta, mitä?

Muut kysymykset

44. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

45. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Käsittely

24.10.2016 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

02.11.2016

Kj/7

Esteelliset: Lasse Männistö

Vastaehdotus (1):

Mirka Vainikka:

Kysymys 1:

Lisätään vastauksen neljännen kappaleen jälkeen:

"Yleisesti ottaen kansanterveystyö on tehokkainta ja halvinta terveydenhuoltoa. Siksi toiminta on kunnan tasolla ja kansantaloudellisista syistä suunnattava koko väestöön."

Kannattaja: Veronika Honkasalo

Vastaehdotus (2):

Mirka Vainikka:

Kysymys 1:

Lisäys 6. kappaleen loppuun:

"Näistäkin syistä olisi säilytettävä mahdollisuus kuntien omaan palvelutuotantoon."

Kannattaja: Veronika Honkasalo

Vastaehdotus (3):

Mirka Vainikka:

Kysymys 2:

Lisäys 4. kappaleen loppuun:

"Samoista syistä voimavaroiltaan kyllin vahvojen kuntien oman palvelutuotannon tekeminen mahdolliseksi antaisi mahdollisuuksia kustannustehokkaaseen ja vaikuttavaan palvelutuotantoon."

Kannattaja: Veronika Honkasalo

Vastaehdotus (4):

Mirka Vainikka:

Kysymys 3:

Lisätään 3. kappaleen jälkeen uusi kappale:

"Kansanvallan yksi ulottuvuus on suora valvonta, jonka julkisuus tekee mahdolliseksi. Ajatus palvelutuotannon laajasta yksityistämisestä tekee tämän tyhjäksi. Julkisuutta voidaan lisätä säätämällä yksityisille toimijoille sama julkisuusvelvoite kuin julkisen vallan toimielimillä on. Tällöin julkisuutta ei voida rajata vain niihin yhteisöihin ja säätiöihin, jotka on perustettu entisten julkisyhteisöjen toiminnan jatkamiseksi. Julkisuuden on oltava yhtä laajaa myös kaikkiin julkisen vallan järjestämisvelvollisuutta toteuttaviin yhteisöihin ja säätiöihin. Tätä edellyttää jo kilpailuneutraalisuus."

Kannattaja: Veronika Honkasalo

Vastaehdotus (5):

Mirka Vainikka:

Kysymys 7:

Lisätään vastauksen viimeisen virkkeen loppuun seuraava:

"[...] ja päinvastoin".

Kannattaja: Veronika Honkasalo

Vastaehdotus (6):

Mirka Vainikka:

Kysymys 12:

Ensimmäinen kappale korvataan seuraavalla kappaleella:

"c. ei pääosin

Palveluintegraatio on uudistuksen keskeinen tavoite. Valinnanvapauslainsäädäntö ja palveluiden avaaminen kilpailulle estäisivät integraatiotavoitteiden toteuttamista, koska palveluiden tuotanto hajautuisi useille eri tahoille.

Maakunnan palveluliikelaitoksen ja kymmenien, mahdollisesti satojen muiden palveluntarjoajien välinen sopimukseen perustuva verkosto ei takaa katkottomia ja joustavia palveluketjuja. Ongelmia syntyy toisaalta moniongelmaisten palvelun käyttäjien kohdalla ja toisaalta siitä, että varsinkin laitoshoidossa ja palveluasumisessa yksityisen toimijan taloudellinen intressi on pitää laitos täytenä eikä suinkaan luoda edellytyksiä hoidon ja huollon välittömälle jatkumiselle. Lain vaatimus integroiduista palveluketjuista ei riittävästi takaa sujuvaa yhteistyötä asiakkaan kanssa työskentelevien eri ammattilaisten kesken, jos nämä toi-

mivat eri organisaatioissa. Tuotantovastuun avaamisesta kilpailulle tuleekin luopua ja sen sijaan palauttaa sote-uudistuksen keskiöön alkuperäiset tavoitteet sosiaali- ja terveystalouden sekä perus- ja erikoistason integraation parantamisesta ja saumattomien palveluketjujen luomisesta.”

Kannattaja: Veronika Honkasalo

Vastaehdotus (7):

Mirka Vainikka:

Kysymys 26:

Vastauksen loppuun lisätään seuraava:

”Rahoitus- ja ohjausjärjestelyt huomioon ottaen olisi luultavasti perusteltua poistaa laista maininta maakuntien itsehallinnosta.”

Kannattaja: Jorma Bergholm

Vastaehdotus (8):

Mirka Vainikka:

Kysymys 36:

Muutetaan vastausvaihtoehto muotoon:

”e. ei kantaa”

Perusteluteksti poistetaan kokonaan.

Kannattaja: Veronika Honkasalo

Vastaehdotus (9):

Mirka Vainikka:

Kysymys 38:

Lisätään vastauksen loppuun seuraava uusi kappale:

”Kunnallisen eläkejärjestelmän turvaamiseksi ja kuntien tulevien eläkemaksuvelvoitteiden nousupaineen hillitsemiseksi on selvitettävä mahdollisuudet tehdä KT:n valitseminen houkuttelevaksi. Eläkejärjestelmien tasapaino puoltaa osaltaan edellä tehtyä ehdotusta myös kuntien palvelutuotannon tekemiseksi mahdolliseksi.”

Kannattaja: Veronika Honkasalo

02.11.2016

Kj/7

Vastaehdotus (1):
Veronika Honkasalo:

Kysymys 1:
Lisäys vastauksen viidennen kappaleen jälkeen:

”Toisaalta on tärkeää säilyttää hyvinvointipalveluiden universaalius, toisin sanoen kaikilla kansalaisilla hyväosaisten mukaan luettuna pitää olla oikeus laadukkaisiin julkisiin sosiaali- ja terveystalouteihin. Tämä on keskeistä veronmaksuhalukkuuden ja sitä kautta palveluiden rahoituksen kannalta.”

Kannattaja: Jorma Bergholm

Vastaehdotus (2):
Veronika Honkasalo:

Kysymys 2
Lisäys vastauksen toisen kappaleen jälkeen:

”Kustannussäästöt eivät saa johtaa asiakasmaksujen nousemiseen eivätkä palvelutason heikentymiseen, jotta uudistus ei kasvata eriarvoisuutta eikä uhkaa palveluiden yhdenvertaista saatavuutta eri sosioekonomisissa ryhmissä.”

Kannattaja: Jorma Bergholm

Vastaehdotus (3):
Veronika Honkasalo:

Kysymys 5: Lisäys vastauksen perustelutekstin neljännen kappaleen jälkeen:

”Koulupsykologi- ja kuraattoripalveluiden siirtäminen maakuntien järjestämisvastuulle on ristiriidassa oppilas- ja opiskelijahuoltolain tavoitteiden kanssa. Yhteisöllisen opiskelijahuollon toteuttamiselle parhaat edellytykset takaa se, että koulujen psykologi- ja kuraattoripalvelut säilyvät kuntien vastuulla.”

Kannattaja: Jorma Bergholm

02.11.2016

Kj/7

Vastaehdotus (4):
Veronika Honkasalo:

Kysymys 6
Poistetaan kappale:

"Ongelmana on, ettei osallistumissäännöksissä ole huomioitu palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen liittyviä eroja. Miten palvelujen tuottajat voidaan velvoittaa ja onko kustannusnäkökulmasta järkevää edellyttää osallistumisen järjestämistä näin laajasti."

Kannattaja: Jorma Bergholm

Vastaehdotus (5):
Veronika Honkasalo:

Kysymys 7:
Poistetaan seuraava kappale:

"Palvelulaitosta koskeva sääntely on lähellä kunnallista liikelaitosta ja kuntayhtymää koskevaa sääntelyä. Koska kyseessä on palvelujen tuotantoon varsin tiukkarajaisesti määriteltyin ehdoin tarkoitettu laitos, hallinnollista sääntelyä olisi ollut parempi yksinkertaistaa ja jouhevoittaa. Hallinnollista taakkaa jonkin verran helpottaa se, ettei palvelulaitoksella ole yhtymäkokousta tai yhtymävaltuustoa kuten kuntayhtymillä, eli hallinto ei siltä osin ole aivan yhtä monikerroksinen. Palvelulaitoksen hallintosäännön sisältö on kuitenkin käytännön toiminnan kannalta olennainen, koska maakuntavaluustokäsittely voi osassa asioita olla varsin raskas ja byrokraattinen menettely."

Kannattaja: Jorma Bergholm

Vastaehdotus (6):
Veronika Honkasalo:

Kysymys 7:
Poistetaan seuraava kappale:

"Myönteisenä seikkana on pidettävä sitä, että palvelulaitoksen hallituksen osalta on asetettu osaamiseen/asiantuntemukseen perustuvat kriteerit, vaikka ne ovat käytännössä hyvin tulkinnanvaraiset."

Lisätään seuraava uusi kappale:

”Demokratian ja kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksien näkökulmasta palvelulaitoksen hallituksen osaamiselle asetetut kriteerit eivät ole taroituksenmukaisia. Palvelulaitoksen hallituksessa tulee olla poliittinen edustus.”

Kannattaja: Jorma Bergholm

Vastaehdotus (7):
Veronika Honkasalo:

Kysymys 10:
Muutetaan vastauksen ensimmäinen kappale muotoon:

”Suuremmat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelukokonaisuudet tehostavat toimintaa yhdenmukaistamalla toimintatapoja, keventämällä rakenteita ja edistämällä digitalisaatiota. Palvelujen saatavuuden aluekohtaisia eroja voidaan suuremmissa kokonaisuuksissa tasoittaa. Digitalisaatio, etäpalvelut ja asiakkaiden lähelle jalkautuvat palvelut edistävät palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta. Lisäksi on tärkeää, että ne palvelupisteet, joissa on asioitava usein, sijaitsevat lähellä asiakkaita.”

Kannattaja: Jorma Bergholm

Vastaehdotus (8):
Veronika Honkasalo:

Kysymys 14:
Muutetaan vastaus muotoon:

”Vastausvaihtoehto: d. ei

Järjestämisen ja tuottamisen erottamisesta voi seurata monia ongelmia. Palvelujen kokonaisuus voi hämärtyä ja integraatiotavoitteiden toteutuminen vaarantua, kun tuotanto pirstoutuu monille eri tuottajille. Vaarana on yhtiöiden osaoptimointi, vastuun ja kustannusten siirtely, yli- ja alihoito sekä palveluketjujen pirstoutuminen. Demokratia päätöksenteossa heikkenee, jos maakuntavaltuustoille jää vain tilaajan rooli, eikä niille jää valtaa vaikuttaa palveluiden tuotantoon ja sisältöön.”

Kannattaja: Jorma Bergholm

Vastaehdotus (9):
Veronika Honkasalo:

Kysymys 15:
Vastausvaihtoehto muutetaan muotoon: "d. ei".

Perustelun neljä ensimmäistä kappaletta poistetaan ja korvataan seuraavalla tekstillä:

"Yhtiöittäminen siirtäisi julkiset palvelut osakeyhtiölain piiriin. Sen mukaan yhtiön johdon on edistettävä yhtiön etua, joten kokonaisvaltaisen hyvän huomioiminen on vaikeaa. Yhtiön kannalta järkevä toiminta ei välttämättä ole yhteiskunnan kokonaisedun näkökulmasta järkevää. Yhtiöittäminen voi vähentää demokratiaa ja maakuntavaltuustojen valtaa.

Jos uudistus toteutetaan ehdotetussa muodossa, on ehdottomasti toteutettava myös edellä esitetty julkisuuden laajentaminen. Tässä yhteydessä on myös huomattava se haitta, joka aiheutuu liike- ja ammatillisaisuudesta. Suomen ja EU:n toiminnassa on pyritty niin sanottujen parhaiden käytäntöjen levittämiseen kustannustehokkaan toiminnan aikaansaamiseksi ja palvelujen vaikuttavuuden parantamiseksi. Hajautettu yksityinen toiminta ei tue tätä tavoitettavaa, vaan vie sen itse asiassa kauemmas. Edelleen on välttämätöntä erottaa julkisen vallan järjestämisvelvollisuutta toteuttava toiminta saman palveluntuottajan mahdollisesta muusta, täysin markkinapohjaisesta toiminnasta. Kilpailuneutraliteetti ja valtionavusta yksityisen yritystoiminnan tukemiseksi annetun lain periaatteet edellyttävät jo tätä, jottei jokin yhteisö tai säätiö saa perusteetonta etua toiminnassaan.

Erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden näkökulmasta korostuvat palveluneuvonnan ja -ohjauksen sekä yhteisen asiakassuunnitelman merkitys. Huomattava on myös, että on ryhmiä, kuten muistisairaat, mielen-terveysongelmista kärsivät ja kehitysvammaiset, joille neuvonta ja ohjaus eivät ole riittävä keino oikeuksiinsa pääsyn varmistamiseksi."

Kannattaja: Jorma Bergholm

Vastaehdotus (10):
Veronika Honkasalo:

Kysymys 26 :
Lisäys vastauksen loppuun:

02.11.2016

Kj/7

"Nyt esitettyä rahoitusmallia parempi vaihtoehto olisi maakunnille annettava oma verotusoikeus, jota valtion tasausrahoitus täydentäisi alueellisten erojen tasaamiseksi."

Kannattaja: Jorma Bergholm

Vastaehdotus (11):
Veronika Honkasalo:

Kysymys 27:
Lisäys vastauksen loppuun:

"On tärkeää, että sosiaali- ja terveystalvueluita ei alibudjetoida ja siten pakoteta maakuntia karsimaan palveluita. Tästä näkökulmasta ennalta päätetty menokatto on erityisen haitallinen ja voi aiheuttaa suuria riskejä palveluiden laadulle ja toteutumiselle."

Kannattaja: Jorma Bergholm

Vastaehdotus (12):
Veronika Honkasalo:

Kysymys 28:
Poistetaan:

"Sote- ja maakuntauudistuksen päätarkoitus on ollut sosiaali- ja terveystalvueluiden palveluntuotannon uudistaminen eikä siihen tule liittää tulonsiirtoja eri maakuntien välillä."

Kannattaja: Jorma Bergholm

Vastaehdotus (1):
Hannu Oskala:

Kysymys 1:
Lisätään seuraava kappale:

"Terveystalv ja hyvinvointierojen kaventuminen edellyttää että perustason palvelut suunnitellaan ja organisoidaan tämän tavoitteen mukaisesti. Perusterveydenhuollon siirtyessä ilmeisesti valinnavapauden piiriin, on tärkeää luoda kansalliset seurantaindikaattorit sekä asiakaspalautejärjestelmä, joilla arvioidaan palvelun tuottama terveystalvhyöty ja edellyttää palvelutuottajilta vaikuttavaa palvelua."

02.11.2016

Kj/7

Kannattaja: Sanna Vesikansa

Vastaehdotus (2):

Hannu Oskala:

Kysymys 7:

Lisätään seuraava kappale:

“On ongelmallista, että järjestäjälle (maakuntavaltuusto) muodostunee melko pieni organisaatio, kun tuotannon puolella (palvelulaitos) ovat suuret volyymit ja valtaosa henkilöstöstä. Merkittävä määrä tosiasiallista päätösvaltaa valuu palvelulaitokselle, jossa esityksen mukaan on ainoastaan virkamiesjohto.”

Kannattaja: Sanna Vesikansa

Vastaehdotus (3):

Hannu Oskala:

Kysymys 12:

Muutetaan vastaus seuraavaan muotoon:

Vastausvaihtoehto: "d. ei"

"Laajasti toteutettuna laaja valinnanvapaus estää integraatiotavoitteiden toteutumista. Asianmukaisten hoitopolkujen ja –kokonaisuuksien syntyminen että kustannusten hallinnan toteutuminen näyttävät hyvin epävarmoilta – sote-uudistuksen keskeiset tavoitteet ovat vaarantumassa. Valinnanvapaudessa tulisi edetä vaiheittain ja toteuttaa aluksi vain rajatuissa palveluissa."

Kannattaja: Sanna Vesikansa

Vastaehdotus (4):

Hannu Oskala:

Kysymys 14:

Lisätään seuraava kappale:

"Järjestämisen ja tuottamisen erottaminen edellyttää maakunnilta hyvää osaamista palveluiden sisällön, vaikuttavuuden ja laadun määrittämisessä. Maakunta järjestäjänä päättää mitä sisältyy julkiseen palvelulupaukseen ja varmistaa että tuottajat myös lunastavat tämän pal-

velulupauksen. Seuranta vaatii hyvin määritellyt indikaattorit joiden tulee palvelussa toteutua."

Kannattaja: Sanna Vesikansa

Keskustelun aikana tehdyistä vastaehdotuksista äänestettiin kysymyskohtaisesti lausuntoehdotuksen mukaisessa järjestyksessä. Vastaehdotuksista, jotka kohdistuivat samaan kysymykseen, äänestettiin peräkkäin esittelijän ehdotusta vastaan seuraavin poikkeuksin:

- Kysymykseen 12 kohdistuvista Hannu Oskalan ja Mirka Vainikan vastaehdotuksista äänestettiin vastakkain, jonka jälkeen voittanut ehdotus äänestettiin vastakkain esittelijän ehdotuksen kanssa.
- Kysymykseen 14 kohdistuvista Hannu Oskalan ja Veronika Honkasalon vastaehdotuksista äänestettiin vastakkain, jonka jälkeen voittanut ehdotus äänestettiin vastakkain esittelijän ehdotuksen kanssa.

Kaupunginhallitus hyväksyi puheenjohtajan esittämän äänestysjärjestyksen.

1. äänestys:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Mirka Vainikan ensimmäisen vastaehdotuksen (kysymyksen 1 neljännen kappaleen jälkeen lisättävä kappale) mukaan muutettuna

Jaa-äännet: 4

Arja Karhuvaara, Kauko Koskinen, Mika Raatikainen, Ulla-Marja Urho

Ei-äännet: 9

Jorma Bergholm, Veronika Honkasalo, Otso Kivekäs, Henrik Nyholm, Hannu Oskala, Osku Pajamäki, Marcus Rantala, Mirka Vainikka, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 1

Laura Kolbe

Poissa: 1

Lasse Männistö

Kaupunginhallitus hyväksyi Mirka Vainikan ensimmäisen vastaehdotuksen äänin 4 - 9 (1 tyhjä, 1 poissa).

2. äänestys:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Mirka Vainikan toisen vastaehdotuksen (kysymyksen 1 kuudennen kappaleen loppuun lisättävä virke) mukaan muutettuna

Jaa-äännet: 5

Arja Karhuvaara, Kauko Koskinen, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Ulla-Marja Urho

Ei-äännet: 8

Jorma Bergholm, Veronika Honkasalo, Otso Kivekäs, Henrik Nyholm, Hannu Oskala, Osku Pajamäki, Mirka Vainikka, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 1

Laura Kolbe

Poissa: 1

Lasse Männistö

Kaupunginhallitus hyväksyi Mirka Vainikan toisen vastaehdotuksen äänin 5 - 8 (1 tyhjä, 1 poissa).

3. äänestys:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Veronika Honkasalon ensimmäisen vastaehdotuksen (kysymyksen 1 viidennen kappaleen jälkeen lisättävä kappale) mukaan muutettuna

Jaa-äännet: 8

Arja Karhuvaara, Otso Kivekäs, Kauko Koskinen, Hannu Oskala, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Ulla-Marja Urho, Sanna Vesikansa

Ei-äännet: 5

Jorma Bergholm, Veronika Honkasalo, Henrik Nyholm, Osku Pajamäki, Mirka Vainikka

Tyhjä: 1

Laura Kolbe

Poissa: 1

Lasse Männistö

Kaupunginhallitus hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 8 - 5 (1 tyhjä, 1 poissa).

4. äänestys:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Hannu Oskalan ensimmäisen vastaehdotuksen (kysymykseen 1 lisättävä kappale) mukaan muutettuna

Jaa-äännet: 0

Ei-äännet: 13

Jorma Bergholm, Veronika Honkasalo, Arja Karhuvaara, Otso Kivekäs, Kauko Koskinen, Henrik Nyholm, Hannu Oskala, Osku Pajamäki, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Ulla-Marja Urho, Mirka Vainikka, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 1

Laura Kolbe

Poissa: 1

Lasse Männistö

Kaupunginhallitus hyväksyi Hannu Oskalan ensimmäisen vastaehdotuksen äänin 0 - 13 (1 tyhjä, 1 poissa).

5. äänestys:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Mirka Vainikan kolmannen vastaehdotuksen (kysymyksen 2 neljännen kappaleen jälkeen lisättävä kappale) mukaan muutettuna

Jaa-äännet: 3

Kauko Koskinen, Marcus Rantala, Ulla-Marja Urho

Ei-äännet: 8

Jorma Bergholm, Veronika Honkasalo, Otso Kivekäs, Henrik Nyholm, Hannu Oskala, Osku Pajamäki, Mirka Vainikka, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 3

Arja Karhuvaara, Laura Kolbe, Mika Raatikainen

Poissa: 1

Lasse Männistö

Kaupunginhallitus hyväksyi Mirka Vainikan kolmannen vastaehdotuksen äänin 3 - 8 (3 tyhjä, 1 poissa).

6. äänestys:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Veronika Honkasalon toisen vastaehdotuksen (kysymyksen 2 toisen kappaleen jälkeen lisättävä kappale) mukaan muutettuna

Jaa-äännet: 8

Arja Karhuvaara, Otso Kivekäs, Kauko Koskinen, Hannu Oskala, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Ulla-Marja Urho, Sanna Vesikansa

Ei-äännet: 5

Jorma Bergholm, Veronika Honkasalo, Henrik Nyholm, Osku Pajamäki, Mirka Vainikka

Tyhjä: 1

Laura Kolbe

Poissa: 1

Lasse Männistö

Kaupunginhallitus hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 8 - 5 (1 tyhjä, 1 poissa).

7. äänestys:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Mirka Vainikan neljännen vastaehdotuksen (kysymyksen 3 kolmannen kappaleen jälkeen lisättävä kappale) mukaan muutettuna

Jaa-äännet: 5

Arja Karhuvaara, Kauko Koskinen, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Ulla-Marja Urho

Ei-äännet: 8

Jorma Bergholm, Veronika Honkasalo, Otso Kivekäs, Henrik Nyholm, Hannu Oskala, Osku Pajamäki, Mirka Vainikka, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 1

Laura Kolbe

Poissa: 1

Lasse Männistö

Kaupunginhallitus hyväksyi Mirka Vainikan neljännen vastaehdotuksen äänin 5 - 8 (1 tyhjä, 1 poissa).

8. äänestys:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Veronika Honkasalon kolmannen vastaehdotuksen (kysymyksen 5 neljännen kappaleen jälkeen lisättävä kappale) mukaan muutettuna

Jaa-äännet: 4

Arja Karhuvaara, Kauko Koskinen, Mika Raatikainen, Ulla-Marja Urho

Ei-äännet: 9

Jorma Bergholm, Veronika Honkasalo, Otso Kivekäs, Henrik Nyholm, Hannu Oskala, Osku Pajamäki, Marcus Rantala, Mirka Vainikka, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 1

Laura Kolbe

Poissa: 1

Lasse Männistö

Kaupunginhallitus hyväksyi Veronika Honkasalon kolmannen vastaehdotuksen äänin 4 - 9 (1 tyhjä, 1 poissa).

9. äänestys:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Veronika Honkasalon neljännen vastaehdotuksen (kysymyksestä 6 poistettava kappale) mukaan muutettuna

Jaa-äännet: 6

Arja Karhuvaara, Kauko Koskinen, Hannu Oskala, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Ulla-Marja Urho

Ei-äännet: 7

Jorma Bergholm, Veronika Honkasalo, Otso Kivekäs, Henrik Nyholm, Osku Pajamäki, Mirka Vainikka, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 1

Laura Kolbe

Poissa: 1

Lasse Männistö

Kaupunginhallitus hyväksyi Veronika Honkasalon neljännen vastaehdotuksen äänin 6 - 7 (1 tyhjä, 1 poissa).

10. äänestys:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Mirka Vainikan viidennen vastaehdotuksen (kysymyksen 7 viimeisen virkkeen lisäys) mukaan muutettuna

Jaa-äännet: 3

Arja Karhuvaara, Kauko Koskinen, Ulla-Marja Urho

Ei-äännet: 8

Jorma Bergholm, Veronika Honkasalo, Otso Kivekäs, Henrik Nyholm, Hannu Oskala, Osku Pajamäki, Mirka Vainikka, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 3

Laura Kolbe, Mika Raatikainen, Marcus Rantala

Poissa: 1

Lasse Männistö

Kaupunginhallitus hyväksyi Mirka Vainikan viidennen vastaehdotuksen äänin 3 - 8 (3 tyhjä, 1 poissa).

11. äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Veronika Honkasalon viidennen vastaehdotuksen (kysymyksestä 7 poistettava kappale liittyen palvelulaitosta koskevaan sääntelyyn) mukaan muutettuna

Jaa-äännet: 5

Arja Karhuvaara, Kauko Koskinen, Hannu Oskala, Mika Raatikainen, Ulla-Marja Urho

Ei-äännet: 7

Jorma Bergholm, Veronika Honkasalo, Otso Kivekäs, Henrik Nyholm, Osku Pajamäki, Mirka Vainikka, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 2

Laura Kolbe, Marcus Rantala

Poissa: 1

Lasse Männistö

Kaupunginhallitus hyväksyi Veronika Honkasalon viidennen vastaehdotuksen äänin 5 - 7 (2 tyhjä, 1 poissa).

12. äänestys:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Veronika Honkasalon viidennen vastaehdotuksen (kysymyksestä 7 poistettava kappale ja tämän jälkeen lisättävä kappale) mukaan muutettuna

Jaa-äännet: 8

Arja Karhuvaara, Otso Kivekäs, Kauko Koskinen, Hannu Oskala, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Ulla-Marja Urho, Sanna Vesikansa

Ei-äännet: 5

Jorma Bergholm, Veronika Honkasalo, Henrik Nyholm, Osku Pajamäki, Mirka Vainikka

Tyhjä: 1

Laura Kolbe

Poissa: 1

Lasse Männistö

Kaupunginhallitus hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 8 - 5 (1 tyhjä, 1 poissa).

13. äänestys:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Hannu Oskalan toisen vastaehdotuksen (kysymykseen 7 lisättävä kappale) mukaan muutettuna

Jaa-äännet: 3

Arja Karhuvaara, Kauko Koskinen, Ulla-Marja Urho

Ei-äännet: 10

Jorma Bergholm, Veronika Honkasalo, Otso Kivekäs, Henrik Nyholm, Hannu Oskala, Osku Pajamäki, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Mirka Vainikka, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 1

Laura Kolbe

02.11.2016

Kj/7

Poissa: 1
Lasse Männistö

Kaupunginhallitus hyväksyi Hannu Oskalan toisen vastaehdotuksen äänin 3 - 10 (1 tyhjä, 1 poissa).

14. äänestys:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan
Ei-ehdotus: Veronika Honkasalon seitsemännen vastaehdotuksen (kysymyksen 10 ensimmäisen kappaleen muutos) mukaan muutettuna

Jaa-äännet: 8

Arja Karhuvaara, Otso Kivekäs, Kauko Koskinen, Hannu Oskala, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Ulla-Marja Urho, Sanna Vesikansa

Ei-äännet: 5

Jorma Bergholm, Veronika Honkasalo, Henrik Nyholm, Osku Pajamäki, Mirka Vainikka

Tyhjä: 1

Laura Kolbe

Poissa: 1

Lasse Männistö

Kaupunginhallitus hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 8 - 5 (1 tyhjä, 1 poissa).

15. äänestys:

JAA-ehdotus: Mirka Vainikan kuudes vastaehdotus (kysymyksen 12 vastausvaihtoehdon ja vastauksen ensimmäisen kappaleen muutos)
Ei-ehdotus: Hannu Oskalan kolmas vastaehdotus (kysymyksen 12 vastausvaihtoehdon ja vastauksen muutos)

Jaa-äännet: 5

Jorma Bergholm, Veronika Honkasalo, Henrik Nyholm, Osku Pajamäki, Mirka Vainikka

Ei-äännet: 7

Otso Kivekäs, Kauko Koskinen, Hannu Oskala, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Ulla-Marja Urho, Sanna Vesikansa

02.11.2016

Kj/7

Tyhjä: 2
Arja Karhuvaara, Laura Kolbe

Poissa: 1
Lasse Männistö

Kaupunginhallitus hyväksyi tässä äänestyksessä Hannu Oskalan kolmannen vastaehdotuksen äänin 5 - 7 (2 tyhjä, 1 poissa).

16. äänestys:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan
EI-ehdotus: Hannu Oskalan kolmannen vastaehdotuksen (kysymyksen 12 vastausvaihtoehdon ja vastauksen muutos) mukaan muutettuna

Jaa-äännet: 4
Arja Karhuvaara, Kauko Koskinen, Marcus Rantala, Ulla-Marja Urho

Ei-äännet: 8
Jorma Bergholm, Veronika Honkasalo, Otso Kivekäs, Henrik Nyholm, Hannu Oskala, Osku Pajamäki, Mirka Vainikka, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 2
Laura Kolbe, Mika Raatikainen

Poissa: 1
Lasse Männistö

Kaupunginhallitus hyväksyi Hannu Oskalan kolmannen vastaehdotuksen äänin 4 - 8 (2 tyhjä, 1 poissa).

17. äänestys:

JAA-ehdotus: Veronika Honkasalon kahdeksas vastaehdotus (kysymyksen 14 vastausvaihtoehdon ja vastauksen muutos)
EI-ehdotus: Hannu Oskalan neljäs vastaehdotus (kysymykseen 14 liisättävä kappale)

Jaa-äännet: 5
Jorma Bergholm, Veronika Honkasalo, Henrik Nyholm, Osku Pajamäki, Mirka Vainikka

Ei-äännet: 8
Arja Karhuvaara, Otso Kivekäs, Kauko Koskinen, Hannu Oskala, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Ulla-Marja Urho, Sanna Vesikansa

02.11.2016

Kj/7

Tyhjä: 1
Laura Kolbe

Poissa: 1
Lasse Männistö

Kaupunginhallitus hyväksyi tässä äänestyksessä Hannu Oskalan neljännen vastaehdotuksen äänin 5 - 8 (1 tyhjä, 1 poissa).

18. äänestys:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan
EI-ehdotus: Hannu Oskalan neljännen vastaehdotuksen (kysymykseen 14 lisättävä kappale) mukaan muutettuna

Jaa-äännet: 1
Kauko Koskinen

Ei-äännet: 12
Jorma Bergholm, Veronika Honkasalo, Arja Karhuvaara, Otso Kivekäs, Henrik Nyholm, Hannu Oskala, Osku Pajamäki, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Ulla-Marja Urho, Mirka Vainikka, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 1
Laura Kolbe

Poissa: 1
Lasse Männistö

Kaupunginhallitus hyväksyi Hannu Oskalan neljännen vastaehdotuksen äänin 1 - 12 (1 tyhjä, 1 poissa).

19. äänestys:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan
EI-ehdotus: Veronika Honkasalon yhdeksännen vastaehdotus (kysymyksen 15 vastausvaihtoehdon ja vastauksen muutos) mukaan muutettuna

Jaa-äännet: 8
Arja Karhuvaara, Otso Kivekäs, Kauko Koskinen, Hannu Oskala, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Ulla-Marja Urho, Sanna Vesikansa

Ei-äännet: 5

Jorma Bergholm, Veronika Honkasalo, Henrik Nyholm, Osku Pajamäki, Mirka Vainikka

Tyhjä: 1

Laura Kolbe

Poissa: 1

Lasse Männistö

Kaupunginhallitus hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 8 - 5 (1 tyhjä, 1 poissa).

20. äänestys:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Mirka Vainikan seitsemännen vastaehdotuksen (kysymyksen 26 loppuun lisättävä virke) mukaan muutettuna

Jaa-äännet: 6

Veronika Honkasalo, Arja Karhuvaara, Kauko Koskinen, Henrik Nyholm, Mika Raatikainen, Ulla-Marja Urho

Ei-äännet: 7

Jorma Bergholm, Otso Kivekäs, Hannu Oskala, Osku Pajamäki, Marcus Rantala, Mirka Vainikka, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 1

Laura Kolbe

Poissa: 1

Lasse Männistö

Kaupunginhallitus hyväksyi Mirka Vainikan seitsemännen vastaehdotuksen äänin 6 - 7 (1 tyhjä, 1 poissa).

21. äänestys:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Veronika Honkasalon kymmenennen vastaehdotuksen (kysymyksen 26 loppuun lisättävä virke) mukaan muutettuna

Jaa-äännet: 5

Arja Karhuvaara, Kauko Koskinen, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Ulla-Marja Urho

Ei-äännet: 7

Jorma Bergholm, Veronika Honkasalo, Otso Kivekäs, Henrik Nyholm,
Osku Pajamäki, Mirka Vainikka, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 2

Laura Kolbe, Hannu Oskala

Poissa: 1

Lasse Männistö

Kaupunginhallitus hyväksyi Veronika Honkasalon kymmenennen vastaehdotuksen äänin 5 - 7 (2 tyhjä, 1 poissa).

22. äänestys:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Veronika Honkasalon 11. vastaehdotuksen (kysymyksen 27 loppuun lisättävä kappale) mukaan muutettuna

Jaa-äännet: 6

Arja Karhuvaara, Kauko Koskinen, Hannu Oskala, Mika Raatikainen,
Marcus Rantala, Ulla-Marja Urho

Ei-äännet: 7

Jorma Bergholm, Veronika Honkasalo, Otso Kivekäs, Henrik Nyholm,
Osku Pajamäki, Mirka Vainikka, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 1

Laura Kolbe

Poissa: 1

Lasse Männistö

Kaupunginhallitus hyväksyi Veronika Honkasalon 11. vastaehdotuksen äänin 6 - 7 (1 tyhjä, 1 poissa).

23. äänestys:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Veronika Honkasalon 12. vastaehdotuksen (kysymyksestä 28 poistettava virke) mukaan muutettuna

Jaa-äännet: 5

Arja Karhuvaara, Kauko Koskinen, Mika Raatikainen, Marcus Rantala,
Ulla-Marja Urho

Ei-äännet: 8

Jorma Bergholm, Veronika Honkasalo, Otso Kivekäs, Henrik Nyholm,
Hannu Oskala, Osku Pajamäki, Mirka Vainikka, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 1

Laura Kolbe

Poissa: 1

Lasse Männistö

Kaupunginhallitus hyväksyi Veronika Honkasalon 12. vastaehdotuksen
äänin 5 - 8 (1 tyhjä, 1 poissa).

24. äänestys:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Mirka Vainikan kahdeksannen vastaehdotuksen (kysymyk-
sen 36 vastausvaihtoehdon muutos ja vastauksen poistaminen) mu-
kaan muutettuna

Jaa-äännet: 5

Arja Karhuvaara, Kauko Koskinen, Marcus Rantala, Ulla-Marja Urho,
Sanna Vesikansa

Ei-äännet: 7

Jorma Bergholm, Veronika Honkasalo, Otso Kivekäs, Henrik Nyholm,
Hannu Oskala, Osku Pajamäki, Mirka Vainikka

Tyhjä: 2

Laura Kolbe, Mika Raatikainen

Poissa: 1

Lasse Männistö

Kaupunginhallitus hyväksyi Mirka Vainikan kahdeksannen vastaehdo-
tuksen äänin 5 - 7 (2 tyhjä, 1 poissa).

25. äänestys:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Mirka Vainikan yhdeksannen vastaehdotuksen (kysymyk-
sen 38 loppuun lisättävä kappale) mukaan muutettuna

Jaa-äännet: 4

Arja Karhuvaara, Kauko Koskinen, Marcus Rantala, Ulla-Marja Urho

Ei-äännet: 8

Jorma Bergholm, Veronika Honkasalo, Otso Kivekäs, Henrik Nyholm, Hannu Oskala, Osku Pajamäki, Mirka Vainikka, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 2

Laura Kolbe, Mika Raatikainen

Poissa: 1

Lasse Männistö

Kaupunginhallitus hyväksyi Mirka Vainikan yhdeksännen vastaehdotuksen äänin 4 - 8 (2 tyhjä, 1 poissa).

Kaupunginhallitus hyväksyi Mirka Vainikan 1. - 5. ja 7. - 9. vastaehdotuksen, Veronika Honksalon 3. - 5. ja 10. - 12. vastaehdotuksen sekä Hannu Oskalan vastaehdotusten mukaan muutetun ehdotuksen.

17.10.2016 Pöydälle

10.10.2016 Pöydälle

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Marko Karvinen, strategiapäällikkö, puhelin: 310 36257
marko.karvinen(a)hel.fi

Katja Rimpilä, erityissuunnittelija, puhelin: 310 36256
katja.rimpila(a)hel.fi

Mauno Rönkkö, erityissuunnittelija, puhelin: 310 46768
mauno.ronkko(a)hel.fi

Annikki Thoden, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36048
annikki.thoden(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 04.10.2016 § 235

HEL 2016-009636 T 03 00 00

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan esittelijän muutetusta esityksestä poikkeavan lausunnon:

"Lausuntonaan sosiaali- ja terveyslautakunta vastaa lausuntopyynnön kohtiin 1, 2, 5, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 19, 20, 25, 28, 39 ja 40 seuraavasti:

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Esitettävässä lainsäädännössä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen on kiinnitetty laaja-alaisesti huomiota. Esitykseen sisältyy terveys- ja hyvinvointierojen kaventamista ja palvelujen yhdenvertaista saatavuutta edistäviä toimenpiteitä, jotka ovat toteutettavissa erityisesti suurimmissa maakunnissa. Tavoitteen toteuttamiseksi on tärkeää varmistua siitä, että järjestäjällä on riittävät keinot huolehtia ohjauksesta ja palveluketjujen ja -kokonaisuuksien toimivuudesta. Palvelujen tuottajien ohjaaminen toteutuu parhaiten, kun terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen tulee huomioitavaksi jo sopimuksissa.

Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuunjaon tulee olla selkeä ja toimijoiden määrittelyn konkreettista erityisesti maakunnan ja kunnan välisessä yhteistyössä. Kunnan on voitava toimia kokonaisvastuullisesti terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Kunnalla on oltava myös riittävät kannustimet terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Osin haasteellisenä voidaan nähdä tilanne, jossa kunta ei voisi ryhtyä hyvinvointikertomuksen perusteella tarpeellisiin toimenpiteisiin, mikäli toimenpiteet koskisivat maakunnan sosiaali- ja terveystalviteja. Maakunnan rooli asiantuntijatuken antamisessa kunnalle ei esityksessä täysin täsmenny.

Esityksessä mainitaan, että kuntien ja maakuntien välisen yhteistyön toteutumiseksi tarvitaan sitä tukevat yhteistyörakenteet ja -tavat. Rakenteellisen sosiaalityön huomioiminen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuudessa on keskeistä. Tämä sijoittuisi luontevasti osaksi maakunnan antamaa asiantuntijatuken. Sosiaalisen raportoinnin keinoin on mahdollista vahvistaa eri toimijoiden välistä yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Kunnan muiden toimijoiden rooli terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi kasvaa, mikä edistää kuntalaisten terveys- ja hyvinvointierojen kaventamista. Kun sosiaali- ja terveystalviteissa siirrytään kohti suurempia keskitetyksi ohjattuja kokonaisuuksia, tulevat kunta- ja aluekohdittaiset erot mahdollisesti tasoittumaan. Vahvimmat edellytykset terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiselle on suurimmissa maakunnissa. Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kunnissa vaatii myös sosiaali- ja terveydenhuollon ammatillista osaamista ennalta ehkäisevän työn suunnittelemiseksi ja sen koordinoimiseksi. Maakunnan ja kuntien resurssien jaossa tämä on otettava huomioon.

Terveys- ja hyvinvointierojen kaventamista on tarkoituksenmukaista tarkastella asiakastarpeiden ja niihin perustuvan asiakassegmentoinnin

näkökulmasta. Tähän liittyvällä toiminnan suunnittelulla ja seurannalla on mahdollista tarvittaessa kohdentaa ja priorisoida palveluita tavoitetta edistävällä tavalla. Priorisoimalla oikein valittuja asiakassegmenttejä on mahdollista paitsi kaventaa terveys- ja hyvinvointieroja, myös lisätä palvelujen tuottavuutta ja vaikuttavuutta. Toisaalta on tärkeää säilyttää hyvinvointipalveluiden universaalius, toisin sanoen kaikilla kansalaisilla hyväosaiset mukaan luettuna pitää olla oikeus laadukkaisiin julkisiin sosiaali- ja terveystalouteihin. Tämä on keskeistä veronmaksuhalukkuuden ja sitä kautta palveluiden rahoituksen kannalta.

Terveys- ja hyvinvointierojen kaventamisen näkökulmasta on varmistuttava yhteistyövalmiuksista toimijoiden välillä ja palveluntuottajien sitouttamisesta asetettuihin tavoitteisiin. Keskeistä on, että lainsäädäntöä uudistetaan siten että tietoa voidaan saada, käyttää ja hyödyntää nykyistä paremmin.

Esityksessä palvelujen tasa-arvoisen tuottaminen on huomioitu. Yhdenvertaisuuden toteutuminen edellyttää usein erityisen tuen tarpeessa olevien asiakasryhmien kohtaamista yksilöivän tarpeen tunnistavasti. Erityisen tuen tarpeessa olevien henkilöiden palvelujen osalta tärkeää on palveluneuvonnan ja -ohjauksen tai muun ohjaavan tuen tehostaminen siltä osin kuin tällä asiakasryhmällä on haasteita asioida itsenäisesti uudistetussa toimintaympäristössä.

Palvelujen saatavuuden ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta Helsinki ja pääkaupunkiseutu muodostavat luontevan palvelukokonaisuuden, eikä Uudenmaan maakunnan kokonaisuuteen kuulumisen tuo erityistä lisäarvoa ainakaan peruspalvelujen osalta.

Esityksen arviointia vaikeuttaa lainvalmistelun eriaikaisuus valinnanvapauslainsäädännön sekä ns. monikanavarahoituksen yksinkertaistamiseen liittyvän lainsäädännön valmistelun ja arvioinnin kanssa. Palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden turvaaminen on erityisen tärkeää päätettäessä valinnan vapauden toteuttamismalleista. Valinnanvapauden toteuttamisen malli ratkaisee, kaventaako uusi rakenne väestön terveys- ja hyvinvointieroja ja kuinka hyvin kustannusten kasvua voidaan hillitä. Jos uudella mallilla taataan varsinkin erityisen tuen tarpeessa olevien ihmisten eheä ja moniammatillinen palveluketju, voivat terveys- ja hyvinvointierot kaventua.

2. Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?

Uudistus voi parantaa sosiaali- ja terveystalouteiden kustannustehokkuutta, kun palvelutuotantoa on mahdollista keskittää suurempiin kokonaisuuksiin. Suurempina kokonaisuuksina kehitettävät toimintamallit

mahdollistavat sosiaali- ja terveystalvulujen rakenteiden tarkoituksenmukaisen keventämisen ja päällekkäisyyksien purkamisen. Laajempi toimintakokonaisuus antaa myös tehokkaammat edellytykset digitalisaation hyödyntämislle toiminnan kehittämisessä.

Tavoitteena tulee olla integroitu ja yksikanavarahoitteinen palvelujärjestelmä, jossa asiakasmaksut eivät merkittävästi nouse. Työterveyshuollon tulee olla osa maakuntauudistusta ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistusta. Myös aikuisikäisten työssä käyvien palvelut on nähtävä osana samaa palvelukokonaisuutta sekä palvelujen järjestämisen ja tuottamisen että rahoituksen näkökulmasta.

Kustannusten kasvuvauhdin tavoiteltu hidastuminen edellyttää rakenteiden uudistamisen lisäksi ennen kaikkea radikaaleja toimenpiteitä palvelujen ja toimintamallien uudistamiseksi. Kustannusten kasvun hallintaan on vahvemmat edellytykset pääkaupunkiseudulla ja suurissa maakunnissa. Esitetyt maakunnat ovat väestöpohjiltaan hyvin erikokoisia ja osa maakunnista on väestöpohjaltaan aivan liian pieniä, mikä vaikeuttaa kustannustehokkaiden ratkaisujen löytämistä. Maakuntia tulisi olla selvästi esitettyä vähemmän, siksi lakiesitystä tulisi korjata niin, että maakuntien lukumäärä olisi asiantuntijoiden suosittelemat 12. Se antaisi lakiesitystä paremmat edellytykset suunnitella päivystykset, turvata pitkälle koulutettujen ammattiosajien monipuolinen saanti jne. Tämä antaisi lakiesitystä paremmat edellytykset suunnitella maakuntien toiminnot tasavahvempien maakuntien järjestämisvastuulle. Uusi-maa olisi tällöinkin selvästi suurin järjestäjä. Pienempi järjestäjien määrä ja suuremmat maakunnat turvaisivat esitettyä paremmin uudistuksen tavoitteet, kuten kustannustason hallinnan. Kustannussäästöt eivät saa johtaa asiakasmaksujen nousemiseen eivätkä palvelutason heikentymiseen, jotta uudistus ei kasvata eriarvoisuutta eikä uhkaa palveluiden yhdenvertaista saatavuutta eri sosioekonomisissa ryhmissä.

Kysymyksiä maakuntalaista

5. Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastausvaihtoehto B (kyllä pääosin)

Sosiaali- ja terveystalvulujen näkökulmasta esitetty tehtäväkokonaisuus on pääosin tarkoituksenmukainen. Kunnan ja maakunnan välinen vastuunjako kohdan 2 tehtävien osalta ei ole täysin yksiselitteinen. Ehkäisevien palveluiden käsitettä on syytä määritellä tarkemmin muun muassa suhteessa lasten ja nuorten sekä ikääntyneiden ehkäiseviin terveyden ja hyvinvoinnin palveluihin. Ehkäisevän päihdetyön

näkökulmasta alueellisen alkoholihallinnon tehtävien sijoittaminen maakuntaan edistänee lain tavoitteiden saavuttamista.

Maahanmuuton ja muun väestön kasvun lisäksi pääkaupunkiseutu kantaa vastuuta erityisistä sosiaalisista ongelmista kuten segregatiosta ja asunnottomuudesta. Vaikuttava terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen metropolialueella edellyttää muuta maata tiiviimpää yhteistyötä muun muassa kaupunkisuunnittelun, elinkeinopolitiikan, työllisyyspalvelujen ja koulutuspalvelujen kanssa. Käytännössä tämä edellyttää erityisen tiivistä yhteistyötä kaupungin sisällä eri sektoreiden kanssa ja paikallista johtamista, sillä haasteet ovat luonteeltaan paikallisia.

Sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen käsitteen tulisi olla yhdenmukainen muualla esitetyssä lainsäädännössä käytettyihin termeihin nähden.

7. Maakuntalain 9 luvussa säädetään maakunnan palvelulaitoksesta. Onko siitä esitetty säädettäväksi tuottamisen organisoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastausvaihtoehto B (kyllä pääosin)

Esitys on pääosin tarkoituksenmukainen. Myönteistä on julkisen vallan käytön ja viranomaistyön selkeytyminen ja käytäntöjen yhdenmukaistuminen siirryttäessä suurempiin toimintakokonaisuuksiin. Maakuntalain tulee olla kuntalain tapaan joustava ja mahdollistava niin, että kuntien ja maakuntien yhteistyö ja mahdollisuus sopia palvelujen hoitamisesta turvataan. Maakuntalakiin tulee lisätä säännös, joka mahdollistaa maakunnan ja kuntien välisen yhteistyön ja sopimisen sekä tehtävien hoitamisen samaan tapaan kuin yhteistyö kuntien kesken on kuntalain mukaan mahdollista. Maakuntien ja kuntien joustava mahdollisuus sopia tehtävistä on perusteltua myös siksi, että se mahdollistaa maakuntien keskuskaupunkien ja suurempien kaupunkiseutujen erityisroolin huomioon ottamisen annettavassa lainsäädännössä. Kunnilla tulee olla mahdollisuus sosiaali- ja terveydenhuollon valinnan vapauden piirissä olevien palvelujen tuottamiseen joko omana toimintana tai omistamisensaan yhtiöissä. Maakunnan järjestäjäroolin ja maakunnan palvelulaitoksen tuottajaroolien välinen työnjako ja vastuut on syytä kuvata mahdollisimman täsmällisesti ja myös kaikin keinoin välttää tarpeettomien hallinnollisten rakenteiden muodostuminen. Väestöpohjaltaan pienemmissä maakunnissa palvelulaitoksen ja sitä ohjaavan järjestäjän riittävää osaamista ja resursointia on vaikeaa varmistaa, ja osa maakunnista jää siksi liian pieniksi.

Lain tavoitteet on mahdollista saavuttaa varmistamalla palvelulaitoksen ja palveluntuottajien ohjauksesta ja tehokkaasta tiedonkulusta toimijoiden välillä. Erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiota edellyt-

tävien asiakasryhmien ja palvelukokonaisuuksien, kuten ikääntyneiden, mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden tai vammaisten osalta haasteena voi olla mahdollinen lisääntyvä kompleksisuus asiakkaan näkökulmasta. Tiedonkulun ongelmien realisoituessa palvelujen integraatio saattaa heikentyä.

Erityisen tuen tarpeessa oleville asiakkaille tärkeää ovat asiakkaille taroituksenmukaiset saumattomat palvelukokonaisuudet.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattitaitoisen ja motivoituneen henkilöstön saamiseksi ja ylläpitämiseksi on syytä varmistua siitä, että palvelulaitoksen tehtävät muodostavat mielekkään kokonaisuuden. Täten vältetään tehtävänkuvien ja sitä kautta osaamisen kapeutuminen. Tätä tavoitetta edistää osaltaan myös maakunnalle asetettu velvollisuus osaamisen kehittämiseen.

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

10. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta taroituksenmukainen?

Vastausvaihtoehto A (kyllä)

Suuremmat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelukokonaisuudet tehostavat toimintaa yhdenmukaistamalla toimintatapoja, keventämällä rakenteita ja edistämällä digitalisaatiota. Palvelujen saatavuuden aluekohtaisia eroja voidaan suuremmissa kokonaisuuksissa tasoittaa. Digitalisaatio, etäpalvelut ja asiakkaiden lähelle jalkautuvat palvelut edistävät palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta. Lisäksi on tärkeää, että ne palvelupisteet, joissa on asioitava usein, sijaitsevat lähellä asiakkaita.

On syytä huomioida, että Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveysvirasto sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri ovat jo nyt ylivoimaisesti maan suurimmat sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatiot. Pääkaupunkiseutu muodostaa luontevan palvelukokonaisuuden, eikä Uudenmaan maakunnan kokonaisuuteen kuulumisen tuo erityistä lisäarvoa ainakaan peruspalvelujen saatavuuden tai saavutettavuuden osalta.

11. Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa. Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuk-

sen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?

Vastausvaihtoehto A (kyllä)

Ehdotetun lainsäädännön perustuessa useamman maakunnan malliin, sitova sopimusrakenne on edellytys lain tavoitteiden saavuttamiselle. Sitoutuminen alueellisen yhteistyöhön on ratkaisevaa paitsi kustannustehokkuuden, myös asiakkaiden yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Laadittavassa sopimuksessa on mahdollista huomioida alueiden erityistarpeita.

12. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ovatko säännökset riittäviä asiakaslähtöisen integraation toteutumiseksi?

Vastausvaihtoehto B (kyllä pääosin)

Palveluintegraatio on uudistuksen keskeinen tavoite ja säännöksiä voidaan pääosin pitää riittävinä asiakaslähtöisen integraation toteutumiselle. Järjestämisen, rahoituksen ja tiedon integraatio on edellytyksenä uudistuksen onnistumiselle ja monituottaja- ja valinnanvapausmallin toteutumiselle.

Lainsäädännön on mahdollistettava tiedon yhteentoimivuus, tehokas ja oikea-aikainen tiedonkulku, tiedon käytettävyys ja tietojen luovuttaminen myös moniammatillisessa ja monitoimijaisessa palveluympäristössä. Nykyinen lainsäädäntö ei tue tätä näkökohtaa esimerkiksi tiedonluovutustilanteissa.

Palveluntuottajille asetettava velvollisuus huomioida asiakkaan asiakassuunnitelman perusteella saamat palvelut integroituna kokonaisuutena on pääosin kannatettava. On kuitenkin syytä huomioida tietosuoja- ja näkökulma silloin, kun asiakkaan palveluiden tuottamiseen vain osin osallistuvalla taholla on rajoitettu tarve asiakkuutta koskeville laajemmille arkaluonteisille tiedoille.

13. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveystaloudissa (19 §, 4 luku, 6 luku). Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

Vastausvaihtoehto C (ei pääosin)

Maakuntien itsehallinnon ja valtion tiukan ohjauksen välinen suhde on arvioitava uudelleen. Järjestämislain mukainen esitys rajoittaa käytännössä maakuntien itsehallinnon lähes tyystin ja luo epätarkoituksenmukaista byrokratiaa. Valtion ja maakuntien välinen ohjauksuhde pitää muokata uudelleen niin, että se tukee maakuntien itsehallintoa, mutta jättää kuitenkin maakuntien ja valtion keskinäiselle yhteistyölle ja toimintojen koordinaatiolle riittävät edellytykset, mikä on palvelujen saatavuuden ja yhdenvertaisuuden kannalta tärkeää.

Järjestämislaissa esitetty rahoituksen järjestely valtion kautta asettaa erityisiä vaatimuksia rahoitusosuuksia säätelevien tarvetekijöiden määrittelylle. Helsingin ja pääkaupunkiseudun erityispiirteet ja erityiset palvelutarpeet tulee huomioida todellisina ja täysimääräisinä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tukipalveluiden osalta nykyistä vahvempaa valtionohjausta ei voida kaikilta osin pitää perusteltuna ja se on ristiriidassa maakunnan itsehallinnon kanssa. Lainsäädäntöuudistuksen tulisi mahdollistaa olemassa olevien, esimerkiksi jo alueellisesti keskitettyjen tukipalveluratkaisujen hyödyntäminen silloin, kun niiden toiminnan siirtäminen yhtä tai useampaa maakuntaa palvelevaksi on tarkoituksenmukaista. Valtion määrittämä raamibudjetointi on riittävän vahva tukipalvelujen ohjauskeino, ja maakunnilla tulee olla mahdollisuus tukipalvelujen järjestämiseen tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Tukipalveluiden keskittämisyksiköistä pitäisi luopua ja poistaa niitä koskevat lakiehdotukset tai niiden keskittäminen voidaan siirtää maakuntien yhteistyöalueiden vastuulle.

14. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Onko järjestämisen ja tuottamisen erottaminen uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista?

Vastausvaihtoehto D Ei

Järjestämisen ja tuottamisen erottamisesta voi seurata monia ongelmia. Palvelujen kokonaisuus voi hämärtyä ja integraatiotavoitteiden toteutuminen vaarantua, kun tuotanto pirstoutuu monille eri tuottajille. Vaarana on yhtiöiden osaoptimointi, vastuun ja kustannusten siirtely, yli- ja alihoito sekä palveluketjujen pirstoutuminen. Demokratia päätöksenteossa heikkenee, jos maakuntavaltuustoille jää vain tilaajan rooli, eikä niille jää valtaa vaikuttaa palveluiden tuotantoon ja sisältöön.

15. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtiöittämisvelvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos pal-

velut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitetun laajan valinnanvapauden piirissä. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Vastausvaihtoehto D Ei

Yhtiöittäminen siirtäisi julkiset palvelut osakeyhtiölain piiriin. Sen mukaan yhtiön johdon on edistettävä yhtiön etua, joten kokonaisvaltaisen hyvän huomioiminen on vaikeaa. Yhtiön kannalta järkevä toiminta ei välttämättä ole yhteiskunnan kokonaisedun näkökulmasta järkevää. Yhtiöittäminen vähentää demokratiaa ja maakuntavaltuustojen valtaa. Jos yhtiöittämistä päätetään edellyttää, säännökset julkisuuslain ulottamisesta sote-palveluja tuottaviin yhtiöihin ovat tärkeitä. Lisäksi maakunnan palvelukeskuksen alaisten yhtiöiden hallituksissa tulisi olla poliittinen edustus.

16. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

On syytä huomioida kunnan ja maakunnan riittävä ja velvoittava yhteistyö uudessa toimintaympäristössä. Eri toimijoiden välisen yhteistyön onnistumisessa sopimustenhallinta nousee keskeiseksi. Ehdotettu malli luo tarvetta uudenlaiselle sopimusosaamiselle julkisella sektorilla.

Maakunnan eli järjestäjän tulee sitoa kaikki palvelujen tuottajat yhdessä yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, ammattioppilaitosten ja järjestöjen kanssa huolehtimaan terveydenhuollon ja sosiaalialan henkilöstön koulutuksesta ja tieteellisestä tutkimuksesta sekä kehittämään näitä aloja yhdessä.

Opetus-, tutkimus- ja kehittämistoiminta tulee varmistaa. Sen osalta on lisäksi tarkoituksenmukaista, että jatkossa myös yliopistotasoiseen sosiaalitieteelliseen tutkimukseen olisi mahdollista saada valtion rahoitusta terveystieteellisen ja lääketieteellisen tutkimuksen lisäksi.

Kysymyksiä voimaanpanolaista

19. Väliaikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaanpanolain 2 luvussa. Onko väliaikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?

Vastausvaihtoehto A (kyllä)

Muutoksessa keskeisenä haasteena on toiminnan jatkuvuuden turvaaminen ja asiakkuuksiin liittyvien tietojen siirto eheyden kärsimättä.

20. Voimaanpanolain 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden

mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastausvaihtoehto B (kyllä pääosin)

Henkilöstön aseman näkökulmasta säädettäväksi esitetty liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti tapahtuva siirto on perusteltua sosiaali- ja terveydenhuollossa tällä hetkellä työskentelevän henkilöstön osalta.

Tukipalveluiden osalta siirron tulisi kuitenkin perustua tarkempaan selvitykseen tehtävien jakautumisesta ja siirto tulisi tehdä tarkoituksen- ja tarpeenmukaisesti esimerkiksi henkilötyövuosi- eikä henkilöperusteisesti. Tällä turvataan myös kunnan muiden tehtävien jatkuvuus, eikä maakuntaan siirry perusteettomasti ylimääräisiä resursseja tukipalveluiden osalta.

Hallinto- ja tukipalveluiden osalta tehtävien siirrossa on syytä huomioida myös uudistuksessa suunnitellut suuremmat kokonaisuudet ja mahdollinen tehtävien päällekkäisyys maakuntaan siirtyvien nykyisten toimintojen kesken.

25. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimisto sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri ovat ylivoimaisesti maan suurimmat sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatiot. On ilmeistä, että kaikki tuotannon ohjaukseen ja tuotannon muutokseen liittyvät haasteet ovat moninkertaisia pääkaupunkiseudulla muuhun maahan verrattuna. Harmonisointiin ja muutosten toteuttamiseen liittyvät riskit ovat taloudellisesti merkittävimpiä ja niiden toteutuminen todennäköisempää. Samoin palvelutason heikkenemisen riskit organisaatioita uudistettaessa koskettavat Uudenmaan maakunnassa noin neljäsosaa maan koko väestöstä. Sosiaali- ja terveystoimistojen ohjauksen irrottaminen maakunnalliseksi toiminnaksi voi vaikeuttaa yhteiskunnallisten haasteiden ja muutosten hallintaa pääkaupunkiseudun erityiskysymyksissä.

Muutoksen valmisteluun ja toteuttamiseen liittyvät muutuskustannukset (kuten valmistelu- ja muutosorganisaatioiden, muutososaamisen kehittämisen sekä ICT-kustannukset) tulevat olemaan huomattavat ja niihin tulee varautua.

Kysymykset maakuntien rahoituslaista

28. Ovatko maakuntien valtion rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelujen käyttöä kuvaavat tarvetekijät (luku 3, ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

Vastausvaihtoehto B (kyllä pääosin)

Tarvetekijöiden arvioimiseksi ja raportoimiseksi tarvittavaa tietotuotantoa on parannettava nykyisestä. Kansallisesti yhdenmukaiset määrittelyt, kirjaamisen käytännöt ja raportoinnin teknisten edellytysten varmistaminen nousevat keskeisinä esille.

Uudistuksessa on kiinnitettävä huomiota käytettyjen termien johdonmukaisuuteen esimerkiksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen osalta. Tarvetekijöiden kriteeristöä tulee voida tarkastella kriittisesti tarkentuvan tutkimustiedon valossa. Painoarvoa tulisi antaa kahden tai useamman tarvetekijän samanaikaiselle ilmenemiselle.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin toimii maakunnissa rahoitusta suuntaavana tekijänä. Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen noustessa primäärästi kunnan tehtäväksi, tulee myös kunnille löytyä tehtävään riittävät kannustimet.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimessa määrääviksi tekijöiksi nousevat ikääntyvyys ja sairastavuus. Lakiuudistuksen tavoitteiden toteuttamiseksi tärkeää on huomioida myös ennaltaehkäisyyn taloudellisten edellytysten turvaaminen.

Metropolialueen osalta rahoituksen määräytymiskysymyksenä korostuvat väestöryhmät, joiden osalta tarvetekijöitä ei ole riittävästi huomioitu, eivätkä tarvetekijöiden raportointiin tarvittavat tiedot ole aina riittävän kattavina ja eheinä saatavilla.

Helsingissä ja muulla pääkaupunkiseudulla on metropolialueille tyypillisiä yhteiskunnallisia haasteita, joihin vastaaminen on merkittävä peruste pääkaupunkiseudun sosiaali- ja terveystalouden erilliselle ohjaukselle. Pääkaupunkiseudulla asuu Suomen ulkomaalaistaustaisista lähes puolet. Erityisesti työikäisessä väestössä maahanmuutto on merkittävin väestön kasvun tekijä. Vuonna 2030 ulkomaalaistaustaisten osuuden ennustetaan olevan jo 23-28 prosenttia pääkaupunkiseudun kaupunkien väestöstä.

Maahanmuuton ja muun väestön kasvun lisäksi Helsinki ja muu pääkaupunkiseutu kantavat vastuuta erityisistä sosiaalisista ongelmista kuten segregaatista ja asunnottomuudesta. Vaikuttava terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen metropolialueella edellyttää muuta maata

02.11.2016

Kj/7

tiivimpää yhteistyötä kaupunkisuunnittelun, elinkeinopolitiikan, työllisyyspalvelujen ja koulutuspalvelujen kanssa. Käytännössä tämä edellyttää tiivistä yhteistyötä eri sektoreiden kanssa ja paikallista johtamista, sillä haasteet ovat luonteeltaan paikallisia.

Kysymykset muista lakiluonnoksista

39. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastausvaihtoehto C (ei pääosin)

Eläkevastuut ovat erilaiset kuntien eläkevakuutuksessa ja yksityisellä sektorilla käytössä olevissa eläkevakuutuksissa. Tämä asettaa julkisen ja yksityisen sektorin eriarvoiseen asemaan kilpailutilanteessa.

40. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Muutoksessa työnantajan on kyettävä varmistamaan riittävä muutoksen tuki henkilöstölle, jotta voidaan turvata palveluiden jatkuvuus ja osaamisen säilyminen. Myös osaamisen johtamisen jatkuvuus nousee keskeiseksi uudenlaisten osaamishaasteiden edessä.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Onnistuessaan hyvällä sosiaali- ja terveydenhuollon vertikaalisella ja horisontaalisella integraatiolla sekä huolellisesti toteutetulla talousohjauksella voi olla huomattavia kansalaisten yhdenvertaisuutta sekä sosiaalista ja terveydellistä hyvinvointia parantavia vaikutuksia.”

Käsittely

04.10.2016 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Hallintoylilääkäri Jukka Pellinen oli kutsuttuna asiantuntijana läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyssä.

Esittelijä muutti esitystään seuraavasti: Kysymyksen 16 vastauksen toisen ja kolmannen kappaleen paikkaa vaihdetaan keskenään.

Vastaehdotus 1:

Jäsen Anna Vuorjoki: Kysymyksen 1 vastauksen viidennen kappaleen loppuun lisätään: ”Toisaalta on tärkeää säilyttää hyvinvointipalveluiden universaalius, toisin sanoen kaikilla kansalaisilla hyväosaiset mukaan luettuna pitää olla oikeus laadukkaisiin julkisiin sosiaali- ja terveystalouteihin. Tämä on keskeistä veronmaksuhalukkuuden ja sitä kautta palveluiden rahoituksen kannalta.”

Kannattaja: Jäsen Sami Heistaro

Vastaehdotus 1 hyväksyttiin yksimielisesti ilman äänestystä.

Vastaehdotus 2:

Jäsen Laura Nordström: Kysymyksen 1 vastauksen viimeisen kappaleen perään lisätään: "Valinnanvapauden toteuttamisen malli ratkaisee, kaventaako uusi rakenne väestön terveys- ja hyvinvointieroja ja kuinka hyvin kustannusten kasvua voidaan hillitä. Jos uudella mallilla taataan varsinkin erityisen tuen tarpeessa olevien ihmisten eheä ja moniammatillinen palveluketju, voivat terveyserot kaventua."

Kannattaja: Jäsen Sami Heistaro

Vastaehdotus 2 hyväksyttiin yksimielisesti ilman äänestystä.

Vastaehdotus 3:

Jäsen Sami Heistaro: kysymyksen 1 vastauksen viimeiseen kappaleen ensimmäistä lausetta muokataan seuraavasti: "Esityksen arviointia vaikeuttaa lainvalmistelun eriaikaisuus valinnanvapauslainsäädännön sekä ns. monikanavarahoituksen yksinkertaistamiseen liittyvän lainsäädännön valmistelun ja arvioinnin kanssa."

Kannattaja: Jäsen Tuula Salo

Vastaehdotus 3 hyväksyttiin yksimielisesti ilman äänestystä.

Vastaehdotus 4:

Puheenjohtaja Maija Anttila: Kysymyksen 1 vastauksen neljännen kappaleen loppuun lisätään: "Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen kunnissa vaatii myös sosiaali- ja terveydenhuollon ammatillista osaamista ennalta ehkäisevän työn suunnittelemiseksi ja sen koordinoimiseksi. Maakunnan ja kuntien resurssien jaossa tämä on otettava huomioon."

Kannattaja: Jäsen Laura Nordström

Vastaehdotus 4 hyväksyttiin yksimielisesti ilman äänestystä.

Vastaehdotus 5:

Jäsen Sami Heistaro: Kysymyksen 2 vastauksen seuraava kappale poistetaan kokonaan: "Tavoitteena tulee olla integroitu ja yksikanavarahoitteinen palvelujärjestelmä. Työterveyshuollon tulee olla osa maakuntauudistusta ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistusta. Myös aikuisikäisten työssä käyvien palvelut on nähtävä osana samaa palvelukokonaisuutta sekä palvelujen järjestämisen ja tuottamisen että rahoituksen näkökulmasta."

Kannattaja: Jäsen Seija Muurinen

Vastaehdotus 6:

Jäsen Sirpa Asko-Seljavaara: Kysymyksen 2 vastauksen toisen kappaleen ensimmäistä lausetta muokataan seuraavasti: "Tavoitteena tulee olla integroitu ja yksikanavarahoitteinen palvelujärjestelmä, jossa asiakasmaksut eivät merkittävästi nouse."

Kannattaja: Puheenjohtaja Maija Anttila

Vastaehdotus 7:

Jäsen Anna Vuorjoki: Kysymyksen 2 vastauksen loppuun lisätään: "Kustannussäästöt eivät saa johtaa asiakasmaksujen nousemiseen eivätkä palvelutason heikentymiseen, jotta uudistus ei kasvata eriarvoisuutta eikä uhkaa palveluiden yhdenvertaista saatavuutta eri sosioekonomisissa ryhmissä."

Kannattaja: Jäsen Laura Nordström

Vastaehdotus 8:

Puheenjohtaja Maija Anttila: Kysymyksen 2 vastauksen viimeisen kappaleen neljättä virkettä muokataan seuraavasti: "Maakuntia tulisikin olla selvästi esitettyä vähemmän, siksi lakiesitystä tulisi korjata niin, että maakuntien lukumäärä olisi asiantuntijoiden suosittelemat 12. Se antaisi lakiesitystä paremmat edellytykset suunnitella päivystykset, turvata pitkälle koulutettujen ammattiosaajien monipuolinen saanti jne."

Kannattaja: Jäsen Laura Nordström

Vastaehdotus 9:

Puheenjohtaja Maija Anttila: Kysymyksen 7 vastauksen toisen kappaleen toisen lauseen jälkeen lisätään: "Maakuntalain tulee olla kuntalain tapaan joustava ja mahdollistava niin, että kuntien ja maakuntien yhteistyö ja mahdollisuus sopia palvelujen hoitamisesta turvataan. Maakuntalakiin tulee lisätä säännös, joka mahdollistaa maakunnan ja kuntien välisen yhteistyön ja sopimisen sekä tehtävien hoitamisen samaan tapaan kuin yhteistyö kuntien kesken on kuntalain mukaan mahdollista. Maakuntien ja kuntien joustava mahdollisuus sopia tehtävistä on perusteltua myös siksi, että se mahdollistaa maakuntien keskuskaupunkien ja suurempien kaupunkiseutujen erityisroolin huomioon ottamisen annettavassa lainsäädännössä. Kunnilla tulee olla mahdollisuus sosiaali- ja terveydenhuollon valinnan vapauden piirissä olevien palvelujen tuottamiseen joko omana toimintana tai omistamissaan yhtiöissä."

Kannattaja: Jäsen Anna Vuorjoki

Vastaehdotus 10:

Puheenjohtaja Maija Anttila: Kysymyksen 7 vastauksen neljännessä kappaleesta poistetaan seuraava virke: "Järjestämisen ja tuottamisen

erottamista voidaan pitää kannatettavana, kun varmistutaan siitä, ettei se vaaranna asiakkaan oikeusturvaa tai palvelujen yhteensovittamista."

Kannattaja: Jäsen Anna Vuorjoki

Vastaehdotus 11:

Jäsen Anna Vuorjoki: Kysymyksen 10 vastauksen toinen kappale muutetaan seuraavasti: "Suuremmat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelukokonaisuudet tehostavat toimintaa yhdenmukaistamalla toimintatapoja, keventämällä rakenteita ja edistämällä digitalisaatiota. Palvelujen saatavuuden aluekohtaisia eroja voidaan suuremmissa kokonaisuuksissa tasoittaa. Digitalisaatio, etäpalvelut ja asiakkaiden lähelle jalkautuvat palvelut edistävät palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta. Lisäksi on tärkeää, että ne palvelupisteet, joissa on asioitava usein, sijaitsevat lähellä asiakkaita."

Kannattaja: Jäsen Miina Kajos

Vastaehdotus 12:

Jäsen Anna Vuorjoki: Kysymyksen 12 vastaus muutetaan muotoon: "Vastausvaihtoehto C Ei pääosin."

Valinnanvapauslainsäädäntö ja palveluiden avaaminen kilpailulle estäisivät integraatiotavoitteiden toteuttamista, koska palveluiden tuotanto hajautuisi useille eri tahoille. Lain vaatimus integroiduista palveluketjuista ei riittävästi takaa sujuvaa yhteistyötä asiakkaan kanssa työskentelevien eri ammattilaisten kesken, jos nämä toimivat eri organisaatioissa. Tuotantovastuun avaamisesta kilpailulle tuleekin luopua ja sen sijaan palauttaa sote-uudistuksen keskiöön alkuperäiset tavoitteet sosiaali- ja terveystalouden sekä perus- ja erikoistason integraation parantamisesta ja saumattomien palveluketjujen luomisesta."

Kannattaja: Jäsen Miina Kajos

Vastaehdotus 13:

Puheenjohtaja Maija Anttila: "Kysymyksen 13 vastausvaihtoehdoksi muutetaan C (ei pääosin)."

Kannattaja: Jäsen Anna Vuorjoki

Vastaehdotus 14:

Puheenjohtaja Maija Anttila: Kysymyksen 13 vastauksen toisen ja kolmannen kappaleen tilalle muutetaan uusi perustelu: "Maakuntien itsehallinnon ja valtion tiukan ohjauksen välinen suhde on arvioitava uudelleen. Järjestämislain mukainen esitys rajoittaa käytännössä maakuntien itsehallinnon lähes tyystin ja luo epätarkoituksenmukaista byrokrati-aa. Valtion ja maakuntien välinen ohjaussuhde pitää muokata uudel-

leen niin, että se tukee maakuntien itsehallintoa, mutta jättää kuitenkin maakuntien ja valtion keskinäiselle yhteistyölle ja toimintojen koordinaatiolle riittävät edellytykset, mikä on palvelujen saatavuuden ja yhdenvertaisuuden kannalta tärkeätä."

Kannattaja: Jäsen Anna Vuorjoki

Vastaehdotus 15:

Puheenjohtaja Maija Anttila: Kysymyksen 13 vastauksen neljännen kappaleen ensimmäinen virke muokataan seuraavasti: "Järjestämislaissa esitetty rahoituksen järjestely valtion kautta asettaa erityisiä vaatimuksia rahoitusosuuksia säätelevien tarvetekijöiden määrittelylle."

Kannattaja: Jäsen Anna Vuorjoki

Vastaehdotus 16:

Puheenjohtaja Maija Anttila: Kysymyksen 13 vastauksen viimeisen kappaleen loppuun lisätään: "Tukipalveluiden keskittämisyksiköistä pitäisi luopua ja poistaa niitä koskevat lakiehdotukset tai niiden keskittäminen voidaan siirtää maakuntien yhteistyöalueiden vastuulle."

Kannattaja: Jäsen Anna Vuorjoki

Vastaehdotus 17:

Jäsen Anna Vuorjoki: Kysymyksen 14 vastaus muutetaan muotoon: "Vastausvaihtoehto D Ei.

Järjestämisen ja tuottamisen erottamisesta voi seurata monia ongelmia. Palvelujen kokonaisuus voi hämärtyä ja integraatiotavoitteiden toteutuminen vaarantua, kun tuotanto pirstoutuu monille eri tuottajille. Vaarana on yhtiöiden osaoptimointi, vastuun ja kustannusten siirtely, yli- ja alihoito sekä palveluketjujen pirstoutuminen. Demokratia päätöksenteossa heikkenee, jos maakuntavaltuustoille jää vain tilaajan rooli, eikä niille jää valtaa vaikuttaa palveluiden tuotantoon ja sisältöön."

Kannattaja: Jäsen Miina Kajos

Vastaehdotus 18:

Jäsen Anna Vuorjoki: Kysymyksen 15 vastaus muutetaan muotoon: "Vastausvaihtoehto D Ei.

Yhtiöittäminen siirtäisi julkiset palvelut osakeyhtiölain piiriin. Sen mukaan yhtiön johdon on edistettävä yhtiön etua, joten kokonaisvaltaisen hyvän huomioiminen on vaikeaa. Yhtiön kannalta järkevä toiminta ei välttämättä ole yhteiskunnan kokonaisedun näkökulmasta järkevää. Yhtiöittäminen vähentää demokratiaa ja maakuntavaltuustojen valtaa. Jos yhtiöittämistä päätetään edellyttää, säännökset julkisuuslain ulot-

tamisesta sote-palveluja tuottaviin yhtiöihin ovat tärkeitä. Lisäksi maakunnan palvelukeskuksen alaisten yhtiöiden hallituksissa tulisi olla poliittinen edustus.”

Kannattaja: Miina Kajos

Vastaehdotus 19 :

Puheenjohtaja Maija Anttila: Kysymyksen 15 vastaus korvataan seuraavalla kappaleella. "Helsinki varaa mahdollisuuden ottaa kantaa koko valinnan vapaus käsitteeseen ja sen toteuttamisen eri tapoihin, kun ministeriö lähettää tätä koskevat lakiehdotukset lausunnoille. Nyt asiassa on liian monta avointa kysymystä."

Vastaehdotus 19 raukesi kannattamattomana.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto syntyi seuraavien äänestysten tuloksena:

1 äänestys

JAA-ehdotus: Vastaehdotus 6: Jäsen Sirpa Asko-Seljavaara:

Kysymyksen 2 vastauksen toisen kappaleen ensimmäistä lausetta muutetaan seuraavasti: "Tavoitteena tulee olla integroitu ja yksikanavara hoitteinen palvelujärjestelmä, jossa asiakasmaksut eivät merkittävästi nouse."

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 5: Jäsen Sami Heistaro: Kysymyksen 2 vastauksen seuraava kappale poistetaan kokonaan: "Tavoitteena tulee olla integroitu ja yksikanavara hoitteinen palvelujärjestelmä. Työterveyshuollon tulee olla osa maakuntauudistusta ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistusta. Myös aikuisikäisten työssä käyvien palvelut on nähtävä osana samaa palvelukokonaisuutta sekä palvelujen järjestämisen ja tuottamisen että rahoituksen näkökulmasta."

Jaa-äännet: 11

Maija Anttila, Sirpa Asko-Seljavaara, Gunvor Brettschneider, Miina Kajos, Laura Nordström, Nelli Nurminen, Leena Riittinen, Marko Rosenholm, Tuula Salo, Markku Vuorinen, Anna Vuorjoki

Ei-äännet: 2

Sami Heistaro, Seija Muurinen

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Sirpa Asko-Seljavaaran vastaehdotuksen äänin 11 - 2.

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 6: Jäsen Sirpa Asko-Seljavaara: Kysymyksen 2 vastauksen toisen kappaleen ensimmäistä lausetta muokataan seuraavasti: "Tavoitteena tulee olla integroitu ja yksikanavarahoitteinen palvelujärjestelmä, jossa asiakasmaksut eivät merkittävästi nouse."

Jaa-äännet: 0

Ei-äännet: 11

Maija Anttila, Sirpa Asko-Seljavaara, Gunvor Brettschneider, Miina Kajos, Laura Nordström, Nelli Nurminen, Leena Riittinen, Marko Rosenholm, Tuula Salo, Markku Vuorinen, Anna Vuorjoki

Tyhjä: 2

Sami Heistaro, Seija Muurinen

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Sirpa Asko-Seljavaaran vastaehdotuksen äänin 11 - 0 (tyhjiä 2).

3 äänestys

JAA-ehdotus: Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 7: Jäsen Anna Vuorjoki: Kysymyksen 2 vastauksen loppuun lisätään: "Kustannussäästöt eivät saa johtaa asiakasmaksujen nousemiseen eivätkä palvelutason heikentymiseen, jotta uudistus ei kasvata eriarvoisuutta eikä uhkaa palveluiden yhdenvertaista saatavuutta eri sosioekonomisissa ryhmissä."

Jaa-äännet: 4

Sirpa Asko-Seljavaara, Sami Heistaro, Seija Muurinen, Markku Vuorinen

Ei-äännet: 9

Maija Anttila, Gunvor Brettschneider, Miina Kajos, Laura Nordström, Nelli Nurminen, Leena Riittinen, Marko Rosenholm, Tuula Salo, Anna Vuorjoki

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Anna Vuorjoen vastaehdotuksen äänin 9 - 4.

4 äänestys

Postadress

PB 10
00099 HELSINGFORS STAD
kaupunginkanslia@hel.fi

Besöksadress

Norra esplanaden 11-13
Helsingfors 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Telefon

+358 9 310 1641

Telefax

+358 9 655 783

FO-nummer

0201256-6

Kontonr

FI0680001200062637

Moms nr

FI02012566

JAA-ehdotus: Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan
Ei-ehdotus: Puheenjohtaja Maija Anttila: Kysymyksen 2 vastauksen viimeisen kappaleen neljättä virkettä muokataan seuraavasti: "Maakuntia tulisikin olla selvästi esitettyä vähemmän, siksi lakiesitystä tulisi korjata niin, että maakuntien lukumäärä olisi asiantuntijoiden suosittelemat 12. Se antaisi lakiesitystä paremmat edellytykset suunnitella päivystykset, turvata pitkälle koulutettujen ammattiosaajien monipuolinen saanti jne."

Jaa-äännet: 2

Sami Heistaro, Seija Muurinen

Ei-äännet: 8

Maija Anttila, Sirpa Asko-Seljavaara, Miina Kajos, Laura Nordström, Nelli Nurminen, Leena Riittinen, Marko Rosenholm, Anna Vuorjoki

Tyhjä: 3

Gunvor Brettschneider, Tuula Salo, Markku Vuorinen

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi puheenjohtaja Maija Anttilan vastaehdotuksen äänin 8 - 2 (tyhjiä 3).

5 äänestys

JAA-ehdotus: Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan
Ei-ehdotus: Vastaehdotus 9: Puheenjohtaja Maija Anttila: Kysymyksen 7 vastauksen toisen kappaleen toisen lauseen jälkeen lisätään: "Maakuntalain tulee olla kuntalain tapaan joustava ja mahdollistava niin, että kuntien ja maakuntien yhteistyö ja mahdollisuus sopia palvelujen hoitamisesta turvataan. Maakuntalakiin tulee lisätä säännös, joka mahdollistaa maakunnan ja kuntien välisen yhteistyön ja sopimisen sekä tehtävien hoitamisen samaan tapaan kuin yhteistyö kuntien kesken on kuntalain mukaan mahdollista. Maakuntien ja kuntien joustava mahdollisuus sopia tehtävistä on perusteltua myös siksi, että se mahdollistaa maakuntien keskuskaupunkien ja suurempien kaupunkiseutujen erityisroolin huomioon ottamisen annettavassa lainsäädännössä. Kunnilla tulee olla mahdollisuus sosiaali- ja terveydenhuollon valinnan vapauden piirissä olevien palvelujen tuottamiseen joko omana toimintana tai omistamissaan yhtiöissä."

Jaa-äännet: 3

Sirpa Asko-Seljavaara, Sami Heistaro, Seija Muurinen

Ei-äännet: 10

Maija Anttila, Gunvor Brettschneider, Miina Kajos, Laura Nordström,

Nelli Nurminen, Leena Riittinen, Marko Rosenholm, Tuula Salo, Markku Vuorinen, Anna Vuorjoki

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi puheenjohtaja Maija Anttilan vastaehdotuksen äänin 10 - 3.

6 äänestys

JAA-ehdotus: Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 10: Puheenjohtaja Maija Anttila: Kysymyksen 7 vastauksen neljännessä kappaleesta poistetaan seuraava virke: "Järjestämisen ja tuottamisen erottamista voidaan pitää kannatettavana, kun varmistutaan siitä, ettei se vaaranna asiakkaan oikeusturvaa tai palvelujen yhteensovittamista."

Jaa-äännet: 4

Sirpa Asko-Seljavaara, Sami Heistaro, Seija Muurinen, Markku Vuorinen

Ei-äännet: 7

Maija Anttila, Miina Kajos, Laura Nordström, Nelli Nurminen, Leena Riittinen, Marko Rosenholm, Anna Vuorjoki

Tyhjä: 2

Gunvor Brettschneider, Tuula Salo

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi puheenjohtaja Maija Anttilan vastaehdotuksen äänin 7 - 4 (tyhjiä 2).

7 äänestys

JAA-ehdotus: Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 11:

Jäsen Anna Vuorjoki: Kysymyksen 10 vastauksen toinen kappale muutetaan seuraavasti: "Suuremmat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelukokonaisuudet tehostavat toimintaa yhdenmukaistamalla toimintatapoja, keventämällä rakenteita ja edistämällä digitalisaatiota. Palvelujen saatavuuden aluekohtaisia eroja voidaan suuremmissa kokonaisuuksissa tasoittaa. Digitalisaatio, etäpalvelut ja asiakkaiden lähelle jalkautuvat palvelut edistävät palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta. Lisäksi on tärkeää, että ne palvelupisteet, joissa on asioitava usein, sijaitsevat lähellä asiakkaita."

Jaa-äännet: 2
Sami Heistaro, Seija Muurinen

Ei-äännet: 10
Sirpa Asko-Seljavaara, Gunvor Brettschneider, Miina Kajos, Laura Nordström, Nelli Nurminen, Leena Riittinen, Marko Rosenholm, Tuula Salo, Markku Vuorinen, Anna Vuorjoki

Tyhjä: 1
Maija Anttila

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Anna Vuorjoen vastaehdotuksen äänin 10 - 2 (tyhjää 1).

8 äänestys

JAA-ehdotus: Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan
EI-ehdotus: Vastaehdotus 12: Jäsen Anna Vuorjoki: Kysymyksen 12 vastaus muutetaan muotoon: "Vastausvaihtoehto C Ei pääosin.

Valinnanvapauslainsäädäntö ja palveluiden avaaminen kilpailulle estäisivät integraatiotavoitteiden toteuttamista, koska palveluiden tuotanto hajautuisi useille eri tahoille. Lain vaatimus integroiduista palveluketjuista ei riittävästi takaa sujuvaa yhteistyötä asiakkaan kanssa työskentelevien eri ammattilaisten kesken, jos nämä toimivat eri organisaatioissa. Tuotantovastuun avaamisesta kilpailulle tulee luopua ja sen sijaan palauttaa sote-uudistuksen keskiöön alkuperäiset tavoitteet sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä perus- ja erikoistason integraation parantamisesta ja saumattomien palveluketjujen luomisesta."

Jaa-äännet: 7
Maija Anttila, Sirpa Asko-Seljavaara, Gunvor Brettschneider, Sami Heistaro, Seija Muurinen, Tuula Salo, Markku Vuorinen

Ei-äännet: 6
Miina Kajos, Laura Nordström, Nelli Nurminen, Leena Riittinen, Marko Rosenholm, Anna Vuorjoki

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi esittelijän muutetun ehdotuksen äänin 7 - 6.

9 äänestys

JAA-ehdotus: Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan
Ei-ehdotus: Vastaehdotus 13: Puheenjohtaja Maija Anttila: "Kysymyksen 13 vastausvaihtoehdoksi muutetaan C (ei pääosin)."

Jaa-äännet: 5

Sirpa Asko-Seljavaara, Sami Heistaro, Seija Muurinen, Tuula Salo, Markku Vuorinen

Ei-äännet: 8

Maija Anttila, Gunvor Brettschneider, Miina Kajos, Laura Nordström, Nelli Nurminen, Leena Riittinen, Marko Rosenholm, Anna Vuorjoki

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi puheenjohtaja Maija Anttilan vastaehdotuksen äänin 8 - 5.

10 äänestys

JAA-ehdotus: Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan
Ei-ehdotus: Vastaehdotus 14: Puheenjohtaja Maija Anttila: Kysymyksen 13 vastauksen toisen ja kolmannen kappaleen tilalle muutetaan uusi perustelu: "Maakuntien itsehallinnon ja valtion tiukan ohjauksen välinen suhde on arvioitava uudelleen. Järjestämislain mukainen esitys rajoittaa käytännössä maakuntien itsehallinnon lähes tyystin ja luo epä-tarkoituksenmukaista byrokratiaa. Valtion ja maakuntien välinen ohjaussuhde pitää muokata uudelleen niin, että se tukee maakuntien itsehallintoa, mutta jättää kuitenkin maakuntien ja valtion keskinäiselle yhteistyölle ja toimintojen koordinaatiolle riittävät edellytykset, mikä on palvelujen saatavuuden ja yhdenvertaisuuden kannalta tärkeätä."

Jaa-äännet: 4

Sirpa Asko-Seljavaara, Sami Heistaro, Seija Muurinen, Tuula Salo

Ei-äännet: 8

Maija Anttila, Gunvor Brettschneider, Miina Kajos, Laura Nordström, Nelli Nurminen, Leena Riittinen, Marko Rosenholm, Anna Vuorjoki

Tyhjä: 1

Markku Vuorinen

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi puheenjohtaja Maija Anttilan vastaehdotuksen äänin 8 - 4 (tyhjää 1).

11 äänestys

JAA-ehdotus: Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan
Ei-ehdotus: Vastaehdotus 15: Puheenjohtaja Maija Anttila: Kysymyksen 13 vastauksen neljännen kappaleen ensimmäinen virke muokataan seuraavasti: "Järjestämislaissa esitetty rahoituksen järjestely valtion kautta asettaa erityisiä vaatimuksia rahoitusosuuksia säätelevien tarvetekijöiden määrittelylle."

Jaa-äännet: 0

Ei-äännet: 13

Maija Anttila, Sirpa Asko-Seljavaara, Gunvor Brettschneider, Sami Heistaro, Miina Kajos, Seija Muurinen, Laura Nordström, Nelli Nurminen, Leena Riittinen, Marko Rosenholm, Tuula Salo, Markku Vuorinen, Anna Vuorjoki

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi puheenjohtaja Maija Anttilan vastaehdotuksen äänestyksessä yksimielisesti.

12 äänestys

JAA-ehdotus: Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan
Ei-ehdotus: Vastaehdotus 16: Puheenjohtaja Maija Anttila: Kysymyksen 13 vastauksen viimeisen kappaleen loppuun lisätään: "Tukipalveluiden keskittämisyksiköistä pitäisi luopua ja poistaa niitä koskevat lakiehdotukset tai niiden keskittäminen voidaan siirtää maakuntien yhteistyöalueiden vastuulle."

Jaa-äännet: 0

Ei-äännet: 13

Maija Anttila, Sirpa Asko-Seljavaara, Gunvor Brettschneider, Sami Heistaro, Miina Kajos, Seija Muurinen, Laura Nordström, Nelli Nurminen, Leena Riittinen, Marko Rosenholm, Tuula Salo, Markku Vuorinen, Anna Vuorjoki

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi puheenjohtaja Maija Anttilan vastaehdotuksen äänestyksessä yksimielisesti.

13 äänestys

JAA-ehdotus: Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan
Ei-ehdotus: Vastaehdotus 17: Jäsen Anna Vuorjoki: Kysymyksen 14 vastaus muutetaan muotoon: "Vastausvaihtoehto D Ei.

Järjestämisen ja tuottamisen erottamisesta voi seurata monia ongelmia. Palvelujen kokonaisuus voi hämärtyä ja integraatiotavoitteiden toteutuminen vaarantua, kun tuotanto pirstoutuu monille eri tuottajille. Vaarana on yhtiöiden osaoptimointi, vastuun ja kustannusten siirtely, yli- ja alihoito sekä palveluketjujen pirstoutuminen. Demokratia päätöksenteossa heikkenee, jos maakuntavaltuustoille jää vain tilaajan rooli, eikä niille jää valtaa vaikuttaa palveluiden tuotantoon ja sisältöön."

Jaa-äännet: 4

Sirpa Asko-Seljavaara, Sami Heistaro, Seija Muurinen, Markku Vuorinen

Ei-äännet: 7

Maija Anttila, Miina Kajos, Laura Nordström, Nelli Nurminen, Leena Riittinen, Marko Rosenholm, Anna Vuorjoki

Tyhjä: 2

Gunvor Brettschneider, Tuula Salo

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Anna Vuorjoen vastaehdotuksen äänin 7 - 4 (tyhjiä 2). Jäsenet Sami Heistaro ja Seija Muurinen jättivät äänestyksen tuloksesta eriävän mielipiteen.

14 äänestys

JAA-ehdotus: Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 18: Jäsen Anna Vuorjoki: Kysymyksen 15 vastaus muutetaan muotoon: "Vastausvaihtoehto D Ei.

Yhtiöittäminen siirtäisi julkiset palvelut osakeyhtiölain piiriin. Sen mukaan yhtiön johdon on edistettävä yhtiön etua, joten kokonaisvaltaisen hyvän huomioiminen on vaikeaa. Yhtiön kannalta järkevä toiminta ei välttämättä ole yhteiskunnan kokonaisedun näkökulmasta järkevää. Yhtiöittäminen vähentää demokratiaa ja maakuntavaltuustojen valtaa. Jos yhtiöittämistä päätetään edellyttää, säännökset julkisuuslain ulottamisesta sote-palveluja tuottaviin yhtiöihin ovat tärkeitä. Lisäksi maakunnan palvelukeskuksen alaisten yhtiöiden hallituksissa tulisi olla poliittinen edustus."

Jaa-äännet: 5

Sirpa Asko-Seljavaara, Gunvor Brettschneider, Sami Heistaro, Seija Muurinen, Markku Vuorinen

Ei-äännet: 6

Miina Kajos, Laura Nordström, Nelli Nurminen, Leena Riittinen, Marko Rosenholm, Anna Vuorjoki

Tyhjä: 2

Maija Anttila, Tuula Salo

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Anna Vuorjoen vastaehdotuksen äänin 6 - 5 (tyhjiä 2). Jäsenet Sami Heistaro ja Seija Muurinen jättivät äänestyksen tuloksesta eriyvän mielipiteen.

27.09.2016 Pöydälle

Esittelijä

va. virastopäällikkö
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Juha Jolkkonen, va. virastopäällikkö, puhelin: 310 42215
juha.jolkkonen(a)hel.fi

Opetusvirasto 30.9.2016

HEL 2016-009636 T 03 00 00

Kaupunginkanslia on pyytänyt opetusvirastolta lausuntoa kaupunginhallitukselle 27.9.2016. mennessä valtioneuvoston sote- ja maakuntauudistukseen liittyvistä laeista. Erityisesti pyydetään vastauksia maakuntalakiin liittyvän sähköisen kyselyn kysymykseen numero 5 ja tehtävästä 10.

Opetustoimen johtaja toteaa lausuntoon seuraavaa:

Koulutustarpeiden ennakointi

Maakuntien liitoilla on jo vastuu alueellisten koulutustarpeiden ennakoinnista sekä alueellisten koulutustavoitteiden valmistelusta. Esitys ei tuo tähän muutosta kaupungin kannalta edellyttäen, että yhteistyö ennakoitivyössä säilyy.

Järjestämisvastuun siirtäminen

Esityksen mukaan maakunta voi järjestää tehtäviensä hoitamisen itse tai sopia järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle maakunnalle. Maakunta voi sopia tehtävänsä järjestämisvastuun siirtämisestä kunnalle, silloin kun siitä erikseen laissa säädetään. Tässä tulisi ottaa huomioon kaupunkien ja kuntien erilaisuus. Yhteistyömahdollisuudet kaupungeissa ja isoissa kunnissa ovat heikommat jos palvelun tuottaja on eri organisaatiosta. Tulisi siis varmistaa, että lainsäädäntö mahdollistaa järjestämisvastuun siirtämisen kunnalle. Näissä tapauksissa tulisi palvelun rahoitusvastuun säilyä maakunnalla.

Esityksen mukaan maakunnan tulee ohjata ja valvoa sen järjestämisvastuulle kuuluvaa palvelutuotantoa. Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen kouluissa ja oppilaitoksissa on käytännössä koko henkilökunnan sekä koulutuksenjärjestäjän vastuulla. Hyvinvoiva yhteisö ehkäisee ongelmia ja lisää yksittäisten henkilöiden hyvinvointia. Maakunnan valvontavastuu johtaa tässä helposti yksilöiden terveyteen liittyvään tilastointiin ja yksilöiden kanssa tehtävän työn korostumiseen. Yhteisön ja yksilöiden hyvinvointia tulisi tarkastella yhdessä. Tämän johdosta esimerkiksi koulujen ja oppilaitosten terveyteen ja hyvinvointiin liittyvää palvelutuotantoa tulisi johtaa kokonaisuutena.

Ohjaaminen sekä seuranta koulujen ja oppilaitosten osalta on jo määritelty terveydenhuoltolaissa. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tehtävänä on oppilaitosympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta, jota toteutetaan tarkastuksin kolmen vuoden välein (terveydenhuoltolaki 1326/2010).

Opiskeluhuollon palvelut kuuluvat opetustoimeen

Lasten ja nuorten oppimisen ja opiskelun edellytysten sekä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kannalta on tärkeää panostaa ongelmien ennaltaehkäisemiseen ja hyvinvoinnin edistämiseen. Tämä on lähtökohta myös 1.8.2014 käyttöön otetussa oppilas- ja opiskeluhoitolaissa. Se määrittelee oppilaitoksen hyvinvointityön perustaksi yhteisöllisen, jokaista yhteisön jäsentä osallistavan ennaltaehkäisevän työn. Opiskeluhoollon keskeisten ammattihenkilöiden eli psykologien ja kuraattoreiden osaaminen on olennaisessa osassa heidän tuodessa asiantuntijan osaamisen koko yhteisön käyttöön. Yhteisöllinen työ tapahtuu koko oppilaitoksen tasolla, yhteistyössä koko koulun asiantuntijoiden, henkilökunnan, nuorten ja sidosryhmien kanssa.

Yksilökohtainen työ toteutuu myös parhaiten siten, että näitä palveluja tarjoavat ovat aktiivisesti yhteisön jäsenenä tehden palveluille matalan kynnyksen ja tuoden arjessa läsnä olevan tuen. Tässä työssä välttä-

mätöntä on suunnitelmallinen, opetuksen / koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen tasolla johdettu moniammatillinen yhteistyö. Nyt lausunnolla oleva lakiluonnos ei edistä näitä viimeisimmän tutkimustiedonkin tukemia tavoitteita. ”uudistuksen yhteydessä kouluterveydenhoitajat, psykologit ja kuraattorit siirtyvät maakuntiin ja ns. muu yhteisöllinen työ jää kuntiin” (hallituksen esityksen yksityiskohtaiset perustelut, s. 253-254.).

Yhteisöllistä ja yksilöllistä työtä ei siis voi kuvatulla tavalla eriyttää - työn suunnittelu, ohjaus ja kehittäminen eivät tarkoituksenmukaisella tavalla onnistu, elleivät opiskeluhuollon ammattihenkilöt työskentele tiiviisti osana oppilaitosyhteisöä. On myös muistettava, että suuri osa psykologien ja kuraattoreiden työstä määritellään opetustoimen lainsäädännössä ja opetussuunnitelmissa sekä perus- että toisella asteella.

Edellä esitetty näkemys tulee esille myös STM:n omassa selvityksessä (27.6.2016). Siinä todetaan, että ”oppilas- ja opiskelijahuollon palveluiden kokonaisuuden rooli on oppimisen tukemisessa oppilaitoksessa ja siihen liittyvissä korjaavissa ja ennaltaehkäisevissä toimissa. Sellaisena se kuuluu jatkossakin koulutuksen järjestäjän ja kunnan tehtäviin. Se ei luontevasti kuulu käyttäjän perustason palveluita koskevan valinnanvapauden piiriin.”

On myös otettava huomioon, että opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoritehtävät ovat erityisiä asiantuntijatehtäviä, jotka ovat kiinteä osa koulu- ja oppilaitosyhteisöjä sekä kunnan toimijoita. Ennaltaehkäisevässä työskentelyssä korostuu asiantuntijuuden tuominen koko yhteisön käyttöön, tukemaan esimerkiksi opettajien työtä ja siten mahdollisuuksia ennaltaehkäistä ongelmia sekä puuttua niihin oikea-aikaisesti. Keskeistä psykologien ja kuraattoreiden työssä on koko kouluyhteisöä tukeva, ennalta ehkäisevä hyvinvointityö (oppimisen ja kasvun tukeminen, turvallisuuden lisääminen, moniammatillinen yhteistyö kiinteänä osana koko kouluyhteisöä, koulun sisäinen asiantuntijuus). Kattavien ennaltaehkäisevien kaupunki- ja kaupunginosatasoisten palvelujen toteutumisessa on merkittävää, että opiskeluhoolto toimii tiiviissä yhteistyössä, nuoriso-, liikunta- ja kulttuuritoimen kanssa, jotka jäävät jatkossakin kunnan järjestämistä vastuulle.

Paikallinen asiantuntemus kunnan ja koulutuksen järjestäjän tasolla korostuu opiskeluhooltotyössä. Se on yhteistyötä, jonka mahdollisuuksien heikentäminen voi johtaa syrjäytymiskehityksen pahenemiseen erityisesti taajaan asutuilla alueilla, kuten pääkaupunkiseudulla.

Lisätiedot

Crister Nyberg, ohjauspalveluiden päällikkö, puhelin: 310 86659
crister.nyberg(a)hel.fi

Pelastuslautakunta 27.09.2016 § 104

HEL 2016-009636 T 03 00 00

STM068:00/2015

Esitys

Pelastuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Maakuntalakiehdotuksen 6 §:n mukaisesti maakunnan tehtävänä on vuoden 2019 alusta alkaen vastata pelastustoimesta. Helsingin kaupungin pelastuslaitos esitti lausuntonaan, että maakunnalle esitetty pelastustoimen tehtäväkokonaisuus on maakuntaudistuksen tavoitteiden ja tarkoituksen sekä pelastustoimen uudistustarpeiden mukainen.

Esittelijä

vs. pelastuskomentaja
Jorma Lilja

Lisätiedot

Ville Mensala, suunnittelupäällikkö, puhelin: 31030030
ville.mensala(a)hel.fi

Kaupunkisuunnittelulautakunta 27.09.2016 § 303

HEL 2016-009636 T 03 00 00

Lausunto

Kaupunkisuunnittelulautakunta antoi seuraavan lausunnon kaupunginhallitukselle:

Sosiaali- ja terveysministeriö sekä valtiovarainministeriö pyytävät lausunnot luonnoksesta hallituksen esitykseksi maakuntaudistukseksi sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistukseksi sekä niihin liittyviksi laeiksi.

Hallituksen esityksellä on tarkoitus perustaa uudet maakunnat sekä säätää maakuntien hallinnosta ja taloudesta, siirtää järjestämisvastuu sosiaali- ja terveystaloukselta kunnilta maakunnille, säätää maakuntien rahoituksesta, rahoituksen keräämisen veroperusteista, uudistuksen voimaannuttamisesta, henkilöstön asemasta sekä omaisuusjärjestelyistä. Muiden kuin sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien siirrosta maakunnille sekä rahoituksesta hallitus valmistelee erillisen esityksen.

Lausuntopyyntöön vastataan sähköisellä kyselyllä, jossa on kohdennettuja kysymyksiä. Kaupunginhallitus pyytää erityisesti vastauksia kysymykseen numero 5: "Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen? Kaupunkisuunnitteluvirastolle on kohdennettu vastattavaksi erityisesti Maakuntalain 2 luvun 6 § maakunnan tehtäväalat momentit 11-15. Kaupunkisuunnittelulautakunta antaa lausuntonsa pääosin näihin kysymyksiin.

Maakunnan suunnittelu ja maakuntakaavoitus

Momentin 11 kohdan mukaan maakunnan tehtäväälaan kuuluisivat maakunnan suunnittelu ja maakuntakaavoitus siten kuin niistä lailla säädettäisiin. Maakunta vastaisi nykyisin maakunnan liiton tehtäviin kuuluvasta maakuntasuunnitelman ja maakuntakaavan laatimisesta ja hyväksymisestä. Näiltä osin lakimuutos ei tuo muutosta nykyiseen käytäntöön maankäytön suunnittelussa.

ELY-keskusten tehtävät

Momentin 12 mukaan maakunnan tehtäväälaan kuuluisivat kuntien alueiden käytön suunnittelun ja rakennustoimen järjestämisen edistäminen siten kuin niistä lailla säädettäisiin. Maakunnille ehdotetaan siirrettäväksi ELY-keskusten alueiden käytön suunnittelua koskevat tehtävät, joiden muuttamista konsultoivan roolin mukaisiksi valmistellaan parhaillaan ympäristöministeriössä.

Rakennusvalvonnan järjestämisen osalta maakunnan konsultoivaan rooliin kuuluisi asiantuntija-avun tarjoaminen, ajankohtaiskoulutuksen järjestäminen sekä mm. rakennusvalvontojen yhteistyö- ja kehittämishankkeisiin osallistuminen. Lakimuutos mahdollistaa myös rakennusvalvonnan järjestämisen tehtävien siirron kunnista maakunnille, mikäli maakunta ja sen kaikki kunnat tekevät siitä sopimuksen sekä osoittavat rahoituksen maakunnalle tehtävien hoitoon.

Kuntakaavoituksen edistämiseksi maakunnan tehtävänä olisi tarjota alueen kunnille asiantuntija-apua ja ajankohtaiskoulutusta sekä osallistua ennakkolliseen viranomaisyhteistyöhön ja kaavoitustoimen kehittämishankkeisiin. Koska maakuntien tehtäviä ei ole määritelty selkeästi näiden tehtävien osalta, on riski, että maakunta ottaa maankäytön suunnittelussa kunnille kuuluvaa roolia. Maakunnalla olisi muutoksenhakuoikeus kuntien kaavaratkaisuihin, kuten maakuntien liitoilla on nykyisin maankäyttö- ja rakennuslain mukaan. Ympäristöministeriössä vireillä olevassa hallituksen esityksessä laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta on ehdotettu, että ELY:n tehtävät painottuisivat nykyistä vahvemmin merkittäviin ja laajaa vaikutusta omaaviin asioihin. ELY:n tehtäväksi esitetään jäävän kunnan alueiden käytön

suunnittelun ja rakentamisen järjestämisen edistäminen, kuten nyt maakunnalle tässä esityksessä. Maankäyttö- ja rakennuslain muutosesityksessä ei ole aukaistu sitä, mitä edistämällä tarkoitetaan. Maankäyttö- ja rakennuslain hallituksen esityksen mukaan viranomaisyhteistyö ELY:n kanssa jatkuisi valtakunnallisia tai merkittäviä maakunnallisia vaikutuksia omaavissa asioissa. Nyt puheena oleva esitys jättää epäselvyyden siitä, mitä tarkoittaa osallistuminen ennakolliseen viranomaisyhteistyöhön ja kaavoitustoimen kehittämishankkeisiin. Lautakunta katsoo, että myös lausunnon kohteena olevaan esitykseen tulisi kirjata, että viranomaisyhteistyötä tehtäisiin vain valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävissä asioissa.

Hallituksen esityksen mukaan muutoksenhakuoikeus kuntien kaavoihin säilyisi samana kuin nykyisellä maakuntaliitolla on voimassa olevan maankäyttö- ja rakennuslain nojalla. Esitystä ei ole aukikirjoitettu lakimuutokseen. Hallituksen esityksessä maankäytön- ja rakennuslain muuttamiseksi ELY:n valvontatehtävä esitetään rajattavaksi niihin kuntien alueidenkäyttöä ja rakentamista koskeviin ratkaisuihin, joilla on valtakunnallisia tai merkittäviä maakunnallisia vaikutuksia. Saman tulisi koskea maakuntien valitusoikeutta. Kaiken kaikkiaan ELY-keskusten ja maakuntien tehtävänjakoa tulisi selkeyttää.

Kulttuuriympäristön hoito

Momentin 13 kohdan mukaan maakunnan tehtävälleen kuuluisi kulttuuriympäristön hoito siten kuin siitä lailla säädettäisiin. Kulttuuriympäristöllä tarkoitetaan ihmisen muovaamaa ympäristöä, kuten kulttuurimaisemia, rakennettuja kulttuuriympäristöjä ja muinaisjäänneksiä. Maakunnan tehtävänä olisi muun muassa lisätä tietoa ja tietoisuutta kulttuuriympäristöistä, edistää niiden kestävä hoitoa ja käyttöä, edistää alan toimijoiden yhteistyötä maakunnassa sekä seurata kulttuuriympäristöjen tilaa ja kehitystä. Kulttuuriympäristöjen hoito myös tukisi muita tehtävälleen, esimerkiksi aluekehittämistä, maakunnallisen identiteetin edistämistä sekä maakuntaa koskevien suunnitelmien, ohjelmien ja strategioiden laatimista.

Kulttuuriympäristön tehtävä maakuntalain 2 luvun momentissa 13 parantaa oikein järjestettynä maakunnallisen identiteetin ja kulttuurin edistämistä laaja-alaisesti, mikä mahdollistaa myös maakunnan vahvuuksien tuomisen elinkeinoelämän ja koulutuksen sekä matkailun vetovoimatekijöiksi ja voimavaraksi. Tämä edellyttää riittäviä asiantuntijaresursseja. Kulttuuriympäristön tehtäväkentän toimijoiden tulisi olla tiiviissä vuorovaikutuksessa maankäytön suunnittelijoiden kanssa, jotta kulttuuriympäristön vaaliminen ja siihen liittyvä tutkimus- ja koulutus- sekä vuorovaikutus tulisivat parhaiten hyödynnetyksi ja osaksi sujuvaa kaavoitusta. Kulttuuriympäristöasioissa hyvä yhteistyö eli hyvä hallinto,

asiantuntijapalveluiden laatu ja alueellinen riittävyys sekä yhteistyö asukkaiden ja yhdistysten kanssa nähdään voimavarana. Kulttuuriympäristöön liittyvän tiedon ja inventointien tulisi olla ajantasaisia ja helpposti saatavilla. Maakunnan tulisi edistää toiminnan ja elämän kehittämistä kulttuuriympäristöihin.

Liikennejärjestelmä

Momentin 14 kohdan mukaan maakunnan tehtäväalaa kuuluisivat liikennejärjestelmän toimivuus, liikenneturvallisuus, tie- ja liikenneolot, alueellinen tienpito, maankäytön yhteistyö sekä toimintaympäristöä koskevien tietojen tuottaminen valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun.

Lakiesityksessä aiemmin Uudenmaan ELY -keskukselle kuuluvia seudun liikennesuunnitteluun ja valtion vastuulla olevien väylien hoitoon ja kehittämiseen liittyviä tehtäviä ja vastuita siirretään maakunnalle. Kaupunkisuunnittelulautakunnalla ei ole asiaan huomautettavaa, jos muutos parantaa valtion vastuulla olevien väylien ylläpitoa ja kehittämistä sekä edistää kaupungin ja valtion viranomaisten välistä yhteistyötä liikenteen ja maankäytön kehittämisessä sovittujen valtakunnallisten ja seudullisten tavoitteiden mukaisesti.

Helsingin seudun joukkoliikenteensuunnittelusta ja järjestämisestä toimialallaan ja sen toimintaedellytysten edistämisestä sekä Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vastaa HSL, Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä. Työtä tehdään nykyisin yhteistyössä kaikkien HSL -alueen kuntien sekä Uudenmaan ELY -keskuksen kanssa. Helsingin kaupunki vastaa osaltaan alueensa liikennejärjestelmän kehittämisestä mm. kaupungin strategiaohjelman tavoitteiden ja periaatteiden mukaisesti yleis- ja asemakaavoituksessa sekä katusuunnittelussa. Lakiesitys ei tuo merkittävää muutosta nykyiseen liikennejärjestelmätöön työnjakoon ja yhteistyöhön valtion, HSL:n ja Helsingin kaupungin välillä.

Momentin 15 kohdan mukaan maakunnan tehtäväalaa kuuluisivat yksityisteitä ja liikkumisen ohjausta koskevat valtionavustustehtävät siten kuin niistä lailla säädettäisiin. Yksityisteiden tai liikkumisen ohjauksen valtionavustustehtävien hoitoon liittyvillä lakimuutoksilla ei ole vaikutusta Helsingin kaupungin toimintoihin.

Sote-palvelut ja maankäytön suunnittelu

Helsingin maankäytön suunnittelun näkökulmasta kaupunkirakenne ja saavutettavuus ovat edelleen tärkeitä sote-palveluiden sijainnille, riippumatta siitä, mikä taho palveluja järjestää ja omistaa tilat. Sosiaali- ja terveystieteiden tulee sijaita hyvin saavutettavissa paikoissa ja tu-

leva kaupungin kasvu ja kaavoituksen tuoma asukasmäärän lisäys on jatkossakin huomioitava palveluverkon suunnittelussa ja palveluiden sijainnissa. Hyvällä yhteistyöllä maankäytön ja palveluverkon suunnittelussa voidaan varmistaa palveluiden hyvä saavutettavuus sekä ennakoida tulevia sijainti- ja tilatarpeita kaupunkirakenteessa.

Yhteenveto

Maakunnalle osoitettu tehtäväkokonaisuus on edellä kuvattujen momenttien osalta pääpiirteittäin tarkoituksenmukainen. Maankäytön suunnittelujärjestelmä pysyy uudistuksessa samanlaisena eikä kuntien rooliin näiltä osin tule muutosta. ELY-keskusten ja maakuntien tehtävänjakoa ja toimivaltuuksia tulee kuitenkin selkeyttää. Maakuntien roolia kuntakaavoituksen edistämässä tulisi täsmentää, jotta ei synny tilannetta, jossa maakunnalla on maankäytön suunnittelussa kunnille kuuluvaa toimivaltaa.

20.09.2016 Poistettiin

Esittelijä

yleiskaavapäällikkö
Rikhard Manninen

Lisätiedot

Anne Karlsson, johtava yleiskaavasuunnittelija, puhelin: 310 37444
anne.karlsson(a)hel.fi
Heikki Hälvä, toimistopäällikkö, puhelin: 310 37142
heikki.halva(a)hel.fi
Raisa Kiljunen-Siirola, maisema-arkkitehti, puhelin: 310 37209
raisa.kiljunen-siirola(a)hel.fi
Irene Varila, lakimies, puhelin: 310 37451
irene.varila(a)hel.fi
Kaisu Tähtinen, johtava lakimies, puhelin: 310 37035
kaisu.tahtinen(a)hel.fi

Ympäristölautakunta 20.09.2016 § 290

HEL 2016-009636 T 03 00 00

Lausunto

Ympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon, jossa keskitytään erityisesti maakuntalakiin liittyvän sähköisen kyselyn kysymykseen numero 5.

Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

- a. kyllä (avotila)
- b. kyllä pääosin (avotila)
- c. ei pääosin (avotila)
- d. ei (avotila)
- e. ei kantaa (avotila)

Maakuntalain 6 §, 5) terveydensuojelu, tupakkavalvonta, elintarvikevalvonta sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta ja eläinlääkäripalvelut (ympäristöterveydenhuolto)

Ympäristöterveydenhuolto on määritelty terveydenhuoltolain 21 §:ssä. Ympäristöterveydenhuoltoon kuuluu terveydensuojelulain, elintarvikelain, tupakkalain ja eläinlääkintähuoltolain mukaiset tehtävät. Lakiluonnoksen mukaan ympäristöterveydenhuolto sijoittuisi 1.1.2019 lähtien 18 maakuntaan, kun ympäristöterveydenhuolto nyt järjestetään 62 ympäristöterveydenhuollon valvontayksikössä. Lain perustelujen mukaan riittävän osaamisen ja resurssit omaava kunta voi kuitenkin laissa säädettyjen kriteerien täytyessä sopia maakunnan kanssa järjestämisvastuun siirtämisestä tältä osin kunnalle. STM ja MMM ovat lähettäneet 7.6.2016 valvontayksiköille kirjeen, jonka mukaan tulevat kriteerit olisivat sellaiset, että järjestämisvastuun siirto maakunnilta kunnille olisi mahdollista käytännössä vain Helsingillä tai pääkaupunkiseudulla, jos sen kunnat päättävät järjestää ympäristöterveydenhuollon yhdessä.

Ympäristökeskuksessa ympäristöterveydenhuollon mukaisista tehtävistä vastaavat elintarviketurvallisuusosasto (36 htv) ja ympäristöterveysosasto (26 htv), yhteensä 62 htv. Luku ei sisällä sihteeripalveluita tai muuta tehtävien hoidossa tarvittavaa hallinnollista apua, kuten juristipalveluita erityislainsäädännön tulkintakysymyksissä. Helsingissä on 5461 elintarvikevalvontakohdetta, 2044 terveydensuojelulain mukaista valvontakohdetta ja 1556 tupakkalain mukaista valvontakohdetta. Ympäristöterveydenhuollon valvontakohteet ovat pääosin yrityksiä lukuun ottamatta esimerkiksi päiväkoteja, kouluja, uimarantoja ja -halleja sekä asumisterveys- ja eläinsuojeluvalvontaa. Valvonta sisältää ilmoitusten ja hakemusten käsittelyä, tarkastuksia, valitusten käsittelyä ja neuvontaa.

Ympäristöterveydenhuoltoon kuuluvat kunnalliset eläinlääkäripalvelut ostetaan ostopalveluna Helsingin yliopistolliselta eläinsairaualalta. Valtio korvaa ympäristökeskukselle eläinlääkintähuoltolain nojalla kahden eläinsuojelu- ja eläintautivalvontaa tekevän valvontaeläinlääkäri viran kustannukset.

Ympäristölautakunta katsoo, että ympäristöterveydenhuolto tulee jatkossakin hoitaa Helsingin kaupungin toimesta eikä siirtää maakuntaan. Ympäristökeskuksella on riittävä osaaminen ja voimavarat tehtävään

maan suurimpana ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkönä. Toiminta on mahdollista järjestää myös PKS-yhteistyönä Espoon, Kauniainen ja Vantaan kanssa. Kaupungeilla on säännöllistä yhteistyötä mm. valvontaprojekteihin liittyen sekä yhteiset toimintaohjeet talousveden valvontaan ja sitä koskevien erityistilanteisiin varautumiseen. Esimerkiksi HSY Vesi on kaikkien kolmen valvontayksikön yhteinen valvontakohte. Lisäksi näiden kaupunkien yhteisellä sopimuksella on vuonna 2010 perustettu laboratorio Metropolilab Oy, joka huolehtii mm. ympäristöterveydenhuoltoon kuuluvien elintarvike- ja vesianalyysien tekemisestä sekä erityistilanteisiin liittyvistä laboratoriopalveluista. PKS-kaupungeilla on myös eläinsuojelulain edellyttämän kunnan löytöeläin-toiminnan järjestämisestä (Viikin löytöeläintalo) yhteinen sopimus, joka on voimassa 30.9.2020 saakka.

Lakiluonnoksen mukaan myös löytöeläintoiminta kuuluu maakuntiin siirrettäviin tehtäviin, nyt sen järjestämisvastuu on kunnalla, vaikka tehtävä yleensä hoidetaan osana ympäristöterveydenhuoltoa. Lisäksi maakuntiin on siirtymässä nikotiinikorvausvalmisteiden lupamenettely ja valvonta. Molempien tehtävien osalta on selkeää, että ne sisällytetään osaksi ympäristöterveydenhuoltoa, jota Helsinki tai PKS-seutu voisi jatkossakin hoitaa itse. Nämä tehtävät hoidetaan tälläkin hetkellä ympäristökeskuksessa.

Lakiluonnoksen perusteluissa on mainittu, että valtion korvaamat valvontaeläinlääkäreiden tehtävät siirtyisivät joka tapauksessa maakuntaan, vaikka Helsinki tai PKS-kunnat yhdessä järjestäisivät ympäristöterveydenhuollon. Esitys ei ole tältä osin tarkoituksenmukainen, koska valvontaeläinlääkäreiden tekemä eläinsuojelu- ja eläintautivalvonta on kiinteässä yhteydessä jokapäiväisissä työtehtävissä sekä eläinlääkintähuoltoon että löytöeläintoimintaan. Em. tehtäviä ei tulisi siirtää eläinlääkintähuollosta ja löytöeläintoiminnasta erillisenä tehtävänä maakuntaan.

Maakuntalain 6 §, kohdat 6) maatalous ja maaseudun kehittäminen; 7) maataloustuotteiden markkinajärjestelyt, maatalouden tuotantopanosten turvallisuus, laatu ja käyttö sekä kasvinterveyden valvonta; 8) kalatalous ja vesitalous

Ympäristölautakunnalla ei ole huomautettavaa kohdissa 6) ja 7) mainittuihin tehtäväkokonaisuuksiin, jotka sisältävät lähinnä aluehallintovirastoille ja ELY-keskuksille kuuluvia valtion ohjaamia tehtäviä.

Maakunta 6 §, kohdat 19) vesihuollon edistäminen ja suunnittelu, vesivarojen käytön ja hoidon sekä tulvariskien hallinnan tehtävät, alueelliset luonnonvaratehtävät ja huolehtiminen ympäristö-, vesihuolto- ja vesistöiden toteuttamisesta; 20) vesien ja merensuojelu, vesien ja merenhoidon järjestäminen ja toteuttaminen

sekä merialuesuunnittelu; 21) ympäristötiedon tuottaminen ja ympäristötietouden parantaminen

Ympäristölautakunta toimii Helsingin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena (ympäristönsuojelulaki) ja hoitaa siten kaikki kaupungin ympäristönsuojelutehtävät. Ympäristönsuojeluosaston henkilöresurssivahvuus on noin 60 htv. Vesien ja merensuojelun edistäminen ja valvonta, tiedon tuottaminen ympäristön tilan seuraamiseksi, ympäristötietouden parantaminen ovat keskeisiä lakisääteisiä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäviä (laki kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta). Helsinki ja muut pääkaupunkiseudun kaupungit tekevät ympäristönsuojelussa tiivistä yhteistyötä keskenään. Esimerkiksi Helsingin ympäristökeskus tuottaa tietoa koko pääkaupunkiseudun merialueen tilasta merialueen yhteistarkkailun toteuttajana. Ympäristökeskus ylläpitää ja kehittää Internetissä toimivaa pääkaupunkiseudun ympäristötilastoa (www.ymparistotilasto.fi) ja koordinoi kansallista ja Itämeren alueella toimivaa Itämerihaaste-verkostoa (www.itamerihaaste.net), jonka tavoitteena on Itämeren suojeleminen.

Ympäristölautakunta toteaa, että kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäviä ei ole esitetty siirrettäväksi maakuntaan eli jatkossakin kaupunki hoitaa koko kunnan ympäristönsuojelutehtävien kokonaisuuden. Yhteistyö Helsingin kaupungin ja maakunnan kesken on ensiarvoisen tärkeää kohtien 20 ja 21 mukaisten tehtävien hoidossa. Yhteistyöllä resurssit saadaan optimaaliseen käyttöön. Kohdan 19 mukaisien tehtävien osalta lautakunta toteaa, että vesihuoltolaissa kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäväksi säädetyt valvontatehtävät kuten esimerkiksi päätökset vesihuoltoverkostoon liittymisestä vapauttamiseksi on perusteltua säilyttää Helsingin kaupungin ympäristölautakunnalla.

Esittelijä

ympäristöjohtaja
Esa Nikunen

Lisätiedot

Riikka Åberg, elintarviketurvallisuuspäällikkö, puhelin: +358 9 310 32010
riikka.aberg@hel.fi

Pertti Forss, ympäristöterveyspäällikkö, puhelin: +358 9 310 32002
pertti.forss@hel.fi

Päivi Kippo-Edlund, ympäristönsuojelupäällikkö, puhelin: +358 9 310 31540
paivi.kippo-edlund@hel.fi

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta 20.09.2016 § 87

HEL 2016-009636 T 03 00 00

Lausunto

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtioneuvoston esitysluonnoksesta sote- ja maakuntaudistukseen liittyvistä laeista:

Maakuntalain 2 luku:

Hallituksen esityksen maakuntalain 2 luku sisältää maakunnan tehtävän 18 "kulttuuria koskevien suunnitelmien ja kehittämistoimenpiteiden yhteensovittaminen osana maakuntastrategian ja -ohjelman sekä maakuntakaavoituksen toteuttamista".

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta toteaa, että kulttuurin vaikutukseksi yhteiskunnassa voidaan katsoa lukuisia asioita, mutta hallituksen esitys ei anna vihjettä siitä, millaista vaikutusta maakuntatason kulttuuritoiminnalla haetaan. Taustamuistioiden ja valmistelijoiden antamien lausuntojen perusteella voitaneen olettaa, että vaikutukseksi haetaan jonkinlaista alueellisen identiteetin vahvistumista ja sosiaalisen pääoman kasvua. Lautakunta toteaa, että vahvistuakseen jonkin asian tulee ensin olla olemassa.

Helsingin valtuustostrategia painottaa useassa kohdin sitä, miten Helsingin tulee kehittää, vahvistaa ja tasa-arvoistaa kaupunginosiaan. Tälle työlle on nähtävissä Helsinkiä kehittäviä vaikutuksia. Kulttuuri- ja kirjastolautakunta toteaa, että uusmaalaisen identiteetin kehittymiselle ja sosiaalisen pääoman lisääntymiselle ei ole voitu osoittaa Helsinkiä kehittäviä vaikutuksia.

Suomen kulttuurirahasto julkaisi vuonna 2015 kulttuurirahoitusta käsittelevän selvityksen "Rahan kosketus". Selvityksen taustamateriaaliksi se teetti kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämässätiö Cuporella selvityksen, jossa vertailtiin kuntien ja valtioiden roolitusta kulttuurin rahoituksessa Suomessa ja joissain Euroopan maissa. Selvityksen löydös on, että työnjako on Suomessa poikkeuksellisen sekava. Oikeastaan ainoa selvityksen positiivinen havainto on, että Suomen toimintakenttää ei ole sekoittamassa maakunnan tai läänin tason toimija. Kulttuuri- ja kirjastolautakunta katsoo, että suomalainen kulttuurielämä voi paremmin, jos selvityksen ainoaa positiivista havaintoa ei romuteta.

Uudenmaan liitto teki 2010 "Maakuntasuunnitelma 2033" -nimisen dokumentin, jonka voidaan katsoa edustavan hallituksen ehdotuksen maakuntastrategiaa tai -ohjelmaa. Suunnitelman kulttuuria koskeva osuus kuuluu:

"Kulttuurialan kasvu on huomattavasti nopeampaa kuin muilla sektoreilla. Maan sisällä on suuria eroja ja tilanne Uudellamaalla on sikäli poikkeuksellinen, että ala keskittyy nimenomaan tähän maakuntaan. Uudellamaalla sijaitsevat monet tärkeimmät julkiset taidelaitokset, kaikki tai-

deyliopistot ja monia muita taidealan ammattikoulutusta tarjoavia oppilaitoksia, huomattava osa kulttuuriteollisuuden klusterista sekä merkittävä määrä alaa tukevia palveluja. Juuri tähän maakuntaan keskittyvät suomalaiset kulttuurialan osaajat: Kun suomalaisesta työllisestä työvoimasta työskentelee Uudellamaalla 29 prosenttia, kulttuurialan työvoimasta 51 prosenttia sijoittuu Uudellemaalle. Uusimaa muodostaa kulttuurialan keskittymän, jossa nimenomaan eri toimijoiden ja eri politiikkalohkolla toimivien välillä on kehitettävissä ainutlaatuisia verkostoja.

Kulttuurin innovatiivinen rooli on 2000-luvulla korostunut osana elinkeinopolitiikkaa ja tämä strategia pyrkii löytämään vastauksia näihin mahdollisuuksiin. Luovia ratkaisuja on saavutettavissa erityisesti hyvinvointiosaamisen alalla, maahanmuuttajakysymyksiin vastaamisessa, uusien asuinalueiden integraation tukemisessa, uusien liiketoimintamallien kehittämisessä.”

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta katsoo, että koska Uudenmaan maakunnan tämänhetkinen kulttuurinen voimavara itse asiassa on Helsinki tai korkeintaan pääkaupunkiseutu, ei maakuntatason kulttuuristrategioille ole tarvetta.

Hallituksen esitys sisältää 25 maakunnan tehtävää sekä kuusi asiaa, joita ”maakunta voi lisäksi hoitaa”. Kulttuuri- ja kirjastolautakunta lausuu, että kulttuurin tehtävät tulisi poistaa ehdotuksesta kokonaan tai vähintään siirtää maakuntien vapaaehtoisiin tehtäviin.

Varsinaisia eksplisiittisiä kulttuuritehtäviä tärkeämpänä kulttuuri- ja kirjastolautakunta esittää, että maakuntalain ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevassa laissa huomioidaan erikseen taiteen- ja kulttuurin hyvinvointivaikutukset ja niihin liittyvät toimenpiteet.

Maakuntalain 1 luku:

Maakunnan hyvinvointikertomuksessa tulee liikunnan tavoin huomioida taide- ja kulttuuritoiminta.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä:

Sosiaali- ja terveydenhuollon laissa terveyden ja hyvinvoinnin käsite tulee määritellä laajasti niin, että siinä huomioidaan niin fyysinen, psyykinen kuin sosiaalinen ulottuvuus.

Sosiaali- ja terveystalveluiden piirissä olevien, etenkin pitkä- tai lyhytaikaisten asumistalveluiden ja kotihoidon piiriin kuuluvien henkilöiden kulttuurioikeuksien toteutuminen tulee turvata myös lain tasolla. Kulttuurioikeuksien toteutumisessa tulee huomioida maantieteellinen ja so-

sioekonominen ulottuvuus. Kulttuurioikeuksien toteutumisen varmistamisessa maakunnan tulee tehdä tiivistä yhteistyötä kunnan kanssa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon laissa mainituissa laatukriteereissä, palvelulupauksissa ja palvelustrategioissa tulee huomioida myös taiteen ja kulttuurin hyvinvointivaikutukset.

Taiteen- ja kulttuurin hyvinvointivaikutusten edistämistä ja kehittämistyötä tulee tehdä maakuntatason ja kuntatason yhteistyönä.

Maakuntien rahoituslaki, 3 luku, Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien rahoitus, 11 § Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin:

Lakiesityksen mukaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimen tehtävänä on kannustaa ja tukea maakuntia toteuttamaan monipuolisia ja suunnitelmallisia toimia, jotka kohdistuisivat erityisesti kansansairauksien ehkäisyyn, ikääntyvän väestön toimintakyvyn edistämiseen ja tapaturmien vähentämiseen sekä syrjäytymisen ehkäisyyn, sosiaalisen hyvinvoinnin ja työllistymisen edistämiseen.

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta esittää, että taide- ja kulttuuritoiminnalle tulee määritellä omat indikaattorit, koska taiteella ja kulttuurilla on todistetusti vaikutuksia terveyteen ja hyvinvointiin. Indikaattorien määrittelyssä tulee käyttää taiteen ja kulttuurin ammattilaisia sekä tehdä yhteistyötä kuntasektorin kanssa.

Valtioneuvoston asetus kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, 3 § Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosan määräytymisperusteet:

Lakiesityksen mukaan kunnalle myönnetään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosana euromäärä, joka lasketaan kertomalla asukasta kohden määriteltä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perushinta kunnan asukasluvulla sekä kunnalle määritellyllä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimella.

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta esittää, että taide- ja kulttuuritoiminnalle tulee liikunnan tavoin määritellä omat indikaattorit, koska taiteella ja kulttuurilla on todistetusti liikuntaan rinnastettavia vaikutuksia terveyteen ja hyvinvointiin. Indikaattorien määrittelyssä tulee käyttää taiteen ja kulttuurin ammattilaisia.

Esittelijä

kulttuurijohtaja
Stuba Nikula

Lisätiedot

Stuba Nikula, kulttuurijohtaja, puhelin: 310 37000
stuba.nikula(a)hel.fi

Liikuntalautakunta 15.09.2016 § 128

HEL 2016-009636 T 03 00 00

Lausunto

Esittelijä muutti esitystään seuraavasti: 5-kohdan lauseen loppuosaa muutettiin kuulumaan "Toimintatavat ja työnjako kunnan liikuntatoimen sekä maakuntahallinnon välillä, eli yhteistyön keskeiset rajapinnat, on tunnistettava ja varmistettava palveluketjujen häiriötön toiminta erityisesti ennaltaehkäisevän toiminnan osalta. Lautakunta päätti asiasta esittelijän muutetun esityksen mukaisesti.

Liikuntalautakunnalta on pyydetty lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta maakuntauudistukseksi ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistukseksi sekä niihin liittyviksi laeiksi. Lautakunta lausuu seuraavaa:

Lakiluonnoksessa maakuntien liikuntaa koskevat tehtävät ovat kannattavia. Liikuntalautakunta kannattaa myös sosiaali- ja terveydenhuollon kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän liikuntaa koskevan hyte-kertoimen indikaattoreita.

Suomessa toteutetaan mittavaa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta ja maakuntauudistusta. Suomeen perustetaan 18 maakuntaa, jotka järjestävät alueensa sosiaali- ja terveystoimen. Maakunnille osoitetaan sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi myös muita tehtäviä. Valtio rahoittaa maakuntien toiminnan. Kuntiin jäljelle jäävien peruspalvelujen rahoittamiseksi säädetään uusi kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmä.

Esitysluonnoksen mukaan maakuntalaissa säädettäisiin maakunnan tehtävistä (2 luku 6 §). Kunnan liikuntatoimeen ja liikuntapolitiikkaan liittyviä tehtäviä ovat mm. alueellisen liikuntaneuvoston asettaminen yhteistyössä muiden maakuntien kanssa sekä liikunnan edistäminen maakunnassa alueellisen liikuntaneuvoston toiminnan kautta sekä ulkoilu-reittitehtävät. Maakuntien tehtäviin sisältyy myös terveyden edistämisen asiantuntijatuki kunnille. Lisäksi maakunnille ehdotetaan eräitä muita kunnan liikuntatoimeen koskevia ja nykyisin valtion aluehallinnolle kuuluvia tehtäviä.

Kuntien tehtävät tai vastuut liikunnan edistämisen kohdalla eivät tule muuttumaan. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ja henkilöstö siirtyvät maakuntiin, mutta kuntien vastuulle jää jatkossakin hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Liikuntalautakunta korostaa, että kuntien hyvät käytännöt liikuntatoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen välillä on turvattava uudistuksessa. Kuntien liikuntatoimien ja jatkossa maakuntien

sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden yhteistyön lisäämiselle on kasvava tarve, etenkin väestön ikääntyessä. Liikunnan avulla toteutettava terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen on vaikuttava keino toimintakyvyn ylläpitämisessä. Toimintatavat ja työnjako kunnan liikuntatoimen sekä maakuntahallinnon välillä, eli yhteistyön keskeiset rajapinnat, on tunnistettava ja varmistettava palveluketjujen häiriötön toiminta.

Kuntien valtionosuusrahoitus peruspalvelujen osalta uudistuu. Liikuntalautakunta kannattaa ns. hyte-kertoimen käyttöönottamista ehdotetussa muodossa. Kertoimen indikaattoreissa huomioidaan mm. koulupäivän liikuntaa lisäävien toimenpiteiden toteuttaminen, liikunnan poikkihallinnollisen yhteistyön toteuttaminen, kuntalaisten ja liikuntatoimen välisen yhteistyön toteuttaminen sekä kuntalaisten liikuntaaktiivisuuden ja liikuntapalvelujen käytön seuranta ja raportointi. Liikuntaa koskevia indikaattoreita käytetään Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen Kuntien terveydenedistämisasiäktiivisuutta (TEA-viisari) kuvaavassa arvioinnissa. Arviointi on toistettu kahden vuoden välein vuodesta 2010 lukien ja on näin ollen riittävän vakiintunut ja tunnettu tiedonkeruumuoto.

Käsittely

15.09.2016 Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan

Esittelijä muutti esitystään seuraavasti: 5-kohdan lauseen loppuosaa muutettiin kuulumaan "Toimintatavat ja työnjako kunnan liikuntatoimen sekä maakuntahallinnon välillä, eli yhteistyön keskeiset rajapinnat, on tunnistettava ja varmistettava palveluketjujen häiriötön toiminta erityisesti ennaltaehkäisevän toiminnan osalta. Lautakunta päätti asiasta esittelijän muutetun esityksen mukaisesti.

Esittelijä

osastopäällikkö
Kirsti Laine-Hendolin

Lisätiedot

Kirsti Laine-Hendolin, osastopäällikkö, puhelin: 310 87751
kirsti.laine(a)hel.fi
Pekka Jyrkiäinen, suunnittelija, puhelin
pekka.jyrkiainen(a)hel.fi